

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

Cu titlu de manuscris

CZU:330.332:658.1(478+494)(043.2)

GROSU VICTOR

**STRATEGII INVESTIȚIONALE CA INSTRUMENT AL
DEZVOLTĂRII DURABILE A ÎNTREPRINDERILOR**

(experiența Elveției și a Republicii Moldova)

521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT ÎN DOMENIU DE ACTIVITATE

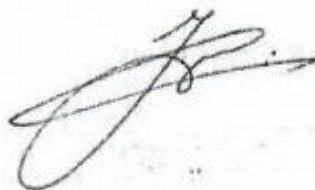
Teză de doctor în științe economice

Conducător științific:

MOVILĂ Irina,
dr. hab., conf. univ.

Autor:

GROSU Victor

CHIȘINĂU, 2020

© Grosu Victor, 2020

CUPRINS

ADNOTARE.....	5
LISTA TABELELOR.....	8
LISTA FIGURILOR.....	9
LISTA ABREVIERILOR.....	11
INTRODUCERE	12
1. FUNDAMENTELE TEORETICO-METODOLOGICE PRIVIND INVESTIȚIILE ȘI MANAGEMENTUL INVESTIȚIONAL	
1.1. Conceptul de investiții și abordările managementului investițional	18
1.2. Activitatea investițională ca factor al competitivității și dezvoltării durabile a întreprinderilor	30
1.3. Analiza indicelui competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare a Elveției și țărilor din regiunea transfrontaliera: Moldova-România-Ucraina	39
1.4. Concluzii la capitolul 1	50
2. EVALUAREA ACTIVITĂȚII INVESTIȚIONALE ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE	
2.1. Analiza tendințelor investiționale în activitatea întreprinderilor autohtone	52
2.2. Climatul investițional și activitatea investițională a întreprinderilor din Elveția	61
2.3. Abordări metodologice în cercetarea gestiunii investiționale la întreprinderi	69
2.4. Nivelul activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția: rezultatele cercetării	79
2.5. Concluzii la capitolul 2.....	89
3. PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE INVESTIȚII ȘI ELABORAREA STRATEGIILOR INVESTIȚIONALE ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII DURABILE A ÎNTREPRINDERILOR	
3.1. Analiza influenței factorilor interni și externi asupra activității investiționale a întreprinderilor.....	91
3.2. Identificarea problemelor și factorilor de stimulare a activității investiționale în întreprinderi.....	102
3.3. Actualizarea strategiilor investiționale ale întreprinderilor autohtone.....	110
3.4. Dezvoltarea activității de investiții în cadrul întreprinderilor autohtone în baza programei computerizate „Strateg-Invest”	119
3.5. Concluzii la capitolul 3.....	132

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	134
BIBLIOGRAFIE	138
ANEXE	150
ANEXA 1. Clasificarea investițiilor conform savanților români.....	151
ANEXA 2. Contribuția savanților la dezvoltarea conceptului managementului investițional	152
ANEXA 3. Informație scurtă despre potențialul social-economic al Elveției	153
ANEXA 4. Elementele de bază care permit compararea activității investiționale a întreprinderilor din Elveția și Republica Moldova.....	154
ANEXA 5. Ancheta privind cercetarea activității investiționale la întreprinderi.....	155
ANEXA 6. Repartizarea liniară a răspunsurilor respondenților (în %).....	157
ANEXA 7. Date generale despre întreprinderile din Republica Moldova incluse în eșantion.....	159
ANEXA 8. Date generale despre întreprinderile din Elveția incluse în eșantion.....	161
ANEXA 9. Certificat de înregistrare a programului „Strateg-Invest” la AGEPI.....	164
ANEXA 10. Site-ul programei „Strateg-Invest”.....	166
ANEXA 11. Lista clienților programului „Strateg-Invest”	167
ANEXA 12. Certificat de implementare a rezultatelor științifice la „VOIAJ INTERNATIONAL & Co” SRL.....	168
ANEXA 13. Certificat de implementare a rezultatelor științifice la IM Centrul Medical American „Academia Sănătății” SRL.....	169
ANEXA 14. Certificat de implementare a rezultatelor științifice la SA RED NORD.....	170
ANEXA 15. Strategia investițională a întreprinderii RED-NORD elaborată cu ajutorul programei ”Strateg-Invest”.....	171
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	176
CURRICULUM VITAE	177

ADNOTARE

Grosu Victor „Strategii investiționale ca instrument al dezvoltării durabile a întreprinderilor (experiența Elveției și a Republicii Moldova)”, teză de doctor în științe economice, Chișinău, 2020.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografia din 173 surse, 14 anexe, 149 pagini text de bază, 19 tabele și 49 figuri. Rezultatele obținute sunt publicate în 14 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: management investițional, activitate investițională, surse de finanțare a investițiilor, fond de investiții, strategie de investiții, program Strateg-Invest.

Domeniul de studiu: management investițional și strategii investiționale.

Scopul lucrării: constă în dezvoltarea abordării teoretice și practice pentru eficientizarea managementului investițional și elaborarea strategiilor investiționale eficiente în întreprinderile din Republica Moldova, în vederea creșterii competitivității lor în dezvoltarea durabilă.

Obiectivele cercetării: cercetarea, sistematizarea și analiza conceptelor, modelelor și metodelor managementului investițional, analiza nivelului activității investiționale la întreprinderile moldovenești și elvețiene și identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderile la efectuarea activității de investiții în scopul elaborării algoritmului de dezvoltare/actualizare a strategiei de investiții a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale.

Noutatea și originalitatea științifică constă în aprofundarea și dezvoltarea teoretică a conceptului de activitate investițională; utilizarea abordării strategice în managementul investițional în vederea realizării eficienței și competitivității întreprinderii în condițiile dezvoltării durabile; îmbunătățirea metodologiei de analiză a factorilor de influență asupra activității de investiții a întreprinderii; argumentarea conținutului conceptelor „activitate investițională activă” și „activitate investițională pasivă” și elaborarea unui algoritm de dezvoltare a strategiei de investiții a întreprinderii.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: rezultatele cercetărilor teoretice și practice în domeniul managementului de investiții au făcut posibilă identificarea și formularea elementelor de bază ale strategiei de investiții la întreprindere, care a servit ca bază la elaborarea unui program pentru calculator. Metoda propusă va reduce costurile pentru elaborarea/actualizarea strategiei de investiții.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării constau în faptul că cercetările efectuate în teză dezvoltă aspectele teoretice de elaborare și implementare a unei strategii de investiții la întreprindere.

Implementarea rezultatelor științifice: rezultatele studiului și metodologia propusă pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale au găsit aplicare practică și au fost implementate la întreprinderile din Republica Moldova.

ANNOTATION

Victor Grosu „Investment strategies as a tool for sustainable business development (experience of Switzerland and the Republic of Moldova)” PhD thesis in Economics, Chisinau, 2020.

Thesis structure: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, list of references including 173 referenced sources, 14 annexes, 149 pages of main text, 19 tables and 49 figures. The research findings are published in 14 scientific works.

Keywords: investment management, investment activities, financing sources of investment, investment fund, investment strategy, Strateg-Invest Program.

Research area: investment management and investment strategies.

The purpose of research consists in developing the theoretical and practical approach for improving investment management and development of effective investment strategies in enterprises in the Republic of Moldova, in order to increase their competitiveness in sustainable development.

Research tasks: research, systematization and analysis of investment management concepts, models and methods, analysis of the level of investment activity in Moldovan and Swiss enterprises and identifying the problems that companies face when carrying out the investment activity in order to develop the algorithm for developing / updating the investment strategy of the enterprise through information technologies.

Scientific novelty and originality: the work substantiates the strategic approach in investment management to achieve maximum efficiency and competitiveness of the business entity in the conditions of strategic development; improves analysis of impact factors influencing business investment activities; reasons the content of the notions „investment active behavior” and „investment passive behavior” and specifies their peculiar features; develops an algorithm for building up a business investment strategy.

The results that address important scientific problem solved by the work the findings of the theoretical and practical studies in the field of investment management allowed to identify and lay down main elements of business investment strategy served as a basis for software development. The proposed method will allow reducing investment strategy development/updating costs.

Theoretical importance and practical value of the work is that the studies made within this thesis work elaborate the theoretical aspects of investment strategy development and implementation by business entities.

Implementation of scientific results: the research findings and proposed investment strategy development/updating method found practical use and were implemented by the following business entities.

АННОТАЦИЯ

Виктор Гросу „Инвестиционные стратегии как инструмент долгосрочного развития предприятий (опыт Швейцарии и Республики Молдова)”, докторская диссертация в области экономики, Кишинэу, 2020.

Структура диссертации: введение, три главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 173 источников, 14 приложений, 149 страниц основного текста, 19 таблиц и 49 рисунков. Полученные результаты опубликованы в 14 научных работах.

Ключевые слова: инвестиционный менеджмент, инвестиционная деятельность, источники финансирования инвестиций, инвестиционный фонд, инвестиционная стратегия, программа Стратег-Инвест.

Область изучения: инвестиционный менеджмент и инвестиционные стратегии.

Цель исследования состоит в развитии теоретико-практического подхода для совершенствования инвестиционного менеджмента и разработки эффективных инвестиционных стратегий на предприятиях Республики Молдова, для повышения их конкурентоспособности в условиях долгосрочного развития.

Задачи исследования: исследовать, систематизировать и проанализировать концепции, модели и методы инвестиционного менеджмента; проанализировать уровень инвестиционной деятельности молдавских и швейцарских предприятий и проблемы, с которыми сталкиваются предприятия при осуществлении инвестиционной деятельности с целью разработки алгоритма развития/актуализации инвестиционной стратегии предприятия с использованием информационных технологий.

Научная новизна и оригинальность: обоснован стратегический подход в инвестиционном менеджменте с целью достижения максимальной эффективности и конкурентоспособности предприятия в условиях долгосрочного развития; совершенствована методология анализа факторов влияния на инвестиционную деятельность предприятия; аргументированы содержания понятий «инвестиционная активность» и «инвестиционная пассивность»; разработан алгоритм построения инвестиционной стратегии предприятия.

Полученные результаты способствующие решению важной научной проблемы: результаты теоретических и практических исследований в области инвестиционного менеджмента позволили определить и сформулировать основные элементы инвестиционной стратегии предприятия, что послужило основой для разработки компьютерной программы. Предлагаемый метод позволит сократить затраты на разработку/актуализацию инвестиционной стратегии.

Теоретическая значимость и практическая ценность работы состоит в том, что проведенные в диссертационной работе исследования развивают теоретические аспекты разработки и реализации инвестиционной стратегии предприятия.

Внедрение научных результатов: результаты исследования и предложенная методика для разработки/актуализации инвестиционной стратегии нашли практическое применение и внедрены на предприятиях Республики Молдова.

LISTA TABELELOR

Tabelul 1.1. Modele ale creșterii economice fundamentate pe investiții și eficiența lor.....	26
Tabelul 1.2. Caracteristicile activității investiționale active și pasive ale întreprinderii.....	32
Tabelul 1.3. Caracterizarea tipurilor de politici investiționale.....	34
Tabelul 1.4. Analiza SWOT a Republicii Moldova în atragerea investițiilor și promovarea exporturilor.....	35
Tabelul 1.5. Caracteristica comparativă a etapelor dezvoltării competitivității economiilor.	40
Tabelul 1.6. Ratingul competitivității Elveției și țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România în anul 2018 (din 140 țări).....	42
Tabelul 1.7. Scorurile factorilor competitivității Elveției și țărilor regiunii transfrontaliere în anul 2018 în comparație cu perioada anterioară.....	44
Tabelul 1.8. Ratingul Elveției și țărilor regiunii transfrontaliere Moldova-Ucraina-România în dezvoltarea sistemului financiar în 2018.....	46
Tabelul 1.9. Problemele cu care se confruntă țările regiunii transfrontaliere în afaceri și realizarea competitivității în 2018 (conform datelor FEM).....	48
Tabelul 2.1. Principalii indicatori ai activității investiționale a Republicii Moldova pentru anii 2013-2017 (mln.lei).....	54
Tabelul 2.2. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova pe tipuri de mijloace fixe.....	55
Tabelul 2.3. Dinamica investițiilor în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova pe forme de proprietate.....	56
Tabelul 2.4. Investiții în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova pe surse de finanțare, pentru anii 2013-2017 (mln.lei).....	57
Tabelul 2.5. Investiții în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova, pe tipuri de activități economice, pentru anii 2013-2017 (mln. lei)	59
Tabelul 2.6. Volumul eșantionului întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția.....	77
Tabelul 3.1. Ratingul factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția.....	97
Tabelul 3.2. Harta tendințelor de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția.....	101
Tabelul 3.3. Lista criteriilor de evaluare a strategiei unei întreprinderi.....	118
Tabelul 3.4. Posibilitățile funcționale și parametrii pentru utilizarea programelor străine de contabilitate a investițiilor la întreprinderi.....	120

LISTA FIGURILOR

Fig. 1.1. Modelul mișcării de investiții străine a lui Ludwig von Mises.....	20
Fig. 1.2. Etapele de formare a teoriei investiționale.....	22
Fig. 1.3. Concepții strategice privind viitoarea evoluție după M. Stoian.....	29
Fig. 1.4. Ratingul țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România pe grupe de factori în anul 2018.....	43
Fig. 1.5. Dinamica scorurilor factorilor competitivității Elveției și țărilor regiunilor transfrontaliere: Moldova-Ucraina-România în 2018.....	45
Fig. 1.6. Problemele cu care se confruntă Elveția în afaceri și realizarea competitivității, 2018 (conform datelor FEM)*.....	47
Fig. 2.1. Indicii principalilor indicatori ai activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova în perioada 2010-2017 (%).....	55
Fig. 2.2. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare în anul 2017 (%).....	58
Fig. 2.3. Abaterea absolută a investițiilor în active materiale pe termen lung a întreprinderilor din Republica Moldova în 2016-2017.....	60
Fig. 2.4. Valoarea anuală de producție a Elveției în 2016 (mln. euro).....	61
Fig. 2.5. Ratingul țărilor conform nivelului libertății economice în 2016 (puncte).....	63
Fig. 2.6. Numărul de întreprinderi din Elveția în 2016.....	64
Fig. 2.7. Costurile anuale de personal ale întreprinderilor comerciale în Elveția în 2016.....	66
Fig. 2.8. Poziția Elveției în comparație cu alte țări privind mediul fiscal în 2016.....	67
Fig. 2.9. Investiții în capitaluri private în țări europene, selectate în 2016 (mii euro).....	68
Fig. 2.10. Repartizarea respondenților după nivelul de educație.....	81
Fig. 2.11. Distribuția respondenților pe vechime în muncă.....	82
Fig. 2.12. Repartizarea respondenților după vârstă.....	82
Fig. 2.13. Distribuția respondenților după categorii de personal.....	82
Fig. 2.14. Rezultatele financiare ale întreprinderilor, care au participat la studiu.....	83
Fig. 2.15. Sursele de finanțare a investițiilor în întreprinderile studiate.....	84
Fig. 2.16. Tipurile de investiții, prezente la întreprinderile chestionate.....	87
Fig. 2.17. Nivelul activității investiționale a întreprinderilor, supuse anchetei	88
Fig. 3.1. Nivelul de influență pozitivă a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor studiate	95
Fig. 3.2. Nivelul de influență negativă a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor studiate	96

Fig. 3.3. Creșterea influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Moldova și Elveția.....	99
Fig. 3.4. Factorii a căror influență asupra intensității investiționale la întreprinderile din Moldova și Elveția nu s-au schimbat.....	100
Fig. 3.5. Probleme cu care se confruntă întreprinderile în implementarea activităților de investiții.....	105
Fig. 3.6. Factorii care stimulează activitatea de investiții la întreprinderile din Moldova și Elveția.....	107
Fig. 3.7. Gradul, în care strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului.....	109
Fig. 3.8. Algoritm de alegere a resurselor investiționale și constituirea Fondului de investiție al întreprinderii.....	112
Fig. 3.9. Algoritm de evaluare a factorilor mediului intern și extern asupra activității investiționale a întreprinderilor.....	114
Fig. 3.10. Algoritm de identificare și evaluare a problemelor cu care se confruntă întreprinderea în efectuarea activității de investiție.....	116
Fig. 3.11. Etapele de bază ale elaborării strategiei investiționale	122
Fig. 3.12. Introducerea perioadei de realizare a strategiei.....	123
Fig. 3.13. Introducerea datelor despre strategia generală a întreprinderii.....	124
Fig. 3.14. Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderii.....	125
Fig. 3.15. Determinarea tipului activității investiționale a întreprinderii.....	125
Fig. 3.16. Determinarea structurii investițiilor a întreprinderii.....	126
Fig. 3.17. Identificarea surselor de finanțare a investițiilor la întreprindere.....	126
Fig. 3.18. Evaluarea climatului investițional.....	127
Fig. 3.19. Identificarea factorilor de impact asupra activității investiționale.....	127
Fig. 3.20. Identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în activitatea investițională.....	128
Fig. 3.21. SWOT – analiza activității întreprinderii.....	128
Fig. 3.22. Avantajele competitive ale întreprinderii.....	129
Fig. 3.23. Identificarea factorilor utilizați la stimularea activității investiționale a întreprinderii.....	129
Fig. 3.24. Planificarea investițiilor și a cheltuielilor fondului de investiții.....	130
Fig. 3.25. Selectarea metodelor de atragere a investițiilor locale și străine.....	130
Fig. 3.26. Rezultatele preconizate ale strategiei investiționale.....	131

LISTA ABREVIERILOR

BIRD	– Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare;
BERD	– Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare;
BEI	– Banca Europeană de Investiții;
BNS	– Biroul Național de Statistică;
CTN	– Corporații transnaționale;
CSI	– Comunitatea Statelor Independente;
CTI	– Comisia pentru Tehnologie și Inovație;
DCF	– Discounted Cash Flow;
IS	– Investiții străine;
ISD	– Investiții străine directe;
IMM	– Întreprinderile mici și mijlocii;
FMI	– Fondul Monetar Internațional;
SUA	– Statele Unite ale Americii;
SGE	– Swiss Global Enterprize;
UE	– Uniunea Europeană;
ZEL	– Zone economice libere;
PTȘ	– Producție tehnico-științifică;
FEM	– Forumul Economic Mondial;
WTO	– World Trade Organization;
OECD	– Organisation for Economic Co-operation and Development;
UNCTAD	– United Nations Conference on Trade and Development;
OCDE	– Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică;
OMC	– Organizația Mondială a Comerțului.

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei de cercetare. Tendința spre integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, dezvoltarea businessului în condițiile economiei de piață și concurenței, la finele secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea, au avut ca urmare reorientarea priorităților în managementul întreprinderilor. Businessul contemporan simte nevoia adoptării unei viziuni clare asupra desfășurării activității în gestiunea eficientă a investițiilor. Investițiile, în cadrul unei economii naționale, constituie factorul necesar, fără participarea căruia procesul producției internaționale ar fi fost imposibil.

Într-un volum și o structură corespunzătoare, investițiile asigură dezvoltarea durabilă a economiei naționale, înlocuirea și modernizarea tehnicii și tehnologiilor la întreprinderi, sporirea volumului și a calității producției, obținerea competitivității potențialului economic și uman, crearea de noi locuri de muncă, creșterea nivelului și calității vieții a populației. Pornind de la aceste considerente, fiecare agent economic și fiecare economie națională construiește într-un mod explicit și implicit o politică sau o strategie a dezvoltării economice în cadrul căreia investițiile au un rol primordial.

În ultimele decenii, în relațiile economice internaționale, se conturează o creștere a fluxurilor de investiții în diferite țări, indiferent de nivelul lor de dezvoltare. Orice țară caută să atragă capital străin și să obțină beneficii maxime din investiția primită. Un rol important în atragerea de fonduri joacă factorii macroeconomici, cum ar fi: stabilitatea politică, cadrul legal, nivelul infrastructurii naționale și regionale, costul și calificarea forței de muncă etc. Cu toate acestea, principalul factor la care acordă o atenție maximă investitorii străini și care oferă garanții de stat pentru investitorii străini este politica investițională a țării-gază.

În aceste condiții, elaborarea și actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii este un element important al planificării pe termen lung, iar strategia în sine acționează ca un instrument de gestionare eficient pentru activitatea investițională a întreprinderii. Elaborarea strategiei investiționale și utilizarea acesteea în practica de gestionare necesită folosirea metodelor bazate pe argumente și tehnici științifice, care nu sunt în prezent suficient cercetate și identificate.

Practica aplicării managementului investițional la întreprinderile autohtone întâmpină probleme legate de insuficiența cunoștințelor în domeniile gestiunii și utilizării eficiente a investițiilor, fapt ce condiționează necesitatea unei cercetări mai aprofundate a naturii bazelor conceptuale, a principiilor managementului investițional, a factorilor care influențează realizarea efectivă a investițiilor și determinarea metodelor de elaborare a strategiilor investiționale în întreprinderile din Republica Moldova.

Gradul de studiere a temei cercetate. Aspectele teoretice ale temei sunt expuse într-o serie de lucrări științifice ale savanților străini și autohtoni, și anume: S. Anderson [86], H. Baker [87], M. Bilaus [7], F. Fabozzi [91], F. Buhociu [10], L. Cistelecan [18, 19], V. Munteanu [61], Gh. Negoescu [63], C. Jones [97], I. Vasilescu [80, 81], I. Românu [70], Fl. Staicu [76], D. Zaiț [84, 85], H. Markovitz [93, 121] etc.

Problemele teoriei investiționale, managementului strategic, analizei și gestionării activității investiționale a întreprinderii sunt abordate în lucrările științifice ale specialiștilor străini, cum ar fi: T. Dücker [114], R. Strong [100], M. Davis [89]. Teoria investițiilor, evoluând, a fost elaborată și finalizată de către așa savanți ca I. Fisher [92] (aparitia teoriei investițiilor), H. Markovitz [93, 121], W. Sharpe [101], R. Dobbins [90] (formarea teoriei investiționale de portofoliu), R. Dobbins [90], H. Markovitz [93, 121], F. Fabozzi [91], (crearea și dezvoltarea teoriei portofoliului optim), iar atragerea investițiilor străine în economia țării a fost obiectivul principal de cercetare al savanților, precum: Hîncu R. [49, 50], Cobzari L. [21], Buruiană L. [12], Bonciu F. [5], Baranov A. [3], Ciobu S. [20], Demian G.-L. [23], Cinic L. [17], Ganea V. [29, 30], Popovici O. [66]. Investițiile în economia de piață și piața investițiilor în RM au fost cercetate de: N. Fătu [28], Enicov I., Chetaru A. [22].

Cercetările în domeniul managementului investițional și a deciziei de investiții au fost realizate de savanții: M. Bilaus [7], R. Butănescu [11], I. Certan [15, 16], V. Dumitrașcu [27]. Lucrările următorilor savanți sunt dedicate eficienței proiectelor investiționale: Despa R. [24], Zirra D. [24], Munteanu C. [61], Ioniță I. [51], Stoian M. [75], Staicu M. [76]. Cu toate acestea, în lucrările lor nu sunt suficient dezvăluite problemele de elaborare eficientă a strategiei investiționale la întreprindere.

În același timp, multe studii în domeniul managementului investițional, evaluării investițiilor și analizei proiectelor investiționale sunt mai mult teoretice și insuficient definită aplicarea practică a tehnicilor elaborate de gestionarea activității investiționale active a întreprinderii. În acest context, s-a adevărit a fi foarte importantă cercetarea aprofundată a activității investiționale a întreprinderii, identificarea factorilor influenței pozitive și negative și elaborarea algoritmului pentru crearea strategiei investiționale a întreprinderii.

Domeniul de cercetare: management investițional și strategii investiționale.

Scopul lucrării constă în dezvoltarea abordărilor teoretico-aplicative, obținerea modalităților optime de eficientizare a managementului investițiilor și elaborarea strategiilor investiționale în cadrul întreprinderilor din Republica Moldova în vederea creșterii competitivității lor în dezvoltarea durabilă.

Pentru a atinge scopul cercetării s-au formulat următoarele obiective:

- Cercetarea conceptului de investiție în baza analizei evoluției teoriei investițiilor și a managementului investițional;
- Argumentarea și demonstrarea rolului activității investiționale ca factor de competitivitate a întreprinderii în perspectivă strategică;
- Analiza indicelui competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare în Elveția și țările din regiunea de frontieră, Moldova-România-Ucraina în baza datelor Forumului Economic Mondial;
- Dezvoltarea și evaluarea direcțiilor strategice ale activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea caracteristicilor lor;
- Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea direcției de influență a factorilor asupra ei;
- Determinarea și dezvoltarea factorilor de evaluare, ce influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția;
- Identificarea și analiza problemelor cu care se confruntă întreprinderile în timpul realizării activității investiționale;
- Evaluarea strategiilor investiționale a întreprinderilor și identificarea factorilor de stimulare a activității investiționale a întreprinderilor; argumentarea nivelului la care strategiile investiționale determină competitivitatea întreprinderilor;
- Crearea unui algoritm de elaborare/actualizare a strategiei investiționale a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale și argumentarea implementării la întreprinderile din Republica Moldova.

Ipoteza cercetării constă în presupunerea că utilizarea modelelor și metodelor managementului strategic în gestiunea investițională a întreprinderii conduce la sporirea activității investiționale și eficientizarea businessului în procesul dezvoltării durabile.

Metodologia de cercetare. La realizarea cercetării s-au utilizat analiza teoretică, statistico-economică și abordările: sistemică, procedurală, situațională. Baza teoretico-științifică o constituie actualele concepții ale savanților economiști autohtoni și străini asupra managementului investițional; teoriile și concepțiile investiției, noile elaborări de strategii investiționale, principiile conducerii rezultative și eficiente.

Obiectul de cercetare: investiții; activitatea investițională; fluxurile investiționale și metodele gestionării lor; factorii ce influențează asupra activității investiționale a întreprinderii; corelația dintre deciziile manageriale și activitatea investițională a întreprinderii; interdependența dintre atragerea resurselor financiare și activităților inovatoare ale personalului întreprinderilor și eficienței businessului.

Soluționarea problemei științifice importante – rezultatele cercetărilor teoretice și practice în domeniul managementului investițional au permis identificarea și formularea elementelor de bază ale strategiei investiționale a întreprinderii, fapt care a servit ca bază la elaborarea unui program pentru calculator. Eficiența metodei propuse este exprimată, în primul rând, prin elementele de structurare detaliată a strategiei investiționale, ce include capacitatea evaluării nivelului activității investiționale, determinării direcțiilor activității investiționale, structurării portofoliului de investiții, avantajelor competitive ale întreprinderii etc. Metoda propusă va reduce costurile de elaborare/actualizare a strategiei investiționale, deoarece:

- oferă posibilitate conducătorului întreprinderii de a modela procesul activității investiționale, de a acorda atenție tipurilor de investiții și tipurilor activității investiționale mai importante și de a exclude acțiunile nedorite în acest domeniu;
- conducătorul întreprinderii va vedea mai detaliat cheltuielile de investiții, veniturile și profitul din activități de investiții; autonomia la calcule va reduce cheltuielile neproductive, va crește veniturile și reduce riscul;
- oferă posibilitatea de a prezice dezvoltarea activității investiționale, permite selectarea unei direcții preferate și reducerea influenței negative a factorilor prin alegerea acțiunilor politicii investiționale;
- nu este necesară adresarea la specialiști (de elaborare a strategiei), astfel micșorând costurile pentru consultanță și nu este nevoie de implicarea persoanelor străine în secretele comerciale ale întreprinderii.

Noutatea științifică și originalitatea științifică a lucrării constau în:

- Argumentarea unei abordări strategice în managementul investițional în scopul realizării eficienței maxime și a competitivității întreprinderii în contextul dezvoltării durabile;
- Îmbunătățirea metodologiilor de analiză a factorilor de influență asupra activității investiționale a întreprinderii;
- Argumentările conținutului termenilor „activitatea de investiție activă” și „activitatea de investiție pasivă” și concretizarea caracteristicilor lor specifice;
- Elaborarea unei metodologii privind identificarea problemelor activității investiționale și evaluarea strategiei investiționale a întreprinderii;
- Elaborarea algoritmului pentru crearea strategiei investiționale a întreprinderii prin intermediul tehnologiei informaționale.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei. Cercetările efectuate în cadrul tezei de doctor dezvoltă aspectele teoretice de elaborare și implementare a unei strategii investiționale

a întreprinderii moldovenești. În baza analizei comparative a conținutului managementului investițional al întreprinderilor elvețiene, efectuată în cadrul tezei, au fost identificate unele caracteristici, implementarea cărora, în întreprinderile moldovenești, va duce la creșterea eficienței strategiilor investiționale, va oferi conducătorilor acestor întreprinderi o autonomie maximă și posibilitatea elaborării lor. Autorul a propus un mecanism pentru identificarea factorilor de influență asupra activității investiționale a întreprinderilor și metodele privind evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderii.

Aprobarea rezultatelor. Concluziile și recomandările de bază, reflectate în lucrare, au fost prezentate, în total, în 15 lucrări, din care,

- 3 articole științifice, publicate în reviste științifice străine și naționale recenzate (Austria (2017), Ucraina (2017), Moldova (2017)), 1 articol în Analele ASEM;
- un program pentru calculator *Strateg-Invest* (Certificat de înregistrare la AGEPI: Seria - PC Nr. 5875 din 05.02.2018);
- 11 articole la conferințe științifico-practice internaționale și naționale (Conferința Științifică Internațională, Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” (2016), Conferința Științifică Internațională, Kielce, Universitatea de Stat Jan Kochanowski, Polonia (2016), Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători, ASEM (2014, 2015), Conferința științifico-practică internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, ASEM (2015), Conferința științifico-practică internațională „Priorități strategice de modernizare inovațională a economiei Republicii Moldova și politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial”, USM (2015), Conferința științifică internațională „Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene”, ASEM (2016), Conferința națională cu participare internațională „Strategii și politici de management în economia contemporană” (2014).

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele studiului și metodologia propusă la elaborarea/actualizarea strategiei investiționale au fost implementată la întreprinderile Republicii Moldova.

Structura tezei. Teza constă din introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie, anexe. Principalele rezultate ale studiului sunt descrise în 143 pagini, în 24 tabele, 49 figuri, 14 anexe. Bibliografia conține 173 surse.

În **introducere** este argumentată actualitatea temei tezei de doctor, sunt determinate scopul și sarcinile cercetării, obiectul și metodele de cercetare, importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei, aprobarea și implementarea rezultatelor științifice, structura tezei și cuvinte cheie.

În **primul capitol „Fundamentele teoretico-metodologice privind investiții și managementul investițional”** se analizează aspectele teoretice de bază, conceptele și modelele managementului investițional, sunt prezentate caracteristicile activității investiționale și este definit rolul ei ca un factor de competitivitate și dezvoltare pe termen lung a întreprinderii. De asemenea, este analizat indicele competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare în Elveția și țările regiunii transfrontaliere.

În al **doilea capitol „Evaluarea activității investiționale în cadrul întreprinderilor naționale și internaționale”** este descrisă metodologia de analiză și evaluare a activității investiționale în baza întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția. S-a analizat climatul investițional al țărilor menționate și s-a identificat nivelul activității investiționale a întreprinderilor.

În al **treilea capitol „Perfecționarea activității de investiții și elaborarea strategiilor investiționale în procesul dezvoltării durabile a întreprinderilor”** s-au identificat problemele și au fost analizați factorii care influențează activitatea investițională a întreprinderilor, a fost creat algoritmul de elaborare/actualizare a strategiilor investiționale și propusă metoda dezvoltării activității investiționale a întreprinderilor folosind programul *Strateg-Invest*.

Concluziile și recomandările includ concluziile teoretice și practice, precum și formularea concluziilor generale și descrierea rezultatelor principale ale cercetării științifice. În această secțiune sunt oferite recomandări privind elaborarea strategiilor investiționale ale întreprinderilor moderne.

Cuvinte-cheie: investiții, managementul investițional, activitatea investițională, intensitatea și pasivitatea investițională, procesul investițional, strategii investiționale.

1. FUNDAMENTELE TEORETICO - METODOLOGICE PRIVIND INVESTIȚIILE ȘI MANAGEMENTUL INVESTIȚIONAL

1.1. Conceptul de investiții și abordările managementului investițional

În contextul integrării europene și internaționalizării relațiilor economice, investițiile și activitatea investițională devine un factor important în realizarea prosperității și competitivității mediului de afaceri. În ciuda faptului că investițiile și rolul lor în asigurarea dezvoltării țărilor au fost evidențiate de diverși savanți ai secolului al XVIII-lea, relevanța activității investiționale a întreprinderilor se remarcă tot mai mult în zilele noastre din cauza trecerii la condițiile de piață și luptei pentru resurse limitate. În consecință, crește importanța gestionării investiției și perceperea mecanismelor de administrare a activității investiționale a întreprinderilor.

În literatura economică investițiile sunt definite ca investiții de capital în scopul sporirii lui. În același timp, creșterea capitalului ar trebui să fie suficientă pentru a compensa investitorului refuzul utilizării fondurilor temporar disponibile pentru consum în perioada actuală, să fie recompensat pentru risc pentru a compensa pierderile cauzate de inflație în viitor și să aducă venitul dorit.

Abordarea conceptului de investiție, în sens mai larg, este frecventă în planul teoriei și practicii economice. Apariția conceptului de investiții este reflectat în lucrările clasicilor economiei politice, cum ar fi: A. Smith, D. Ricardo, J. Mill (teoria clasică), E. Hecksher, O. Nurkse, I. Fisher (teoria clasică), J. Keynes (teoria keynesiană), F. Machlup, R. Harrod, E. Domar, (teoria neokeysiană), K. Marx (teoria marxistă), J. Galbraith (teoria corporației internaționale), H. Minsky, C. Kindleberger (teoria corporațiilor transnaționale și avantajelor monopoliste), M. Porter (avantaj competitiv al națiunii), J. Dunning (teoria dezvoltării investiționale a țării).

Inițial, investițiile, și anume investițiile străine directe, au fost analizate de către savanții economiști la nivel de țară și industrie. Clasicul teoriei economice, A. Smith, în lucrarea sa „Avuția națiunilor: cercetare asupra naturii și cauzele ei” (1776), susține că în condițiile restricțiilor de export a capitalului bănesc valoarea monedei naționale scade, prețurile cresc, deoarece cantitatea de bani (aur și argint) depășește cererea reală în țară [73, p. 28]. Succesorul său, D. Ricardo, a analizat posibilitatea mutării capitalului de afaceri și de muncă în țări cu avantaj absolut, respectiv, cu cheltuieli reduse de producție și cu o marjă înaltă de profit.

Importanța investițiilor și rolul lor decisiv în sistemul global de ocupare a forței de muncă au fost marcate de economistul englez J. Keynes. În lucrarea „Teoria generală a ocupării forței

de muncă, a dobânzii și a banilor” (1936) savantul a menționat că țara numai atunci se poate transforma într-un exportator real al capitalului, când exporturile sale depășesc importurile, iar dinamica investițiilor străine trebuie susținută prin soldul pozitiv al balanței comerciale a țării exportatoare [52, p. 42].

La rândul său, economistul austriac F. Machlup presupunea că exportul de capital, influențând investițiile interne, le poate limita. În țările importatoare de capital, se stimulează creșterea de investiții, ceea ce sporește consumul și creșterea venitului național. A. R. Harrod a susținut că, în cazul în care economiile depășesc investiția, ritmul creșterii economice încetinește, se mărește tendința de atragere a capitalului. Economistul american H. Minsky analizează investițiile străine directe la nivelul companiilor transnaționale. Savantul afirmă că fluxurile de investiții străine directe (ISD) ale companiilor transnaționale sunt direcționate în alte țări, pe când investitorii direcți au un avantaj monopolist față de companiile locale similare ale țărilor străine.

Astfel, abordările tradiționale asupra conceptului de investiții pot fi divizate în două grupe: (1) abordarea macroeconomică, care explică mișcarea internațională a capitalului, bazată pe diferențele din structura economiilor naționale, și (2) abordarea bazată pe teoria firmei, care analizează activitățile corporației transnaționale ca o consecință firească a creșterii firmei. Ar trebui remarcat faptul că, în timpul cercetării activității CTN-urilor, autorii au abordat evaluarea eficienței în ceea ce privește compania, care investește într-o țară sau alta.

Cu toate acestea, în opinia autorilor, primele concepte de investiții au avut două dezavantaje majore:

1. Se observă un caracter limitat al abordărilor tradiționale, care se manifestă în absența analizei complexului de active, deținând niveluri diferite de venituri și de risc;
2. Există doar un singur factor, care influențează adoptarea deciziei de investiții, și anume rentabilitatea. În același timp, nu a fost dată multă importanță evaluării riscului, care nu se suprapunea cu nivelul de venit.

Ca răspuns la aceste cerințe, profesorul american de teorie economică a școlii din Chicago F. Knight, în anul 1921, în lucrarea sa „Risk, Uncertainty and Profit”, a formulat fundamentele teoretice ale conceptului relației dintre nivelul de risc și rentabilitate [164]. Relevanța acestui concept are un loc anumit în activitatea de investiție contemporană, esența căruia constă în faptul că între nivelul de venituri estimate și nivelul de risc asociat există o dependență direct proporțională. În baza acestui concept sunt construite mai multe modele de estimare ale activelor financiare (instrumente financiare de investiții) și metodologia analizei investiționale în sistemul teoriei de portofoliu.

În același timp, abordarea macroeconomică este caracterizată de două direcții: investiții în alte țări și atragerea investițiilor străine în țară. Astfel, L. Mises, în lucrarea sa „Economia în șapte lecții. Gânduri pentru cei de azi și cei de mâine” (1949) atrage atenția la dezvoltarea investițiilor străine (IS), care a fost cel mai important eveniment în cursul secolului al nouăsprezecelea [62, p. 96]. El consideră că investițiile de capital peste graniță au început să joace un rol, de cea mai mare importanță, în afacerile din întreaga lume.

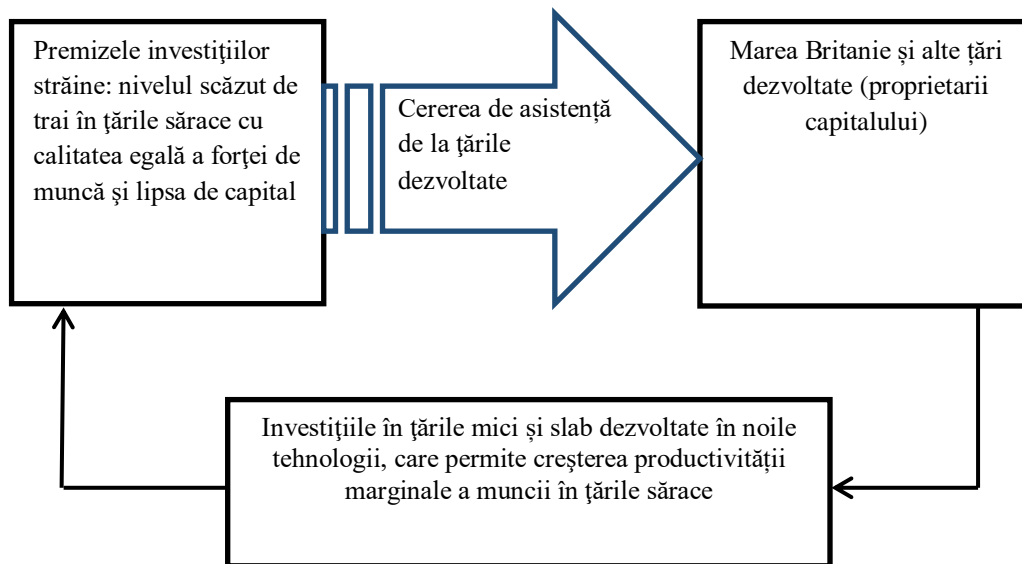

Fig. 1.1. Modelul mișcării de investiții străine a lui Ludwig von Mises

Sursa: [62, p. 96]

Ludwig von Mises menționează, că volumul de capital investit pe unitatea de populație este mai mare în așa-numitele țări avansate decât în țările în curs de dezvoltare. Investițiile străine înseamnă că posesorii britanici de capital investeau acest capital britanic în alte părți ale lumii. Mai întâi au investit în acele țări europene care, din punctul de vedere al Marii Britanii, sufereau de un deficit al capitalului și erau înapoiate în dezvoltarea lor. Dar, când SUA cu ajutorul capitalului britanic și, mai apoi, cu ajutorul propriilor politici procapitaliste și-au dezvoltat propriul lor sistem economic într-un mod fără precedent, americanii au început să-și răscumpere capitalul reprezentat de acțiunile pe care cândva le vânduseră străinilor.

Investițiile străine sunt făcute anticipându-se că ele nu vor fi expropriate. Nimeni nu ar investi nimic dacă ar ști dinainte că cineva îi va expropria investițiile. În momentul în care aceste investiții străine au fost făcute, în secolul al nouăsprezecelea și la începutul secolului douăzeci, nu se punea problema exproprierii. Încă de la început, anumite țări au arătat o anumită ostilitate față de capitalul străin, dar cea mai mare parte a lor au realizat că pot obține un enorm avantaj din aceste investiții străine. În unele cazuri aceste investiții străine nu erau făcute direct de capitaliști, ci indirect ca împrumuturi oferite de guvern, astfel guvernul era cel care folosea banii pentru investiții.

Reieșind din cele expuse, Ludwig von Mises evidențiază câteva probleme de investiții străine:

- exproprierea de capital – în unele țări investițiile străine au fost oferite direct antreprenorilor, iar în formă de împrumuturi – guvernului străin, care deja se ocupa de investiții;
- lipsa protecției juridice a investițiilor străine – guvernele și partidele politice au început să perceapă investitori străini drept exploataatori, care trebuie să fie alungați din țară;
- înăsprirea controlului monetar și a impozitării investitorilor străini – astăzi, în toate țările, corporațiile străine sunt supuse unor taxe ridicate, dividendele plătite acționarilor sunt de asemenea impozitate; se urmărește politica de protecționism (protejarea producătorilor autohtoni).

Cu toate acestea, investițiile de capital străin, și anume capitalul britanic, după părerea lui Ludwig von Mises, a jucat un rol crucial în dezvoltarea industriei moderne în multe țări europene și Statele Unite [37, p. 160].

Ludwig von Mises descrie și Elveția. „În centrul Europei, există o mică țară, Elveția, pe care natura a înzestrat-o foarte modest. Nu are mine de cărbuni, nici minereuri și nici resurse naturale. Dar populația de acolo, de-a lungul secolelor, a urmat încontinuu politici economice capitaliste. Acești oameni au atins cel mai înalt nivel de trai din Europa continentală, iar țara lor este considerată una dintre marile centre de civilizație ale lumii. Nu văd de ce o țară precum Argentina – care este mult mai mare decât Elveția, atât teritorial cât și în privința populației – nu ar atinge același nivel de trai ridicat, după câțiva ani de politici economice sănătoase” [62, p.105]. Autorul este de acord cu opinia lui Ludwig von Mises și, din aceste considerente, a inițiat un studiu comparativ în domeniul gestionării investițiilor dintre Elveția și Moldova. Republica Moldova, ca și Elveția, nu are cărbune, minereuri și resurse naturale (cu excepția pământului), atunci, se pune întrebarea: Cum Elveția a ajuns la nivel înalt în domeniul investițiilor și ce trebuie de schimbat în Republica Moldova că să îmbunătățim situația?

Analizând literatura de specialitate, putem concluziona că savanții au dezvoltat o varietate de concepte și modele de management investițional care sunt relevante și reprezintă fundamentele teoretice de gestionare ale activității investiționale a întreprinderilor și organizațiilor [7, 14, 27, 75, 86, 105, 134, 136, 146]. Etapele esențiale de formare ale teoriei de investiții sunt prezentate în figura 1.2.

E necesar de accentuat, că motivația oricărei teorii de investiții constă în satisfacerea necesităților proprietarilor de capital. Evidențiind, pe bună dreptate, importanța acestei necesități, economistul american H. Simon a prezentat conceptul de „prioritate a intereselor economice ale proprietarilor“. Negând viziunea clasică și neoclasică despre o companie, ca organizație, care are

scopul de a maximiza utilitatea și profitul, el a formulat un concept-țintă alternativ al comportamentului ei economic, care constă în necesitatea de a satisface prioritar interesele proprietarilor.

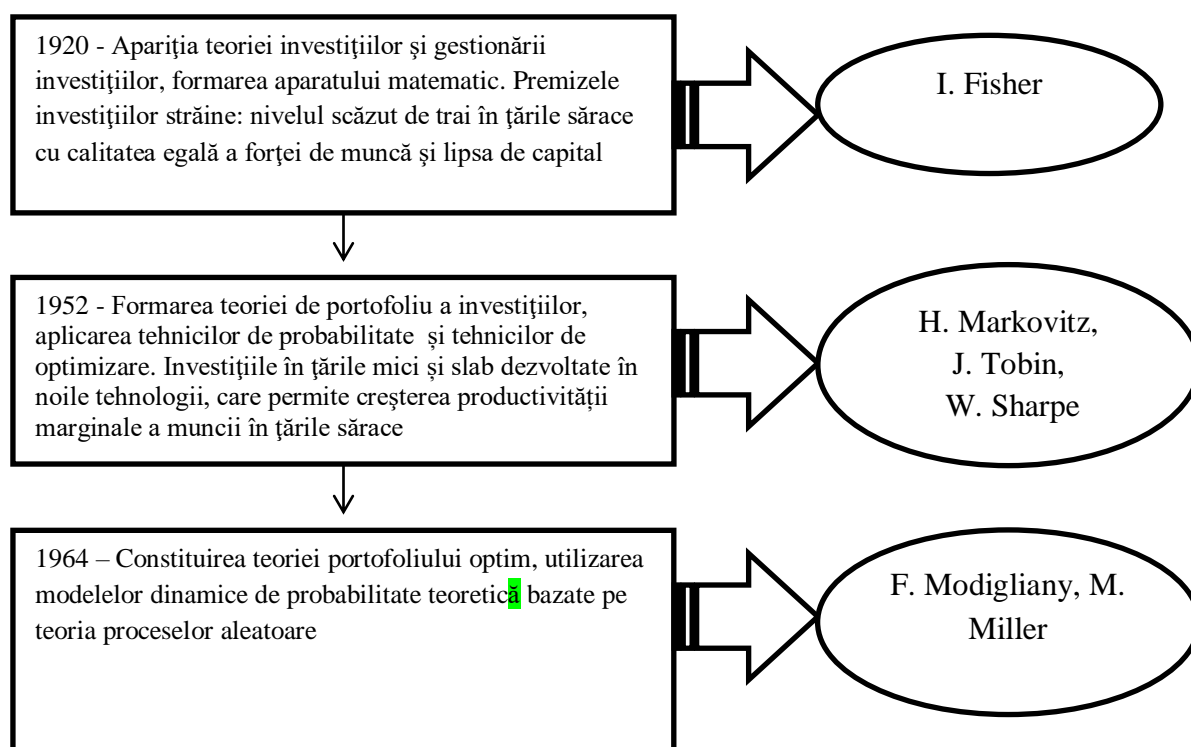

Fig. 1.2. Etapele de formare a teoriei investiționale

Sursa: elaborată de autor în baza [121, 165, 167]

Acest concept teoretic a fost susținut de reprezentanții științei economice și, treptat, s-a transformat în management investițional, în scopul lui principal – de a maximiza bunăstarea proprietarilor întreprinderii. În practică el este formulat ca „maximizarea valorii de piață a companiei” [146].

O contribuție importantă în dezvoltarea teoriei de investiții a avut savantul american Irvin Fisher [92]. Conceptul său despre valoarea banilor în timp, pozițiile teoretice ale cărora au fost formulate în anul 1930 în lucrarea „The Theory of Interest: as Determined by impatience to Spend Income and Opportunity to Invest”, reflectă apariția teoriei investițiilor și gestionării investiționale [165]. Potrivit lui, toți participanții la procesul de investiții, fie că sunt managerii companiilor sau depunătorii lor, în activitatea sa, sunt ghidați de doar un singur motiv – maximizarea valorii nete. O abordare deosebită a constatat în nominalizarea ipotezei privind certitudinea condițiilor în care este luată decizia de investiții. Mai târziu, în anul 1958, acest concept a fost cercetat mai detaliat de savantul J. Hirshleifer în lucrarea „On the Theory of Optimal Investment Decision” [166]. Esența lui constă în faptul, că valoarea reală a banilor este întotdeauna mai mare decât valoarea lor în viitor, motivul fiind alternativa posibilei investiții a lor, precum și impactul factorilor inflației și riscului. În baza acestui concept s-au dezvoltat

diferite modele de scontare a fluxurilor de bani, care sunt utilizate pe scară largă în practica managementului modern de investiții.

Prezintă interes, în opinia autorului, conceptul de cost al capitalului, evoluțiile teoretice inițiale ale cărora au fost puse în aplicare încă în anul 1938 de către economistul american J. Williams și descrise în lucrarea sa „The Theory of Investment Value” [167]. Cu toate acestea, mai sistemic acest concept a fost reflectat în 1958, în lucrarea cercetătorilor celebri americani F. Modigliani și M. Miller – „The Cost of Capital, Corporate Finance and the Theory of Investment”. Esența acestui concept constă în faptul că cheltuielile întreprinderii privind atracția și deservirea capitalului (resurselor financiare) diferă considerabil în ceea ce privește sursele individuale. Prin urmare, la alegerea surselor alternative de finanțare a investițiilor, evaluarea cantitativă a costului capitalului atras joacă un rol decisiv. Minimizarea costului mediu ponderat al capitalului, în condiții egale, asigură maximizarea bunăstării proprietarilor.

J. Williams a sistematizat, de asemenea, modelele elementare de evaluare a așa tipuri de instrumente financiare de investiții, cum ar fi acțiunile și obligațiunile bazate pe rentabilitatea lor (dividende, procente). Apoi, datorită apariției unor noi tipuri de instrumente financiare, sistemul modelelor acestui tip a fost completat de savanții M. Gordon în lucrarea „The Investment, Financing, and Valuation of the Corporation” [168], publicată în 1962, și S. Bauman în lucrarea „Investment Returns and Present Value”, publicată în 1969. La baza tuturor modelelor de evaluare de acest tip se află costul scontat al rentabilității așteptate a instrumentelor financiare de investiții la nivelul adecvat de risc.

Elaborarea teoriei moderne de portofoliu aparține savantului american H. Markovitz, care în 1952, în lucrarea sa „Portfolio Selection” [121], a prezentat elementele fundamentale ale acestui concept, la baza cărui se află principiile metodologice ale analizei statistice și optimizarea raportului dintre nivelul de risc și rentabilitatea instrumentelor riscante a investiției financiare la formarea portofoliului de investiții bazate pe criteriul de maximizare a bunăstării proprietarilor. În lucrarea sa, savantul face legătura între rentabilitate și risc și evidențiază faptul că luarea unei decizii de investiții implică realizarea a două obiective contradictorii de investiții: (1) maximizarea veniturilor, adică investitorul alege tipul de activ care este capabil să-i aducă veniturile maxime; (2) minimizarea riscului, adică în momentul unei decizii de investiții, rentabilitatea activelor nu este cunoscută, ce dă naștere problemei de selectare de către investitorul acelor tipuri de active, rentabilitatea cărora este determinată de gradul maxim de certitudine [121, p. 77]. Această teorie a fost dezvoltată în lucrările savanților celebri americani, precum J. Tobin și W. Sharpe.

Analiza și evaluarea riscului sistematic al instrumentelor financiare de investiții sunt descrise în lucrarea „Capital Asset Prices”, de către savantul american W. Sharpe, publicată în

anul 1964 [170]. Acest concept a fost numit „Modelul de evaluare a activelor financiare”, luând în considerare riscul sistematic, baza cărui este compusă din stabilirea nivelului necesar de rentabilitate a instrumentelor financiare individuale de investiții ținând cont de nivelul lor de risc sistematic. În baza acestui model se formează graficul liniilor rentabilității titlurilor financiare, care definește dependența dintre nivelul riscului sistematic al instrumentelor financiare de investiții și nivelul lor necesar de rentabilitate.

Unul dintre conceptele moderne de investiții de portofoliu este modelul evaluării opțiunilor, care a fost elaborat în anul 1973 de către economiștii americani F. Black și M. Scholes. În lucrarea sa „The Pricing of Corporate Liabilities” autorii formează conceptul despre condițiile tarifare ale unor active financiare moderne și des folosite ca o opțiune. În căutarea abordărilor în scopul aplicabilității lor la condiții reale au fost elaborate modele alternative de acest tip, în special, modelul lui R. Merton în lucrarea „The Theory of Rational Option Pricing”, publicată în 1973; modelul lui J. Cox și S. Ross în lucrarea „The Valuation of Option for Alternative Stochastic Processes”, publicată în anul 1976 etc.

De asemenea, în opinia autorului, prezintă interes teoria tarifară de arbitraj, elaborată de profesorul american S. Ross și descrisă în lucrarea „The Arbitrage Theory of Capital Asset Pricing”. Baza acestei teorii constă în faptul că, pe piețele competitive de investiții „arbitraj” (operațiunile speculative bazate pe diferența prețurilor de piață la unele piețe) asigură alinierea prețurilor de piață reale ale anumitor instrumente financiare de investiții în conformitate cu nivelul lor de risc și rentabilitate. Cu alte cuvinte, mecanismul arbitrajului asigură recuperarea echilibrului prețurilor pe diferite piețe bursiere. Autorii teoriei de arbitraj a stabilirii prețurilor au propus mai multe modele de evaluare a rentabilității reale a activelor financiare, ținând seama de impactul factorilor individuali. Mai târziu (în anul 1984), în baza acestor factori, aceste modele de estimare au fost specificate de către savanții americani R. Roll și S. Ross în lucrarea „The Arbitrage Pricing Theory Approach to Strategic Portfolio Planning”.

Trebuie de menționat faptul că în literatura de specialitate conceptul de investiții a fost interpretat diferit și utilizat în mai multe sensuri. Acest concept este tratat, fie destul de îngust și contradictoriu, fie atribuindu-i-se semnificații destul de ample și expansive. De asemenea, nu există un consens al oamenilor de știință cu privire la conceptul „a investi”. Unii teoreticieni au încercat să scoată în evidență caracteristicile cele mai importante ale investițiilor realizate la nivel micro sau macroeconomic, insistând mai mult sau mai puțin asupra unor caracteristici în detrimentul altora. Astfel, savanții străini consideră că: a investi înseamnă a plăti un cost actual în vederea obținerii de încasări viitoare, a schimba în prezent o certitudine cu o speranță viitoare (H. Peumans), a sacrifica un capital cu niște speranțe mai mult sau mai puțin îndepărtate, deci a

paria asupra viitorului (P. Masse) sau a renunța la sumele bănești lichide în favoarea speranței realizării unor venituri viitoare, distribuite în timp (F. Aftalion) [32, p. 147-152].

O contribuție semnificativă la dezvoltarea conceptului modern de investiții au, de asemenea, savanții români și moldoveni, cum ar fi: M. Bilas [7], F. Buhociu [10], L. Buruiană [12], L. Cinic [17], L. Cobzari [21], S. Ciobu [20], O. Popovici [66], A. Călin [66], V. Dumitrașcu [27], M. Lupan [53], D. Slonovschi [77], M. Stoian [75], Fl. Staicu [76], R. Tașcă [79], G. Prelipcian [68, 69], A. Popa [65], L. Cistelecan [18, 19], R. Hîncu [48, 49, 50], A. Horobeț [45], V. Ganea [29], A. Diaconu [25], C. Munteanu [61], Gh. Negoescu [63], I. Vasilescu [80, 81], I. Românu [70, 80], D. Zaiț [84, 85].

Savanții leagă investițiile și activitățile de investiții nu numai de obținerea venitului agenților economici individuali, ci și, de asemenea, de creșterea economică a țării, în ansamblu. Savantul român D. Zaiț, în lucrarea „Eficiența economică a investițiilor” (1987), menționează că investițiile trebuie abordate în strânsă legătură cu procesul dezvoltării și al creșterii economice. În opinia savantului, dezvoltarea depinde de capacitatea factorilor de decizie:

- a) de a formula opțiuni de investiții în acord cu obiectivele și scopurile stabilite;
- b) de a ameliora strategia și politicile de dezvoltare în ideea potențării efectelor investițiilor;
- c) de a selecta proiecte de investiții care să permită valorificarea rațională a tuturor resurselor materiale, financiare și de muncă pentru atingerea obiectivelor stabilite [84, p. 12].

Dacă la începutul anilor '80 ai secolului al XX-lea investiția a fost percepută ca investiție de capital în formarea de capacitate productivă a întreprinderilor, achiziționare de echipament, liniilor tehnologice și construcții de bază a fondurilor de producție, deja în secolul al XXI-lea investiția capătă o semnificație dublă. În lucrarea sa „Strategii investiționale în afaceri” (2009), savantul român G. Prelipcian menționează că noțiunea de investiție are două accepțiuni:

- în sens larg, investițiile sunt definite ca plasarea unor sume de bani în diferite domenii: economic, social, cultural, administrativ, militar etc., pentru a construi și achiziționa utilaje, instalații, clădiri, pentru a pregăti personal, în vederea realizării de noi tehnologii etc., dar și pentru hârtii de valoare, angajamente în operații comerciale, bancare sau operații de bursă, inclusiv operații speculative;
- în sens restrâns, din punct de vedere economic, investițiile se referă doar la cheltuielile prin care se creează sau se achiziționează noi capitaluri fixe și circulante, productive și neproductive, pentru înlocuirea, modernizarea sau dezvoltarea unor active fixe existente în economie [68, p. 6].

Savanții români F. Buhociu și Gh. Negoescu prin investiții înțeleg „ansamblul resurselor (materiale, financiare, umane, de timp și informaționale) destinate creșterii capacității de

producție a societății, a vieții sociale sub toate aspectele sale, pentru asigurarea obținerii într-un anumit viitor a efectelor scontate” [10, p. 6]. Importanța investițiilor și rolul lor în creșterea economică a fost menționată de către savanți binecunoscuți și prezentate în modelele elaborate de ei (tabelul 1.1).

Tabelul 1.1. Modele ale creșterii economice fundamentate pe investiții și eficiența lor

	Denumirea modelului, anul formulării	Definirea modelului	Formula modelului	Explicarea modelului
Modelul lui Keynes	Multiplicatorul (1936)	raport între creșterea venitului (V) și creșterea investițiilor (I)	$m = \frac{\Delta V}{\Delta I}$	arată că, la o anumită creștere a investițiilor, multiplicatorul exprimă de câte ori crește venitul
Modelul lui Harrod	Coeficientul capitalului (1946)	raport între capitalul în funcțiune (K) și venitul realizat (V)	$b = \frac{K}{V}$	arată că sporul de capital din anul curent va duce la creșterea venitului în anul următor, care, la rândul său, va asigura un nou spor de capital
Modelul lui Clark	Acceleratorul (1916)	raport între investiții realizate în anul de referință (I) și creșterea veniturilor obținute (ΔV)	$a = \frac{I}{\Delta V}$	exprimă disponibilul de investiții format ca urmare a creșterii venitului cu o unitate
Modelul lui Domar	Productivitatea investițiilor (1948)	raport între sporul de capacitate de producție (ΔQ) și volumul investițiilor (I)	$w = \frac{\Delta Q}{I}$	reflectă volumul producției ce poate fi obținut pentru o unitate monetară investită

Sursa: [7, p. 8-9]

Totodată, după opinia lui M. Bilas, elementele definitorii ale conceptului de investiții sunt: (a) conținutul concret material al efortului investițional, (b) factorul timp, (c) eficiența și (d) risc [7, p. 4]. Cu toate acestea, în practică, în funcție de scopul și natura de investiții, investițiile obțin diferite forme. În funcție de criteriile de clasificare, investițiile pot fi: directe și indirecte, investiții brute și nete, investiții productive și neproductive etc. O clasificare mai detaliată a investiției, elaborată de savanții români, este prezentată în anexa 1.

Conceptul managementului investițional a fost cercetat de savanții autohtoni și străini, pe direcții de cercetare, așa cum urmează:

- S. Anderson [86], H. Albach [103], S. Albu [103], J. Brimson [88], Gh. Blidaru [6], R. Dobbins [90], V. Dumitrașcu [27], F. Fabozzi [91], R. Haugen [96], M. Stoian [75], R. Strong [100], H. Schäfer [125], S. Kronenberger [120], H. Markowitz [121], R. Mandache [58], I. Vasilescu [80], J. Wolf [127], I. Românu [82], D. Rose [98], K. Zischg

- [129], H. Лахметкина [150], В. Серов [146], Е. Калининкова [141], Л. Гитман [139], И. Бланк [136], В. Бочаров [134] (teoria investițiilor și managementul investițiilor);
- Т. Bader [104], Н. Blohm, К. Lüder [107], F. Bonciu [6], D. Jankowski [119], A. Holz [118], Gh. Negoiescu [63], R. Hîncu [50], I. Dorogaia [26], Н. Ливенцев [151], А. Плотников [149] (politica de investiții și managementul investițiilor din regiune);
 - С. Jones [97], R. Despa, D. Zirra [24], I. Vasilescu [81], D. Munteanu [61], S. Matei [59], В. Берне, П. Хавранек [133], К. Балдин [132], М. Stoian [76], Т. Колмыкова [143], В. Балдин [132], П. Виленский [137] (eficiența și analiza investițiilor);
 - Т. Dücker [114], N. Blattner [106], W. Bernd [105], G. Prelipcian [68], Н. Ширяева [155], Д. Симов [147], В. Златогоров [145] (strategii de investiții, proiectarea și managementul strategic al investițiilor);
 - Gr. Belostecinic [4], F. Bonciu [5], L. Cinic [17], I. Demian [13], I. Denuța [23], V. Ganea [29], D. Zaiț [84], D. Slonovschi [77], O. Popovici, A. Călin, A. Paul [66], A. Popa [65], R. Hîncu [49], A. Baranov [3] (investiții străine directe și competitivitatea);
 - D. Frase [94], D.-L. Roman [72] (reglementarea legală a activității de investiții);
 - M. Davis, S. Lleo [89], H. Baker [87], V. Ganea, Gh. Iliadi [29] (riscuri investiționale);
 - A. Horobeț, A. Mazilu, C. Munteanu [45] (marketingul investițional);
 - A. Caraganciu, O. Domenti, S. Ciobu [14] (activitatea investițională) etc.

Analizând literatura economică, se poate concluziona că printre savanți și cercetători, de asemenea, nu există un consens în interpretarea conceptului managementului investițional. Definițiile managementului investițional conform opiniilor savanților sunt prezentate în anexa 2.

În opinia autorului, managementul investițional reprezintă gestionarea investițiilor și activității investiționale a întreprinderilor în vederea asigurării planificării, elaborării și aplicării eficiente a strategiei de investiții.

Dat fiind faptul că activitatea managerială privind procesul de investiții poate fi efectuat la diferite niveluri: de stat, teritorial, regional, industrial, de întreprindere, această situație creează particularități de gestionare a activității investiționale la nivel macroeconomic și microeconomic. Cu toate acestea, managementul la toate nivelurile se bazează pe un cadru metodologic comun de evaluare a utilizării eficiente a resurselor limitate.

Analizând literatura de specialitate, putem constata următoarele funcții principale relevante ale managementului investițional care asigură gestionarea eficientă a investițiilor în întreprindere:

- cercetarea mediului extern și previzionarea conjuncturii pieței investiționale;
- identificarea direcțiilor strategice ale activității investiționale;

- elaborarea strategiei de formare a resurselor investiționale;
- căutarea și evaluarea atractivității investiționale a proiectelor reale, selectarea celor mai eficiente proiecte;
- completarea portofoliului de investiții și evaluarea lui după criterii de rentabilitate, risc și lichiditate;
- planificarea curentă și gestionarea operațională a implementării programelor și proiectelor investiționale adoptate;
- pregătirea deciziilor pentru o ieșire în timp util din programele și/sau proiectele investiționale ineficiente și vânzare a instrumentelor financiare.

Important este faptul că funcțiile managementului investițional trebuie să fie strâns legate și efectuate în conformitate cu alegerea strategică, cu programul inovațional de dezvoltare, cu oportunitățile de investiții și să fie satisfăcute la maxim nevoile proprietarilor de întreprindere [47]. Reieșind din aceasta, am definit funcțiile de bază ale managerului pentru gestionarea investițiilor, și anume:

- asigurarea eficientă a activității investiționale a întreprinderii, caracterizată prin activitatea sporită de investiții;
- elaborarea, îmbunătățirea și implementarea strategiei de investiții în cadrul întreprinderii;
- întocmirea planurilor de afaceri pentru proiecte de investiții;
- calculul nivelului de risc și rentabilitate a proiectelor investiționale;
- analiza și monitorizarea continuă a stării financiare a întreprinderii cu scopul identificării oportunităților pentru realizarea activității investiționale;
- optimizarea și ajustarea portofoliului de investiții cu scopul de a maximiza veniturile și reduce riscul;
- evaluarea și gestionarea proiectelor de investiții cu scopul de a maximiza beneficiile întreprinderii din activități de investiții.

Eficiența activității investiționale a întreprinderii depinde în mare parte de organizarea sa, și anume dirijarea și gestionarea procesului de mișcare și schimbare a formei de investiții. Potrivit savanților și cercetătorilor, unul dintre cele mai importante mecanisme ale activității investiționale este elaborarea și implementarea politicii și strategiilor investiționale [33, p. 146].

În general, strategia de investiții implică crearea unui sistem de obiective pe termen lung al activității investiționale, desfășurarea marketingului investițional și alegerea celor mai eficiente mecanisme de realizare a acestora [45].

Noi suntem de acord cu savantul român M. Stoian, care în lucrarea sa „Gestiunea investițiilor” menționează că, înainte de a-și defini politica de investiții, întreprinderea trebuie să-

și stabilească coordonatele strategice de acțiune, relevanța opțiunilor strategice [42, p. 141].

Pentru aceasta trebuie de găsit răspuns la patru pachete de întrebări-cheie:

a) Ce criterii trebuie să stea la baza alegerii strategiei?

b) Suntem siguri că opțiunea aleasă este într-adevăr „strategia cea mai bună” respectiv, relevanța strategiei este stabilită prin evaluare ante sau postfactum?

c) Resursele și mijloacele disponibile asigură punerea în practică a strategiei?

d) Care sunt modalitățile de implementare a strategiei alese? [75, p. 18].

Evident, pentru a-și stabili linia strategică este necesar ca întreprinderea să-și cunoască, mai întâi, forța, dar și propriile-i slăbiciuni. Este necesară deci, o analiză complexă a mediului său tehnic și de afaceri. De obicei, în acest caz se utilizează analiza SWOT. Stabilirea scenariului, a liniei strategice capabile să creeze un avantaj concurențial pentru întreprindere este formalizată, pornind de la conjugarea țintei strategice cu atuurile concurențiale ale întreprinderii. Corelând armele concurențiale cu dimensiunea pieței, M. Stoian a definit trei concepții strategice privind viitoarea evoluție (fig. 1.3).

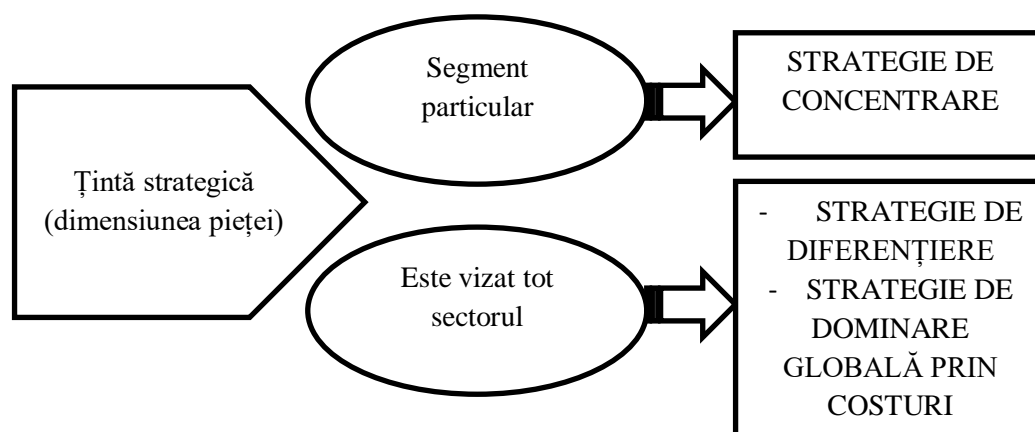

Fig. 1.3. Concepții strategice privind viitoarea evoluție după M. Stoian

Sursa: [75, p. 22]

Strategia de concentrare se referă la sector particular și este direcționată pe un grup anumit de clienți sau pe un segment de produse pe o piață localizată geografic. Se stabilește deci o țintă îngustă spre care vor fi orientate toate energiile și mijloacele.

Strategia de diferențiere se bazează pe dorința de a crea un produs/serviciu cu caracter de „unicat” în sectorul respectiv, din punct de vedere al calităților sale funcționale, ale serviciilor atașate etc. Aceasta înseamnă o atentă evaluare a surselor potențiale de diferențiere a caracteristicilor specifice, acceptându-le pe cele care dau originalitate.

Iar strategia de dominare prin costuri oferă posibilități de impunere în fața concurenței datorită unor costuri de producție scăzute. O strategie pertinentă este aceea pe care întreprinderea o poate aplica cu riscuri minore.

1.2. Activitatea investițională ca factor al competitivității și dezvoltării durabile a întreprinderilor

Studiile teoretice au arătat că activitatea investițională a întreprinderilor și organizațiilor constituie un factor important în competitivitatea businessului, bunăstarea și dezvoltarea pe termen lung a întreprinderii, industrie și țară. Necesitatea realizării activității investiționale se datorează nu numai stării economiei naționale, dar și influenței economiei globale, care, conform estimărilor specialiștilor, în ultimii 20 de ani se caracterizează prin creșterea producției și fluxului intens de investiții străine, extinderea și aprofundarea comerțului mondial. Astfel, se activează procesele de concentrare a capitalului, creșterea volumului de capital, iar concurența a devenit internațională, fapt care a dus la noi fuziuni ale firmelor. Se fondează centre pentru perfecționarea personalului, deoarece participarea în afaceri internaționale necesită un nivel înalt de profesionalism al angajaților.

Pentru a conceptualiza noțiunea și esența activității investiționale, a stabili rolul în formarea competitivității afacerii, dar și a identifica direcția de îmbunătățire, vom cerceta condițiile și factorii care influențează nivelul activității investiționale a întreprinderii.

Conform legii Republicii Moldova nr. 81, din 18.03.2004, „Cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător” [54], activitatea investițională reprezintă activitatea de efectuare a investiției și de desfășurare a activității de întreprinzător în legătură cu această investiție pentru a se obține venit [articolul 3]. Reglementarea activității investiționale este un factor important pentru dezvoltarea managementului investițiilor ale întreprinderii. Așadar, savanții autohtoni R. Hîncu, A. Gumovschi și A. Suhovici evidențiază că existența mediului juridic favorabil și baza legislativă stabilă asigură protecția eficientă maximă a intereselor investitorului [50, p. 193].

Cu toate acestea, cum pe bună dreptate a subliniat savantul român L. Cistelean, accețiunea de cheltuială dată investițiilor trebuie completată cu aceea de acțiune, activitate, proces, de transformare a mijloacelor bănești afectate acestui scop, în mijloace de producție [18, p. 7]. Astfel, activitatea investițională se caracterizează prin mișcarea de investiții (fonduri de investiții), care, potrivit savanților, constă din două faze principale: (1) Activitatea economică de plasare a mijloacelor bănești, adică punerea în aplicare a procesului investițional; (2) Obținerea rezultatului economic în urma activităților investiționale, adică obținerea veniturilor din investiții [150, p. 10].

Reieșind din aceasta, esența activității investiționale poate fi definită ca o succesiune a două faze de plasare a resurselor investiționale și de obținere a veniturilor în viitor. Obținerea veniturilor, la rândul său, creează posibilitatea unor investiții suplimentare, adică este un circuit al fondurilor investite cu capitalizarea venitului. Cu siguranță, circulația fondurilor permite

crearea unui produs finit care conține profitul în costul său, care ulterior este transmis la extinderea producției, implementarea noii tehnologii, accesarea noilor piețe de desfacere etc.

Mișcarea investițiilor implică interacțiunea dintre subiecții activității investiționale, care sunt investitorii și beneficiarii obiectelor de investiții. Savantul german D. Mettler atrage atenție la faptul că investitorii, inclusiv investitorii străini, aleg obiectele de investiții în funcție de propriile lor interese, nivel de expunere la risc, inovații și rentabilitate [122]. Fiind proprietarul resurselor investiționale, investitorul are dreptul de a poseda, gestiona și folosi obiectele și rezultatele activității investiționale, evalua rezultatele investiționale și lua decizii despre folosirea veniturilor și fondurilor de investiții. Un alt savant german, K. Ronca consideră, că investițiile trebuie de implementat doar din necesitățile businessului [124]. Din acest motiv, în opinia noastră, anume investitorul este principalul factor al procesului investițional, iar managerul de investiții în cadrul întreprinderii are funcția de a realiza planurile investitorului și de a organiza activitatea investițională în întreprindere cu scopul obținerii unui profit cât mai mare pentru el.

Beneficiarii activității de investiții sunt persoanele juridice și persoanele fizice, statul și autoritățile municipale, guvernele străine, asociațiile internaționale și organizațiile care folosesc obiectele de investiții. Ar trebui remarcat faptul că realizarea investițiilor este posibilă numai în condițiile de convergență a intereselor investitorilor și beneficiarilor în domeniul de risc și venit. De îndată ce se produc schimbări de interese pentru cel puțin unul dintre subiecții de investiții, implementarea investițiilor nu este posibilă.

Cu toate acestea, una dintre condițiile necesare pentru creșterea activității de investiții este infrastructură de investiții dezvoltată, care include obiectele de investiții, cum ar fi: mijloace fixe de producere, clădiri, construcții, linii tehnologice, active curente, hârtii de valoare, producție tehnico-științifică (PTȘ), drepturi de proprietate și intelectuale etc. Astăzi, managerii adaugă la problemele de dezvoltare a infrastructurii de investiții următoarele:

- îmbunătățirea sistemelor de căutare, selecție, implementarea proiectelor investiționale în structurile financiare și de creditare;
- activizarea operațiunilor și extinderea pieței de capital;
- stabilirea unui mecanism de atragere a fondurilor de la persoanele fizice pentru investiții;
- reducerea nivelului costurilor de tranzacție;
- înființarea de întreprinderi și implicarea lor în procesele de investiții.

Astfel, întotdeauna trebuie să ținem cont, că procesul de investiții este legat de factorul de timp. Din perspectiva acestui factor pentru proprietarii capitalului investit valoarea economică a beneficiilor actuale și viitoare este inegală. Posibilitățile consumului viitor sunt întotdeauna mai puțin valoroase în comparație cu consumul curent. Depășirea „preferinței temporare” și

motivarea proprietarului capitalului de a investi este posibilă numai în condiția asigurării remunerării adecvate în formă de venituri investiționale și la un nivel acceptabil al riscului.

Între investiția capitalului și obținerea venitului din investiții există întotdeauna o perioadă de timp. În consecință, investitorul are o alternativă a preferinței temporare de folosire a capitalului, alegând obiecte de investiții pe termen lung sau pe termen scurt (instrumente), cu nivel diferențiat de venit din investiții.

Cu toate acestea, activitatea investițională a întreprinderii, în realizarea investiției, ca orice alt proces, are propriul nivel de dezvoltare, și poate fi activă sau pasivă (tabelul 1.2).

Tabelul 1.2. Caracteristicile activității investiționale active și pasive ale întreprinderii

Factorii	Activitate investițională activă	Activitate investițională pasivă
Valorificarea politicii investiționale a țării	monitorizarea permanentă a legislației	nu are loc
Nivelul de participare la formarea atractivității investiționale a regiunii	Ridicat	scăzut
Dezvoltarea, implementarea și actualizarea periodică a strategiilor de investiții a întreprinderilor	are loc	nu are loc
Scopul și percepția strategiilor de investiții	planificarea strategică și ghidul de acțiune	una dintre direcțiile de planificare
Creșterea dimensiunii întreprinderii, gama de produse și servicii, cota de piață în urma investițiilor	are loc în mod regulat	nu are loc
Elaborarea proiectelor investiționale și căutarea investitorilor	una dintre prioritățile managerului de investiții	nu are loc
Rezultatele financiare ale activității întreprinderilor sunt folosite în scopuri investiționale	are loc	nu are loc
Evaluarea riscurilor și veniturilor din investiții	în mod regulat	în cazul existenței proiectului
Dezvoltarea și diversificarea investițiilor reale și de portofoliu	are loc	nu are loc
Dezvoltarea politicii științifice și tehnice a întreprinderii	în mod regulat	în cazul existenței proiectului

Sursa: elaborat de autor

Ar trebui de remarcat faptul că nu există o noțiune clară de activism și pasivitate a activității investiționale în literatura de specialitate. Astfel, savanții români L. Cistelean [18], I. Românu [70], G. Prelipcean [69], I. Vasilescu [81] concentrează atenția asupra activității investiționale și o tratează ca pe un proces complex fără a determina nivelul și intensitatea sa, iar savanții ruși clasifică investițiile după diferite criterii în funcție de modul de aplicare a lor [132, 140, 141, 145, 148]. De exemplu E. Kalinnicova în lucrarea sa „Managementul investițional” evidențiază investiții active și investiții pasive, primele asigură competitivitatea întreprinderilor,

creșterea profitabilității și eficiența de producție, iar celelalte mențin performanța întreprinderii [141, p. 21].

Savanții și cercetătorii susțin că investițiile trebuie să fie eficiente, iar venitul de planificat din activitățile investiționale ale întreprinderii. Astfel, savantul român Gh. Blidaru menționează: în activitatea de investiții eficiența economică poate fi definită ca o categorie complexă care exprimă raporturile ce se stabilesc între volumul și structura resurselor investiționale consumate pentru realizarea unui proiect și volumul și calitatea efectelor utile obținute. Potrivit savantului, activitatea investițională și proiectele ar trebui să producă efecte nu numai economice, dar, de asemenea, sociale, politice și de mediu. Trebuie de știut că unele efecte investiționale nu sunt cuantificabile valoric și de aceea este necesar să se țină seama de ele în etapa de analiză pentru alegerea variantei optime și luarea deciziei de investiție [6, pp. 40-44]. Totodată, savanții germani S. Trautmann [126] și K.Zischg [129] consideră, că investițiile necesită o evaluare permanentă pe parcursul realizării lor. Desigur, pentru eficiența activității, formarea competitivității și dezvoltarea întreprinderii pe termen lung este necesar de a intensifica activitatea de investiții, adică de a crește nivelul activității investiționale active și, în același timp, de a reduce nivelul activității investiționale pasive.

Analizând factorii ce influențează activitatea investițională și, prin urmare, starea acesteia, ar trebui de remarcat faptul că pentru întreprinderile moldovenești un rol important joacă politica investițională a statului, care reglementează relațiile dintre investitori și beneficiari prin diferite acte legislative [54, 55, 56, 57]. Deci, lipsa de eficiență a politicii macroeconomice, care creează incertitudine pentru investitori, în special pentru investitorii străini, privind stabilitatea veniturilor din investițiile efectuate, taxe, dezvoltarea sau lipsa de stabilitate a sistemului bancar, lipsa concurenței și alte neajunsuri în baza legală reduc dorința investitorilor de a investi.

Politica investițională de stat este un complex de activități ale organelor administrației publice centrale, care prin diferite metode tind să asigure un nivel de investiții optim pentru dezvoltarea economiei, diferitor ramuri și sfere de activitate. Politica investițională prevede și investiții pentru cheltuieli administrative ale statului [120]. Politica investițională se realizează prin diferite proiecte investiționale, finanțate în baza evaluării eficienței lor. Procesul elaborării și gestiunii proiectelor investiționale este o temă actuală, care este des cercetată de savanții străini și autohtoni [131, 133, 137, 142, 143].

Politica investițională conturează cadrul legal ce reglementează fluxurile de investiții în economie, specificul direcției de fonduri de investiții, atractivitatea investițională a țărilor și regiunilor. Politica investițională se realizează în cadrul politicii naționale de comerț exterior; specificul său depinde de conținutul și obiectivele politicii de comerț exterior orientată spre

import sau export, precum și relația dintre tendințele sale, și anume, între protecționism și liberalizare [34, pp. 172-175].

De specificul conținutului politicii externe depinde natura restricțiilor guvernamentale privind investițiile străine (proprietate străină, libertatea de acces la piața țării, exportul doar a unei cote a producției fabricate, cote cu privire la utilizarea forței de muncă și altele). În acest context, țara-gazdă poate dezvolta două tipuri de politici de investiții: o politică de protecție a importului sau o politică de promovare a exporturilor (tabelul 1.3).

Tabelul 1.3. Caracterizarea tipurilor de politici investiționale

	Politica de protecție a importului	Politica de stimulare a exporturilor
Scopul politicii	Prevede protecția sectoarelor noi sau subdezvoltate ale economiei.	Presupune promovarea exportului folosind forța de muncă locală și resursele naturale
Reglementarea guvernamentală	Statul aplică cele mai mari bariere tarifare, controlează bine acest sector și impune restricții privind investițiile străine.	Statul poate oferi stimulente fiscale pentru întreprinderi pentru a extinde exporturile; subvenționa chiria pentru terenul și sediul firmei; importurile de mașini, utilaje, materii prime necesare pentru producția destinată exportului scutite de taxe.
Rolul companiilor transnaționale	Contribuie la realizarea ei, punând la dispoziție firmelor locale noi tehnologii, know-how, cultură managerială.	Achiziționarea de bunuri intermediare și piese de schimb de la furnizorii locali

Sursa: elaborat de autor în baza [23, 50, 151, 157]

Practica arată că regimul de investiții în condițiile politicii de promovare a exportului este mai favorabilă decât cea de protecție a importurilor. De regulă, investițiile străine contribuie mai mult la promovarea decât la saturarea piețelor interne. Vânzările la export sunt mai profitabile decât vânzările de mărfuri pe piața internă a țării gazdă și, în plus, investițiile atrase pentru extinderea exporturilor nu sunt supuse unor reglementări stricte. Totodată, savanții autohtoni R. Hîncu, A. Gumovschi și A. Suhovici menționează că o premisă importantă pentru atragerea investițiilor străine și promovarea exporturilor este existența cadrului normativ bilateral. În prezent, Moldova este parte la mai mult de 35 acorduri bilaterale privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor [50, p. 194]. Analiza SWOT a Republicii Moldova în atragerea investițiilor și promovarea exporturilor evidențiază punctele tari și punctele slabe în acest domeniu (tabelul 1.4).

Rezultatul politicii macroeconomice de investiții este atractivitatea sau neatractivitatea investițională a țării și climatul investițional. În prezent, condițiile și principiile de integrare europeană, prevăd descentralizarea profundă a gestionării administrative cu o cotă stabilită de libertate în luarea deciziilor de investiții, ce creează anumite avantaje în formarea climatului investițional [26, p. 28]. Astfel, în Republica Moldova descentralizarea a permis regiunilor de a

forma independent climatul investițional, bazat pe concentrarea atenției investitorilor asupra sectoarelor prioritare în dezvoltarea economiei în fiecare regiune [130]. De exemplu, în regiunile centrale și de Sud investitorii străini sunt atrași activ în sectorul strategic al țării - industria vinicolă, iar în regiunea de Nord - în industria construcțiilor și de prelucrare.

Tabelul 1.4. Analiza SWOT a Republicii Moldova în atragerea investițiilor și promovarea exporturilor

Puncte forte	Puncte slabe
• Raportul favorabil productivitate/salarii în industriile prelucrătoare și în serviciile orientate spre export; • Amplasarea geografică favorabilă în raport cu UE, Rusia, Orientul Mijlociu și Asia Centrală; • Proximitatea față de CSI și contactele de afaceri dezvoltate de exportatorii și producătorii moldoveni pe aceste piețe; • Regimul liberalizat de vize cu țările CSI, UE, SUA, Canada, Israel etc.; Comerțul liberalizat cu UE, Turcia, Europa de Sud-Est și țările CSI; • Rata impozitului pe venit pentru persoanele juridice competitive la nivel internațional; • Existența instrumentelor de atragere a investițiilor (zonele economice libere, parcuri industriale); • Potențialul infrastructural și tehnologic mare pentru dezvoltarea industriei de software și a serviciilor de afaceri orientate spre export; • Scutirile fiscale și alte facilități pentru rezidenții din zonele economice libere și parcurile industriale etc.	• Deficitul forței de muncă de calificare medie și înaltă, în special în mediul rural; • Procentul scăzut al tinerilor cu specializări în domeniile tehnice și tehnologice; • Curriculumul depășit în sectorul educației profesionale, ce nu corespunde cerințelor de pe piața muncii; • Politicile inflexibile privind ocuparea forței de muncă; • Incertitudinile investitorilor legate de tratamentul fiscal și vamal; • Starea nesatisfăcătoare a infrastructurii fizice, în special a drumurilor regionale; • Costurile mari ale serviciilor de logistică; • Insuficiența platformelor industriale dezvoltate în mod corespunzător, a utilităților comune ale acestora, precum și costurile înalte pentru dezvoltarea platformelor industriale; • Sarcina fiscală totală, destul de înaltă, în comparație cu țările din regiune; • Insuficiența surselor proprii de materie primă etc.
Oportunități	Riscuri
• Vecinătatea geografică și lipsa barierelor lingvistice, care oferă posibilitatea integrării în lanțurile tehnologice ale firmelor cu investiții străine directe amplasate în România și Ucraina; • Creșterea globală și regională a cererii pentru servicii de afaceri și dezvoltarea de software; • Tendințele tot mai clare de delocalizare a firmelor din Europa Centrală în domenii ca industria automotive, industria ușoară și de încălțăminte, industria electronică; • Procesul de integrare europeană, care oferă multiple oportunități pentru dezvoltarea capacităților instituționale și competențelor în domeniul atragerii investițiilor străine directe etc.	• Instabilitatea macroeconomică continuă și sectorul financiar intern slab, care ar putea spori substanțial nivelul de risc al țării și costurile de finanțare a investițiilor străine directe; • Riscurile bugetare și disciplina fiscală slabă, ce pot limita spațiul fiscal al țării în îmbunătățirea și menținerea unui sistem coerent de facilități pentru investițiile străine directe; • Instabilitatea politică continuă și în creștere, care poate alarma investitorii străini atât potențiali, cât și prezenți; • Riscul constă în faptul, că unele proiecte investiționale existente pot să abandoneze Republica Moldova în urma litigiilor investiționale nesoluționate, ceea ce poate deteriora imaginea internațională a țării etc.

Sursa: [74, p. 48]

Prin urmare, un factor important al activității investiționale active devine atractivitatea investițională a regiunii și elaborarea strategiilor de investiții a întreprinderilor, care presupune

stimularea și intensificarea procesului investițional nu numai la nivel de țară și regiune, dar și la nivel de întreprindere. Un rol deosebit în acest sens este dat zonelor economice libere (ZEL), fiind un factor foarte motivant nu doar pentru atragerea investitorilor străini, dar și pentru crearea locurilor de muncă noi, ceea ce este prevăzut în lege [57].

După cum se menționează în *Strategia națională de atragere a investițiilor și promovarea exporturilor pentru anii 2016-2020*, creșterea fluxurilor de investiții indică existența avantajelor oferite de către Republica Moldova, care trebuie explorate eficient pentru a putea contribui maxim la atragerea investițiilor străine directe. Conform Strategiei până în 2020, investițiile vor deveni un factor-cheie pentru creșterea economică și, respectiv, pentru consolidarea și diversificarea exporturilor Republicii Moldova [74, p. 51].

În calitate de investitori străini apar atât persoanele fizice, cât și juridice, precum și fondurile de investiții mondiale și europene. Cei mai mari investitori străini, persoane juridice sunt: Activa Grup SRL; Carmez SA; Easur Holding BV; Efes Vitanta Moldova Brewery; Veneto Banca; Farm Meat Group SRL; Griffin Moldova SRL; Moldcell SRL; Orange Moldova; METRO Group A. G. etc. [130, p. 156]. Principalele fonduri internaționale ce investesc în economia Moldovei sunt: Fondul Monetar Internațional (FMI), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Banca Europeană de Investiții (BEI). Astfel, există oportunități în atragerea investițiilor străine, care trebuie să fie folosite în planificarea strategică a activității de investiții, atât la nivel macro, mezo, cât și la nivel micro.

Analizând investitorii străini, prezenți pe teritoriul Republicii Moldova, ar trebui de remarcat faptul că unul dintre principalii parteneri strategici ai țării noastre este Germania. Până în prezent, în Republica Moldova, în conformitate cu Ambasada Germaniei, au fost înregistrate 339 de companii cu capital german. Investițiile directe ale companiilor germane constituie 370 milioane de lei (20 milioane euro). În clasamentul investitorilor străini în Republica Moldova, Germania se poziționează pe locul cinci. Conform opiniei specialiștilor [74, 77, 130], cei mai recunoscuți investitori germani din Republica Moldova sunt următorii:

1. Cel mai mare producător de zahăr și alți carbohidrați în Europa Südzucker AG, care include Südzucker Moldova (producția de zahăr);
2. Producătorul și partenerul mondial din industria automobilelor Dräxlmaier, deținător al Draxlmaier Automotive în Bălți;
3. Rețeaua din comerțul mondial cu capital german METRO Grup, care include Metro Cash & Carry Moldova (comerț cu amănuntul) etc.

Investitorii germani caracterizează politica investițională a Moldovei prin: impozitare atractivă; populație muncitoare; politică de remunerare modestă; atitudine adecvată pentru investitori; flexibilitate și dorința de a coopera cu autoritățile moldovenești și altele [4].

Trebuie de remarcat faptul că legislația Republicii Moldova prevede constituirea climatului optim de investiții pentru investitorii străini. Conform legii „Cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător” nr. 81, din data de 18.03.2004, atragerea investițiilor în Republica Moldova este extrem de importantă și creează nevoia de promovare și protejare a garanțiilor egale pentru investitorii străini și interni, precum și prevenirea și eliminarea barierelor din calea activităților de investiții [54].

Dacă vorbim despre *intensificarea activității investiționale la nivel macroeconomic*, atunci, în opinia autorului, se pot distinge următoarele metode:

- perfecționarea legislației ce reglementează activitatea investițională a întreprinderilor și organizațiilor, precum și eliminarea contradicțiilor dintre diferite acte legislative pentru diferite nivele de guvernare;
- adaptarea actelor legislative la necesitățile investitorilor în scopul creării unui climat favorabil de investiții pentru atragerea investițiilor interne și externe;
- asigurarea stabilității și transparenței în relațiile de proprietate, îmbunătățirea temeiului juridic pentru realizarea necondiționată a condițiilor contractuale și respectarea reciprocă a obligațiilor de către subiecții pieței investiționale;
- asigurarea unui sistem de informații adecvat pe piața investițională, reglementarea transparenței informaționale și corectitudinea ei;
- susținerea guvernamentală a proiectelor strategice de investiții.

La nivel de întreprindere, activitatea de investiții poate fi stimulată prin crearea de condiții favorabile pentru atragerea investitorilor și realizarea proiectelor investiționale, cum ar fi: susținerea inițiativelor pentru atragerea investițiilor, adaptarea politicii financiare, de creditare și fiscale a statului la necesitățile potențialilor investitori, crearea și menținerea unui climat favorabil de investiții, stimularea elaborării și implementării strategiilor investiționale în întreprinderi etc. [147].

Conform analizei legislației țărilor CSI, în unele republici, inclusiv Moldova, a fost adoptat un regim mai favorabil pentru investitorii străini în comparație cu investitorii naționali. Acest lucru se reflectă în:

- scutirea totală sau parțială de la plata impozitului pe venit în prima perioadă de exploatare a întreprinderii (Ucraina, Kazahstan, Belarus, Kârgâzstan, Lituania, Turkmenistan);

- reducerea impozitului pe profit în perioada următoare (Kazahstan, Kârgâzstan, Lituania, Ucraina, Estonia);
- facilități vamale pentru întreprinderi (Ucraina, Moldova, Rusia, Turkmenistan, Estonia).

Aceste măsuri sunt menite să compenseze punctele nefavorabile în climatul investițional din țările CSI și să protejeze investitorii străini de riscuri majore.

Investitorilor sunt oferite condiții echitabile și egale pentru excluderea aplicării unor măsuri discriminatorii care ar împiedica administrarea, efectuarea operațiunilor, întreținerea, folosirea, rentabilitatea de achiziție, de expansiune sau de administrare a investițiilor.

Cu toate acestea, trebuie de reamintit că în condițiile de criză financiară și economică, instabilității politice, problemelor financiare și organizatorice, cu care se confruntă întreprinderile zilnic, reducerea activității investiționale active este inevitabilă. Lipsa de capital, creșterea riscurilor investiționale și scăderea cererii pentru produse de la mai multe întreprinderi, îi forțează să suspende implementarea proiectelor pe termen lung și să abandoneze noile inițiative de investiții. Scumpirea costurilor resurselor de credit și înnăspirea cerințelor față de debitori duce la diminuarea pieței de creditare, limitarea accesului la capitalul de împrumut, precum și micșorarea indicatorilor eficienței investițiilor.

Autorul acestei lucrări, ca urmare a analizei factorilor macroeconomici și microeconomici care influențează activitatea investițională activă a întreprinderilor, *a identificat următoarele probleme cu care se confruntă întreprinderea în efectuarea activității investiționale:*

- asistență juridică în activitatea investițională;
- instabilitatea politică;
- politica de creditare, financiară și fiscală a statului;
- climatul investițional și atractivitatea investițională;
- dinamismul pieței investiționale și prezența bunurilor investiționale pe piață;
- problemele interne ale gospodăriei (producția, aprovizionarea, vânzarea, marketingul, personalul etc.);
- probleme financiare (scăderea profitului, cifrei de afaceri etc.);
- lipsa de strategii investiționale la întreprindere;
- lipsa de interes a conducerii față de activitatea investițională.

În aceste condiții va crește brusc rolul statului în atenuarea condițiilor nefavorabile pentru activitatea investițională a subiecților economiei, precum și în susținerea activității investiționale active în anumite sectoare ale economiei. În primul rând, este vorba de asigurarea stabilității politice și macroeconomice, punerea în aplicare a unei politici financiare eficiente, ținerea inflației și ratelor dobânzilor bancare în limite acceptabile, elaborarea programelor pentru

stimularea activității investiționale active și finanțarea activității investiționale în întreprinderi și organizații. În același timp, sursele de finanțare a activității investiționale pot fi atât interne, cât și externe: ale statului, propriile fonduri ale întreprinderii, fondurile împrumutate, fondurile străine etc.

1.3. Analiza indicelui competitivității globale și dezvoltarea pieței financiare a Elveției și țărilor din regiunea transfrontalieră: Moldova-România-Ucraina

Dezvoltarea rapidă a economiei mondiale, globalizarea și internaționalizarea mediului de afaceri, tendințele și caracteristicile dezvoltării economiilor naționale, precum și accelerarea și extinderea proceselor de integrare orientează savanții-economiști și managerii spre crearea competitivității businessului pe termen lung. Potrivit experților, unul dintre cei mai importanți factori în crearea competitivității oricărei întreprinderi, industrie, regiune și țară sunt investițiile și activitatea investițională a întreprinderilor și organizațiilor. În scopul perceperii depline a legăturilor economice globale și evaluării posibilităților țărilor partenere, creării unui climat favorabil al investițiilor și stabilirii relațiilor prospere de parteneriat, există necesitatea analizei detaliate a competitivității țărilor, precum și examinarea problemelor și oportunităților care pot apărea din relațiile cu ele.

În general, competitivitatea se manifestă în procesul de concurență și descrie capacitatea obiectului de a concura în economia de piață. Competitivitatea este condiționată de avantajele competitive într-un domeniu anumit, adică de gradul de satisfacere a nevoilor consumatorului unui produs sau serviciu în comparație cu obiectele asemănătoare, disponibile pe piață. Crearea competitivității și avantajelor competitive sunt obiectivul principal al managementului strategic și obiectului de studiu al savanților-economiști, cum ar fi: D. Aaker, M. Porter, J. Șumpeter, K. Bowman, P. Doyle, G. Belostecinic, A. Cotelnic, A. Thompson, R. Kaplan, B. Karloff, P. Drucker, A. Vihanski, R. Fathudinov. Conform obiectului formării, savanții evidențiază competitivitatea țării, regiunii, industriei, companiei, produsului/serviciului, personalului companiei.

Savantul american M. Porter, în lucrarea sa „The Competitive Advantage of Nations” (1990), dezvoltă teoria competitivității țărilor, conform căreia competitivitatea se bazează sau pe politică macroeconomică sau pe avantaje comparative, asigurate prin resurse umane, naturale sau capital [67, p. 13].

M. Porter a remarcat patru etape ce caracterizează competitivitatea economiei naționale, în funcție de patru forțe motrice principale care determină dezvoltarea acesteia în diferite perioade de timp, inclusiv: (1) factorii de producție, (2) investițiile, (3) inovațiile și (4) bogăția.

Potrivit savantului, competitivitatea economiei naționale crește în primele trei etape și este însoțită, de regulă, de creșterea bunăstării populației. A patra etapă se caracterizează prin încetinirea creșterii competitivității urmată de recesiune. Caracteristica comparativă a acestor etape permite evidențierea problemelor specifice a dezvoltării economiilor (tabelul 1.5).

Tabelul 1.5. Caracteristica comparativă a etapelor dezvoltării competitivității economiilor

Elemente caracteristice	Dezvoltarea concurenței pe baza			
	factorilor de producție	investițiilor	invențiilor	bogăției
Metoda realizării avantajului competitiv	prin scăderea prețurilor produselor lor datorită utilizării tehnologiei simple și ieftine	se bazează pe capacitatea și disponibilitatea companiilor naționale de a investi activ	stimularea introducerii tehnologiilor noi, creșterea complexității structurii instituțiilor de cercetare	bogăția, realizată în trecut
Orientarea pieței	piața internă, extinderea industriilor	industriile care sunt caracterizate prin: intensitatea mare de capital; economisirea semnificativă datorită capacității de producție; producția standardizată	industriile aflate în dezvoltare constantă, dezvoltarea industriilor conexe, care asigură inovațiile	companiile cedează pozițiile lor pe piețele mondiale, are loc schimbarea scopurilor de investiții de la acumulare la conservarea capitalului
Vulnerabilitatea	economia este sensibilă la crizele economice globale și fluctuațiile valutare	economia este mai puțin sensibilă la fluctuațiile valutare și crizele economice globale	economia nu este sensibilă la fluctuațiile valutare și crizele economice globale	pierde capacitatea de a consolida beneficiile și pozițiile câștigate anterior

Sursa: elaborat de autor în baza [67]

Este evident că cel mai favorabil este dezvoltarea concurenței pe baza investițiilor și inovării. Companiile investesc în cele mai bune tehnologii și echipamente moderne și eficiente care pot fi achiziționate de pe piața mondială. De asemenea, investițiile sunt direcționate spre fondarea companiilor mixte, achiziționarea licențelor și spre alte mijloace, care favorizează creșterea competitivității în cele mai moderne și specializate industrii și segmente ale economiei naționale. În plus, o condiție esențială în atingerea etapei de competitivitate constă în capacitatea economiei naționale de a îmbunătăți și implementa tehnologiile străine.

La aceasta etapă, în calitate de investitori servesc atât țările, cât și populația și companiile. Datorită creșterii volumului de investiții are loc modernizarea infrastructurii și crearea factorilor progresivi, cum ar fi: materiale cu proprietăți predefinite, noi tehnologii etc.

Pentru a atinge acest nivel, este necesar ca sporirea numărului de outsiders să provoace creșterea concurenței interne în majoritatea sectoarelor și companiile naționale să-și asume

relativ ușor riscul. Principala deosebire a acestei etape constă în faptul că factorii noi permit crearea unei baze mai stabile de competitivitate și atunci atât la populație, cât și la companii apare posibilitatea și dorința să investească. În dezvoltarea economiei naționale la această etapă crește rapid ocuparea forței de muncă, costul factorilor de producție și salariile, iar industriile și segmentele economiei, care sunt sensibile la schimbările prețurilor, încep să piardă pozițiile lor competitive. Politica economică eficientă necesită decizii ferme și clare și dezvoltarea obiectivelor și programelor strategice pe termen lung. Din partea guvernului se cer acțiuni planificate pentru îmbunătățirea calității factorilor de producție și de distribuție a fondurilor, în primul rând, în acele sectoare care pot contribui la creșterea competitivității economiei naționale și, ca prioritate, ar trebui să fie recunoscută dezvoltarea sectoarelor individuale.

Savantul rus R. Fathutdinov în lucrarea sa „Competitivitatea strategică” (2005) definește „competitivitatea statului ca abilitate a sa de a asigura integrarea eficientă în economia mondială, functionarea eficientă și calitativă a tuturor structurilor guvernamentale, comerciale și altor structuri care răspund de securitatea complexă și calitatea înaltă a vieții populației” [156, p. 17]. Savanții și cercetătorii, în general, dezvoltă teoria, metodologia și analizează factorii care alcătuiesc competitivitatea. Cu toate acestea, evaluarea competitivității în literatura de specialitate este eterogenă, folosește o metodologie diferită pentru a calcula nivelul de competitivitate a țării și nu este standardizată.

Dezvoltarea concurenței prin inovare permite economiei naționale de a crea noi tipuri de tehnologii și tehnici, de a obține nivel înalt de competitivitate. Totodată, savantul autohton G. Belostecinic menționează că între competitivitatea națională și investiții, în general, sau investițiile străine directe, în particular, există o legătură directă. Astfel, statele competitive devin mai atractive pentru investițiile străine directe, dar și competitivitatea unei țări se reflectă inclusiv și prin măsura în care aceasta atrage investițiile străine directe [4, p. 11].

Ar trebui de remarcat faptul că în problemele privind determinarea nivelului de competitivitate a economiilor naționale sunt angajate multe organizații științifice și de cercetare, inclusiv internaționale, cum ar fi Banca Mondială, Institutul Internațional de Management și Dezvoltare, Forumul Economic Mondial. În practică, pentru evaluarea competitivității, organizațiile internaționale folosesc mai mult de 100 de evaluări ale experților economiști și mai mult de 300 de indicatori.

Conform opiniei savanților G. Belostecinic [4], F. Bonciu [6], D. Slonovschi [77], metodă eficientă de evaluare a nivelului de competitivitate a țărilor este metoda Forumului Economic Mondial (FEM). Experții FEM definesc competitivitatea națională prin capacitatea unei țări și a instituțiilor acesteia de a asigura o creștere economică stabilă, durabilă pe termen mediu. Experții accentuează asigurarea unui nivel ridicat de bunăstare a cetățenilor săi, de obicei,

în țările cu rate ridicate a competitivității naționale. Analiza indicatorilor de competitivitate a țării lider, Elveția, și a țărilor de cooperare transfrontalieră, Moldova-Ucraina-România, precum și starea și dezvoltarea piețelor financiare ale acestor țări, va permite identificarea disproporțiilor primare și a oportunităților în activitatea de investiții a întreprinderilor [152, pp. 15-19].

Conform metodologiei FEM, avantajele competitive ale țării sunt determinate de 12 factori de competitivitate, ratingul cărora pentru anul 2018, între țările de cooperare transfrontalieră, este prezentat în tabelul 1.6.

Tabelul 1.6. Ratingul competitivității Elveției și țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România în anul 2018 (din 140 țări)

Factorii competitivității țărilor (componentele indexului)	Elveția (locul 4)	Țările de cooperare transfrontalieră:		
		Moldova (locul 88)	Ucraina (locul 83)	România (locul 52)
Pilonul 1: Instituții	5	84	110	46
Pilonul 2: Infrastructura	3	79	57	55
Pilonul 3: Adoptarea TIC	15	48	77	36
Pilonul 4: Stabilitatea macroeconomică	36	95	131	53
Pilonul 5: Sănătate	5	92	94	72
Pilonul 6: Aptitudini	2	73	46	69
Pilonul 7: Piața produselor	16	70	73	56
Pilonul 8: Piața muncii	2	71	66	56
Pilonul 9: Sistemul financiar	4	128	117	101
Pilonul 10: Dimensiunea pieței	39	126	47	41
Pilonul 11: Dinamismul afacerilor	20	69	86	64
Pilonul 12: Capacitate de inovare	3	105	58	57

Sursa: [78, pp. 396-398, 479-481, 539-541, 575-577]

Conform tabelului 1.6, Elveția ocupă locul patru din 140 de țări după nivelul de competitivitate, iar țările regiunii transfrontaliere, cu siguranță, rămân în urmă la o distanță semnificativă, ocupând respectiv (ascendent), România - locul 52, Ucraina - locul 83 și Moldova – locul 88. Elveția demonstrează primatul absolut în inovare și competitivitatea companiilor, eficiența pieței muncii și nivelului de dezvoltare tehnologică. Cel mai mic indicator – dimensiunea pieței interne (locul 39), este puțin mai mare decât nivelul ocupat de România (locul 41) și Ucraina (locul 47).

Trebuie de remarcat faptul, că Elveția ocupă locul 4 (scorul de 82,6) la nivel global și locul 2 în Europa, după Germania și se încadrează în topul 5 din 7 piloni. Elveția este una dintre țările „super inovatoare” din lume (82,1, a III-a, după Germania și Statele Unite). Elveția

găzduiește mari întreprinderi multinaționale care sunt adesea lideri în sectorul lor, precum și o rețea densă de IMM-uri cu reputație pentru calitate și inovație. Pe lângă excelență în cercetare, colaborare intensă între lumea academică și lumea afacerilor, produce produse inovatoare cu aplicații comerciale. O serie de factori susține procesul de inovare, inclusiv un cadru favorabil instituțional (77,1, a V-a), transport și infrastructura de utilități de top (a III-a), un sistem financiar sofisticat și stabil (89,4, a IV-a) și piața muncii care funcționează bine (80,4, a II-a). În această ultimă categorie, Elveția ocupă primul loc pentru soliditatea politicii pieței sale active de muncă și calitatea relațiilor industriale și a doua pentru flexibilitate.

Cu toate acestea, performanța Elveției este afectată negativ de rezultatele sale slabe în categoria deschiderii comerciale (60,5, a 76-a și cea mai slabă dintre economiile avansate), din cauza complexității regimului său tarifar, pentru care se situează pe ultimul loc în rândul a 140 de economii studiate. În ceea ce privește adoptarea TIC, Elveția rămâne cu mult în urma celor mai bune (77,0 și 15 puncte după liderul mondial Republica Coreea).

Însă, dacă analizăm nivelul de competitivitate în cadrul regiunii transfrontaliere, pot fi evidențiate puncte extrem de interesante (fig. 1.4)

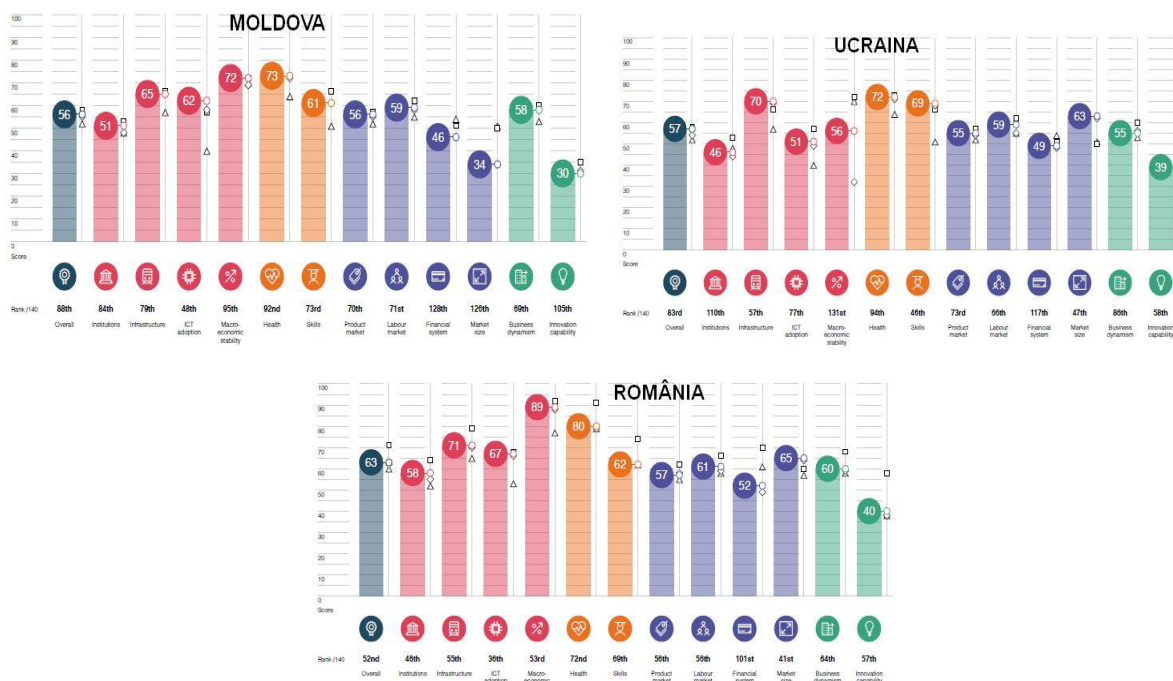

Fig. 1.4. Ratingul țărilor de cooperare transfrontaliară Moldova-Ucraina-România pe grupe de factori în anul 2018

Sursa: [78]

România este o țară europeană și este la nivelul 1 (locul 52) de dezvoltare economică dintre trei țări de cooperare transfrontaliară. Ar trebui de remarcat faptul că nivelul acestui indice este asigurat de instituții (pilonul 1), adoptarea TIC (pilonul 3), piața produselor (pilonul 10).

Ucraina ocupă locul 83 și este la nivelul 2 de dezvoltare economică dintre trei țări de cooperare transfrontalieră. Ucraina este, de asemenea, lider în aptitudini, ocupând locul 46, dar în multe domenii este la nivelul 2, precum: capacități inovaționale - locul 52, dimensiunea pieței - locul 47, piața muncii - locul 66, infrastructură - locul 57. Cu toate acestea, așa factori, cum ar fi: stabilitatea macroeconomică (locul 131), instituții (locul 110) și adoptarea TIC (locul 77) reduc semnificativ nivelul global de competitivitate a țării.

Indicatorii de competitivitate a Moldovei sunt cei mai mici în regiunea transfrontalieră, mai ales în comparație cu Elveția. Din cele trei țări, Moldova se clasează pe nivelul 3 aproape la toți factorii de competitivitate, cu excepția nivelului de dezvoltare tehnologică, adică adoptarea TIC – locul 48, sănătate – locul 9, dinamismul afacerilor – locul 69, întrecând Ucraina.

Analizând dinamica competitivității țărilor din regiunea transfrontalieră, ar trebui remarcată tendința instabilă la schimbarea factorilor de competitivitate în 2018 comparativ cu perioada precedentă (tabelul 1.7).

Tabelul 1.7. Scorurile factorilor competitivității Elveției și țărilor regiunii transfrontaliere în anul 2018 în comparație cu perioada anterioară*

	Elveția	Moldova	Ucraina	România
Pilonul 1: Instituții	77,1 ▲	50,8 ▲	46,3 ▲	58,1 ▲
Pilonul 2: Infrastructură	93,3 ▲	65,0 ▲	70,1 ▲	71,2 ▲
Pilonul 3: Adoptarea TIC	77,0 ▲	61,7 ▲	51,0 ▲	67,1 ▲
Pilonul 4: Stabilitatea macroeconomică	99,4 ▲	71,6 ▲	55,9 ▲	89,2 ▲
Pilonul 5: Sănătate	99,8 ▲	72,7 ▲	72,0 ▲	79,8 ▲
Pilonul 6: Aptitudini	87,3 ▼	61,2 ▲	68,9 ▲	61,8 ▲
Pilonul 7: Piața produselor	66,8 ▼	55,7 ▲	55,3 ▲	57,3 ▲
Pilonul 8: Piața muncii	80,4 ▲	59,1 ▲	59,5 ▲	60,7 ▲
Pilonul 9: Sistemul financiar	89,4 ▼	45,6 ▲	48,7 ▲	51,9 ▲
Pilonul 10: Dimensiunea pieței	65,9 ▲	34,4 ▲	62,7 ▲	64,9 ▲
Pilonul 11: Dinamismul afacerilor	72,6 ▼	58,3 ▼	55,3 ▼	60,1 ▲
Pilonul 12: Capacitate de inovare	82,1 ▲	30,2 ▼	39,0 ▲	39,6 ▲

Sursa: [78, p. 396-398, 479-481, 539-541, 575-577]

* Scorurile sunt pe o scară de la 0 la 100, unde 100 reprezintă situația optimă sau „frontiera”. Săgețile indică direcția schimbării punctajului față de precedentă ediție, dacă este disponibilă.

Conform tabelului 1.7, devierea în ratingul factorilor competitivității țărilor regiunii transfrontaliere are o tendință instabilă la schimbarea pozițiilor. Însă la majoritatea factorilor se observă o scădere în rating (semnul „▼” arată scăderea poziției în clasamentul țărilor, iar semnul „▲”, dimpotrivă, îmbunătățirea poziției, adică creșterea în clasamentul țărilor).

Dinamica scorurilor factorilor competitivității a Elveției și țărilor regiunilor transfrontaliere: Moldova-Ucraina-România în 2018 este prezentată în figura 1.5.

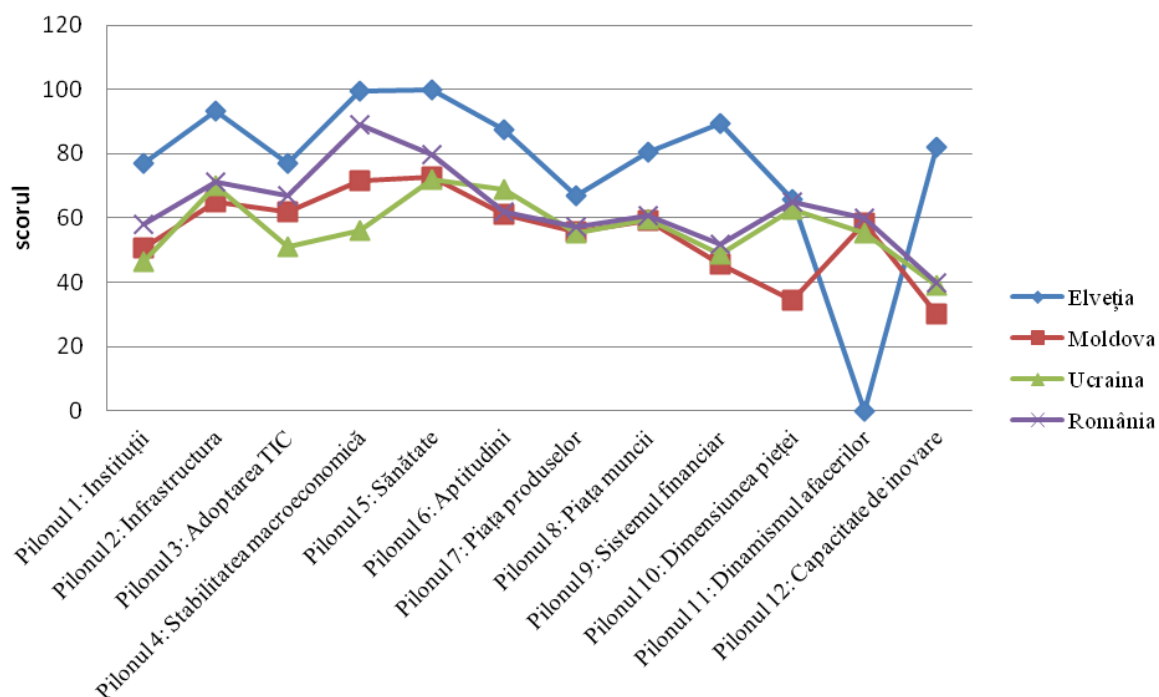

Fig. 1.5. Dinamica scorurilor factorilor competitivității Elveției și țărilor regiunilor transfrontaliere: Moldova-Ucraina-România în 2018

Sursa: elaborată de autor în baza [78]

Ar trebui de remarcat faptul că, în Republica Moldova, în anul 2018, comparativ cu perioada precedentă, o scădere a pozițiilor în clasament se observă la factorii: dinamismul afacerilor și capacitatea de inovare. Restul factorilor de competitivitate sunt în creștere.

În Ucraina, unicul factor la care se observă o scădere – este dinamismul afacerilor, în timp ce factorul „capacitate de inovare” este în creștere și la același nivel ca în România. Totodată România nu are nici un factor de competitivitate în scădere.

Astfel, este cunoscut faptul că la momentul actual țările regiunii transfrontaliere se confruntă cu probleme pe piața financiară. Însă, potrivit datelor FEM, dacă Ucraina a coborât în clasament la factorul dezvoltarea pieței financiare cu 9 puncte, atunci Moldova - cu 16 puncte și România - cu 31 puncte.

Analizând dinamica scorului factorilor de competitivitate a Elveției, trebuie de remarcat faptul că, în ciuda nivelului ridicat de dezvoltare a țării, unii factori ai competitivității tind să scadă, și anume: aptitudini, piața produselor, sistemul financiar, dinamismul afacerilor.

Din cele expuse, dezvoltarea sistemului financiar este un factor important în competitivitatea oricărei țări, atât a Elveției, cât și a țărilor regiunii transfrontaliere, Moldova-Ucraina-România, a căror poziții la factorul specificat sunt prezentate în tabelul 1.8.

Tabelul 1.8. Ratingul Elveției și țărilor regiunii transfrontaliere Moldova-Ucraina-România în dezvoltarea sistemului financiar în 2018

Factorii	Elveția		Țările regiunii transfrontaliere:					
			Moldova		Ucraina		România	
	scor	rank	scor	rank	scor	rank	scor	rank
Pilonul 9: Sistemul financiar	89,4 ▼	4	45,6 ▲	128	48,7 ▲	117	51,9 ▲	101
9.01 Credit intern pentru sectorul privat	100=	5	35,9 ▼	92	62,9 ▼	56	31,3 ▼	101
9.02 Finanțarea IMM-urilor	66,3 ▼	8	38,3 ▲	111	34,9 ▲	118	38,1 ▲	112
9.03 Disponibilitatea capitalului de risc	52,4 ▼	16	20,4 ▲	121	28,1 ▲	92	22,6 ▲	114
9.04 Capitalizarea pieței	100=	4	0,3=	116	20,3=	77	8,7=	95
9.05 Prima de asigurare	100=	10	16,9=	100	25,7=	76	20,3=	90
9.06 Soluția băncilor	86,0 ▲	8	31,1 ▲	134	30,0 ▲	135	64,7 ▲	71
9.07 Credite neperformante	99,5 ▲	5	67,9 ▼	122	39,5 ▼	136	81,6 ▲	100
9.08 Decalaj de credit	100=	97	100=	17	100=	4	100=	18
9.09 Raportul capitalului de reglementare al băncilor	100=	52	100=	21	96,8=	84	100=	46

Sursa: [78]

* semnul „=” – fără schimbări.

Din tabel se observă că liderul necondiționat privind factorul *sistemul financiar*, este Elveția (locul 4 din 140 de țări). Cu toate acestea, analizând în detaliu elementele componente ale sistemului financiar, se observă că la capitolul *credit intern pentru sectorul privat și credite neperformante*, Elveția ocupă locul 5 din 140 de țări. Ce ține de *decalajul de credit*, Elveția ocupă locul 97, cedând tuturor țărilor regiunii transfrontaliere: România (locul 18), Ucraina (locul 4) și Moldova (locul 17).

Studiul privind metodele de evaluare a competitivității naționale a demonstrat că cea mai eficientă metodă este metoda Forumului Economic Mondial, unul dintre cele mai cuprinzătoare studii privind competitivitatea la nivel internațional, pentru că permite evaluarea diferitor țări dintr-o perspectivă globală, nivelul de competitivitate a țărilor pe elemente. Pozițiile înalte în clasament în comparație cu țările din apropiere și partenerii economici cresc atractivitatea țărilor în ochii comunității internaționale și sunt un semnal pentru investitori privind condițiile favorabile pentru relații economice, care favorizează atragerea investițiilor străine, utilizarea tehnologiilor moderne și accesul la piețele internaționale.

Analizând indicele de competitivitate, dezvoltarea sistemului financiar elvețian și al țărilor cooperării transfrontaliere Moldova-Ucraina-România, concluzionăm că niciuna din țările

regiunii transfrontaliere nu poate fi comparată cu Elveția, iar în regiunea transfrontalieră poziția de lider este ocupată ciclic ba de Ucraina, ba de România, lăsând ultimul loc Moldovei.

Analizând problemele cu care se confruntă țările în afaceri și realizarea competitivității, trebuie de subliniat că atât în Elveția, cât și în țările regiunii transfrontaliere ele au o influență semnificativă. Experții FEM au identificat problemele fundamentale în realizarea competitivității și au efectuat clasamentul lor. Potrivit sondajului efectuat de către experții FEM, elvețienii au remarcat trei probleme principale: ineficiența birocrăției guvernamentale, normele restrictive de muncă și complexitatea reglementării fiscale (fig. 1.6).

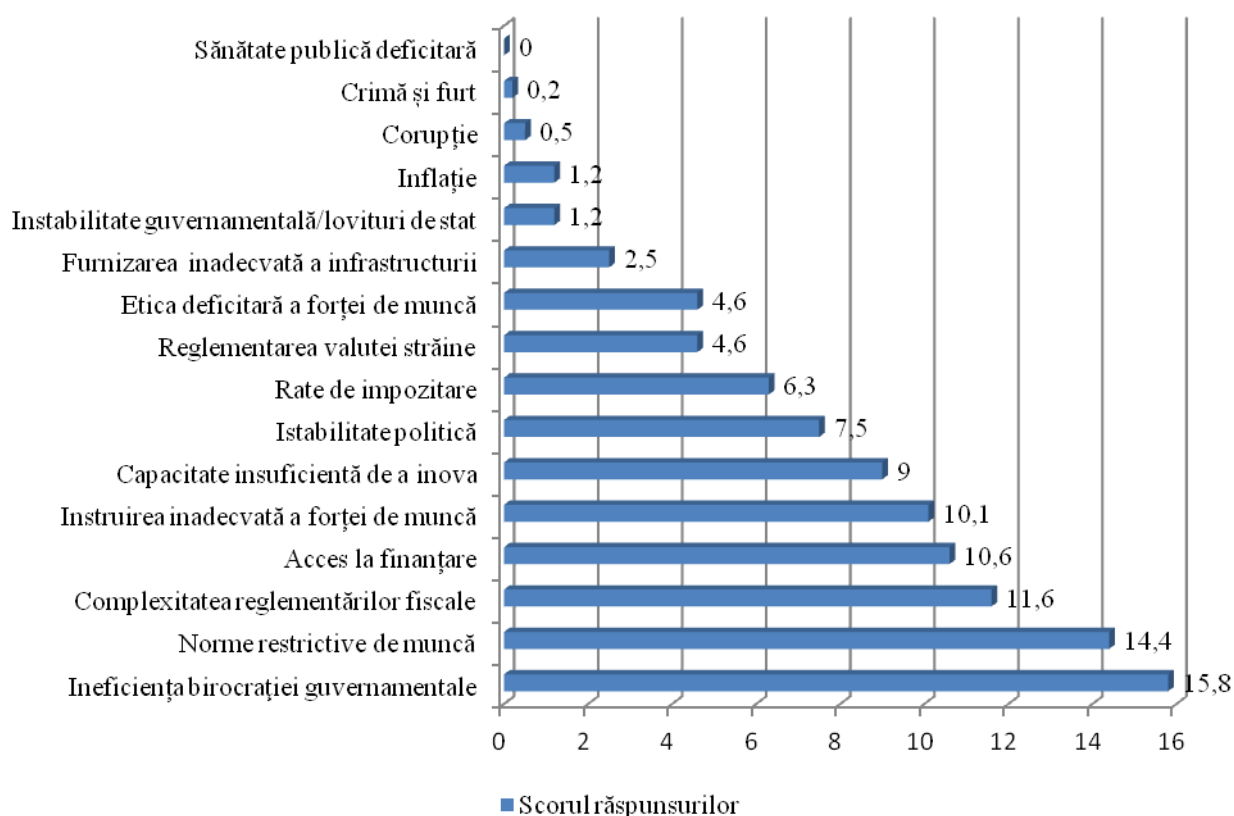

Fig. 1.6. Problemele cu care se confruntă Elveția în afaceri și realizarea competitivității în 2018 (conform datelor FEM)*

Sursa: elaborată de autor în baza [78]

*Din lista de factori, respondenții au fost rugați să selecteze cinci cei mai problematici pentru o afacere în țara lor și să le evalueze între 1 (cel mai problematic) și 5. Scorul corespunde răspunsurilor ponderate în funcție de locul lor în clasament.

Conform figurii 1.6, pe primul loc este situată ineficiența birocrăției guvernamentale, problema a fost remarcată de 15,8 % de respondenți la companiile din Elveția. Aceasta este urmată de normele restrictive de muncă și complexitatea reglementărilor fiscale care au fost remarcate de 14,4% și respectiv 11,6% respondenți. Cu toate acestea, corupția și inflația ocupă

unul dintre ultimele locuri în clasamentul problemelor. În țările regiunii transfrontaliere au fost indicate alte probleme (tabelul 1.9).

Tabelul 1.9. Problemele cu care se confruntă țările regiunii transfrontaliere în afaceri și realizarea competitivității în 2018 (conform datelor FEM)

Locul	Moldova	Ucraina	România
1	Corupție	Corupție	Rate de impozitare
2	Instabilitate politică	Acces la finanțare	Ineficiența birocrăției guvernamentale
3	Ineficiența birocrăției guvernamentale	Inflație	Acces la finanțare
4	Instabilitate guvernamentală/lovituri de stat	Instabilitate politică	Furnizarea inadecvată a infrastructurii
5	Acces la finanțare	Rate de impozitare	Corupție
6	Instruirea inadecvată a forței de muncă	Ineficiența birocrăției guvernamentale	Complexitatea reglementărilor fiscale
7	Furnizarea inadecvată a infrastructurii	Complexitatea reglementărilor fiscale	Instruirea inadecvată a forței de muncă
8	Inflație	Reglementarea valutei străine	Norme restrictive de muncă
9	Complexitatea reglementărilor fiscale	Instabilitate guvernamentală	Etica deficitară a forței de muncă
10	Rate de impozitare	Norme restrictive de muncă	Instabilitate politică
11	Etica deficitară a forței de muncă	Capacitate insuficientă de a inova	Capacitate insuficientă de a inova
12	Reglementarea valutei străine	Furnizarea inadecvată a infrastructurii	Inflație
13	Norme restrictive de muncă	Crimă și furt	Sănătate publică deficitară
14	Capacitate insuficientă de a inova	Sănătate publică deficitară	Reglementarea valutei străine
15	Crimă și furt	Instruirea inadecvată a forței de muncă	Crimă și furt
16	Sănătate publică deficitară	Etica deficitară a forței de muncă	Instabilitate guvernamentală/lovituri de stat

Sursa: elaborat de autor în baza [78]

Conform tabelului 1.9, principala problemă în Moldova și Ucraina a fost numită corupția, indicată de 20,1% și, respectiv, 16,6% respondenți. Iar în România corupția ca problemă, conform evaluării respondenților, se află pe locul 5.

Instabilitatea politică ca problemă în Republica Moldova este pe locul doi, în Ucraina pe locul 4, în timp ce în România pe locul 10. După cum se observă, problemele interne naționale apar în prim-plan, și impactul crizelor financiare globale scade.

Cu toate acestea, fenomenele de criză sistemică în economia globală contribuie nu numai la actualizarea căilor practice de a găsi noi forme de dezvoltare economică, dar și la elaborarea

lor teoretică și argumentativă. În acest sens, apare necesitatea tranziției economiilor naționale, inclusiv ale celor din regiunea de frontieră, spre dezvoltarea concurenței pe baza investițiilor și inovării. În acest caz, nu posesia factorilor contribuie la creșterea competitivității, ci lipsa lor, contribuind la stimularea introducerii noilor tehnologii și tehnici. În același timp, crește numărul și complexitatea structurii instituțiilor științifice, organizarea infrastructurii și universităților, precum și apariția unor noi mecanisme de formare și perfecționare continuă, adaptate la necesitățile anumitor industrii, factorilor de producție.

Astfel, țările regiunii de frontieră au o șansă reală de a îmbunătăți eficiența factorilor de formare a competitivității și de a îmbunătăți poziția lor în clasamentul competitivității globale.

O analiză comparativă a teoriilor, modelelor și conceptelor de gestionare a investițiilor efectuate în acest capitol a făcut posibilă formularea scopului și obiectivelor studiului, dezvoltarea ipotezelor de lucru și generale, precum și determinarea principalelor domenii de cercetare (pentru un studiu mai detaliat al metodologiei de cercetare, a se vedea capitolul 2 al prezentei tezei).

O problemă științifică importantă a studiului este fundamentarea abordării strategice în managementul investițiilor, ceea ce ne-a permis să identificăm și să formulăm elementele principale ale strategiei de investiții a întreprinderii, care a servit drept bază pentru elaborarea unui program de calculator.

Scopul studiului este dezvoltarea unei baze teoretice și practice și obținerea unui model optim pentru îmbunătățirea gestionării investițiilor ale întreprinderilor din Republica Moldova. În conformitate cu obiectivul, au fost formulate sarcinile studiului:

- Dezvoltarea și evaluarea direcțiilor strategice ale activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea caracteristicilor lor; Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor moldovenești și elvețiene și identificarea direcției de influență a factorilor asupra ei;
- Determinarea și dezvoltarea factorilor de evaluare, ce influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția; Identificarea și analiza problemelor cu care se confruntă întreprinderile în timpul realizării activității investiționale;
- Evaluarea strategiilor investiționale ale întreprinderilor și identificarea factorilor de stimulare a activității investiționale a întreprinderilor; argumentarea nivelului la care strategiile investiționale determină competitivitatea întreprinderilor;
- Crearea unui algoritm de elaborare/actualizare a strategiei investiționale a întreprinderii prin intermediul tehnologiilor informaționale și argumentarea implementării la întreprinderile din Republica Moldova.

1.4. Concluzii la capitolul 1

Analiza teoriilor și a conceptelor în domeniul investițiilor și managementului investițiilor ne-a permis să formulăm următoarele concluzii:

1. În dezvoltarea economiei naționale investițiile au un rol hotărâtor în asigurarea modernizării întregii activități economice ca o condiție indispensabilă de adaptare a sistemelor tehnice și economice la condițiile de trecere a economiei naționale la o economie de piață. *Investițiile sunt definite ca principala cale de promovare a progresului tehnic* prin dotarea obiectivelor economice cu mașini, utilaje, dispozitive care asigură perfecționarea proceselor tehnologice.
2. Analiza surselor teoretice a evidențiat *dezvoltarea rapidă a teoriilor și abordărilor în domeniul managementului investițiilor*, atât la nivel mondial, național, cât și la nivel de întreprindere. Investițiile și managementul investițiilor sunt obiectele atenției savanților și cercetătorilor străini de renume, cum ar fi: A. Smith, D. Ricardo, J. Mill, E. Hecksher, B. Ohlin, R. Nurkse, I. Fisher, F. Machlup, R. Harrod, E. Domar, H. Minsky, C. Kindleberger, M. Porter, J. Dunning etc. Abordările tradiționale asupra conceptului de investiții pot fi divizate în două grupe: (1) *abordarea macroeconomică*, care explică mișcarea internațională a capitalului, și (2) *abordarea bazată pe teoria firmei*, care analizează activitățile corporației transnaționale.
3. Analiza aprofundată a teoriilor secolului nouăsprezece a demonstrat faptul că o contribuție remarcabilă în dezvoltarea *teoriei investițiilor la nivel macroeconomic (investiții străine)* a fost introdusă de către Ludwig von Mises, care a menționat că investițiile de capital străin, și anume capitalul britanic, au jucat un rol crucial în dezvoltarea industriei moderne în multe țări europene și Statele Unite. Iar la dezvoltarea *teoriei investițiilor la nivel microeconomic* a adus contribuție semnificativă Irvin Fișer, care a atras atenție la gestionarea investițiilor întreprinderii. Analiza a permis *sistematizarea modelelor de gestiune a investițiilor și evidențierea elementelor definitorii ale conceptului de investiții*.
4. Evaluarea teoriilor managementului contemporan al investițiilor a permis elaborarea opiniei proprii a autorului și anume, *managementul investițional reprezintă gestionarea investițiilor și activității investiționale a întreprinderilor în vederea asigurării planificării, elaborării și aplicării eficiente a strategiei de investiții*. Autorul a evidențiat *funcțiile principale ale managementului investițional și a formulat funcțiile de bază ale managerului pentru gestionarea investițiilor*.

5. Analiza instrumentelor și mecanismelor managementului investițional în scopul atingerii eficienței activității investiționale a permis constatarea faptului că *strategiile investiționale asigură intensitatea investițională a întreprinderii și sunt cele mai eficiente mecanisme de realizare a acestora.*
6. Analiza activității de investiții a demonstrat că activitatea investițională a întreprinderilor trebuie tratată ca o unitate a două etape de bază: (1) *activitatea economică de plasare a mijloacelor financiare și (2) obținerea rezultatului economic din investiții.* Astfel, trebuie de combinat interesele investitorilor și beneficiarilor în cadrul riscului admisibil și veniturilor posibile. Activitatea investițională poate fi activă (*intensitatea investițională*) și pasivă. Autorul a ajuns la concluzia că *premisele investițiilor active pentru întreprinderile din Moldova sunt politica eficientă de investiții, strategiile investiționale, climatul investițional favorabil și atractivitatea investițională a obiectelor de investiții.*
7. În rezultatul evaluării factorilor macroeconomici și microeconomici care influențează activitatea investițională activă a întreprinderilor *au fost identificate problemele cu care se confruntă întreprinderea în efectuarea activității investiționale, și anume: asistența juridică în activitatea investițională; instabilitatea politică; politica de creditare, financiară și fiscală a statului; climatul investițional și atractivitatea investițională etc.*
8. Analiza indicelui global de competitivitate (metoda FEM) și a dezvoltării pieței financiare elvețiene și a țărilor regiunii transfrontaliere Moldova-Ucraina-România a arătat că *Elveția ocupă locul patru din 140 de țări la nivel de competitivitate, iar țările regiunii transfrontaliere ocupă următoarele locuri: România – locul 52, Ucraina – locul 83 și Moldova – locul 88.* În urmă analizei *au fost identificate principalele probleme cu care se confruntă țările în implementarea businessului și realizarea competitivității: ineficiența birocrăției guvernamentale (Elvetia); corupția, instabilitatea politică, ineficiența birocrăției guvernamentale (Moldova, Ucraina, România).*

2. EVALUAREA ACTIVITĂȚII INVESTIȚIONALE ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

2.1. Analiza tendințelor investiționale în activitatea întreprinderilor autohtone

Să analizăm tendințele de investiții ale întreprinderilor autohtone, în conformitate cu funcțiile de administrare a investițiilor în următoarele domenii:

- Investiții în formarea resurselor pentru reproducerea economiei;
- Asigurarea creșterii veniturilor în economie;
- Reforme structurale de reproducere socială;
- Restructurarea agenților economici;
- Asigurarea de tip inovativ de dezvoltare economică;
- Investiții în dezvoltarea sectorului social.

Principalul indicator al reproducerii resurselor de capital sunt investițiile brute ale întreprinderilor, care reprezintă valoarea totală a mijloacelor investite într-o anumită perioadă, care vizează construcții noi, achiziționarea de bunuri pentru producție. În acest caz, în opinia savantului autohton N. Botnari, trebuie de selectat metode de finanțare ale activității investiționale din surse externe: leasingul, obligațiuni, prin credite bancare etc. [9, p. 28].

Din teoria economică se știe că, dacă volumul investițiilor brute depășește volumul cotelor de amortizare și, prin urmare, investițiile nete reprezintă o valoare pozitivă, atunci creșterea capacității de producție asigură reproducerea extinsă. În caz de egalitate a investițiilor brute și a cotelor de amortizare, adică valoarea zero a investiției nete, în economie ajunge aceeași cantitate de fonduri de investiții cât și se consumă, deci are loc o simplă reproducere a produsului social. Ea se caracterizează prin lipsa de creștere economică. Dacă se depășește suma cotelor de amortizare în raport cu volumul investițiilor brute, atunci indicatorul investițiilor nete este negativ. Reducerea acestora conduce la diminuarea capacității de producție și, în consecință, la recesiunea economică [36, pp. 422-426].

Trebuie de remarcat faptul că investiția brută în active materiale pe termen lung ale întreprinderilor din Republica Moldova are tendința de creștere. Tendința de creștere a investițiilor brute în active materiale prevede o creștere a veniturilor în economia Republicii Moldova. Acest efect se bazează pe faptul că fluxurile de venituri și cheltuieli sunt interdependente: cheltuielile unui agent economic se reflectă ca veniturile altuia. Prin urmare, creșterea inițială a volumului de investiții determină o creștere multiplă a veniturilor în etapele ulterioare.

Modificările structurale ale producției sociale, ca una dintre principalele funcții ale managementului investițiilor, direcționează fluxurile de investiții în formarea bazei materiale-tehnice a întreprinderilor. Modificarea structurii producției sociale în vederea raționalizării sale este imposibilă fără investiții semnificative de capital. Pe de altă parte, investițiile, în mod firesc, stimulează aceste modificări, deoarece se concentrează, în primul rând, în cele mai eficiente și promițătoare sectoare ale economiei, asigurându-și, astfel, transferul de capital de la o ramură la alta.

În prezent, fluxurile investiționale în Republica Moldova sunt direcționate în activele materiale pe termen lung. Investițiile de capital sau investițiile în mijloace fixe prezintă un ansamblu de costuri alocate și direcționate spre reproducerea instalațiilor de producție, construirea de instalații industriale și obiecte din sfera non-productivă [141, p. 35]. Investițiile de capital sunt componenta principală a investițiilor de formare a capitalului, care sunt esențiale pentru existența întreprinderii. Nerealizând investițiile de capital, compania poate crește profitul pe termen scurt, dar, pe termen lung, acest lucru duce la pierderea de profit și incapacitatea de a concura pe piață.

În conformitate cu articolul 3 din Legea Republicii Moldova nr. 81 „Cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător” (2004), investiția de capital (cheltuielile) reprezintă costurile suportate de către investitor în legătură cu achiziționarea și / sau îmbunătățirea activelor de durată lungă, care nu sunt legate de rezultatul perioadei curente, ci se atribuie la capitalizare (creșterea valorii activelor de lungă durată) [54]. În componența investițiilor de capital se diferențiază următoarele tipuri de costuri:

- *construcții noi* – construirea de noi întreprinderi în zonele nou create;
- *creșterea suprafeței clădirilor și instalațiilor existente* – introducerea în funcțiune a clădirilor noi, extinderea întreprinderilor active, adică darea în exploatare a atelierelor suplimentare și de producere, extinderea atelierelor active de bază și auxiliare;
- *reconstrucția* presupune transformarea parțială sau totală a producției fără a construi ateliere noi sau fără extinderea celor existente în procesul de activitate a întreprinderii. În același timp, la reconstrucție se referă extinderea obiectelor existente și celor noi construite cu facilități auxiliare, precum și construirea de ateliere noi pentru a înlocui cele lichidate. În timpul reconstrucției fiecărei întreprinderi i se stabilesc obiective concrete: creșterea de putere; îmbunătățirea calității produselor; reducerea costurilor forței de muncă, a resurselor materiale și energetice; îmbunătățirea condițiilor de muncă, protecția mediului; crearea condițiilor pentru lansarea de noi produse etc.;

- *modernizarea tehnică a întreprinderii existente* prevede creșterea nivelului tehnic al unor zone de producție și a unităților prin introducerea tehnicii și a tehnologiilor noi, mecanizare și automatizare, precum și modernizarea echipamentelor uzate [36, p. 423].

Selectarea direcției investițiilor de capital depinde de obiectivele care sunt urmărite la punerea în aplicare a investițiilor.

În genere, investițiile în active materiale pe termen lung reprezintă totalitatea costurilor îndreptate către achiziționarea, crearea și reproducerea mijloacelor fixe. Investițiile în active materiale pe termen lung, în structura lor tehnologică, sunt compuse din costul tuturor tipurilor de lucrări de construcții: lucrul de instalare a echipamentelor; echipament care necesită și nu necesită instalare; mașini și utilaje, care nu sunt incluse în bugetul de construcții; alte lucrări generale și cheltuieli.

Conform datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, investițiile în active materiale pe termen lung în 2017 au constituit 23498,3 mln. lei, care au crescut față de anul 2016 cu 3834,2 mln. lei și a crescut față de anul 2013 cu 4366,1 mln. lei. (tabelul 2.1).

Tabelul 2.1. Principalii indicatori ai activității investiționale a Republicii Moldova pentru anii 2013-2017 (mln.lei)

	2013	2014	2015	2016	2017	abatere (+, -)	
						2017 față de 2016	2017 față de 2013
Investiții în active materiale pe termen lung, total	19132,2	21158,5	21121,3	19664,1	23498,3	+3834,2	+4366,1
Punerea în funcțiune a mijloacelor fixe	16891,0	19111,5	18942,9	19077,2	23228,9	+4151,7	+6337,9
Volumul lucrărilor în antrepriză	8150,6	8707,4	8212,8	8200,0	9100,1	+900,1	+949,5

Sursa: elaborat de autor în baza [2, p. 308]

Ar trebui de remarcat o dinamică similară la introducerea mijloacelor fixe, volumul cărora s-a mărit semnificativ în comparație cu anul 2013 – cu 6337,9 mln. lei, și în comparație cu anul 2016 – cu 4151,7 milioane lei. Volumul lucrărilor în antrepriză a crescut comparativ cu anul 2013 cu 949,5 milioane lei și în comparație cu anul 2016 cu 900,1 milioane lei.

Dinamica indicilor principalilor indicatori ai activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova în perioada 2010-2017 este prezentată în figura 2.1.

După cum se arată în figura 2.1, investițiile în active materiale pe termen lung au o tendință oscilantă în schimbare. Cel mai înalt nivel se înregistrează în anul 2010, când volumul investițiilor a crescut cu 122,8% față de anul precedent, inclusiv volumul investițiilor pentru lucrări de construcții-montaj a crescut cu 128,4% față de anul precedent.

Fig. 2.1. Indicii principalilor indicatori ai activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova în perioada 2010-2017 (%).

Sursa: [2, p. 308]

De notat că, în anul 2016, indicele volumului de investiții în active materiale pe termen lung are cea mai scăzută valoare din ultimii 7 ani, adică 87,2%.

Să analizăm structura investițiilor în active materiale pe termen lung a întreprinderilor pe tipuri de mijloace fixe (tab. 2.2).

Tabelul 2.2. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova pe tipuri de mijloace fixe

	2015		2016		2017	
	mln.lei	%	mln.lei	%	mln.lei	%
Investiții în active materiale pe termen lung, total	21123,3	100	19664,1	100	23498,3	100
Imobilizări necorporale	...	...	...	...	531,8	2,3
Imobilizări corporale	21123,3	100	19664,1	100	22966,5	97,7
din care:						
Clădiri rezidențiale (de locuit)	3045,1	14,4	2801,1	14,2	3497,3	14,9
Clădiri nerezidențiale și construcții inginereste	3708,5	17,6	3825,4	19,5	8481,2	36,0
Mașini, utilaje, instalații de transmisie	8022,5	38,0	6767,4	34,4	7521,6	32,0
Mijloace de transport	2019,8	9,6	1930,8	9,8	2183,7	9,3
altele	4327,4	20,4	4339,4	22,1	1282,7	5,5

Sursa: [2, p. 309]

După cum se arată în tabelul 2.2., cea mai mare pondere în totalul investițiilor în active materiale, în anul 2017, o au imobilizările corporale – 97,7%. A crescut semnificativ ponderea investițiilor în clădiri nerezidențiale și construcții inginereste de la 17,6%, în anul 2015, până la 36,0%, în anul 2017. Totodată au scăzut investițiile în mașini, utilaje, instalații de transmisie de la 38,0%, în anul 2015, până la 32,0%, în anul 2017.

Ar trebui de remarcat că cea mai mare pondere a investițiilor în active materiale pe forme de proprietate se observă în sectorul privat (tabelul 2.3).

**Tabelul 2.3. Dinamica investițiilor în active materiale pe termen lung ale Republicii
Moldova pe forme de proprietate**

	2013	2014	2015	2016	2017	abatere (+, -)	
						2017 către 2016	2017 către 2013
Investiții în active materiale pe termen lung, total	19132,3	21158,5	21123,3	19664,1	23498,3	+3834,2	+4366,0
din care: - publică	6240,8	7519,2	6769,9	5460,3	7057,5	+1597,2	+816,7
- privată	9445,8	10198,5	10335,5	9776,1	11655,9	+1879,8	+2210,1
- mixtă (publică și privată), fără participare străină	211,5	179,0	144,5	83,7	98,3	+14,6	-113,2
- străină	1357,5	1499,4	1789,3	2334,3	2415,1	+80,8	+1057,6
- a întreprinderilor mixte	1876,7	1762,4	2084,1	2009,7	2271,5	+261,8	+394,8

Sursa: elaborat de autor în baza [2, p. 309]

Așa cum este menționat mai sus, creșterea sustenabilă a investițiilor în active materiale pe termen lung se observă la întreprinderile private: în anul 2017 s-a ridicat la 11655,9 milioane lei și a crescut față de anul 2013 cu 2210,1 milioane lei, iar, comparativ cu anul precedent, cu 1879,8 milioane lei. De asemenea, creșterea semnificativă de investiții a fost înregistrată la întreprinderile străine, volumul total fiind de 2415,1 milioane lei în 2017 și a crescut față de anul 2013 cu 1057,6 milioane lei, iar în comparație cu anul precedent cu 80,8 milioane lei. Tendința negativă, adică reducerea investițiilor, se observă la întreprinderile cu proprietate mixtă (fără participare străină), iar la întreprinderile de stat și asociative persistă o tendință nesustenabilă de investiții (sau crește, sau descrește).

Structura investițiilor în capitalul fix pe forme de proprietate arată ponderea investițiilor de capital realizate în perioada în cauză de către subiecții formelor de proprietate privată, de stat, străină și proprietate mixtă.

Investițiile în active materiale pe termen lung a întreprinderilor, după structura de proprietate, sunt inegale și sunt distribuite, după cum urmează: cea mai mare pondere a investițiilor în active materiale pe termen lung se observă în întreprinderile private (în 2017, 49,6% din investiția totală) și în întreprinderile publice (în 2017, 30,0%). Cea mai mică proporție – 0,4% la întreprinderile de proprietate mixtă (publică și privată), fără participare străină [158].

Structura tehnologică a investițiilor de capital arată care parte dintre ele a fost direcționată către lucrări de construcții și instalații; pentru achiziționare de mașini, echipamente, mecanisme, unelte și inventar costisitoare; pentru activitatea de proiectare și cercetare. În același timp în creștere este rolul structurii de reproducere a activelor materiale pe termen lung, care reprezintă distribuția investițiilor pe forme de bază de reproducere, ce includ construirea de noi

întreprinderi, extinderea întreprinderilor existente, reconstrucția, modernizarea tehnică, întreținerea instalațiilor existente [35, pp. 29-33].

În prezent, în Republica Moldova, există o tendință de creștere a proporției de cheltuieli pentru reconstrucție și modernizarea tehnică a întreprinderilor [158]. Acest lucru se datorează faptului că astfel de cheltuieli de capital contribuie la extinderea capacității întreprinderilor existente și, în ceea ce privește volumul resurselor investite și calendarul de lucru, sunt mai favorabile decât construcțiile noi. Lucrările de reconstrucție și reutilizarea tehnică sunt nu numai legate de cheltuieli suplimentare, dar, de asemenea, de pierderi, din cauza reducerii puterii întreprinderii, în timpul lucrărilor. Prin urmare, costurile și pierderile aferente trebuie să fie compensate prin profiturile suplimentare obținute ca urmare a punerii sale în aplicare.

Cele mai puțin riscante din aceste tipuri de investiții sunt considerate a fi investițiile pentru înlocuirea și modernizarea echipamentelor. Cu risc ridicat sunt caracterizate investițiile, direcționate către extinderea producției și cele strategice, deoarece ele necesită investiții mari, sursele de finanțare stabile și perioadă lungă de amortizare.

Sursele de finanțare a activității investiționale includ fluxuri financiare interne și externe. Printre sursele interne de finanțare a investițiilor, de regulă, se numără profitul organizației, cotele de amortizare, economiile de numerar ale cetățenilor și persoanelor juridice, fondurile plătite de către agențiile de asigurare sub formă de compensații pentru pierderi. În componența surselor externe de finanțare a activității investiționale intră creditele bancare, împrumuturile, fondurile din vânzarea de acțiuni, fondurile investitorilor străini.

Trebuie de remarcat faptul că principala sursă de finanțare a activității de investiții în Republica Moldova sunt fondurile proprii ale companiilor, care în 2017 s-au ridicat la 15356,3 mln. lei și sunt în dinamică, în creștere (tabelul 2.4).

Tabelul 2.4. Investiții în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova pe surse de finanțare, pentru anii 2013-2017 (mln.lei)

Investiții finanțate din contul:	2013	2014	2015	2016	2017	abatere (+, -)	
						2017 către 2016	2017 către 2013
bugetului de stat	1412,8	2274,7	1715,3	932,6	1458,0	+525,4	+45,2
bugetelor unităților administrativ-teritoriale	784,6	1077,2	948,4	898,7	1283,7	+385,0	+499,1
mijloacelor proprii ale întreprinderilor	10921,3	11685,4	12567,2	13176,7	15356,3	+2179,6	+4435,0
mijloacelor populației	441,1	386,8	504,6				
mijloacelor investitorilor străini	1429,5	1267,7	1492,2	1420,5	1489,0	+68,5	+59,5
altor surse	4143,0	4466,7	3895,6	3235,6	3911,3	+675,7	-231,7

Sursa: elaborat de autor în baza [2, p. 309]

În tabelul 2.4 se arată că investițiile în active materiale pe termen lung a întreprinderilor din Republica Moldova cu privire la sursele de finanțare sunt foarte diferite. Predominanța absolută, în perioada analizată, sunt sursele interne de finanțare, reprezentate de fondurile proprii ale întreprinderilor, care în 2017 au constituit 15356,3 mln. lei. Absolut pentru toate sursele de finanțare în anul 2017, comparativ cu anul 2016 se observă o creștere a volumului investițiilor. Iar în comparație cu anul 2013 se observă o scădere semnificativă a volumului de investiții finanțate din bugetul de stat, cu 45,2 milioane lei. Acest fapt vorbește despre schimbări structurale în sursele de finanțare a investițiilor și tendința de trecere la sursele proprii ale întreprinderilor și organizațiilor.

Structura investițiilor în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova pe surse de finanțare pentru anul 2017 este prezentată în fig. 2.2.

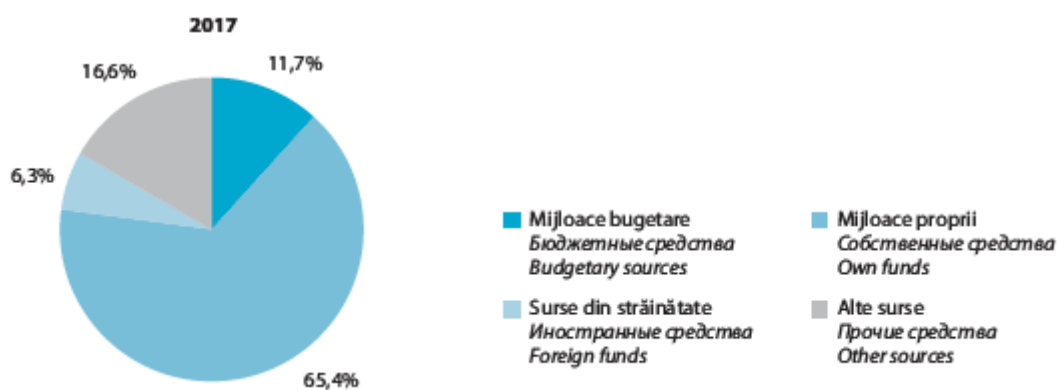

Fig. 2.2. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare în anul 2017 (%)

Sursa: [2, p. 310]

O pondere neînsemnată constituie sursele externe de finanțare a investițiilor, cum ar fi investițiile străine [158]. Trebuie remarcat faptul că în ultimul timp se atrage multă atenție acestor surse, atât din partea statului, cât și, în special, din partea întreprinderilor. Astfel, în 2015 a fost elaborată și lansată *Strategia de atragere a investițiilor și promovarea exporturilor pentru anii 2016-2020*. Strategia elaborată se bazează nu numai pe prioritățile și obiectivele politicii economice statale, dar, în același timp, să definească principii concrete și eficiente de derulare a activității de atragere a investițiilor și promovare a exportului prin crearea unui mediu de afaceri favorabil, care ar impulsiona activitatea de export și ar spori încrederea investitorilor potențiali față de politicile promovate de instituțiile statale [74, p. 4].

Necâtând la condițiile create, investițiile străine în active materiale pe termen lung a întreprinderilor din Republica Moldova au tendința oscilantă ca urmare a crizei economice mondiale și deteriorarea atractivității investiționale a țării.

Analizând investițiile în active materiale pe termen lung a întreprinderilor pe tipuri de activități economice se poate de constatat că cea mai semnificativă pondere de investiții este în sfera de construcții, industria de prelucrare, transportului și comunicațiilor, comerț (tabelul 2.5).

Tabelul 2.5. Investiții în active materiale pe termen lung ale Republicii Moldova, pe tipuri de activități economice, pentru anii 2013-2017 (mln.lei)

tipuri de activități economice	2013	2014	2015	2016	2017	abatere (+, -)	
						2017 cătrefe 2016	2017 cătrefe 2013
agricultură, economia vânătorului și silvicultura	1851,8	2332,7	1801,8	1933,8	2306,2	+372,4	+454,4
industrie extractivă	79,7	80,1	64,2	81,1	56,6	-24,5	-23,1
industria prelucrătoare	2869,3	2342,6	2530,4	2497,5	3135,4	+637,9	+266,1
energie electrică și termică, gaze și apă	1028,0	1154,3	688,8	1198,6	1186,8	-11,8	+158,8
construcții	2118,2	2381,7	1801,1	1713,6	3572,9	+1859,3	+1454,7
comerț cu ridicata și amănuntul	2222,5	2511,0	2856,9	2375,6	2644,7	+269,1	+422,2
transporturi și comunicații	2161,4	2428,0	2812,5	2536,8	2764,9	+228,1	+603,5
activități financiare	259,1	205,6	421,0	487,5	493,4	+5,9	+234,3
tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor	2458,4	2856,2	3197,8	3352,7	1061,2	-2291,5	-1397,2
administrație publică	698,9	811,3	693,3	770,3	3714,5	+2944,2	+3015,6
învățământ	632,1	927,0	730,0	758,1	601,0	-157,1	-31,1
sănătate și asistența socială	914,0	1297,4	1677,5	448,5	455,6	+7,1	-458,4
alte activități de servicii colective, sociale și personale	519,0	63,1	117,9	117,7	84,7	-33,0	-434,3

Sursa: elaborat de autor în baza [2, p. 311]

În tabelul 2.5 se arată că în 2017, comparativ cu anul precedent, declinul fluxului de investiții în active materiale pe termen lung a întreprinderilor se observă în așa sectoare ale economiei naționale ca: tranzacții imobiliare (-2291,5 mln. lei), învățământ (-157,1 mln. lei), industrie extractivă (-24,5 mln. lei), energie electrică și termică, gaze și apă (-11,8 mln. lei).

În comparație cu anul 2013 reducerea investițiilor se observă în următoarele sectoare ale economiei naționale: tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor (-1397,2 mln. lei), sănătate și asistența socială (-458,4 mln. lei), învățământ (-31,1 mln. lei), industrie extractivă (-23,1 mln. lei). Abaterea absolută a volumului investițiilor în active materiale pe termen lung a întreprinderilor din Republica Moldova pentru perioada analizată este prezentată în fig.2.3.

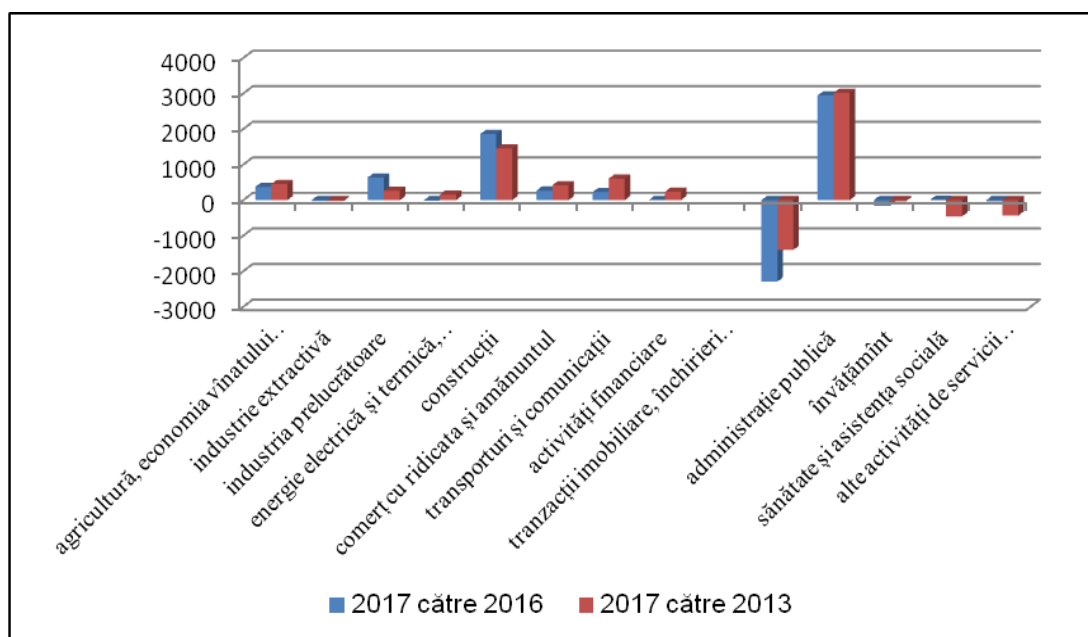

Fig. 2.3. Abaterea absolută a investițiilor în active materiale pe termen lung a întreprinderilor din Republica Moldova, în 2016-2017

Sursa: elaborată de autor

Din analiza de mai sus se observă că funcția socială a investițiilor, în Republica Moldova, este slab dezvoltată. Funcția socială a investițiilor este legată de asigurarea de creștere a gradului de ocupare, reproducerea „capitalului uman”, precum și dezvoltarea serviciilor sociale și a altor efecte sociale ale investițiilor. Obținerea acestor rezultate sociale este posibilă, mai întâi de toate, investind în dezvoltarea capitalului uman la locul de muncă [58, pp.308-311]. Pe de altă parte, investițiile vizate în capitalul uman – în știință, educație, sănătate, de asemenea îmbunătățesc performanța economiei, deoarece extind cunoștințele, prelungesc perioada de operabilitate, consolidează sănătatea umană ș.a.m.d.

Statistica națională oferă date cu privire la salariații care au beneficiat de formare profesională continuă, pe activități economice [158]. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2017 au fost perfecționați 101183 de persoane sau cu 7524 persoane mai mult față de anul precedent. Pe profilul economic au fost instruiți 9540 de oameni, pe profilul juridic – 1850 oameni, pe profilul ingineresc – 6665 de persoane. Cea mai mare parte a lucrătorilor care au fost instruiți în 2017 au fost de la industria prelucrătoare (21%), administrația publică (14%) și sănătate (13,6%). Conform surselor de finanțare, în instruirea profesională a lucrătorilor domină fondurile proprii ale întreprinderilor. Investițiile în instruirea profesională a lucrătorilor la întreprinderi tind să crească. Deci, în 2017, în comparație cu perioada precedentă investiția a crescut cu 17907,1 mii lei și a constituit 97115,8 mii lei. 85,6% din suma totală a investițiilor sunt fondurile proprii ale întreprinderilor și 6,5% din bugetul de stat.

În ciuda faptului că investițiile în formarea capitalului uman al întreprinderilor tind să crească, cu toate acestea, ele prezintă un volum insuficient (0,5% din totalul investițiilor în active materiale, 1,1% din PIB în 2017), ceea ce nu garantează reproducerea extinsă a potențialului de calificare a țării.

Astfel, tendințele de investiții în activitatea întreprinderilor din Republica Moldova s-au axat, în primul rând, pe reproducerea de active materiale pe termen lung. Excesul de investiții brute peste cotele de amortizare caracterizează reproducerea extinsă a activelor de bază ale întreprinderilor. Principala sursă de finanțare a investițiilor sunt fondurile proprii ale întreprinderilor și organizațiilor, în timp ce investițiile străine sunt atrase insuficient și au tendința de a scădea. Investițiile în sectorul social, creșterea gradului de ocupare, reproducerea capitalului uman, se realizează în mod insuficient.

2.2. Climatul investițional și activitatea investițională a întreprinderilor din Elveția

După cum știm, Elveția este o țară europeană dezvoltată la nivel înalt. O informație scurtă privind potențialul social-economic al Elveției este prezentată în anexa 3. Reglementarea activității investiționale în Elveția se realizează prin diferite acte normative: Legea federală privind achiziția de terenuri de către persoane din străinătate [109], Legea federală privind schimburile și tranzacțiile de valori mobiliare, „Actul de schimb” [110], Act federal privind cartelele și alte restricții privind concurența, [111] etc.

Analizând activitatea investițională a întreprinderilor și climatul investițional se poate constata că în Elveția predomină un climat de investiții prietenesc [161]. Conform datelor statistice, valoarea anuală de producție a Elveției la 1 ianuarie 2016 a constituit 860188,8 mln. de euro și are tendința de creștere (fig. 2.4).

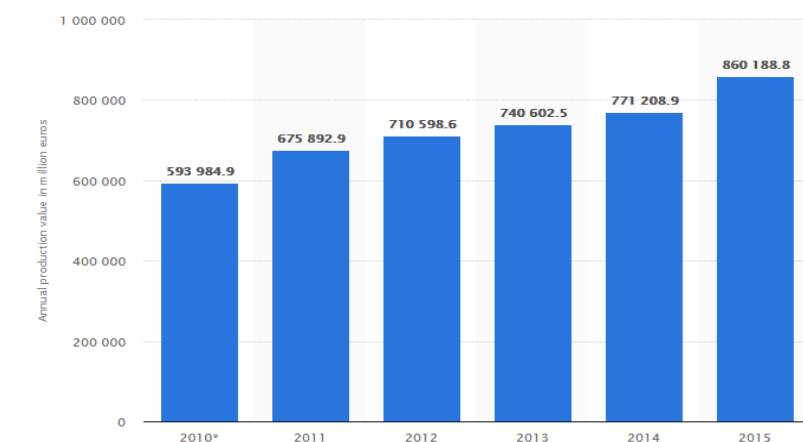

Fig. 2.4. Valoarea anuală de producție a Elveției în 2016 (mln. euro)

Sursa: [172]

O dinamică similară este de așteptat la consumul privat. Cu toate acestea, consumul de stat ar trebui să stagneze în acest an și tocmai la anul viitor să se reactiveze ca urmare a austerității a multor cantoane. Conform sondajelor Centrului de cercetări economice al ETH Zürich KOF, investiția în echipamente pentru fabricație, aparate, dispozitive și vehicule ar trebui să rămână ridicată.

În Elveția, Swiss Global Enterprize (SGE) este responsabil pentru negocierea investițiilor. Acestea sunt negociate, în primul rând, în cadrul acordurilor bilaterale de protecție a investițiilor (API). Aceste acorduri au ca obiect protejarea investițiilor străine elvețiene de acțiuni ilegale ale statului gazdă [106]. Seco reprezintă Elveția în comisiile politico- și juridico-investiționale ale organizațiilor economice internaționale (WTO, OECD, UNCTAD etc.) și este implicat în mod semnificativ în formularea de poziții politico-investiționale din Elveția (de exemplu, gestionarea fondurilor de Stat din Elveția) [162].

Banca Națională a Elveției distinge între investițiile directe și de portofoliu. Sub investiții directe se înțeleg investițiile pe care le efectuează un investitor pentru a influența direct și pe termen lung activitatea de afaceri a unei companii din străinătate. Din punct de vedere statistic, investițiile directe internaționale se manifestă prin constituirea unei filiale sau sucursale în străinătate, precum și participarea unui investitor cu cel puțin 10% din capitalul de vot al unei companii în străinătate.

Investițiile internaționale de portofoliu sunt titluri de capital în străinătate, investiții care sunt făcute fără intenția de a influența direct gestionarea afacerii, ca de exemplu titluri de creanță (instrumentele pieței monetare, obligațiuni), titluri de capital (acțiuni, certificate de participare, bonus de certificate) și certificatele de fond de investiții. Investițiile internaționale pentru economia Elveției, precum și pentru alte economii, este un factor-cheie pentru creșterea economică și prosperitate [106]. Elveția are nu numai o tradiție ca țară exportatoare de mărfuri industriale și servicii. De mai demult companiile rezidente exportă cantități semnificative de capital, în special sub forma așa-numitor investiții directe. În același timp Elveția se propune cu succes ca o locație pentru investiții din străinătate.

Elveția are una dintre cele mai puternice legături cu piețele mondiale. Conform datelor Băncii Naționale a Elveției (SNB), banca a realizat un profit de 49 de miliarde de franci elvețieni anul trecut de pe urma investițiilor valutare, care au însumat aproximativ 784 de miliarde de franci elvețieni în perioada ianuarie-noiembrie, în urma măsurilor luate pentru deprecierea monedei naționale. De asemenea, SNB a obținut un câștig de 3 miliarde de franci de pe urma deținerilor de aur [171].

Profitul estimat pentru 2017 va fi mai mult decât dublu față de cel de 24,5 miliarde de franci obținut de SNB în 2016 și va depăși recordul anterior: 38,3 miliarde de franci – câștig

realizat în 2014. Anul trecut, euro s-a apreciat cu 8,4% față de moneda elvețiană. Acesta a fost cel mai semnificativ declin anual de când euro a devenit moneda oficială a zonei euro, la 1 ianuarie 1999. Aprecierea euro față de franc a majorat valoarea rezervelor în valută ale SNB, care au ajuns la 744 de miliarde de franci elvețieni la 31 decembrie 2017 [171].

SNB este listată la Bursa din Zurich, cea mai mare parte a acțiunilor sale fiind deținută de instituțiile publice, inclusiv de guvernele și băncile din cantoanele țării. Există, de asemenea, aproximativ 2.000 de investitori privați care primesc dividende, dar care beneficiază de drepturi de vot extrem de limitate. Banca va acorda un dividend de 15 franci/acțiune – nivelul maxim prevăzut de lege, conform anunțului SNB [171].

Atractivitatea Elveției pentru companiile din întreaga lume este foarte mare. Principalele motive sunt mediul economic liberal și politica economică orientată spre economia de piață [117]. Elveția este țara cu cea mai mare *libertate economică* și nivel mondial, ocupă locul al patrulea cu un punctaj de 81.9 (fig. 2.5).

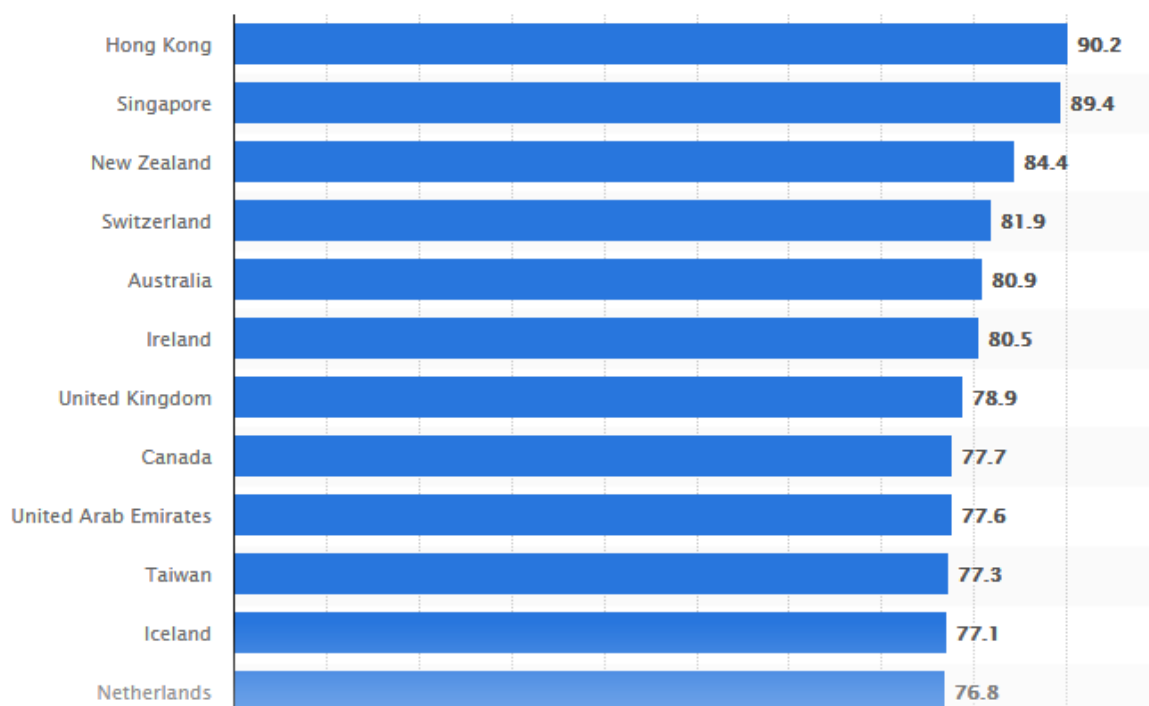

Fig. 2.5. Ratingul țărilor conform nivelului libertății economice în 2016 (puncte)

Sursa: [172]

Acest lucru arată studiul anual Economic Freedom of the World, care măsoară libertatea economică a unei țări în cinci domenii: activități de stat, statul de drept și siguranța proprietății private, stabilitatea monedei, libertatea de comerț internațional și reglementarea.

Regulile de investiții internaționale relevante pentru Elveția sunt cele ale Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și ale Acordurilor de protecție a investițiilor.

Organizația Mondială a Comerțului. Legea Organizației Mondiale a Comerțului include, împreună cu Acordul General privind comerțul cu servicii și Acordului privind măsurile investiționale legate de comerț, reguli de investiții internaționale multilaterale [104].

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Pentru Elveția sunt importante de asemenea aranjamentele privind liberalizarea investițiilor convenite în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Comparativ cu celelalte țări din cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Elveția se angajează să nu discrimineze investițiile străine în toate sectoarele economiei sale. Și invers investitorii elvețieni beneficiază în alte state membre OCDE de obligația de nediscriminare.

Potrivit unui sondaj al IMM-urilor elvețiene efectuat de Credit Suisse, aproximativ 72% de companii interviuate au activat conform planurilor lor de investiție și doar 20% planifică o reducere [163]. Aceasta are loc în contextul aprecierii francului elvețian, companiile având dificultăți de a face față. Cu toate acestea, există diferențe mari între sectoare. Spre exemplu, 44% din companiile care sunt angajate în industrii de înaltă tehnologie planifică o reducere a investițiilor. De asemenea se investește în principiu în înlocuirea instalațiilor existente (73% a companiilor), scopul căruia este creșterea eficienței.

Conform datelor statisticii Elveției, numărul de întreprinderi în anul 2016 a constituit 141383 de întreprinderi (fig. 2.6).

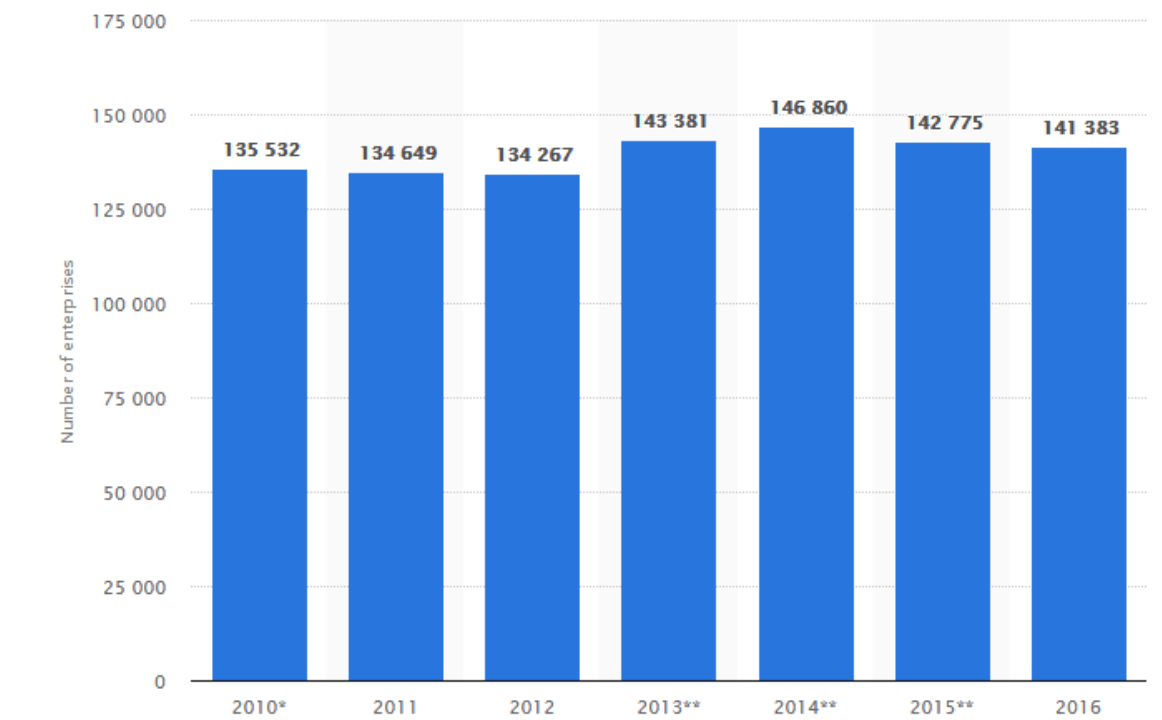

Fig. 2.6. Numărul de întreprinderi din Elveția în 2016

Sursa: [172]

Elveția a încheiat mai mult de 120 de acorduri bilaterale de protecție a investițiilor. Astfel, după Germania (135) și China (125), Elveția se află pe locul trei din lume după mărimea rețelei de acorduri bilaterale. Prin încheierea acordurilor Elveția îmbunătățește factorii determinanți și, astfel, atractivitatea ca locație de investiții internaționale. Scopul acordurilor bilaterale constă în faptul că investițiile efectuate de companiile elvețiene în țările partenere - și viceversa, investițiile în Elveția din aceste state, sunt protejarea riscurilor necomerciale. Aceste riscuri includ discriminarea statală în favoarea investitorilor autohtoni; expropriere ilegală sau împiedicarea nejustificată a plăților și a fluxului de capital [118].

Sunt prevăzute două feluri de mecanisme pentru punerea în aplicare a acordului: mecanismul Stat-Stat, care prevede interpretarea sau aplicarea acordului și investitor-Stat – mecanismul pentru dispute de investiții concrete între un investitor și statul gazdă. Ambele mecanisme prevăd o perioadă de consultare obligatorie de la șase până la douăsprezece luni ca prima etapă, în care trebuie să fie găsită o soluție pe cale amiabilă. De obicei, la acest stadiu se găsesc soluții în interes reciproc, cu sau fără sprijinul statului de origine. În cazul în care nu se poate ajunge la niciun acord, ambele mecanisme prevăd dreptul de a depune litigiul la o Curte Internațională de Arbitraj. Introducerea mecanismului de investitor-Stat în Elveția (sistematic din 1990) are ca scop depolitizarea litigiilor de investiții. De aceea mecanismul Stat-Stat este doar subsidiar. În practica internațională, procesul Stat-Stat joacă un rol foarte limitat.

Diferite autorități de reglementare a sectorului financiar sunt implicate în Elveția. Principalii responsabili sunt: Departamentul de Finanțe și Inspekția Pieței Financiare. Asigurarea unei reglementări moderne, eficiente și flexibile a piețelor financiare este o provocare în curs de desfășurare. O premisă necesară este, pe de o parte, transparența suficientă cu privire la obiectivele care trebuie să fie realizate și, pe de altă parte, conflicte de interese posibile în reglementare și reforma procesul în sine. Un regulament rezonabil și eficace al pieței financiare este promovat prin reglementarea proiectelor evaluate în mod sistematic și cu vederi asupra efectelor economice. Evaluarea regulamentului ar trebui să fie, de asemenea, conform unor criterii uniforme de evaluare și, astfel, ușor de înțeles [112]. Orientările pentru reglementarea pieței financiare a administrării financiare, a Comisiei Bancare și Oficiului Federal de asigurări private din septembrie 2005 sunt instrumentele cu care aceste obiective pot fi atinse.

Totodată, în Elveția, nu există nici un sistem general de control al intrării investițiilor străine [107]. Un astfel de sistem ar fi greu de combinat cu libertatea economică (art. 27 al Constituției Federale).

De menționat că investitorii străini iau în considerație mai mulți factori pentru determinarea unei locații de afaceri, precum structura economică, sistemul politic, resursele umane și calitatea vieții. Desigur, know-how-ul și creșterea sectorului companiei joacă un rol

important [105]. Unele tari, precum Elveția, oferă condiții ideale în toate aceste domenii și sunt deosebit de atractive pentru companiile străine. Vă puteți permite luxul de a alege companiile care vă aduc valoare adăugată, de exemplu în formă de creare a noi locuri de muncă. Cu toate acestea, nu există multe țări care își pot permite să acționeze strict în conformitate cu mottoul „numai pentru cei mai buni”.

Conform raportului IBM Global Location Trends Report, care rezumă cele mai recente tendințe în căutarea locațiilor de afaceri pentru corporații, Elveția ocupă locul doi la nivel mondial după valoarea adăugată și intensitatea de cunoștințe a locurilor de muncă create în cadrul proiectelor de investiții. Costurile anuale de personal ale întreprinderilor comerciale în Elveția sunt în creștere (fig. 2.7).

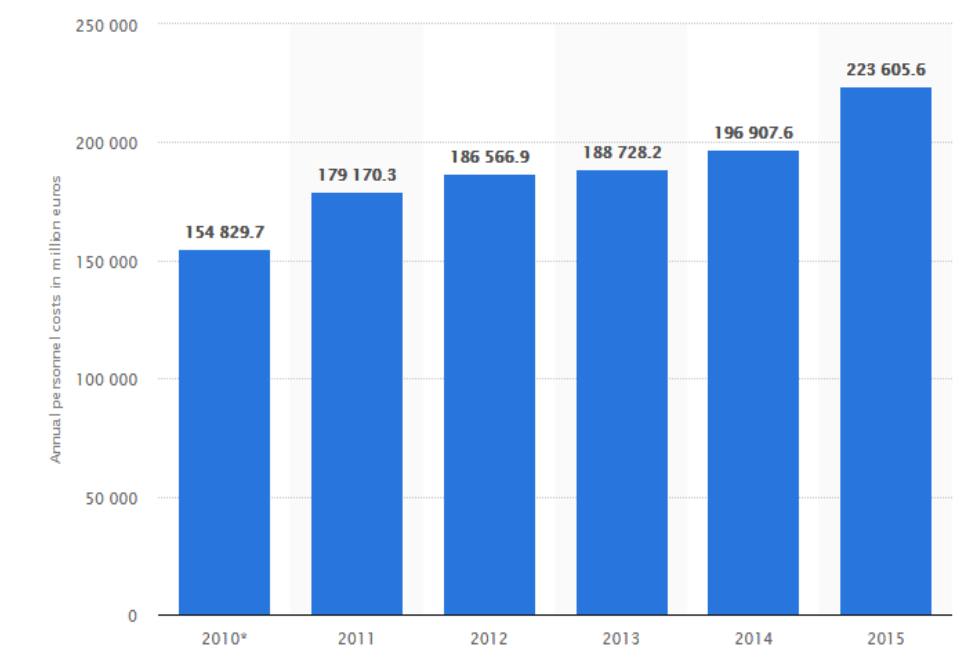

Fig. 2.7. Costurile anuale de personal ale întreprinderilor comerciale în Elveția în 2016 (mln. euro)

Sursa: [172]

Global Entrepreneurship Monitor plasează Elveția pe primul loc în comparație cu țările europene la factorii de locație. Numărul de noi întreprinderi în Elveția subliniază acest rezultat în mod impresionant: în anul 2017, în registrul comercial au fost înregistrate mai mult de 40 000 de organizații noi, mai mult de o treime dintre ele au fost investitori străini.

Promovarea locației este o parte importantă a politicii economice elvețiene și se desfășoară în parteneriat cu economia și cantoanele. În cadrul programului *Elveția. Promovarea investițională și comercială*, Switzerland Global Enterprise organizează și coordonează la comanda Guvernului Federal, activitățile de promovare ale investițiilor străine în Elveția.

Conform structurii federale a Statului Elveția, prin promovarea locației de către Stat se are în vedere o activitate comună între Confederație și Cantoane. Swiss Global Enterprize are ca scop prezentarea Elveției în străinătate ca locație interesantă pentru investitori. Ea servește ca un prim punct de contact pentru investitorii străini și face legătura cu autoritățile cantonale responsabile. Oficiilor cantoanelor pentru promovare economică le revine obligația de a informa despre avantajele Cantonului, să păstreze contacte cu investitorii interesați, să prezinte oferte, precum și să organizeze asistența investitorilor pe loc prin autoritățile regionale și municipii, chiar și după efectuarea cu succes a investițiilor.

Elveția oferă un mediu fiscal atractiv pentru întreprinderi și persoane fizice. Povara fiscală efectivă în Elveția este între 10% și 21,4% pentru companii (BAK Taxation Index 2017). Această diferență este o expresie a concurenței fiscale dintre cantoane (fig. 2.8).

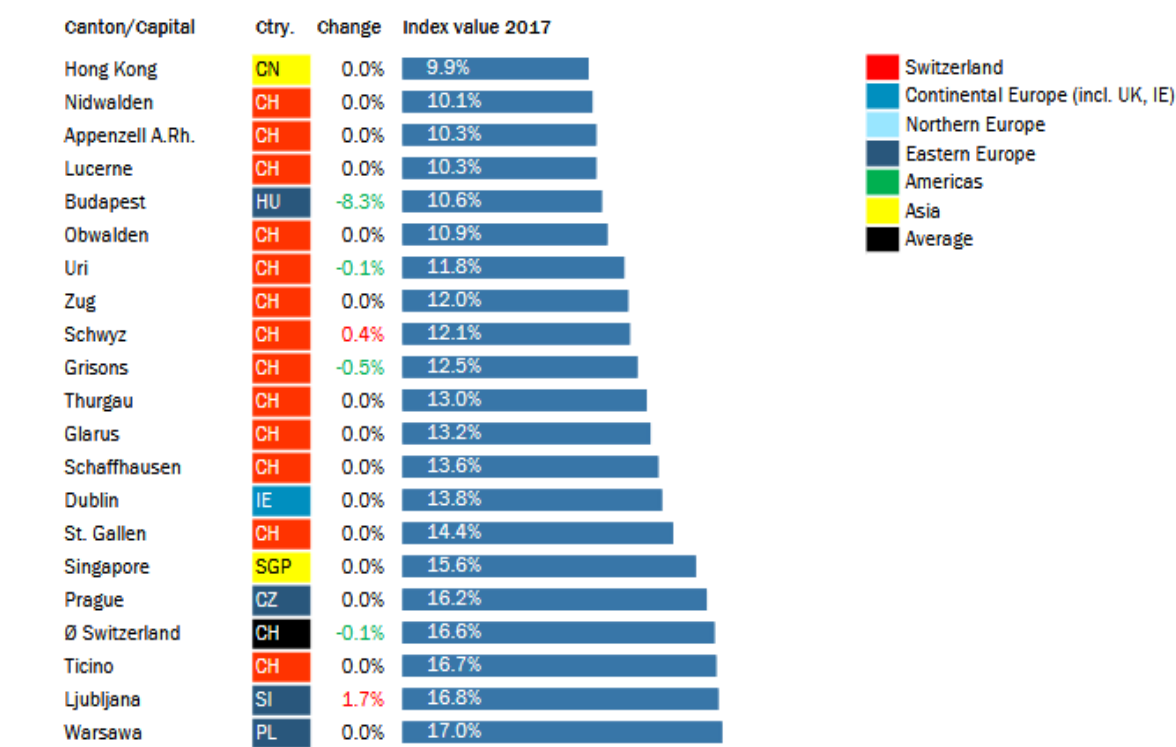

Fig. 2.8. Poziția Elveției în comparație cu alte țări privind mediul fiscal în 2016

Sursa: [173]

În Elveția colectarea taxelor se află în competența Guvernului, Cantoanelor, precum și Comunelor. La deschiderea unei filiale sau la fondarea unei companii noi, persoanele juridice în anumite circumstanțe pot beneficia de scutirea de impozit sau pot eliberate complet de impozit. Există facilități atât la nivelul Guvernului Federal, cât și în Cantoane.

Totodată, în Elveția finanțarea investițiilor în capitaluri private are o pondere nu prea mare în comparație cu alte țări europene (fig. 2.9).

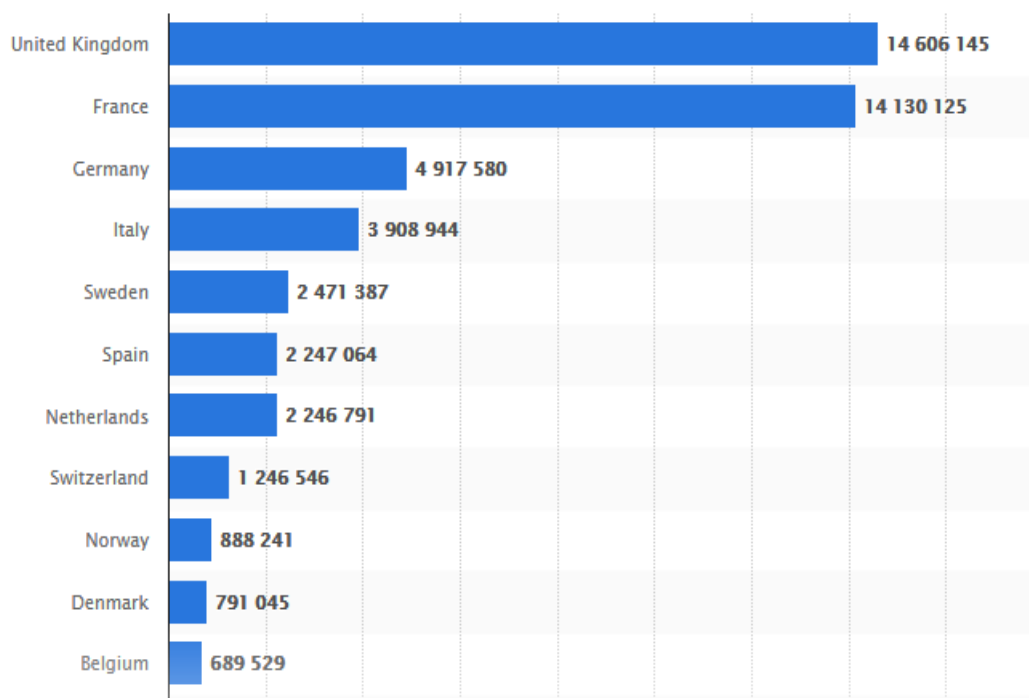

Fig. 2. 9. Investiții în capitaluri private în țări europene, selectate în 2016 (mii euro)

Sursa: [172]

În conformitate cu ordinea ei liberal-economică, politica economică în Elveția se concentrează pe proiectarea optimă și menținerea condițiilor economice. Măsurile financiare de promovare au loc în mod punctual și conștient. Posibilitățile de utilizare și mixul instrumentelor, precum și domeniul de aplicare a serviciilor depinde de proiectele de investiții. În același timp există loc pentru soluții individuale. De aceea se merită de a consulta oficiile economice ale Cantonului după evaluarea prealabilă a proiectului.

Programul sprijină, în strânsă colaborare cu diverși parteneri din sectorul privat și rețeaua de oficii Cantonale, companii care planifică următoarele activități [160]:

- Stabilirea contactelor cu oficii investiționale regionale și cantonale;
- Căutarea locației ideale în Elveția;
- Îndeplinirea cerințelor legale și administrative;
- Colaborarea cu centre de cercetare și universități;
- Stabilirea parteneriatelor cu companii elvețiene;
- Obținerea permiselor de muncă și de ședere;
- Evaluarea optimă a structurii corporative și explicarea sistemului impozitării elvețiene.

Comisia pentru Tehnologie și Inovație (CTI) este Agenția Federală de promovare a inovațiilor. De peste 60 de ani, ea promovează transferul de cunoștințe și tehnologie între companii și universități. Ea face legătură între parteneri din ambele domenii în proiecte de cercetare și dezvoltare aplicată și sprijină dezvoltarea start-up-urilor. Elveția este statul cu cea

mai mare performanță de inovare în lume. CTI are un buget de aproximativ 100 de milioane. «Science to Market» este credoul CTI. Companiile elaborează împreună cu universități cunoștințe noi pentru produse și servicii și le implementează pe piață.

2.3. Abordări metodologice în cercetarea gestiunii investiționale la întreprinderi

Analizând activitățile de investiții, adică investiții de mijloace financiare în obiecte de investiții cu scopul de a face profit, se poate de scos în evidență unele dintre caracteristicile de administrare a investițiilor în întreprinderi:

- Administrarea procesului de modificare a resurselor financiare în anumite obiecte, active materiale și nemateriale ale întreprinderii (mijloace de bază, echipamente de transmisie, tehnologie, mașini și echipamente, titluri de valoare, software, goodwill, franciza ș.a.);
- Administrarea, care are ca scop transformarea mijloacelor investite în creșterea valorii activelor materiale pe termen lung ale întreprinderii;
- Administrarea, care trebuie să ofere o creștere a profitului cu un nivel acceptabil de risc, condiții normale de lucru pentru oameni, combinând în același timp strategia de investiții a întreprinderii cu interesele oamenilor pe termen lung;
- Funcția specifică a activității de administrare, al cărei obiect principal este obiectul de investiții, a fluxurilor de investiții și investiții de capital.
- Activitatea de administrare pentru punerea în aplicare a obiectivelor finale ale investițiilor și atingerea efectului social.

Managementul investițional, gestionând fluxurile financiare, având scopul de a obține rezultate mai bune în activitatea investițională, minimizând costurile de investiții, asigură astfel dezvoltarea afacerii pe termen lung și creează un avantaj competitiv. În același timp, activitatea companiei este proiectată nu doar pe termen scurt și mediu, ci și pe termen lung.

Relevanța de administrare a investițiilor și necesitatea de a crește activitatea de investiții a întreprinderilor moldovenești sunt prezentate și justificate în capitolul 1 al tezei. Managerii se confruntă tot mai des cu problema reducerii rezultatelor economice și financiare ale întreprinderii ca urmare a modului ineficient de administrare a activității investiționale și alocarea necorespunzătoare a investițiilor. În urma agravării problemei, compania, pe de o parte, nu primește venituri suficiente din activități de producere, pe de altă parte, pierde investitori care găsesc oportunități de investiții alternative, oferindu-le concurenților lor [83, p.56]. O cale de ieșire din această situație este ca managerii să asigure dezvoltarea afacerii în detrimentul fondurilor proprii ale întreprinderii.

În acest sens, a apărut necesitatea de a investiga activitatea de investiții a întreprinderilor și influența factorilor pozitivi și negativi asupra acesteia cu scopul de a determina strategia optimă pentru administrarea investițiilor.

În scopul de a-și îndeplini eficient activitățile în viitor, conducerii i se recomandă să definească prioritățile rațional în prezent. Prin urmare, apar contradicții în interacțiunea dintre subiectul și obiectul managementului.

Îndreptând activitatea de investiții pe termen lung, managementul dezvoltă strategii de investiții. Pentru punerea în aplicare a strategiilor adoptate, este necesar de a face modificări corespunzătoare în sistemul de management, în formarea portofoliului de afaceri (gamei de produse) și pentru a pregăti specialiști.

Cu toate acestea, este cunoscut faptul că orice inovație întâlnește rezistență din partea lucrătorilor [52, p. 126]. Angajații companiei, fiind obișnuiți cu locul de muncă, volumul de muncă, tehnologia și ingineria, de regulă, nu doresc să schimbe procesul obișnuit al activității de muncă. Mai mult decât atât, implementând schimbările strategice, managementul prevede cursuri de formare suplimentare, recalificarea specialiștilor sau face recrutarea de personal nou. Acestea sunt asociate cu stresul psihologic care rezultă între personal și management. Instruind angajații, implementând investițiile, trebuie să fie obținut acordul angajaților de a lucra în această organizație câțiva ani. Un angajat care primește o instruire corespunzătoare, având suficientă experiență și devenind specialist competitiv, atrage atenția concurenților. Și dacă el nu este un susținător al organizației, poate schimba locul de muncă, iar întreprinderea va pierde investițiile pentru instruirea lui.

În general, în condițiile de piață, managementul investițional se confruntă cu următoarele provocări:

- Elaborarea de strategii pentru gestionarea eficientă a investițiilor, în conformitate cu strategia de dezvoltare a afacerilor;
- Mărirea capitalului de producție a întreprinderii, ca urmare a activității de investiții eficiente;
- Maximizarea profiturilor din investiții și optimizarea fluxurile de investiții;
- Minimizarea riscului prin punerea în aplicare a proiectelor de investiții;
- Asigurarea cu personal a schimbărilor în organizație, minimizând rezistența și folosirea la maxim a potențialului angajaților;
- Identificarea potențialului calificat și profesional pentru punerea în aplicare a strategiilor de investiții.

Punerea în aplicare a investițiilor se realizează prin pregătirea și luarea deciziilor în managementul investițiilor. Pentru a face acest lucru, trebuie de studiat principiile activității

investiționale a întreprinderilor, în scopul de a identifica cei mai importanți factori de influență pozitivă și negativă asupra activității de investiții și de a determina gradul de influență a acestora.

Pentru a determina caracteristicile și practica de succes a administrării investițiilor, sunt planificate cercetări la întreprinderile din cele două țări: Republica Moldova și Elveția. Elementele de bază care permit compararea activității investiționale a întreprinderilor din Elveția și Republica Moldova sunt prezentate în anexa 4.

De aici se pot distinge următoarele probleme de cercetare a gestionării investițiilor:

- Examinarea mediului de investiții extern și situația de pe piața de investiții (regional, național, european);
- Analiza direcției strategice a activității de investiții a întreprinderilor și identificarea caracteristicilor lor;
- Evaluarea atractivității investiționale a întreprinderilor, industriilor și nivelului fluxurilor de investiții;
- Evaluarea portofoliului investițional al întreprinderilor;
- Analiza punerii în aplicare a funcțiilor de bază a managementului investițional în întreprinderi și eficacitatea acestora;
- Formularea unei strategii pentru managementul investițional eficient în întreprindere.

După cum s-a menționat deja, managementul investițional concentrează activitatea pe creșterea profitului întreprinderii și obținerea eficienței. În literatura de specialitate sunt prezentate aspectele cheie ale eficienței activității de investiții [131, 133, 137, 144]:

1. *Evaluarea inflației.* În practica de investiții, în mod constant se ia în calcul factorul de inflație, care devalorizează valoarea mijloacelor bănești cu timpul. Acest lucru se datorează faptului că inflația (indicele prețurilor medii) provoacă o scădere corespunzătoare a puterii de cumpărare a banilor. Făcând calcule, care sunt legate de ajustarea fluxurilor mijloacelor bănești în procesul de investiții luând în considerare inflația, de obicei se utilizează două concepte de bază – suma mijloacelor bănești nominal și reală. *Suma nominală a mijloacelor bănești* este o estimare a valorii sale, fără a lua în considerare modificările în puterea de cumpărare a banilor. *Suma reală a mijloacelor bănești* reprezintă o estimare a valorii sale, ținând cont de evoluția puterii de cumpărare a banilor în legătură cu procesul de inflație. O astfel de evaluare poate fi făcută pentru definirea valorii banilor atât în prezent, cât și în viitor.

Calcululele financiare și economice legate de activitatea de investiții, inflația este estimată și luată în considerare în următoarele cazuri:

- (1) La corectarea valorii adăugată a mijloacelor bănești;
- (2) În formarea ratelor dobânzii luând în considerare inflația, utilizată pentru determinarea valorii adăugate și reduceri (discounturi);

(3) În formarea nivelului de venituri din investiții, luând în considerare ritmul inflației.

2. *Evaluarea riscurilor de investiții.* Activitatea de investiții în toate formele sale este expusă riscurilor. Nivelul riscului este legat de incertitudine și schimbarea rapidă a situației economice din țară, în general, și pe piața de investiții, în special. Riscul de investiție reprezintă pericolul apariției de pierderi financiare neașteptate (scăderea profitului, venitului, pierderi de capital și așa mai departe) în situația incertitudinii a circumstanțelor activității investiționale.

3. *Lichiditatea investițiilor* este capacitatea potențială a investițiilor într-un timp scurt și fără pierderi financiare semnificative de a se transforma în mijloace bănești. După timpul de realizare a obiectului de investiții se disting:

- obiecte de investiții de lichiditate imediată (activul poate fi vândut timp de 7 zile);
- obiecte de investiții foarte lichide (8-30 zile);
- de lichiditate medie (1-3 luni);
- de lichiditate redusă (mai mult de 3 luni).

Evaluarea lichidității activelor ale întreprinderii se face în conformitate cu datele ultimului bilanț, pe baza grupului de active sus-numit.

În cercetarea dată, la capitolul eficiența activității investiționale a întreprinderilor, vom lua în considerare investițiile în valoarea lor reală, cu un nivel acceptabil de risc și cu nivel înalt de lichiditate în timp.

Cercetarea activității investiționale a agenților economici presupune patru etape:

1. Pregătirea cercetării (elaborarea programei și pregătirea instrumentelor);
2. Colectarea informației primare;
3. Pregătirea informației culese pentru prelucrare și prelucrarea ei imediată;
4. Analiza informației primite, formularea rezumatului cercetării, formularea de concluzii și recomandări.

Cercetarea managementului investițional ar trebui să fie introdusă în toate domeniile de activități financiare și gospodărești, în special în ceea ce privește investiția în sine, sursele de finanțare, fluxurile financiare în întreprinderi, activități de investiții, eficiența investițiilor, propunerile de inițiativă și perfecționarea în domeniul activității desfășurate. Precum și funcțiile clasice ale managementului: planificarea, organizarea, motivarea și controlul activității de investiții.

Urmând procedura de organizare a cercetării, descrisă în literatura de specialitate [82], vom începe cercetarea activității investiționale cu studiul preliminar al obiectului de cercetare ca o etapă ulterioară de cercetare aprofundată și extinsă. Scopul în acest caz este de a obține unele informații.

Următoarea fază a cercetării - descriptivă, presupune elaborarea ideii generale despre fenomenul cercetat. Și în etapa finală vom efectua o cercetare analitică, al cărei scop este de a studia aprofundat fenomenul, atunci când este necesar nu numai de a descrie elementele structurale ale fenomenului cercetat.

În logica și metodologia cercetării științifice se elaborează principii care sunt consecința de promovare a metodologiei științifice. Unul dintre aceste principii necesită identificarea de stabilitate, invariație în mai multe relații și modificări.

În timpul cercetării managementului investițional a fost necesar de a aplica câteva abordări în relație. Mai întâi - abordarea sistematică – managementul investițional este prezentat ca un sistem deschis, care orientează cercetarea în două domenii: mediul extern, care include intrarea, ieșirea sistemului, relația sa cu mediul extern și mediul intern, care include misiunea, obiective, strategii, tehnologii și personalul companiei.

În același timp, investițiile sunt văzute ca parte a fluxurilor financiare externe, care permite analiza eficienței investițiilor nu numai în cadrul întreprinderii, dar, de asemenea, în raport cu mediul extern. Suntem conștienți de faptul că o abordare sistematică, susținută de analiză și evaluare a competitivității businessului și a personalului va îmbunătăți organizarea, calitatea și eficiența cercetării.

În al doilea rând, abordarea situațională, care este solicitată în contextul managementului strategic al investiției. Aplicarea abordării situaționale ne permite să analizăm relevanța investițiilor în situații diferite și de a identifica factorii care influențează activitatea de investiții a întreprinderii în momente diferite. În timpul cercetării s-a analizat activitatea de investiții a întreprinderilor în diferite situații: tehnice, economice, organizatorice, psihologice, în condiții normale și în condiții de schimbări strategice.

Cercetarea științifică se realizează conform programului elaborat și argumentat științific.

Problema cercetării reiese din faptul că, la momentul actual, activitatea investițională și atragerea investițiilor la întreprinderile autohtone nu asigură, în măsura necesară, dezvoltarea strategică a businessului. Managerii simt nevoia adoptării unei viziuni clare asupra desfășurării activității în gestiunea eficientă a investițiilor.

Practica aplicării managementului investițional la întreprinderile autohtone întâmpină probleme legate de insuficiența cunoștințelor în domeniile gestiunii și utilizării eficiente a investițiilor, fapt ce condiționează necesitatea unei cercetări mai aprofundate a naturii bazelor conceptuale, a principiilor managementului investițional, a factorilor care influențează realizarea efectivă a investițiilor și crearea strategiilor de management eficient în întreprinderile din Republica Moldova. Pe de alta parte, există o experiență bună de gestionare investițională la

întreprinderile europene, inclusiv la întreprinderile Elveției, care poate fi implementată la întreprinderile autohtone.

Deci, *problema cercetării* constă în contradicția dintre metodele gestionării investițiilor utilizate de către manageri și eficiența activității investiționale a întreprinderii în contextul dezvoltării durabile a întreprinderilor.

În procesul cercetării a apărut necesitatea de a studia opinia managerilor întreprinderilor, specialiștilor și experților în privința gestionării investiționale, oportunității utilizării metodelor și practicii de succes la întreprinderile autohtone, elaborării strategiilor și politicilor managementului investițional.

La fel, există necesitatea de a studia dacă implementarea practicilor de succes la întreprinderile autohtone ale managementului investițional va influența asupra dezvoltării strategice a întreprinderilor, în mod pozitiv, și în ce măsură.

În cadrul procesului investițional problema de cercetare se divizează în:

- Problemele macroeconomice ale economiei naționale: instabilitatea, inflația, creșterea dobânzii de împrumut;
- Probleme microeconomice de eficiență a managementului – depunerea de efort pentru a îmbunătăți rezultatele economice ale activității (profit, rentabilitate) cu reducerea concomitentă a costurilor;
- Probleme organizatorice care apar între departamente, management și angajați, în timpul aplicării strategiilor de afaceri, inclusive a strategiilor de investiții;
- Probleme metodologice, care apar la realizarea managementului efectiv, asigurarea bazei metodologice și condițiilor tehnologice a procesului de investiții.
- Probleme psihologice exprimate într-un conflict de interese între subiectul și obiectul de conducere;
- Probleme de comportament, exprimate prin rezistență a angajaților la schimbările strategice legate de activitatea de investiții a întreprinderii.

În realizarea scopului cercetării a apărut necesitatea în determinarea factorilor de influență asupra activismului managerilor de a utiliza metode și practici contemporane privind gestionarea fluxurilor investiționale la întreprinderi și demonstrarea faptului că utilizarea lor permite eficientizarea activităților manageriale în perspectivă strategică.

În acest sens obiectivele cercetării sunt completate cu sarcini suplimentare:

1. Determinarea factorilor de influență activității investiționale;
2. Cercetarea și evaluarea nivelului de activitate investițională a întreprinderilor autohtone și străine;
3. Identificarea factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor;

4. Cercetarea modelelor, metodelor și practicilor ce reprezintă interes pentru activitatea investitională;

5. Determinarea gradului de influență a factorilor asupra activității investiționale în dezvoltarea strategică;

6. Evidențierea avantajelor concurențiale ale utilizării metodelor contemporane în comparație cu metodele tradiționale în gestiunea activităților investiționale.

Pentru detalizarea ipotezei de cercetare s-au formulat următoarele ipoteze de lucru:

1. Managementul strategic stimulează activitatea de investiții a agenților economici.
2. Managementul strategic previne rezistența angajaților la aplicarea strategiilor de investiții.
3. Managementul strategic creează condiții pentru avantaje competitive ale afacerii care generează atractivitatea investițională a companiei și, în cele din urmă, competitivitatea de afaceri.

Interpretarea logică a conceptelor fundamentale presupune formarea unui aparat conceptual în următoarele concepte-cheie:

- Investiții – alocarea de resurse materiale, financiare, umane, de timp și informaționale în vederea creșterii capacității de producție în vederea obținerii, pe parcursul unui ciclu investițional, de profit.
- Activitatea investițională, activitate de efectuare a investiției și de desfășurare a activității de întreprinzător în legătură cu această investiție pentru a se obține venit.

Ținând cont de faptul că succesul cercetării managementului investițional depinde nu numai de elaborarea corectă a compartimentului metodologic al programului de cercetare, dar, într-o măsură mai mare, de elaborarea și implementarea cu succes, în procesul de cercetare, a compartimentului metodico-procedural al programului și, în primul rând – al planului strategic de cercetare, pentru promovarea studiilor privind gestionarea eficientă a activităților investiționale, au fost acceptate două planuri de bază: descriptiv și analitico-experimental.

În planul descriptiv a fost evidențiat obiectul cercetării și a fost formulată ipoteza descriptivă. Scopul planului este de a controla ipoteza descriptivă și, în caz de afirmare a ei, de obținut caracteristicile cantitativ-calitative precise ale obiectului studiat. Pentru realizarea planului s-a promovat controlul selectiv al unităților din totalitate, a fost efectuată gruparea, conform caracteristicilor prioritare pentru cercetare ale obiectului studiat.

Scopul planului analitico-experimental este de a stabili relațiile cauză-efect în obiect, adică determinarea factorilor ce influențează asupra activității investiționale ale întreprinderilor, argumentarea sistemului de selectare a unităților de observare.

În procesul de pregătire a promovării cercetării a apărut necesitatea de a determina numărul respondenților în conformitate cu scopurile și obiectivele cercetării. Cercetările au fost efectuate la întreprinderile Republicii Moldova și ale Elveției, din diferite ramuri, cu diferită formă de proprietate și diferit număr de lucrători. Selectând întreprinderile pentru eșantion, s-a luat în considerare ramura la care se atribuie aceste întreprinderi și contribuția lor la formarea valorii adăugată brută o țării.

Din Elveția, pentru cercetare, au fost selectate întreprinderi din următoarele ramuri: servicii, inclusiv în sectorul bancar și sectorul farmaceutic (contribuția la formarea PIB-ului – 71%); industrie, inclusiv industria constructoare de mașini (19%); construcții (5%).

Din Republica Moldova, pentru cercetare, au fost selectate întreprinderi din ramuri: industrie prelucrătoare (contribuția la formarea PIB-ului – 22,1%); comerț cu ridicata și amănuntul (14,4%); construcții (9,9%); activități financiare (8,2%); transport și depozitare (6,3%); informații și comunicații (4,8%).

În elaborarea eșantionului a fost utilizată metoda eșantionării probabilistice și anume, eșantionarea prin stratificare (sondaj aleator tipic) [5, p.63]. Este utilizată această metodă, deoarece colectivitatea cercetată este repartizată în straturi distincte (unitățile de cercetare sunt din diferite ramuri ale economiei naționale), după o anumită caracteristică calitativă, și anume activitatea investițională a întreprinderii.

Având o așa stratificare a populației, din fiecare strat (ramură) au fost selectate subeșantioane, folosind procedeul eșantionării aleatoriu simplu din numărul lucrătorilor, care nemijlocit se ocupă de investiții la întreprindere. Selecția respondenților se bazează complet pe proces întâmplător. În final, în volumul eșantionului au fost incluși doar managerii și specialiștii care nemijlocit se ocupă de obiectul cercetării.

Luând ca bază planul descriptiv al cercetării, scopul căruia este descrierea calitativă și cantitativă a obiectului de cercetare, a proprietăților și condițiilor, apare necesitatea în utilizarea eșantionului reprezentativ [82].

Deoarece în cercetare volumul populației generale este în intervalul de la 100 până la 500 mii de oameni, mărimea eșantionului pentru probabilitatea de garantare a rezultatelor de 95% va fi de 384 persoane, cu intervalul de încredere $95\% \pm 5\%$ [5]. La sondaj au participat, în total, 400 de persoane, ceea ce demonstrează că eșantionul este reprezentativ.

Volumul eșantionului, conform cerințelor reprezentativității eșantionului total cercetat, la întreprinderile analizate din Republica Moldova și Elveției, este prezentat în tabelul 2.6.

Tabelul 2.6. Volumul eșantionului întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția

Republica Moldova		Elveția	
denumirea întreprinderii	eșanțion, (pers.)	denumirea întreprinderii	eșanțion, (pers.)
1. Combinatul de pâine SA	6	1. Liebherr-International AG	5
2. ÎM Sudzucher Moldova SA	8	2. Oerlikon Corporate Switzerland	10
3. Barza Albă SA	6	3. Rieter Holding AG	4
4. Lactis SA	10	4. Ammann Group	12
5. Basarabia-Nord SA	10	5. SFS Group AG	10
6. Incomlac SA	15	6. Hilti AG	16
7. Floarea-Soarelui SA	10	7. Endress+Hauser Management AG	15
8. Moldagrotehnica SA	10	8. Sefar AG	15
9. Draexlmaier Automotive SRL	15	9. TRISA AG	5
10. Elektromanufacturing SRL	3	10. Avesco AG	10
11. Chips-Biruința SA	9	11. Model AG	3
12. Dumbrava-Nord SA	4	12. Schweizer Zucker AG	10
13. Bălțanca SA	10	13. Ersparniskasse Affoltern im Emmental AG	4
14. 3M –Farm Orient SRL	6	14. FUBAG Metallveredlung AG	1
15. Palma-Tour	2	15. Leonteq Securities AG	1
16. Pensiunea Butuceni, r. Orhei	5	16. Aluguss Brunner AG	4
17. AvanTur – Pro SRL	1	17. Brunold AG	1
18. Flang SRL	6	18. OLZ & Partners	5
19. Le Bridge SRL	5	Asset and Liability Management AG	
20. Linella SRL	5	19. A. Tschümperlin AG	8
21. ICS Fourchette-M SRL	10	20. Thurgauer Kantonalbank	1
22. Metro Cash&Carry Moldova	10	21. Sonova AG	3
23. Tina SRL	5	22. Spar + Leihkasse Gürbetal AG	5
24. Starnet SRL	4	23. LV-St. Gallen	1
25. Moldtelecom SA	5	24. Sika Schweiz AG	5
26. Moldcell SA	2	25. Galliker Transport AG	1
27. Orange SA	5	26. Hochdorf Holding AG	1
28. BC Eximbank SA	4	27. Meister Abrasives AG	3
29. IM Credit Rapid SRL	2	28. Lauper Instruments AG	5
30. Victoriabank SA	5	29. Fortatech AG	5
31. Energobank SA	2	30. BSR Automation AG	3
32. Mobiasbank SA	5	31. OVA GmbH	4
33. TR-AUTO SRL	6	32. Vulpes Consulting GmbH	4
34. Transport Union SRL	10		
x	220	x	180

Sursa: elaborat de autor

Având ca bază planul de cercetare analitico-experimental, al cărui scop este determinarea interdependențelor cauzale și funcționale, prognoza, era necesar de utilizat selectarea analitică.

Pentru aceasta vor fi selectate întreprinderi din Republica Moldova, unde sunt implementate metode de gestionarea activității investiționale, inclusiv metode contemporane și, pentru a efectua comparații, întreprinderi care gestionează activitatea investițională intuitiv, procedurile de bază de colectare, prelucrare și analiză a datelor.

În calitate de element important al metodicii de cercetare vor fi utilizate mijloace de cercetare care includ sondajul, testarea, anchetarea și mijloace logice tradiționale.

Prin intermediul sondajului s-a presupus să se discute nemijlocit cu managerii și specialiștii în privința gestionării activității investiționale la întreprinderi și cu experți privind

metode contemporane de management. În rezultat, va fi obținută informația referitor la relațiile, opiniile, principiile, convingerile, reprezentările respondenților din întreprinderile selectate la cercetate.

Pentru atingerea veridicității informațiilor obținute în cercetare se vor utiliza o totalitate de metode și tehnici de sondaj: anchetarea personală și de grup, testarea. Au fost luate în vedere și oportunități în construirea sondajului. În acest scop, în chestionare au fost formulate întrebări directe și indirecte, închise și deschise, alternative și nealternative. În plus, s-au luat în considerare caracteristicile psihologice ale percepției întrebărilor. Pentru aceasta, s-a respectat principiul de repartizare a întrebărilor: de la cele mai simple – la începutul chestionarului, la întrebări mai complexe – în mijloc, și din nou simple – la sfârșitul chestionarului. La repartizarea întrebărilor în chestionar, s-a luat în considerare faptul ca întrebările să nu provoace emoții negative la respondenți, precum teama de consecințe.

Pentru a realiza scopul cercetării, în conformitate cu obiectivele și argumentarea ipotezei, a fost elaborat un chestionar, care reflectă direcția cercetării activității investiționale a întreprinderii. Chestionarul este structurat în așa fel, încât să fie posibilă cercetarea activității investiționale a întreprinderilor din cele două țări: Republica Moldova și Elveția, precum și a factorilor care influențează pozitiv și negativ nivelul de activitate de investiții a întreprinderilor. În primul rând, respondenții au fost rugați să indice ce tipuri de investiții sunt prezente în întreprindere cu următoarea clasificare: (1) investiții reale; (2) investițiile de portofoliu; (3) investiții în active nemateriale; (4) investiții în capitalul uman. Apoi a fost necesar de a se afla ce surse de finanțare există la întreprinderile analizate (de Stat, fonduri proprii ale întreprinderilor, fonduri împrumutate, străine, fonduri ale persoanelor private și ale altor persoane juridice, mijloace ale fondurilor de investiții și ale companiilor de asigurări, alte surse).

Respondenții au fost rugați să evalueze nivelul de activitate de investiții a întreprinderii în care lucrează, în raport procentual de la 0 la 100, se notează numărul răspunsului din listă. Ce ține de factorii de influență asupra activității de investiții a întreprinderii, respondenții au fost rugați să evalueze cele două aspecte: direcția influenței factorilor (pozitivă, negativă, nu influențează), precum și dinamica factorilor de influență (creștere, scădere, fără schimbare).

În scopul de a studia problemele cu care se confruntă întreprinderea în desfășurarea activităților de investiții, respondenților li s-a oferit o listă de probleme de natură macro și microeconomică.

Apoi a fost necesar de a se examina factorii care, în opinia respondenților pot stimula activitatea de investiții a întreprinderilor. Pentru a face acest lucru, respondenții trebuiau să evalueze impactul unor factori în răspunsurile propuse: stimulează; mai degrabă stimulează, decât nu; mai degrabă nu stimulează, decât da; nu stimulează.

Unul dintre obiectivele de cercetare este de a studia părerile angajaților cu privire la posibilitatea unei abordări strategice în activitatea de investiții a întreprinderii. Pentru a face acest lucru, respondenții au fost rugați să răspundă la întrebarea: în ce măsură strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor, a personalului (în raport procentual de la 0 la 100, se notează numărul răspunsului din listă).

La sfârșitul chestionarului dat este prezentat o listă de întrebări, ce caracterizează nivelul de educație al respondenților, experiența de muncă, vârsta și categoria lucrătorilor. Chestionarul pentru cercetarea activității de investiții este prezentat în anexa 5.

Prelucrarea informației obținute în timpul cercetării a fost realizată în conformitate cu obiectivele cercetării. Datele sondajului au fost sistematizate și grupate folosind programa Excel, a fost construită o distribuție liniară, calculate sumele și ponderea (în %), la toate răspunsurile din chestionar. Repartizarea liniară a răspunsurilor respondenților este prezentată în anexa 6.

La repartizarea respondenților pe grupuri s-au folosit categoriile structurale, tipologice și analitice. Operațiunile de calcul s-au efectuat după metodele statistice și matematice, care corespund unei sau altei metode de prelucrare a informației.

S-a propus ca cercetarea activității investiționale a întreprinderilor să se efectueze în două direcții, în conformitate cu obiectivele cercetării: în domeniul factorilor care influențează activitatea de investiții și în domeniul strategiilor de investiții.

În calitate de cercetare intermediară a fost efectuată analiza SWOT a:

- Politicii investiționale a Statelor;
- Atractivității investiționale a regiunilor;
- Activității investiționale a întreprinderilor.

Rezultatele cercetării efectuate au fost folosite pentru adaptarea strategiilor investiționale existente în întreprinderile analizate și pentru formularea strategiilor de investiții în acele întreprinderi, în care acestea lipsesc.

2.4. Nivelul activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția: rezultatele cercetării

Studiile au arătat că activitatea investițională a întreprinderilor și organizațiilor, în condițiile de piață, este un mecanism important pentru competitivitate și dezvoltarea afacerilor pe termen lung. În cadrul activității investiționale la întreprindere se formează fluxuri investiționale de numerar, implicate în proiecte, se realizează restructurarea și introducerea de noi linii tehnologice de producție, se asigură dezvoltarea inovațională în conformitate cu progresul științifico-tehnologic.

În literatura de specialitate, activitatea investițională este echivalată cu intensitatea investițională, dar, în opinia noastră, între aceste concepte există diferențe. Deci, în cazul în care activitatea investițională reflectă procesul de atragere, mișcare și schimbare a formelor de investiții în întreprindere, intensitatea investițională reprezintă nivelul sau intensitatea activității investiționale a agentului economic și este un indicator important al activității economice a întreprinderii, în ansamblu.

Analiza surselor teoretice și a literaturii de specialitate au permis interpretarea noțiunii de „intensitate investițională” astfel:

- Intensitatea investițională este o combinație a capacităților financiare proprii a întreprinderii și a investițiilor fondurilor atrase dintr-o varietate de surse de finanțare;
- Intensitatea investițională este intensitatea activității investiționale, caracterizată de creșterea volumului de fonduri de investiții atrase și dinamica creșterii investițiilor în întreprindere;
- Intensitatea investițională îmbunătățește eficiența fondurilor investite prin accelerarea cifrei de afaceri a fondurilor;
- Intensitatea investițională se caracterizează prin prezența de proiecte investiționale la întreprindere și creșterea nivelului de fluxuri de investiții [38, pp. 38-42].

Intensitatea investițională a întreprinderilor se măsoară cu ajutorul următorilor indicatori: volumul și dinamica proiectelor investiționale, termenul de amortizare, nivelul de risc investițional și pierderi, imaginea de investiții a companiei, ponderea investitorilor străini în investiții etc.

Intensitatea investițională este caracteristică afacerilor inovatoare, adică întreprinderilor cu obiective științifice și de cercetare, precum și la implementarea tehnologiilor noi, liniilor tehnologice pentru fabricarea de produse noi, metodelor noi de management și marketing, sferei de servicii post-vânzare.

Prin urmare, intensitatea investițională în cadrul întreprinderii poate avea un nivel scăzut, mediu și ridicat sau se estimează de către experți de la 0% (intensitate investițională scăzută sau pasivitate investițională) la 100% (intensitate investițională ridicată).

În scopul studierii intensității investiționale, s-a realizat o cercetare sociologică la întreprinderile din Republica Moldova și Elveția. Studiul a implicat 400 de respondenți de la 66 de întreprinderi: 34 întreprinderi din Republica Moldova și 32 întreprinderi din Elveția.

Datele generale despre întreprinderile din Republica Moldova, incluse în eșantion, sunt prezentate în anexa 7, iar datele despre întreprinderile din Elveția, incluse în eșantion, sunt prezentate în anexa 8.

Pentru cercetare au fost selectate întreprinderile din industriile care formează PIB-ul (produs intern brut) celor două țări, și anume: industria (prelucrătoare, construcțiilor, automobilistică, textilă, farmaceutică), comerț, turism, tehnologia informației, finanțe și transport.

Distribuția respondenților după nivelul de educație: ponderea majoră a respondenților atât din Moldova, cât și din Elveția este formată din angajați cu studii superioare, constituind 85,0% și respectiv 73,3%; cu studii superioare neterminate 10% și, respectiv, 15,6% și ponderea nesemnificativă e constituită din angajați cu învățământ secundar, liceu și învățământ profesional secundar (fig.2.10).

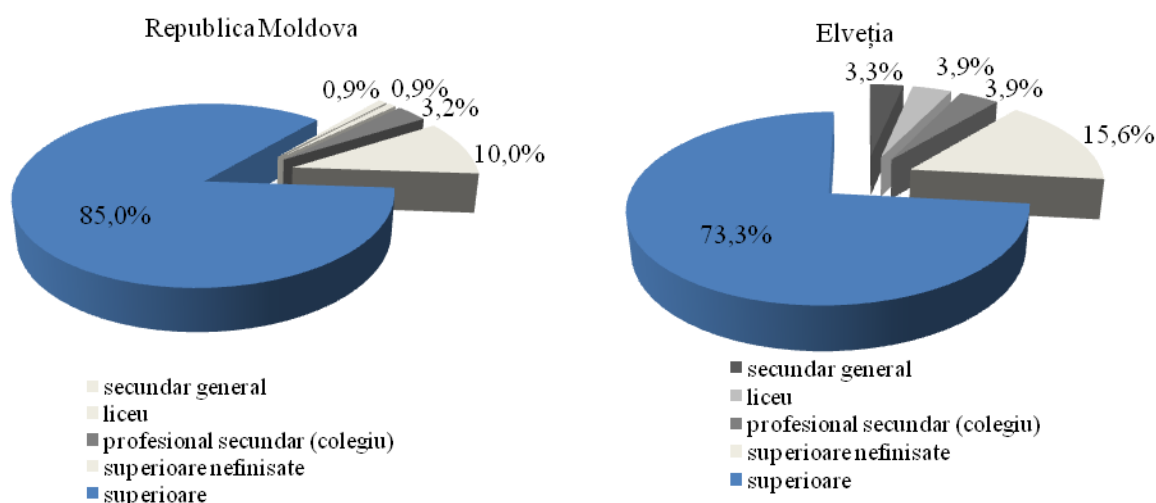

Fig. 2.10. Repartizarea respondenților după nivelul de educație

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

La studiu au participat, în mare parte, lucrători cu experiență de peste 10 ani, manageri sau angajați, care sunt implicați în mod direct în activitatea financiară sau investițională a întreprinderii. Distribuția respondenților pe vechime în muncă este prezentată în fig. 2.11.

Repartizarea respondenților după vârstă permite perceperea răspunsurilor angajaților ca specialiști cu o vechime și experiență mare de muncă. Și, dacă cea mai mare pondere a respondenților din Moldova constituie vârsta de la 31 la 50 de ani - 83,1%, atunci cea mai mare pondere a respondenților din Elveția este de la 31 la peste 50 de ani (fig. 2.12).

Analizând distribuția respondenților după categorii de personal, trebuie să menționăm că în studiu a implicat, în deosebi, manageri și specialiști (fig. 2.13).

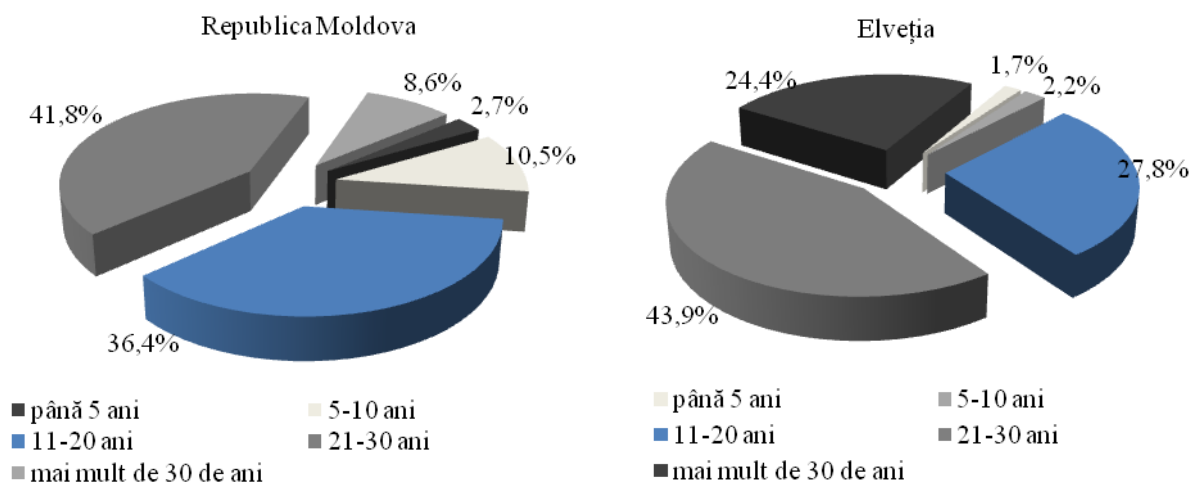

Fig. 2.11. Distribuția respondenților pe vechime în muncă

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate

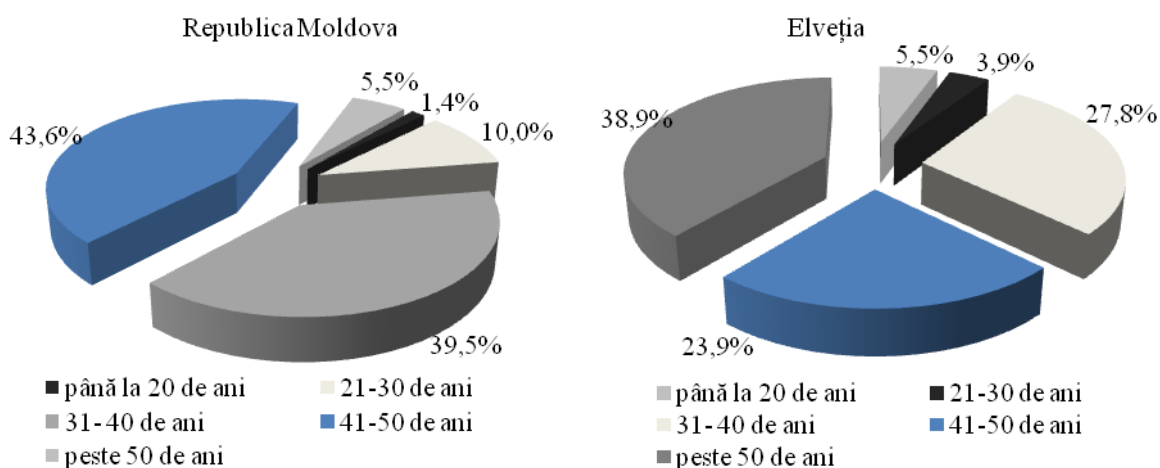

Fig. 2.12. Repartizarea respondenților după vârstă

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

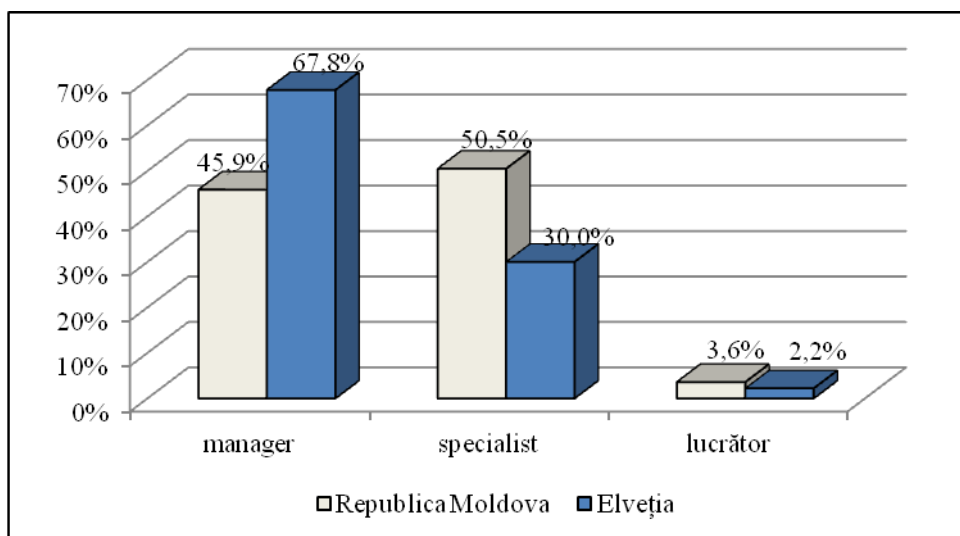

Fig. 2.13. Distribuția respondenților după categorii de personal

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

Una dintre abordările la definirea intensității investiționale a întreprinderii este relația ei cu dinamica de dezvoltare a întreprinderii, care se caracterizează prin rentabilitatea producerii și comercializării, rentabilitatea capitalului social, precum și prin volumul profitului reinvestit. Intensitatea investițională este considerată ca fiind un proces care implică mișcarea de investiții sub influența diferitor factori, și mai presus de toate, a progresului științific și tehnologic, de inovare și a procesului de reproducere. În aceste condiții crește relevanța utilizării eficiente nu numai a resurselor financiare, ci și materiale ale întreprinderii, îndreptate spre majorarea capitalului, extinderea producerii, modernizarea întreprinderii.

De asemenea, crește necesitatea formării strategice și utilizării capitalului uman la întreprindere, adică capacitatea intelectuală și creativă, dezvoltarea abilităților angajaților, abilităților psihofiziologice și personale, care stimulează creativitatea, inovarea, modernizarea producției, ieșirea spre piețe noi și extinderea sectorului existent de pe piață. Aceasta, la rândul său, determină nivelul crescut al profitului obținut de întreprindere, derivat din alocarea de capital și crearea climatului bun pentru continuarea activității de investiție.

Astfel, intensitatea investițiilor se observă la întreprinderile cu tendință pozitivă a rezultatelor financiare ale activității economice.

Potrivit sondajului, întreprinderile care au luat parte la studiu, sunt, în mare parte, profitabile. Și, dacă, în cazul întreprinderilor elvețiene, doar 10,6% din respondenți au indicat o tendință nestabilă a rezultatelor financiare în urma activității lor în ultimii 3-5 ani, atunci la întreprinderile moldovenești observăm 42,3% (fig. 2.14).

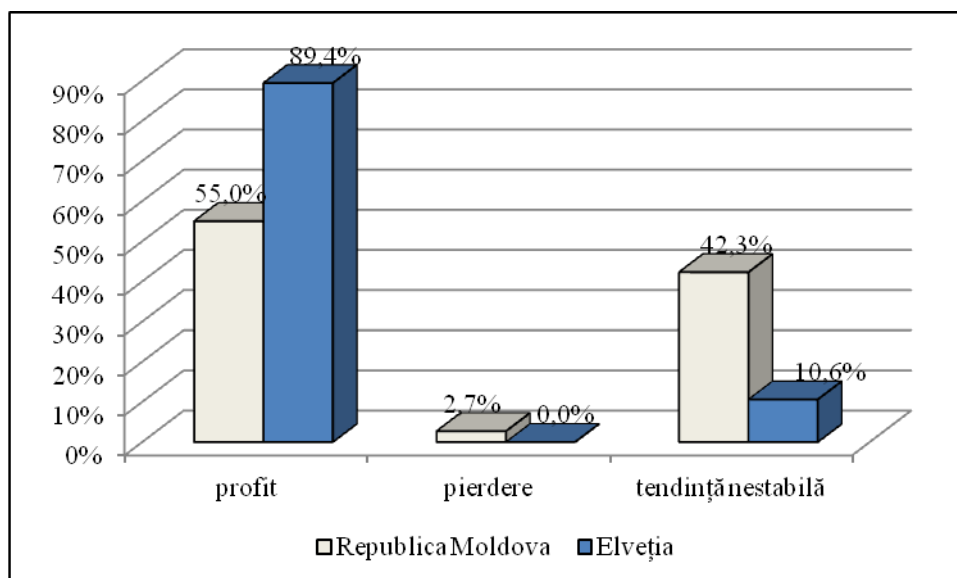

Fig. 2.14. Rezultatele financiare ale întreprinderilor care au participat la studiu

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

După cum se arată în figura 2.14, din totalul întreprinderilor din Republica Moldova, care au participat la studiu, 55% sunt profitabile, 2,7% – neprofitabile și 42,3% au tendință nestabilă a rezultatelor financiare în urma activității lor.

Condiții mai favorabile pentru activitatea de investiții se remarcă la întreprinderile elvețiene: 89,4% de respondenți indică rentabilitatea întreprinderilor și 10,6% au o tendință instabilă a rezultatelor financiare în urma activității lor.

În consecință, atât întreprinderile din Moldova, cât și cele din Elveția au suficiente resurse proprii de finanțare a activităților de investiții. Sistemul de susținere financiară a activității investiționale a întreprinderilor studiate constă din surse interne și externe de finanțare.

Sursele externe de finanțare a activității de investiții a întreprinderilor includ: investiții străine, finanțare bugetară, credite bancare, leasing, fondurile populației sau ale altor persoane fizice sau juridice. Studiile au arătat că toate aceste surse de finanțare a activității investiționale, într-o măsură mai mare sau mai mică, sunt prezente în întreprinderile studiate [41, pp. 37-40].

Sursele interne de finanțare a activității investiționale a întreprinderilor includ propriile resurse, de obicei, profitul și cotele de amortizare.

Potrivit sondajului, principala sursă de finanțare a activității investiționale, atât a întreprinderilor din Republica Moldova, cât și din Elveția sunt fondurile proprii ale întreprinderilor (figura 2.15).

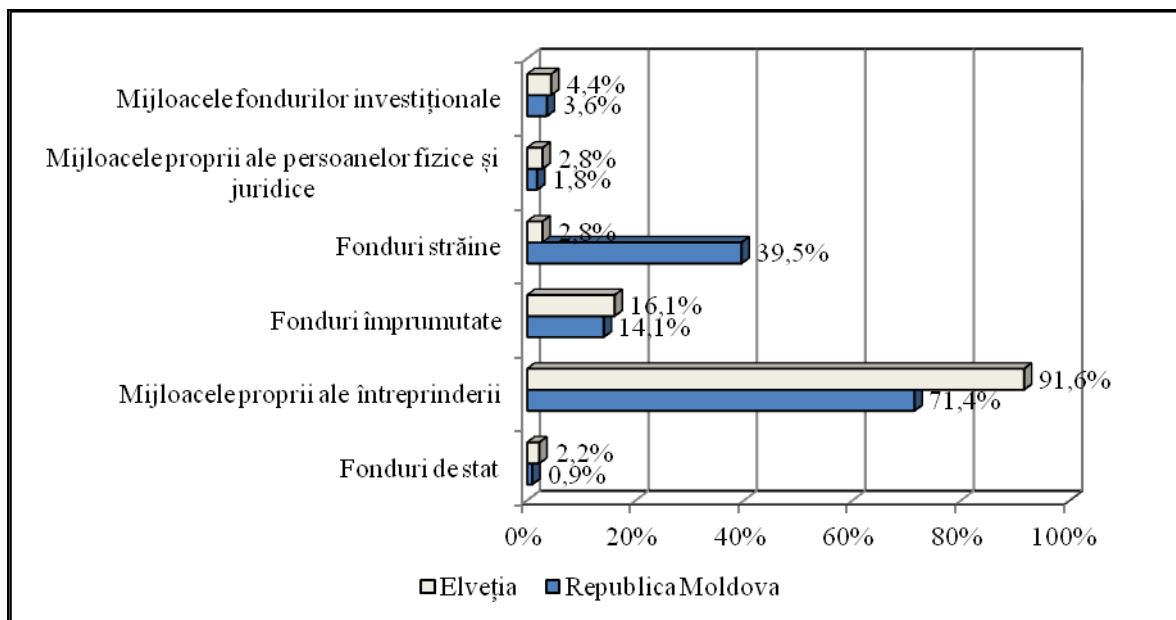

Fig. 2.15. Sursele de finanțare a investițiilor în întreprinderile studiate

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, p. 152-153]

Conform figurii 2.15, fondurile proprii ale întreprinderilor reprezintă principala sursă de finanțare a activității investiționale, acest fapt fiind indicat de 71,4% de respondenți ai întreprinderilor din Republica Moldova și 91,6% de respondenți din întreprinderile elvețiene. Ponderea nesemnificativă, atât la întreprinderile din Republica Moldova, cât și din Elveția, sunt

sursele împrumutate de finanțare a activității investiționale, respectiv 14,1% și 16,1%. Sursele publice de finanțare, precum și fondurile proprii ale persoanelor fizice și persoanelor juridice în întreprinderi sunt ne semnificative.

O pondere însemnată la întreprinderile din Republica Moldova ocupă sursele străine de finanțare a activității investiționale – 39,5%, în timp ce în întreprinderile din Elveția acest tip de sursă nu este des întâlnit – doar 2,8% din respondenți au indicat prezența acestei surse în întreprindere.

Studiile au arătat că în întreprinderile din Republica Moldova și Elveția există următoarele surse de finanțare a activității investiționale:

- Surse publice de finanțare – investiții realizate de autoritățile centrale și locale din contul mijloacelor bugetare și fondurilor extrabugetare;
- Surse de finanțare proprii (mijloacele financiare ale întreprinderilor) – fonduri primite ca urmare a activității economice a întreprinderilor, reprezentând rezultatul financiar, de regulă, profit după impozitare, cote de amortizare și rezerve;
- Surse din fonduri împrumutate - mijloace bănești, primite de la o bancă comercială sau instituție de credit sub formă de împrumuturi, cauțiune, pentru o anumită perioadă de timp;
- Sursele de finanțare atrase, inclusiv a investitorilor străini – fonduri care nu aparțin întreprinderii, primite din exterior, dar participă, temporar, la cifra de afaceri ca o sursă de formare a activelor curente, până la restituirea lor [41, pp. 37-40].

Unele întreprinderi preferă autofinanțarea completă și independența față de sursele externe de finanțare, altele, și anume întreprinderile din Republica Moldova, preferă investiții străine pentru realizarea proiectelor investiționale. Dar, cu toate acestea, atât la întreprinderile din Moldova, cât și din Elveția, pe scară largă se folosește acționarea ca metodă de mobilizare și atragere de fonduri. Acționarea prevede emiterea și vânzarea acțiunilor sau obligațiunilor de către întreprindere pentru o sumă egală cu costul proiectului de investiții. Studiile au arătat că această metodă a fost aplicată în cazurile de finanțare a proiectelor mari de investiții la construcția și reconstrucția întreprinderilor, precum și cu scopul formării atractivității sectoriale ale întreprinderilor din Moldova.

În acest fel, se disting următoarele tipuri de investiții, după timp: investiții pe termen scurt (investiții de capital pentru o perioadă de cel mult un an); pe termen mediu (investiții de capital de la 1 an până la 3 ani) și pe termen lung (investiții de capital pentru o perioadă mai mare de 3 ani).

În ambele țări fondurile întreprinderilor chestionate au fost investite în următoarele obiecte de investiții:

- Investițiile în active reale – investiții în construcția de obiecte noi și reconstrucția obiectelor existente, modernizarea de echipamente și linii tehnologice (toate întreprinderile – Incomlac SA, Floarea-Soarelui SA, Lactis SA, Liebherr-International AG, Rieter Holding AG, SFS Group AG etc.);
- Investițiile în active financiare – investiții în diverse active financiare: acțiuni, obligațiuni, contracte futures, opțiuni: toate societățile pe acțiuni – Combinatul de pâine SA, ÎM Südzucker Moldova SA, Basarabia-Nord SA, Rieter Holding AG, Sefar AG, Avesco AG, Aluguss Brunner AG, Model AG etc.;
- Investiții în active nemateriale – investiții în proprietatea intelectuală, achiziționarea de licențe, brevete, know-how, programe de calculator (Moldagrotehnica SA, Dumbrava-Nord SA, Starnet SRL, Oerlikon Corporate Switzerland, Endress+Hauser Management AG, Hilti AG, Ammann Group etc.);
- Investiții în capitalul uman – investiție în dezvoltarea și instruirea personalului întreprinderii, formarea capacității profesionale a lucrătorilor, în realizarea programelor de instruire internă în cadrul întreprinderii, seminare și training-uri (Metro Cash&Carry Moldova, Bălțanca SA, Draexlmaier Automotive SRL, ICS Fourchette-M SRL, Ammann Group, Hilti AG, Model AG etc.).

Conform rezultatelor studiului, putem concluziona că, atât la întreprinderile din Republica Moldova, cât și la cele din Elveția, ponderea majoră o constituie investițiile în active reale, respectiv, 97,7% și 75,0%, precum și investițiile în dezvoltarea capitalului uman al întreprinderii, respectiv 41,8% și 46,7% (fig. 2.16).

În componența investițiilor în active reale în întreprinderile analizate deosebim:

- investiții extensive (fondurile de bani, direcționate pentru extinderea întreprinderilor existente, organizații, mărirea capacității de producție, inclusiv pentru restructurarea și extinderea domeniului de activitate);
- reinvestiții (fonduri legate de procesul de reproducere al activelor materiale de lungă durată, existente la întreprinderi).

Trebuie de remarcat faptul că majoritatea întreprinderilor studiate, atât cele din Elveția, cât și cele din Moldova, implementează reinvestirea prin deduceri de amortizare și prin profit, care cuprind propriile surse de finanțare ale întreprinderilor și sunt utilizate în următoarele scopuri:

- înlocuirea activelor fixe învechite fizic și moral, a echipamentelor, a liniilor tehnologice cu cele noi;
- îmbunătățirea productivității angajaților și a echipamentului;

- schimbarea sortimentului produselor fabricate, îmbunătățirea calității proprietăților sale de consum, a ambalajelor;
- organizarea și ieșirea pe noi piețe sau extinderea piețelor existente, a segmentelor de piață;
- îmbunătățirea competitivității produsului, promovarea acestuia, punerea la dispoziția cumpărătorului, servicii post-vânzare.

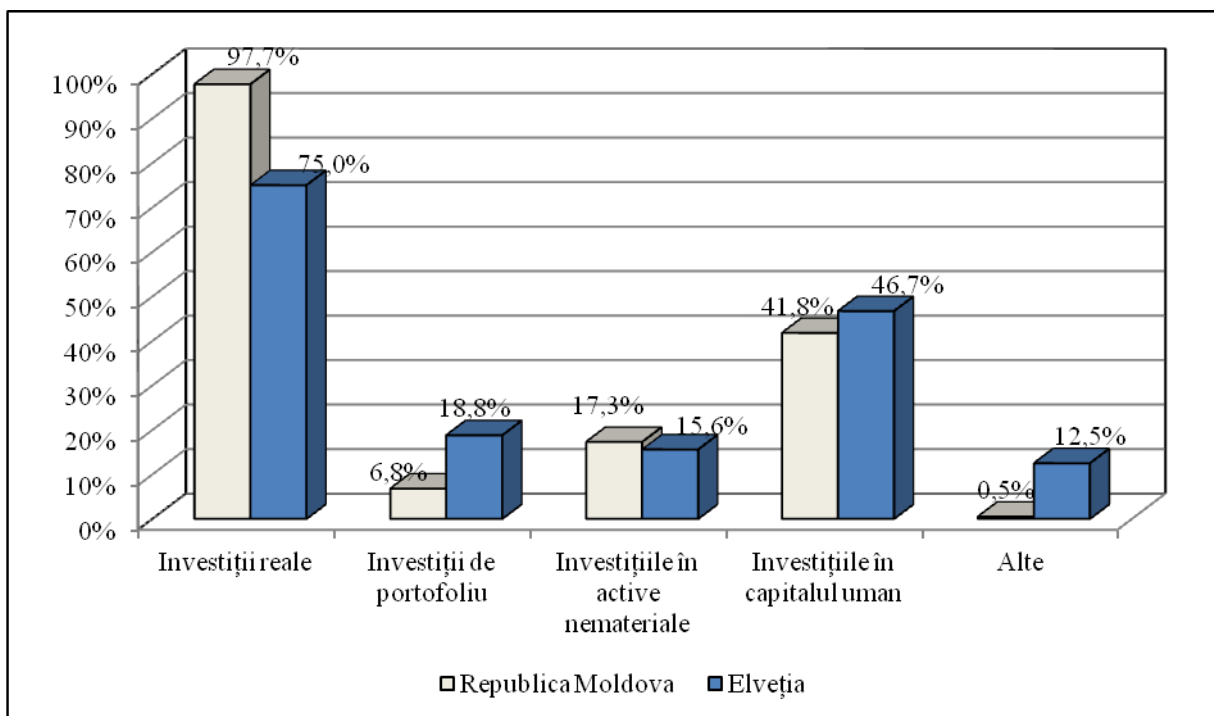

Fig. 2.16. Tipurile de investiții, prezente la întreprinderile chestionate

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

În acest context, investițiile pasive, care asigură menținerea indicatorilor atinși, trece în categoria de investiții active, care garantează creșterea competitivității întreprinderii, majorarea profitabilității, eficiența producerii prin introducerea de noi tehnici și tehnologii, care, în cele din urmă, caracterizează un nivel ridicat de investiții al activității întreprinderii [41, pp. 37-40].

Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor, supuse anchetei, este prezentată în figura 2.17.

Conform figurii 2.17, angajații întreprinderilor din Moldova apreciază nivelul maxim al activității investiționale a întreprinderilor la 50% și 90%. În plus, nivelul de 90%, în general, indică respondenții întreprinderilor cu capital străin (Draexlmaier Automotive SRL, Elektromanufacturing SRL, IM Südzucker Moldova SA, ICS Fourchette-M SRL, Moldcell SA, 3M-Farm Orient SRL).

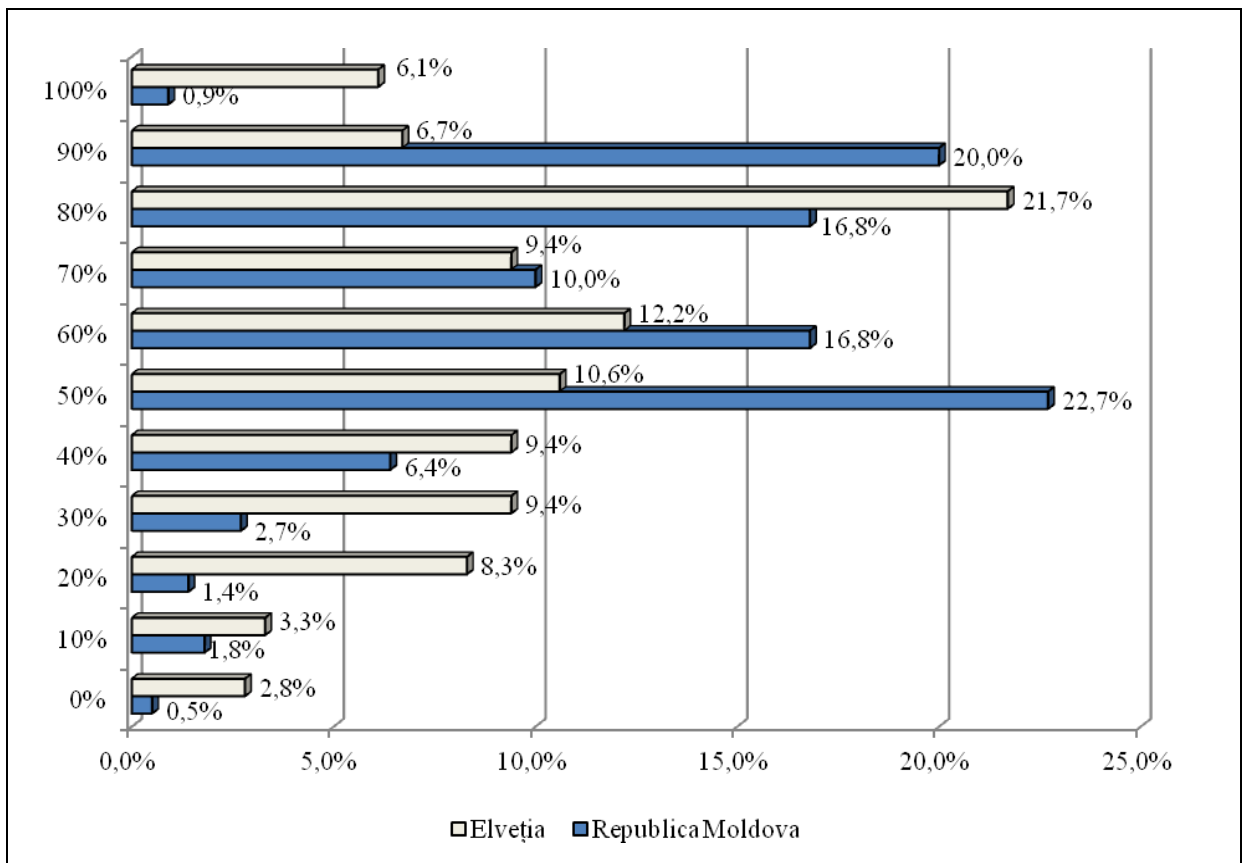

Fig. 2.17. Nivelul activității investiționale a întreprinderilor supuse anchetei

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

Cea mai mare parte a respondenților de la întreprinderile elvețiene (21,7%) a indicat nivelul activității investiționale de 80%. Aceste întreprinderi vizează industria construcțiilor, finanțelor și tehnologiilor informaționale, în care se observă o cantitate semnificativă de investiții reale (Hilti AG, SFS Group AG, Endress+Hauser Management AG, Avesco AG, Leonteq Securities AG) [38, pp. 38-42].

Cu toate acestea, atât la întreprinderile din Moldova, cât și la cele din Elveția s-au constatat niveluri extreme (maxim – 100% și minim – 0%) de activitate investițională. La cele dintâi s-a constatat un nivel ridicat al activității investiționale, iar la celelalte – pasivitate de investiții.

Analizând nivelul activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, putem concluziona că activitatea investițională a întreprinderilor este la un nivel destul de ridicat, dar există posibilități de a mări acest nivel [38, p. 42]. Principalele surse de finanțare ale activității investiționale în întreprinderi sunt propriile fonduri, obținute ca urmare a activității economice (profit) și a cotelor de amortizare. Pentru întreprinderile din Moldova ponderea semnificativă ocupă investițiile străine. Principalele obiective ale investițiilor în întreprinderi ocupă activele reale, capitalul uman, investițiile în active nemateriale și investițiile de portofoliu.

2.5. Concluzii la capitolul 2

Evaluarea activității investiționale în cadrul întreprinderilor naționale și internaționale ne-a permis să formulăm următoarele concluzii:

1. Analiza tendințelor de investiții ale întreprinderilor autohtone a demonstrat faptul că în majoritatea cazurilor *investițiile asigură înlocuirea mijloacelor de bază uzate ale întreprinderilor*. Principalul indicator al reproducerii resurselor de capital sunt investițiile brute ale întreprinderilor, care în întreprinderile din Republica Moldova au tendința de creștere. În prezent, *fluxurile investiționale în Republica Moldova sunt direcționate în activele materiale pe termen lung*, care în 2017 au constituit 23498,3 mln. lei. Cea mai mare pondere în totalul investițiilor în active materiale, în anul 2017, o au imobilizările corporale – 97,7%.
2. Analiza a arătat că *investițiile brute în active materiale pe termen lung sunt dominate de sfera de construcții, transport și comunicații, comerț*. Totodată, *declinul fluxului de investiții în active materiale pe termen lung a întreprinderilor se observă în așa sectoare ale economiei naționale ca: tranzacțiile imobiliare, învățământ, industrie extractivă*. 61% din totalul investițiilor brute în active materiale pe termen lung reprezintă investițiile brute ale întreprinderilor mici și mijlocii. Principala sursă de finanțare a activității de investiții în Republica Moldova sunt fondurile proprii ale companiilor, iar funcția socială a investițiilor, în Republica Moldova, este slab dezvoltată. În urma analizei, autorul a constatat nivelul mediu al activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova.
3. Analizând activitatea investițională a întreprinderilor și climatul investițional în Elveția se poate constata că în țară *predomină un climat de investiții prietenesc*. Se observă creșterea valorii anuale de producție a economiei de afaceri, consumului privat, investiției în echipamente pentru fabricație, aparate, dispozitive. Elveția se poziționează pe locul șase ca investitor cu investiții directe în străinătate. *Atractivitatea Elveției pentru companii este precizată de mediul economic liberal și politica economică orientată spre economia de piață*. Pentru Elveția sunt importante, de asemenea, aranjamentele privind liberalizarea investițiilor convenite în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. *Elveția se află pe locul trei din lume după mărimea rețelei de acorduri bilaterale de protecție a investițiilor*. Totodată, în Elveția, *nu există niciun sistem general de control al intrării investițiilor străine*. În urma analizei, autorul a constatat nivelul înalt al dezvoltării activității

investiționale a întreprinderilor din Elveția și a evidențiat factorii macroeconomici care asigură acest nivel.

4. În urma sistematizării informației, *au fost evidențiate caracteristicile de administrare a investițiilor în întreprinderi*, care precizează elementele importante în gestionarea investițiilor. În urma analizei, *a fost interpretată noțiunea de „intensitate investițională”*. Totodată *a fost argumentată cercetarea managementului investițional și au fost evidențiate problemele cu care se confruntă întreprinderea în activitatea investițională*. În scopul cercetării activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, *a fost elaborată programa metodologică și a fost stabilit eșantionul pentru promovarea sondajului sociologic*. Au fost precizate abordările metodologice și a fost elaborată ancheta. În urma analizei, autorul a formulat ipoteza cercetării, care constă în presupunerea că ***utilizarea modelelor și metodelor managementului strategic în gestiunea investițională a întreprinderii conduce la sporirea activității investiționale și eficientizarea businessului în procesul dezvoltării durabile***.
5. Analiza nivelului activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția a demonstrat că:
 - Întreprinderile din Moldova și cele din Elveția au suficiente resurse proprii de finanțare a activităților de investiții. Principala sursă de finanțare a activității investiționale sunt fondurile proprii ale întreprinderilor;
 - O pondere însemnată la întreprinderile din Republica Moldova ocupă sursele străine de finanțare a activității investiționale, în timp ce în întreprinderile din Elveția acest tip de sursă nu este des întâlnit. La întreprinderi se folosește acționarea ca metodă de mobilizare și atragere de fonduri;
 - Ponderea majoră la întreprinderi o constituie investițiile în active reale, precum și investițiile în dezvoltarea capitalului uman al întreprinderii. Întreprinderile implementează reinvestirea prin deduceri de amortizare și prin profit;
 - Angajații întreprinderilor din Moldova apreciază nivelul maxim al activității investiționale a întreprinderilor la 50% și 90%. Cea mai mare parte a respondenților de la întreprinderile elvețiene a indicat nivelul activității investiționale de 80%.

3. PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE INVESTIȚII ȘI ELABORAREA STRATEGIILOR INVESTIȚIONALE ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII DURABILE A ÎNTRINDERILOR

3.1. Analiza influenței factorilor interni și externi asupra activității investiționale a întreprinderilor

Eficiența activității investiționale depinde de multitudinea factorilor interni și externi, care are un efect pozitiv sau negativ asupra activității investiționale a întreprinderilor. Factorii care influențează activitatea investițională a întreprinderilor sunt sistemici, manifestându-se în diferite domenii de activitate și, prin urmare, pot fi clasificați în patru categorii: factori economici, sociali, financiari și politici.

Unul din importanții factori economici și sociali externi este politica de investiții a Statului și una din direcțiile politicii este atragerea investitorilor străini. Rolul statului în procesul de investiții, de regulă, constă în elaborarea cadrului legislativ pentru asigurarea activității investiționale la diferite niveluri de administrare, asigurare a realizării investițiilor, creare a unui climat favorabil de investiții, precum și creare a atractivității investiționale a țării, regiunilor, industriilor și întreprinderilor pentru investitorii locali și străini.

Reglementarea statală a activității investiționale este o multitudine de măsuri privind reglementarea, organizarea, sistematizarea, motivarea și monitorizarea activității investiționale pe teritoriul țării și crearea condițiilor pentru dezvoltarea unei economii eficiente și competitive. Participarea Statului în reglementarea activităților investiționale este exprimată prin următoarele etape:

- Statul acționează ca un factor sistemic, deoarece creează cadrul legal, unic pentru toți participanții la procesul de investiții, definește strategia de dezvoltare a pieței investiționale din țară, norme comune de conduită pentru investitori și alți subiecți ai activității investiționale, stimulează dezvoltarea domeniului de investiții în scopul creșterii economice;
- Statul, de asemenea, intervine în calitate de subiect al activității investiționale, emițând titluri de stat, alocând fonduri bugetare pentru dezvoltarea industriilor strategice, direcționează fluxurile de investiții pentru rezolvarea problemelor naționale, cum ar fi ecologia, reciclarea deșeurilor, asigurarea populației cu apă potabilă, electricitate, gaze de uz casnic și industrial etc. [39, pp. 85-90].

Aceste acțiuni sunt reflectate în politica de investiții a Statului, care este o multitudine de măsuri de reglementare și stimulare a procesului investițional, strategii generate pentru activitatea investițională și mecanismul de punerea lor în aplicare în scopul asigurării dezvoltării durabile a țării.

La nivel regional, se elaborează o politică de investiții regională, al cărei scop principal este asigurarea activității investiționale și crearea atractivității investiționale a regiunii.

Atractivitatea investițională a regiunii este, de asemenea, un factor important, mai ales în contextul tendințelor de descentralizare a administrării și direcționării spre dezvoltarea regională.

În acest caz, sarcinile principale ale politicii de investiții regionale sunt:

- crearea infrastructurii pentru piața investițională;
- identificarea direcțiilor prioritare de investiții;
- crearea unui climat favorabil de investiții;
- formarea atractivității investiționale a regiunii pentru investitori, inclusiv pentru investitorii străini.

Investitorii străini joacă un rol important în activitatea investițională în Republica Moldova. Investițiile străine directe reprezintă investițiile investitorilor străini, oferindu-le dreptul la controlul și participarea activă în conducerea întreprinderii pe teritoriul unui alt stat.

De regulă, investițiile străine directe sunt folosite pentru a crește valoarea activelor materiale pe termen lung a întreprinderilor. Investițiile străine directe includ:

- achiziționarea pachetului de acțiuni a întreprinderii de către investitorul străin, care investește capitalul său în valoare de nu mai puțin de 10-20% din costul total al capitalului social declarat;
- reinvestirea profitului din activitățile întreprinderii date în cota capitalului social, care aparține investitorului și care rămâne în posesia lui după distribuirea dividendelor;
- acordarea creditelor interne, în cadrul întreprinderii, sau echivalentul operațiunii pentru reglementarea datoriei între societatea-mamă și filiala sa externă [39, pp. 85-90].

Investițiile străine directe sunt caracterizate printr-o perioadă lungă de realizare, în care sumele semnificative de bani fără rentabilitatea adecvată a capitalului investit depind, într-o măsură extrem de mare, de condițiile investiției capitalului în străinătate, precum și de riscurile financiare și politice.

Astfel, politica de investiții a Statului este un sistem de relații complexe, exprimat prin intermediul obiectivelor strategice, scopurile și metodele de realizare a acestora, în care Statul este subiectul de stimulare a volumului, intensității și structurii de investiții, indiferent de sursele

lor. Anume combinația dintre obiectivele strategice ale politicii investiționale cu metodele, modalitățile de realizare a lor, predetermină complexitatea reglementării domeniului de investiții.

Alți factori externi, care influențează activitatea investițională, și prin urmare, intensitatea investițională a întreprinderii, sunt indicatorii macroeconomici ai stării economiei naționale: inflația și rata procentului bancar.

În activitatea investițională, precum și în activitatea economică a întreprinderii, inflația micșorează valoarea mijloacelor bănești, iar creșterea inflației cauzează scăderea corespunzătoare a puterii de cumpărare a banilor. În calculele ce țin de ajustarea fluxurilor de numerar în procesul investiției, luând în considerare inflația, de obicei se recurge la două concepte principale: suma nominală și reală de bani. În acest sens, în calculele financiar-economice, ce țin de activitățile investiționale, inflația este estimată și se ia în vedere în următoarele cazuri:

- la ajustarea costului în creștere a mijloacelor bănești;
- la formarea ratelor dobânzii, luând în considerare inflația;
- la formarea nivelului veniturilor din investiții, ținând cont de rata inflației [39, pp. 85-90].

Rata dobânzii bancare exprimă suma achitată de către bancă sau altă instituție de credit investitorului pentru fondurile atrase. În general, rata dobânzii este taxa pentru folosirea creditului, astfel, în mod obligatoriu, trebuie să se stabilească anumite relații între subiecți (debitor și creditor), în care unul acționează ca plătitor, iar celălalt – beneficiar al ratei dobânzii. Rolul ratei dobânzii bancare crește în situația în care întreprinderea folosește banii imprumutați pentru investiție. Majorarea ratei dobânzii bancare mărește costul fondurilor de investiții, iar scăderea ei, respectiv, îl reduce.

Un factor intern important sunt strategiile investiționale și politica științifică și tehnică a întreprinderii. Dezvoltarea unei strategii de investiții a întreprinderii este bazată pe previzionarea climatului investițional și conjunctura pieței de investiții, în același timp sunt selectate acele decizii investiționale, care corespund cel mai bine obiectivelor și misiunii întreprinderii. Complexitatea formării strategiei de investiții constă în faptul că ea este schimbătoare și necesită ajustări periodice la schimbarea mediului extern și la noi oportunități pentru dezvoltarea activității de inovare a întreprinderilor.

Astfel, în opinia autorului, ***strategia de investiții este considerată ca fiind unul dintre principalii factori ce asigură dezvoltarea eficientă a întreprinderii în conformitate cu strategia economică generală, aleasă de ea.***

În condițiile de adâncire a crizei economice și financiare, actualitatea obține un așa factor important intern, ca situația financiară a întreprinderii, care influențează direct activitatea investițională. Rezultatele pozitive ale activității întreprinderii, creșterea profitului, reducerea

costurilor de producție și a cheltuielilor, disponibilitatea profitului nerepartizat, stimulează activitatea investițională a întreprinderii.

Factorii interni de producție și factorii organizaționali, de asemenea, au o influență asupra nivelului activității investiționale a întreprinderilor, așa ca: dimensiunile întreprinderilor, metodele de amortizare și volumul de producție/servicii.

Un anumit impact asupra activității investiționale a întreprinderii îl are riscul de investiție, care reflectă, în același timp, atât influența factorilor externi, cât și a celor interni, și reprezintă o evaluare cantitativă a probabilității de neîndeplinire a obligativităților proiectului de investiții.

Astfel, analizând factorii externi și interni, care influențează asupra activității investiționale a întreprinderilor, parametrilor și direcției influenței acestora, vom desemna factorii principali, supuși studierii. Deosebim următorii factori externi:

- politica de investiții a Statului;
- atractivitatea investițională a regiunii;
- inflația și rata dobânzii bancare etc.

Factorii interni care au fost supuși studierii sunt:

- strategiile de investiții ale întreprinderilor;
- dimensiunile întreprinderilor (mică, mijlocie, mare);
- volumul de producție și servicii;
- starea financiară a întreprinderii;
- metodele de calcul a amortizării;
- politica științifico-tehnică a întreprinderii;
- riscul de investiție;
- atragerea investitorilor străini.

Trebuie de remarcat faptul că acești factori au un impact atât pozitiv, cât și negativ asupra activității investiționale, și, respectiv, asupra intensității investiționale a întreprinderii sau nu influențează activitatea investițională. În cazul în care factorul nu corespunde cerințelor de astăzi, de exemplu, politica investițională a statului sau politica științifico-tehnică a întreprinderii, factorul nu influențează activitatea investițională [39, pp. 85-90].

Conform rezultatelor studiului întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, se poate de constatat faptul că factorii menționați au o influență, mai mare sau mai mică, asupra activității investiționale a întreprinderilor.

Să analizăm influența pozitivă a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor studiate (fig. 3.1).

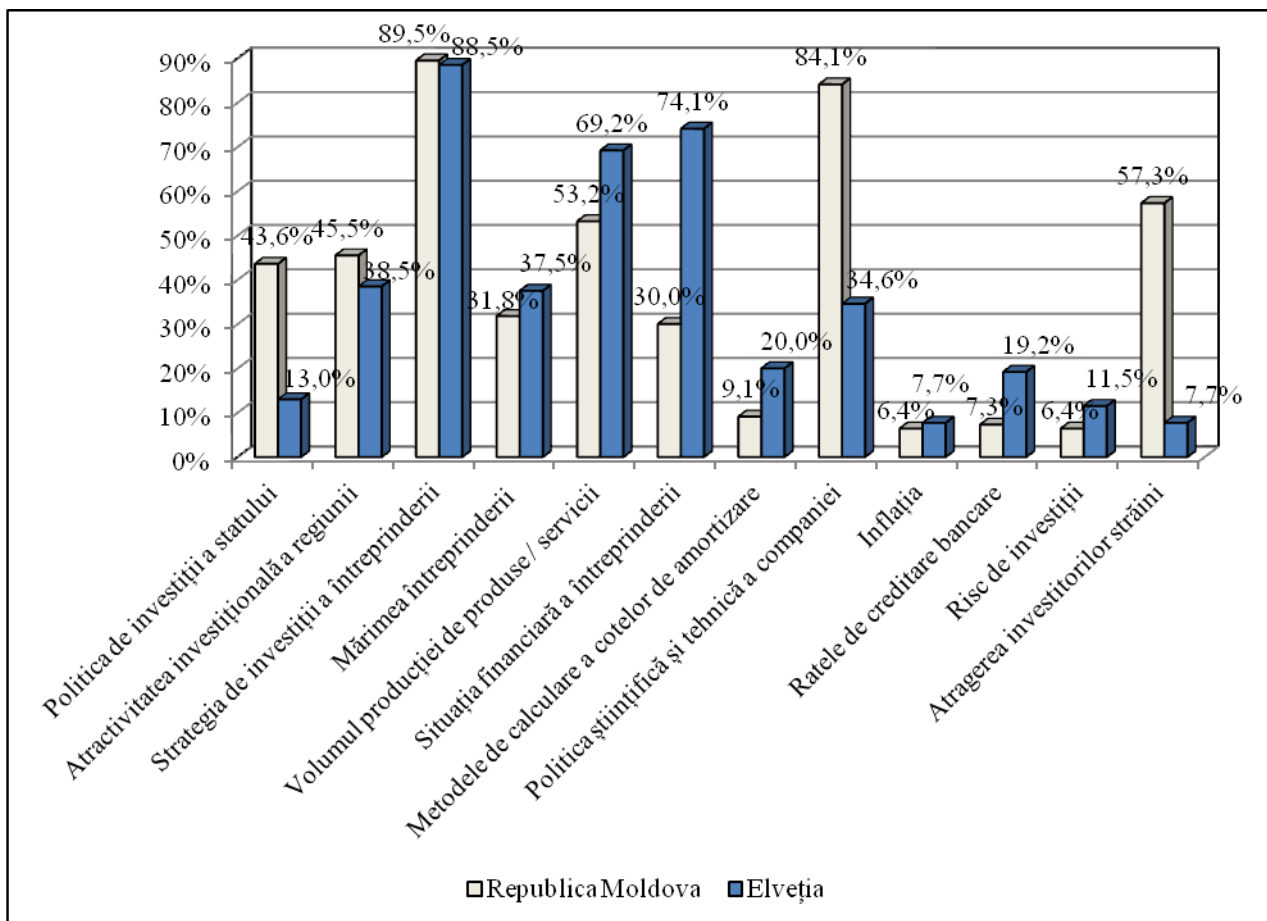

Fig. 3.1. Nivelul de influență pozitivă a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor studiate

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

După cum este reflectat în fig. 3.1, cel mai mare impact pozitiv asupra activității investiționale a întreprinderilor din Moldova au astfel de factori, ca: strategia investițională a întreprinderii (au indicat 89,5% de respondenți), politica științifică și tehnică a companiei (84,1% de respondenți) și atragerea investitorilor străini (57,3% de respondenți).

La întreprinderile elvețiene factorii cu cel mai mare impact pozitiv sunt: strategia investițională a întreprinderii (au indicat 88,5% de respondenți), situația financiară a întreprinderii (74,1% de respondenți) și volumul de producție/servicii (69,2% de respondenți).

Trebuie de remarcat faptul că viziunea respondenților privind vectorul de influență a factorilor s-a divizat în funcție de activitatea întreprinderii și același factor are atât efecte pozitive, cât și negative. Nivelul de influență negativă a factorilor asupra activității investiționale la întreprinderile studiate, în conformitate cu estimările respondenților, este indicat în fig. 3.2.

După cum este reflectat în fig. 3.2, cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale atât la întreprinderile din Moldova, cât și la cele din Elveția îl au factorii: riscul de investiție, inflația și rata dobânzii bancare.

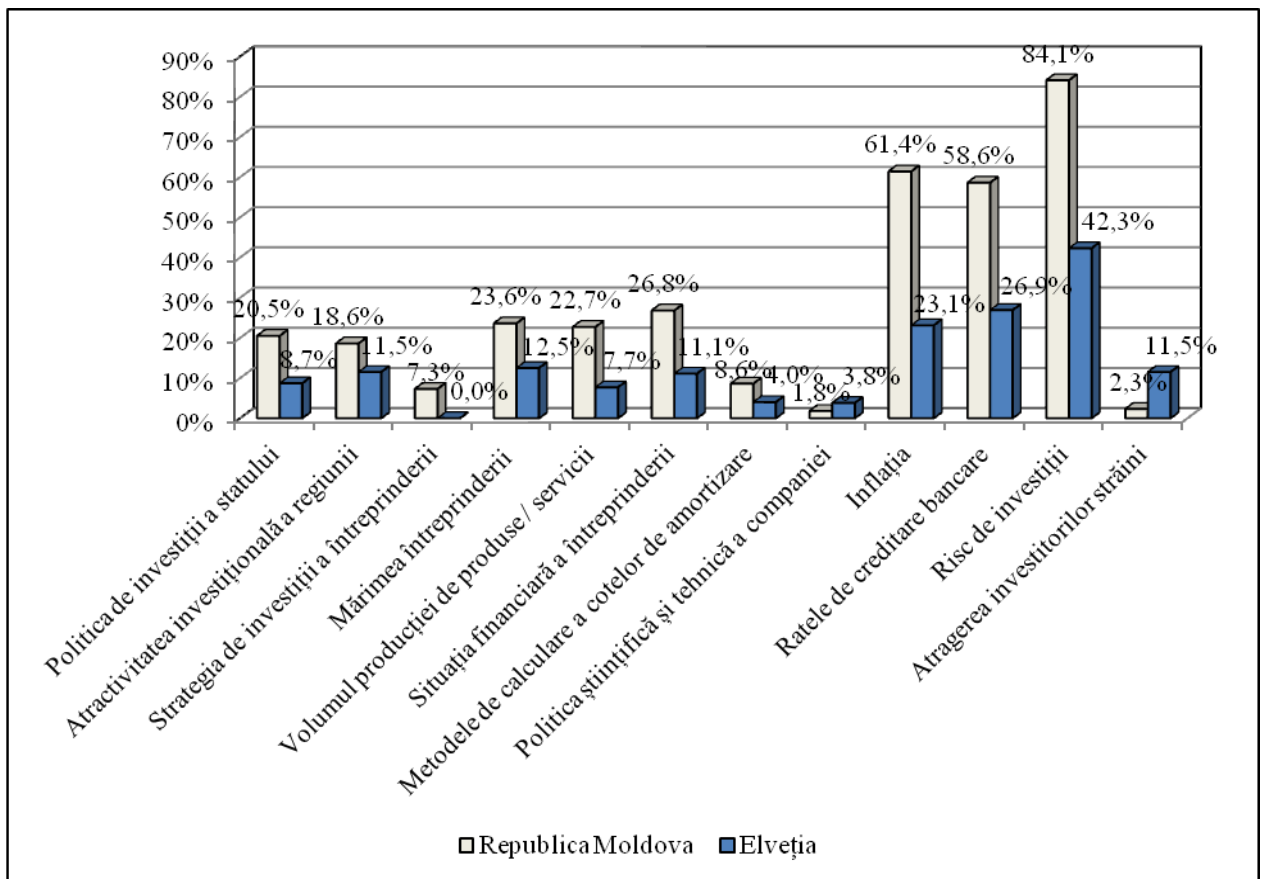

Fig. 3.2. Nivelul de influență negativă a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor studiate

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

Într-o măsură mai mică, un impact negativ asupra activității investiționale a întreprinderilor îl au și factorii: starea financiară a întreprinderii, mărimea întreprinderii, precum și volumul de producție și de servicii.

Ratingul factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor este prezentat în tabelul 3.1.

Majoritatea conducătorilor întreprinderilor elvețiene sunt de părerea că așa factori, ca: atragerea investitorilor străini, politica de investiții a Statului și metodele de amortizare și alți factori, nu influențează activitatea investițională a întreprinderilor. Rolul principal în activitatea investițională îi aparține factorului uman și priorităților activităților întreprinderii, adică, nivelul activității investiționale depinde de interesul conducătorului și a strategiilor investiționale a întreprinderii, care, în cele din urmă, definesc structura și direcția fluxurilor de investiții [40].

Unii factori, după estimările respondenților, având o pondere mare, nu influențează activitatea investițională, în general. Administratorii unor întreprinderi din Moldova cred că metodele de amortizare, dimensiunea întreprinderii, starea financiară a întreprinderii, politica de investiții a statului, precum și atractivitatea investițională a regiunii nu afectează activitatea de investiții a întreprinderii. Potrivit respondenților, în primul rând, trebuie de soluționat problemele

interne și financiare ale întreprinderii, de elaborat o strategie investițională eficientă, apoi, de pus în aplicare, folosind instrumentele și mecanismele posibile. Astfel, conducătorii întreprinderilor pun accent pe necesitatea unui management științific și abordare strategică în implementarea activității investiționale [39].

Tabelul 3.1. Ratingul factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția

	Republica Moldova			Elveția		
	influența pozitivă a factorului	influența negativă a factorului	nu influențează	influența pozitivă a factorului	influența negativă a factorului	nu influențează
I loc	Strategia de investiții a întreprinderii (89,5%)	Risc de investiții (84,1%)	Metodele de calculare a cotelor de amortizare (82,3%)	Strategia de investiții a întreprinderii (88,5%)	Risc de investiții (42,3%)	Atragerea investitorilor străini (80,8%)
al II-lea loc	Politica științifică și tehnică a companiei (84,1%)	Inflația (61,4%)	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) (44,5%)	Situația financiară a întreprinderii (74,1%)	Ratele de creditare bancare (26,9%)	Politica de investiții a statului (78,3%)
al III-lea loc	Atragerea investitorilor străini (57,3%)	Ratele de creditare bancare (58,6%)	Situația financiară a întreprinderii (43,2%)	Volumul producției de produse / servicii (69,2%)	Inflația (23,1%)	Metodele de calculare a cotelor de amortizare (76,0%)
al IV-lea loc	Volumul producției de produse / servicii (53,2%)	Situația financiară a întreprinderii (26,8%)	Atragerea investitorilor străini (40,5%)	Atractivitatea investițională a regiunii (38,5%)	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) (12,5%)	Inflația (69,2%)
al V-lea loc	Atractivitatea investițională a regiunii (45,5%)	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) (23,6%)	Politica de investiții a statului (35,9%)	Volumul producției de produse / servicii (37,5%)	Atractivitatea investițională a regiunii (11,5%)	Politica științifică și tehnică a companiei (61,5%)

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate

Conform tabelului 3.1, influența aceluiași factor are un impact pozitiv asupra unor întreprinderi și un impact negativ asupra altor întreprinderi sau nu influențează deloc unele întreprinderi. Astfel, strategiile investiționale au un efect pozitiv atât asupra întreprinderilor din Moldova, cât și a celor din Elveția, acest fapt vorbește despre o autonomie maximă a întreprinderilor în luarea deciziilor de investiții. Un astfel de factor ca riscul de investiție are un impact negativ. Acest lucru presupune că managerii întreprinderilor, efectuând investiții din propriile surse, de regulă, din profit și cota de amortizare, nu acceptă investiții speculative care prevăd un grad ridicat de risc. Deci, urmând teoria luării deciziilor de investiții, managerul poate accepta un risc mărit, condiția fiind profitabilitatea mai mare din investiții, de asemenea poate refuza investițiile, dacă riscul este inadmisibil în termeni de rentabilitate și poate efectua

investiții speculative, rezultatul fiind nesigur, pierderile pot fi mari, dar și venitul poate fi, de asemenea, mare.

Ar trebui de remarcat faptul că evaluarea riscului investițional este un element important de analiză a proiectului de investiții și servește ca bază în luarea deciziilor cu privire la punerea în aplicare a investiției. Nivelul riscului de investiții, după cum se știe, reflectă deviația veniturilor din investiții din valoarea medie sau estimată. În practică, metodele de evaluare a riscului investițional sunt metodele calitative și cantitative [40].

Metodele calitative de evaluare a riscurilor investiționale permit obținerea unui rezultat cantitativ, a costului riscurilor identificate și a consecințelor lor negative. Aceste metode includ:

- metoda expert – prelucrarea notelor experților pentru fiecare tip de risc și definirea nivelului integral de risc în timpul discuțiilor;
- metoda cheltuielilor – axată pe identificarea anumitor zone de risc, repartizarea fondurilor;
- metoda de analogie – presupune analiza proiectelor similare pentru identificarea riscului potențial al proiectului evaluat.

Metodele aprecierii calitative implică determinarea numerică a mărimii riscului al proiectului de investiții: probabilitatea apariției riscului; analiza de senzitivitate; metoda testelor statistice „Monte Carlo”, metoda scenariilor dezvoltării proiectelor, metoda de verificare a stabilității etc.

Analizând dinamica factorilor de influență asupra activității investiționale a întreprinderilor, se poate de concluzionat că cei mai marcanți factori ai studiului fie că au tendința de creștere a influenței, fie că dinamica de influență este neschimbată.

După părerea respondenților de la întreprinderile din Republica Moldova și Elveția, tendința de creștere a influenței se observă la următorii factori (ponderea cea mai mare): strategiile de investiții ale întreprinderii (au indicat 55,5% și, respectiv, 60% de respondenți) și volumul de producție și servicii (41,4%, respectiv, 54,2% de respondenți). Părerile respondenților s-au divizat în continuare: angajații întreprinderilor din Moldova indică creșterea influenței politicii științifice și tehnice a întreprinderii asupra intensității investiționale a întreprinderii, iar angajații întreprinderilor din Elveția au indicat creșterea influenței situației financiare a întreprinderilor. Creșterea influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Moldova și Elveția este prezentată în figura 3.3.

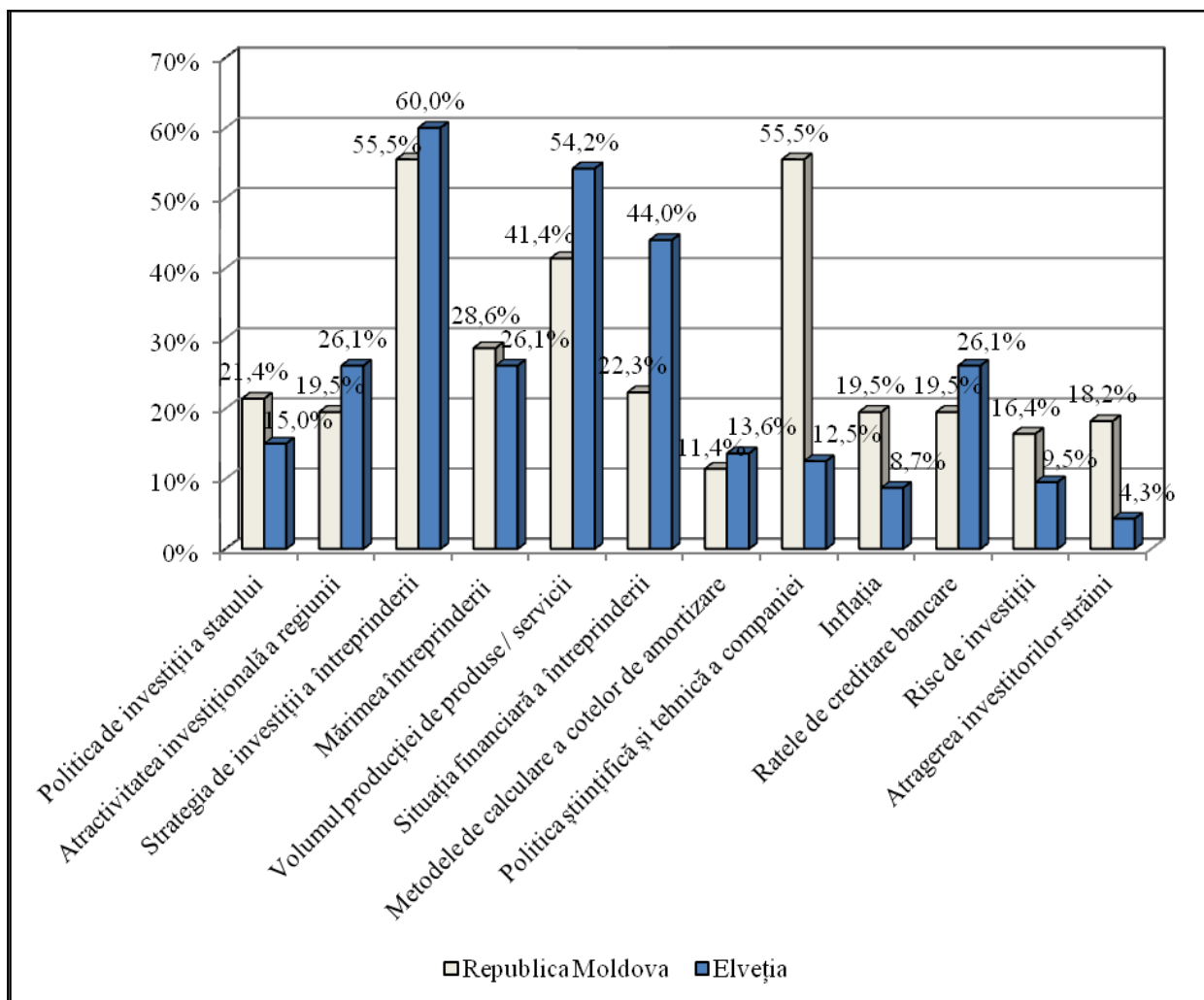

Fig. 3.3. Creșterea influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Moldova și Elveția

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, p. 152-153]

Conform figurii 3.3, dinamica de creștere a influenței se observă practic la toți factorii, la unii într-o măsură mai mare, la alții mai mică. Se observă mărirea dependenței intensității investiționale de creșterea influenței factorilor mediului extern și intern al întreprinderilor. Studiul a demonstrat că, la unele întreprinderi, această dependență este foarte mare și cea mai mică schimbare a mediului extern provoacă schimbări în strategiile de investiții ale întreprinderilor. Reducerea influenței factorilor este observată la unele întreprinderi mari, care sunt în stare de a ignora schimbările mediului investițional.

Cu toate acestea, respondenții majorității întreprinderilor indică faptul că dinamica influenței factorilor rămâne neschimbată, adică influența factorilor nu este nici în creștere și nici în scădere. O situație mai stabilă se observă la întreprinderile elvețiene, ai căror respondenți indică următorii factori, influența cărora rămâne neschimbată: atragerea investitorilor străini (91,3% de respondenți), politica științifico-tehnică a întreprinderii (83,3% de respondenți),

metode de calcul a amortizării (81,8% de respondenți) etc. La întreprinderile din Moldova nu s-a schimbat dinamica influenței atractivității investiționale a regiunii asupra intensității investiționale a întreprinderilor. Și iarăși o influență mare are atragerea investitorilor străini și riscul de investiție (fig. 3.4).

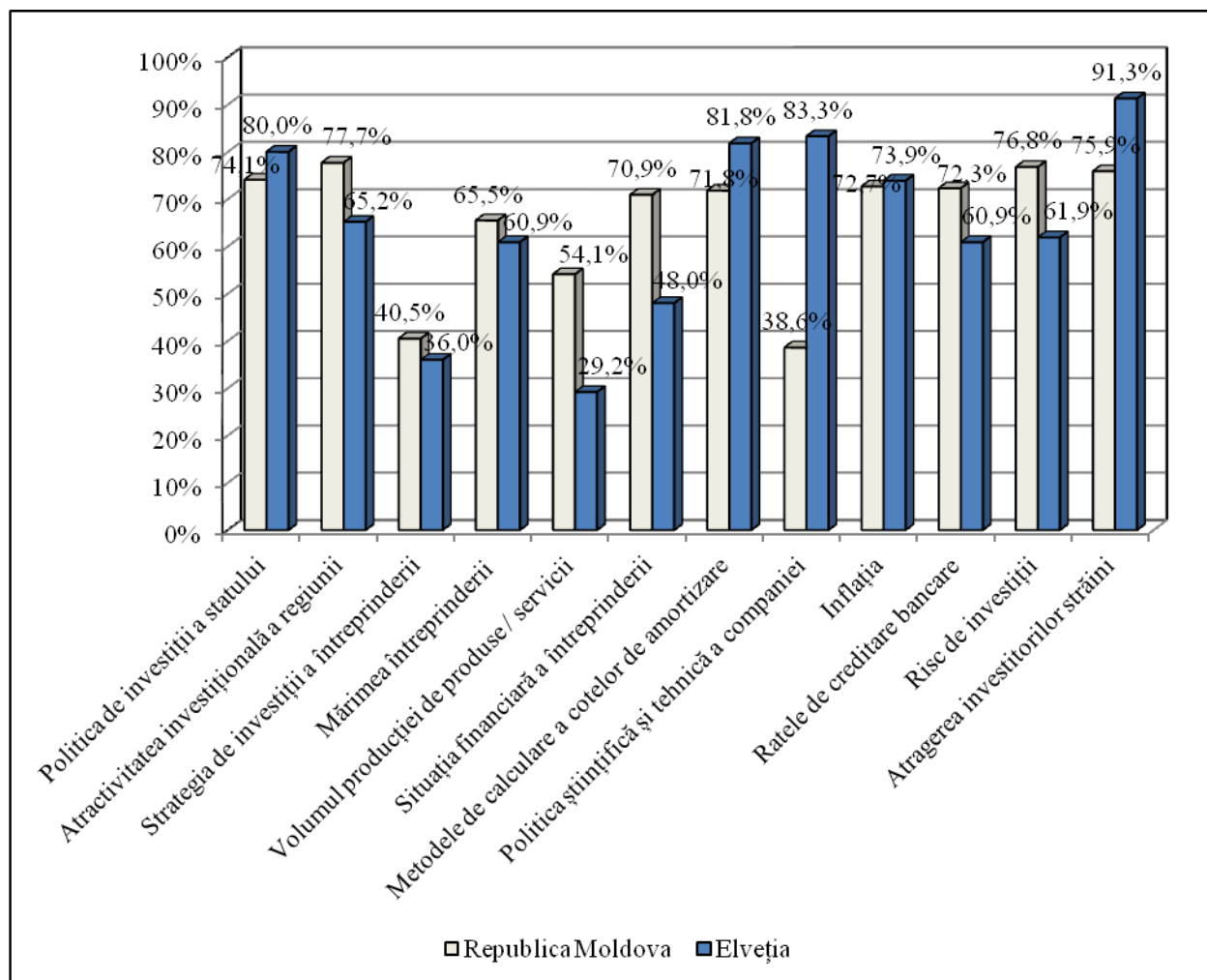

Fig. 3.4. Factorii a căror influență asupra intensității investiționale la întreprinderile din Moldova și Elveția nu s-au schimbat

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, p. 152-153]

După cum se observă în figura 3.4, majoritatea întreprinderilor sunt libere în alegerea direcțiilor ale activității investiționale și suficient de independente de factorii de influență, atât cu caracter intern, cât și extern.

Comparând direcțiile de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor și dinamica de influență a factorilor, utilizând semnificațiile maxime ale răspunsurilor respondenților și abstractizându-ne de la semnificațiile minime, obținem „harta” tendințelor de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor (tabelul 3.2). Harta tendinței de influență a factorilor ajută la identificarea principiilor de bază ale activității investiționale a întreprinderilor.

Tabelul 3.2. Harta tendințelor de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția

Direcția de influență a factorului	Republica Moldova			Elveția		
	Creșterea influenței factorului	Scăderea influenței factorului	Fără schimbări	Creșterea influenței factorului	Scăderea influenței factorului	Fără schimbări
Influența pozitivă a factorului	5.3. Strategiile investiționale ale întreprinderii 5.8. Politica științifică și tehnică a întreprinderii	x	5.1. Politica investițională a statului 5.2. Atractivitatea investițională a regiunii 5.5. Volumul producției/serviciilor 5.12. Atragerea investitorilor străini	5.3. Strategiile investiționale ale întreprinderilor 5.5. Volumul producției/serviciilor	x	5.6. Situația financiară a întreprinderii
Influența negativă a factorului	x	x	5.9. Inflația 5.10. Rată a dobânzii bancare 5.11. Riscul investițional	x	x	x
Nu influențează	x	x	5.4. Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare) 5.6. Situația financiară a întreprinderii 5.7. Metodele de calcul a amortizării	x	x	5.1. Politica investițională a Statului 5.2. Atractivitatea investițională a regiunii 5.4. Mărimea întreprinderii 5.7. Metodele de calcul a amortizării 5.8. Politica științifică și tehnică a întreprinderii 5.9. Inflația 5.10. Rata dobânzii bancare 5.11. Riscul investițional 5.12. Atragerea investitorilor străini

Sursa: elaborat de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

În tabel se observă că influența pozitivă a factorilor și creșterea influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția au doi factori:

- pentru întreprinderile din Republica Moldova – strategiile investiționale ale întreprinderii și politica științifico-tehnică a întreprinderii;

- pentru întreprinderile din Elveția – strategiile investiționale ale întreprinderii și volumul de producție și servicii.

După cum observăm, și într-o țară, și în alta, în prim-plan ies strategiile investiționale ale întreprinderilor, care, de fapt, formează activitățile investiționale ale întreprinderilor și, în același timp, sunt principalul factor pozitiv al intensității investiționale a întreprinderilor.

Totuși, o influență pozitivă asupra intensității investiționale a întreprinderilor au, de asemenea, factorii a căror influență rămâne neschimbată:

- pentru întreprinderile din Republica Moldova – politica de investiții a Statului, atractivitatea investițională a regiunii, volumul de producție și atragerea investitorilor străini;
- pentru întreprinderile din Elveția – situația financiară a întreprinderii.

Este evident că întreprinderile din Moldova, desfășurând activitățile investiționale, sunt foarte dependente de factorii interni și externi care, conform cercetărilor, au un efect pozitiv, în timp ce întreprinderile elvețiene depind de un singur factor intern, care influențează pozitiv – starea financiară a întreprinderii.

Influența negativă a factorilor este resimțită la întreprinderile din Moldova prin așa factori, ca: inflația, rata dobânzii bancare și riscul de investiție. Riscul de investiție are o mare importanță și pentru întreprinderile elvețiene, însă nu la maxim, de aceea, credem că acest factor nu influențează intensitatea investițională a întreprinderilor.

Generalizând rezultatele studiului influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, se poate concluziona că activitatea de investiții a întreprinderilor din Moldova este în dependență maximă de factorii interni și externi, în timp ce activitatea de investiții a întreprinderilor din Elveția are un caracter conservator, depinde direct de strategiile investiționale și situația financiară a întreprinderii.

În același timp, atât la unele întreprinderi, cât și la celelalte, principalul factor pozitiv este strategia de investiții, adică, prioritate se acordă unei abordări strategice a gestionării investițiilor la întreprindere, ceea ce confirmă ipoteza studiului.

3.2. Identificarea problemelor și factorilor de stimulare a activității investiționale în întreprinderi

Studiile au demonstrat că strategiile de investiții sunt principalul factor pozitiv, care influențează activitatea investițională și, prin urmare, intensitatea investițională a întreprinderilor.

Strategia de investiții este un instrument eficient pentru o bună gestionare a activității investiționale a întreprinderii, reprezintă un concept în dezvoltarea acesteia și, în calitate de plan strategic pentru punerea în aplicare a activității investiționale a întreprinderii, determină:

- direcțiile activității investiționale a întreprinderii;
- tipurile de investiții în curs de desfășurare;
- natura de constituire a resurselor investiționale a întreprinderii;
- succesiunea etapelor de realizare a obiectivelor investiționale a întreprinderii pe termen lung;
- nivelul intensității investiționale a întreprinderii pe direcții și forme ale activității de investiții [42, pp. 140-146].

Necesitatea elaborării strategiei investiționale a întreprinderii este determinată de schimbările condițiilor mediului extern și intern. Gestionarea în mod eficient a investițiilor este posibilă doar având la dispoziție o strategie investițională, adaptată la posibilele schimbări ale factorilor mediului de investiție externă. În caz contrar, deciziile de investiție ale anumitor secții din întreprindere se pot contrazice reciproc, prin urmare, va reduce eficacitatea activității investiționale.

În general, strategia de investiții se realizează prin elaborarea planului și a programei implementării acestuia la etapa de dezvoltare a întreprinderii și se formează având în vedere sursele existente și formele de investiții, disponibilitatea lor și eficiența de utilizare.

Strategia dezvoltării economice a întreprinderii stă la baza elaborării strategiei de investiții. În procesul gestionării investițiilor pe termen lung, strategia de investiții devine tot mai concretă și, dacă este necesar, poate fi modificată și completată luând în considerare situația actuală. La rândul său, gestionarea investițiilor pe termen mediu prevede punerea în aplicare a proiectelor și programelor individuale de investiții. Astfel, elaborarea strategiei de investiții este doar prima fază a procesului de gestionare a activității investiționale a întreprinderii.

Elaborarea strategiei de investiții a întreprinderii este un proces de creație destul de complex, care necesită calificare înaltă din partea executanților strategiei. Mai întâi de toate, strategia se bazează pe prognozarea anumitor condiții de realizare a activității investiționale (a climatului investițional) și conjuncturii pieței de investiții, atât în întregime, cât și pe segmente. În plus, ea necesită ajustări periodice la schimbarea mediului extern și la noile posibilități de dezvoltare a întreprinderii [42, pp. 140-146].

Dezvoltarea unei strategii de investiții implică mai multe etape:

- Alegerea obiectivelor strategice și determinarea obiectivelor activității investiționale;
- Identificarea zonelor de investiții și surselor de finanțare a investițiilor;

- Elaborarea programelor și proiectelor de investiție;
- Definirea instrumentelor pentru implementarea strategiei investiționale;
- Evaluarea riscului de investiție și calculul pierderilor eventuale;
- Elaborarea măsurilor pentru monitorizarea punerii în aplicare a strategiei de investiții.

În condițiile economiei de piață, întreprinderile se confruntă cu mai multe probleme, efectuând activități de investiție: politice, juridice, economice, de creditare, financiare, de piață, interne economice, etc.

În studiul dat s-au identificat următoarele probleme principale, cu care se confruntă întreprinderea, atunci când efectuează activități investiționale:

- Asistență juridică în activitatea investițională – acte legislative și normative care reglementează activitatea de investiții pe teritoriul țării. Ne referim, mai întâi de toate, la constituirea unui cadru normativ, determinarea poziției întreprinderii, stabilirea răspunderii juridice și a controlului relației între părți, inclusiv cu statul;
- Instabilitatea politică presupune starea instabilă a societății, care împiedică funcționarea și dezvoltarea ei, în mod eficient, în condițiile influenței externe și interne, totuși păstrând structura și capacitatea de a controla procesul de schimbare socială;
- Politica de creditare, financiară și fiscală a statului este o activitate specială, un set de măsuri pentru reglarea volumului de bani, circulației monetare și a condițiilor de credit;
- Climatul investițional – sistemul condițiilor legale și economice pentru realizarea activității de investiții în țară, care influențează, în mod semnificativ, nivelul de profitabilitate și riscurile de operațiuni investiționale;
- Atractivitatea investițională – caracteristica generalizată a avantajelor și dezavantajelor investiției în unele direcții, obiecte din perspectiva investitorului. Se evaluează atractivitatea investițională a unei țări, sector, regiune, societate, proiect;
- Dinamismul pieței investiționale – schimbarea cererii și ofertei pe piața investițiilor. Dinamismul cererii și ofertei apare ca model general al dezvoltării pieței investiționale în condițiile liberei concurențe.
- Prezența cererii de investiție pe piața de bunuri presupune un proces de schimb de obiecte al activității investiționale. Pe această piață, cererea de investiții este determinată de către investitorii care acționează în calitate de cumpărători de bunuri investiționale. Iar oferta investițională – producătorii de bunuri investiționale sau alți participanți la activitatea investițională, care sunt vânzători de obiecte investiționale pentru investitori;
- Probleme economice interne (producția, achiziții, vânzări, marketing, personal etc.);
- Probleme financiare (scăderea profitului, cifra de afaceri etc.);

- Lipsa de strategii investiționale la întreprindere;
- Lipsa de interes din partea conducerii în activitatea investițională.

Studiile au arătat că atât întreprinderile din Republica Moldova, cât și din Elveția se confruntă cu probleme în realizarea activității investiționale, într-o măsură mai mare sau mai mica [42, pp. 140-146].

În același timp, angajații întreprinderilor din Moldova indică cu pondere mare confruntarea mai multor probleme, decât întreprinderile elvețiene. Unele întreprinderi elvețiene au indicat lipsa totală de probleme în implementarea activității investiționale (Rieter Holding AG, Meister Abrasives AG). Și dacă angajații întreprinderilor din Moldova indică mai des probleme interne, cum ar fi probleme economice interne și financiare, atunci angajații întreprinderilor elvețiene atrag atenție asupra problemelor externe, cum ar fi climatul investițional, atractivitatea investițională și piața investițională (fig. 3.5).

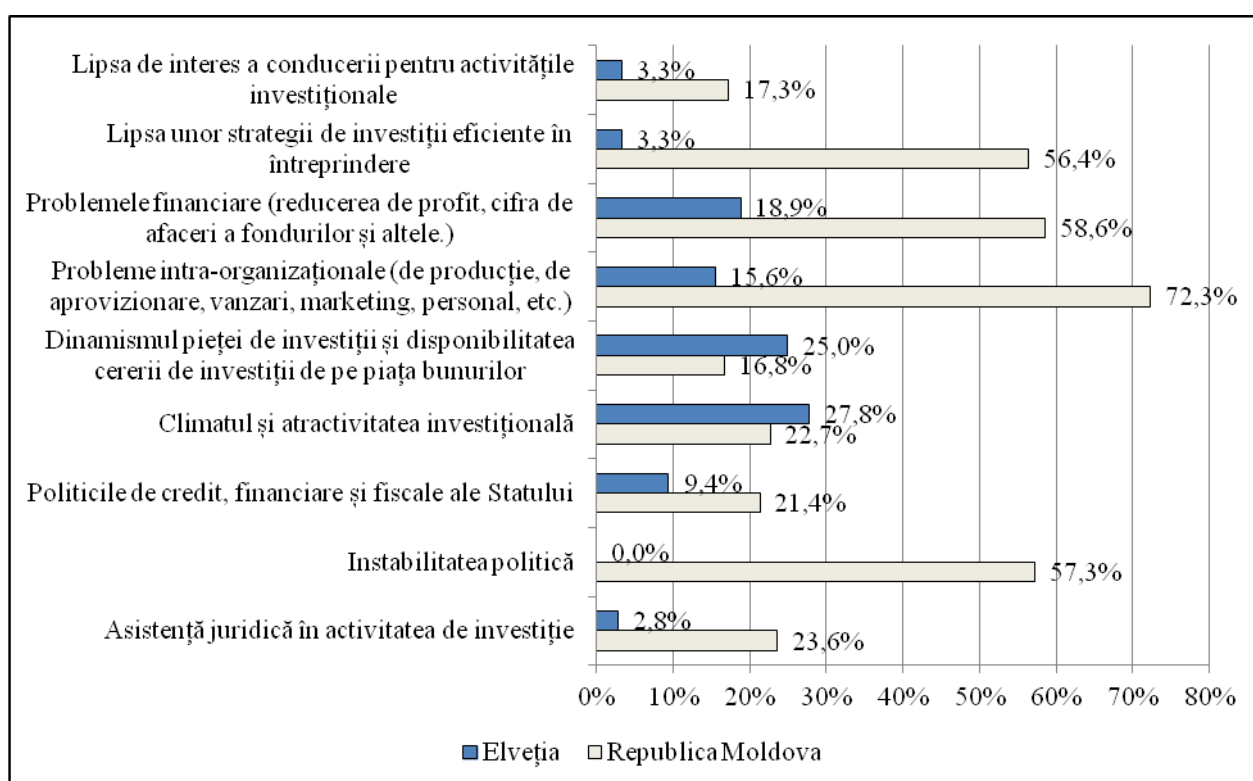

Fig. 3.5. Probleme cu care se confruntă întreprinderile în implementarea activităților de investiții

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

Conform figurei 3.5, majoritatea respondenților întreprinderilor din Moldova indică probleme economice interne (72,3% de respondenți), cu care se confruntă întreprinderile în implementarea activităților de investiții. În timp ce respondenții unor întreprinderi elvețiene indică probleme legate de climatul investițional și atractivitatea investițională a businessului

(27,8% de respondenți), mai atrag atenția asupra problemei dinamismului pieței de investiții și prezența pe piața de bunuri a cererii investiționale (25,0% de respondenți).

Un alt aspect important pentru întreprinderile moldovenești sunt problemele financiare, menționate de 58,6% de respondenți. Și, în ciuda faptului că factorul principal al activității investiționale reprezintă strategiile de investiții ale întreprinderilor, majoritatea respondenților au indicat lipsa unei strategii eficiente de investiții la întreprinderea în care activează (56,4% de respondenți), în timp ce ponderea respondenților întreprinderilor din Elveția care au indicat această problemă a constituit doar 3,3%.

O problemă semnificativă pentru întreprinderile din Moldova, care efectuează activități de investiții, este instabilitatea politică. Ea a fost menționată de 57,3% de respondenți. Însă întreprinderile elvețiene nu se confruntă cu o astfel de problemă – 0% de respondenți. Asistența juridică în activitatea investițională este, de asemenea, o problemă importantă pentru întreprinderile din Moldova, este indicată de 23,6% de respondenți, iar pentru întreprinderile elvețiene, această problemă este marcată de doar 2,8% de respondenți.

Cu toate acestea, conducătorii unor întreprinderi nu sunt interesați în realizarea activității investiționale și consideră investițiile ca fiind o sursă secundară de finanțare. În plus, acest factor este mai des indicat de către conducătorii întreprinderilor din Moldova decât de către conducătorii întreprinderilor elvețiene (17,3% și, respectiv, 3,3% de respondenți).

Pentru elaborarea unei strategii de investiții eficiente, e necesar de a identifica factorii care pot stimula activitatea de investiții a întreprinderii. Următoarele aspecte au fost evidențiate în scopul analizei factorilor [42]:

- Progresul științifico-tehnic, care reprezintă un proces continuu de implementare a tehnicii și tehnologiei noi, organizarea procesului de producție și a activității în baza inovațiilor din domeniul științifico-tehnic;
- Inovațiile și introducerea de noi produse/servicii, și anume utilizarea inovațiilor sub forma de noi tehnologii, produse și servicii, noi forme de organizare a productivității muncii, întreținere și administrare;
- Proiectele cu o rentabilitate înaltă de investiții presupun existența unor opțiuni alternative de investiții, baza cărora este randamentul „rentabilitate-risc”;
- Reducerea riscului de investiții, și anume reducerea sau excluderea parțială a probabilității de pierderi în proiectul de investiții;
- Reducerea inflației și anume reducerea generală a prețurilor pentru bunuri și servicii și creșterea puterii de cumpărare a banilor;
- Scăderea ratelor bancare de credit și deci, scăderea sumei, indicată ca procentaj la suma creditului, care este achitată de către debitor la utilizarea lui pentru o anumită perioadă;

- Accelerarea cifrei de afaceri, adică creșterea cifrei de afaceri în sistemul „bani-produție-marfa-bani”;
- Competitivitatea întreprinderii, a personalului, anume capacitatea de a satisface nevoile consumatorilor în produse și servicii mai bune decât întreprinderea producătoare de un produs/serviciu similar;
- Eficiența administrării – eficiența activității unui sistem de management specific, reflectat în diferiți indicatori atât ca obiect de administrare, cât și ca activitate administrativă (subiect al administrării), cu caracteristici cantitative și calitative;
- Imaginea întreprinderii – imaginea întreprinderii, care se formează în conștiința publică și individuală, prin intermediul mass-media și impactul psihologic. Ea este necesară pentru a câștiga încrederea potențialilor consumatori;
- Existența unor surse stabile de finanțare.

Rezultatele acestui studiu arată că majoritatea factorilor menționați stimulează activitatea de investiții la întreprinderile din Moldova și Elveția (fig. 3.6).

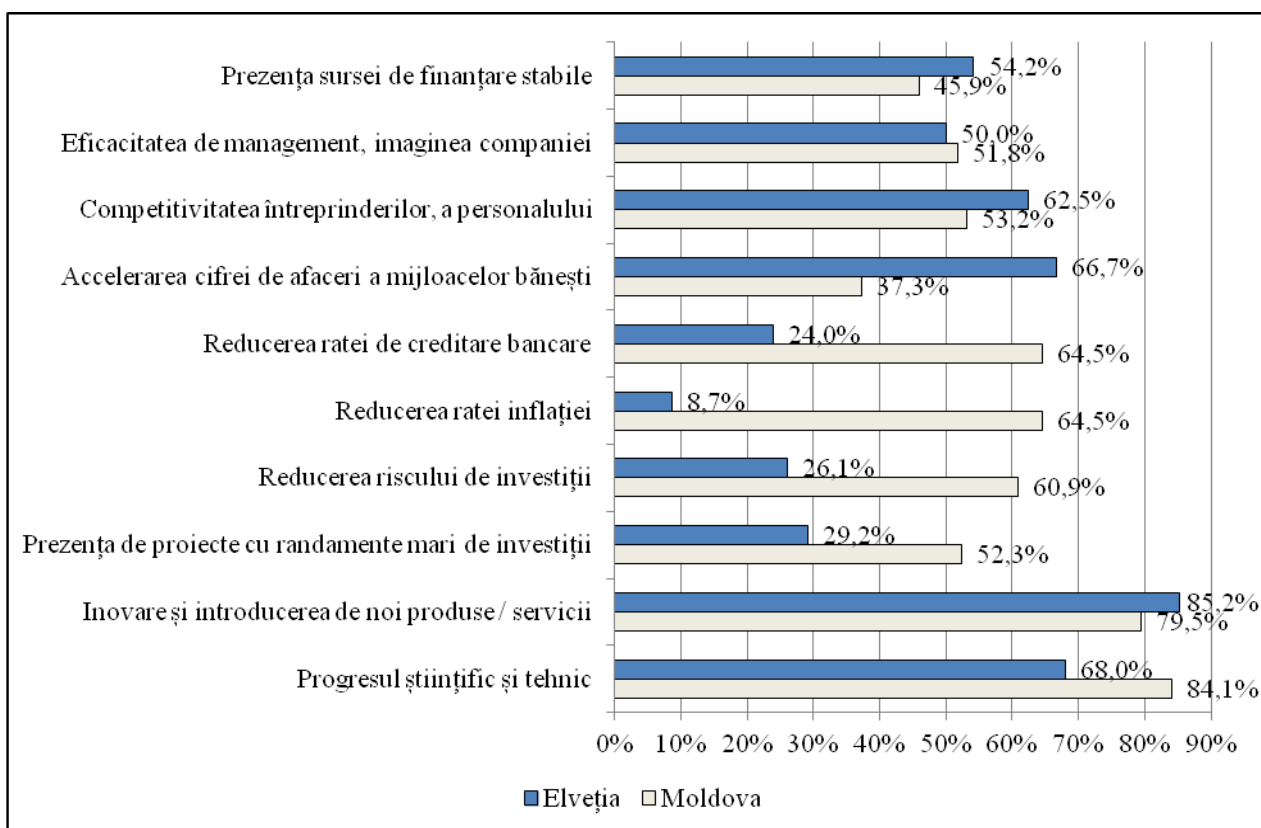

Fig. 3.6. Factorii care stimulează activitatea de investiții la întreprinderile din Moldova și Elveția

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

Conform figurii 3.6, activitatea investițională la întreprinderile din Moldova este mult stimulată de factorul exterior – progresul științifico-tehnic (84,1% de respondenți), iar la

întreprinderile elvețiene de factorul intern – inovare și introducerea de noi produse/servicii (85,2%). Deci, anume acești doi factori stimulează în mare măsură activitatea de investiții și determină conținutul strategiei investiționale a întreprinderii.

Și dacă întreprinderile din Moldova, în cazul stimulării activității investiționale, sunt puternic dependente de factorii externi, atunci întreprinderile elvețiene – de factorii interni. În acest sens, al doilea grup de factori de o însemnătate mare, care stimulează activitatea investițională a întreprinderilor din Moldova, sunt factorii macroeconomici: reducerea ratei bancare de creditare și reducerea inflației (64,5% de respondenți), reducerea riscului de investiții (60,9%). Respondenții de la întreprinderile elvețiene au menționat: accelerarea cifrei de afaceri (66,7%), competitivitatea întreprinderii și a personalului (62,5%), prezența surselor stabile de finanțare (54,2%). Iar ce privește factorii, cum ar fi reducerea ratei bancare de creditare și reducerea inflației, respondenții majorității întreprinderilor din Elveția au indicat ca ei nu sunt factori stimulatori (39,1% și 32,0%). În același timp, respondenții întreprinderilor din Moldova sunt de aceeași părere cu respondenții întreprinderilor din Elveția, că eficacitatea managementului și imaginea întreprinderii, de asemenea, stimulează pozitiv activitatea investițională, acest fapt a fost indicat de 51,8% și, respectiv, 50,0% de respondenți.

În același timp, proiectele cu rentabilitate ridicată de investiții stimulează mai mult întreprinderile din Moldova (52,3% de respondenți) decât cele elvețiene (29,2%), aceasta se reflectă în strategia de investiții a întreprinderii.

Strategiile de investiții determină competitivitatea afacerii pe termen lung și eficacitatea dezvoltării economice a întreprinderii. O strategie de investiții eficientă permite să:

- asigure realizarea obiectivelor pe termen lung de dezvoltare economică a întreprinderii;
- evalueze punctele forte și punctele slabe ale activității investiționale ale întreprinderii, precum și oportunitățile și pericolele;
- folosească potențialul maxim de investiții al întreprinderii;
- ofere posibilitatea de a implementa rapid noile oportunități promițătoare de investiții;
- facă pronosticul variantelor posibile de dezvoltare a mediului investițional și de a reduce influența negativă a factorilor mediului intern și extern;
- să reflecte avantajele întreprinderii într-un mediu competitiv.

Gradul în care strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului este indicat în fig. 3.7.

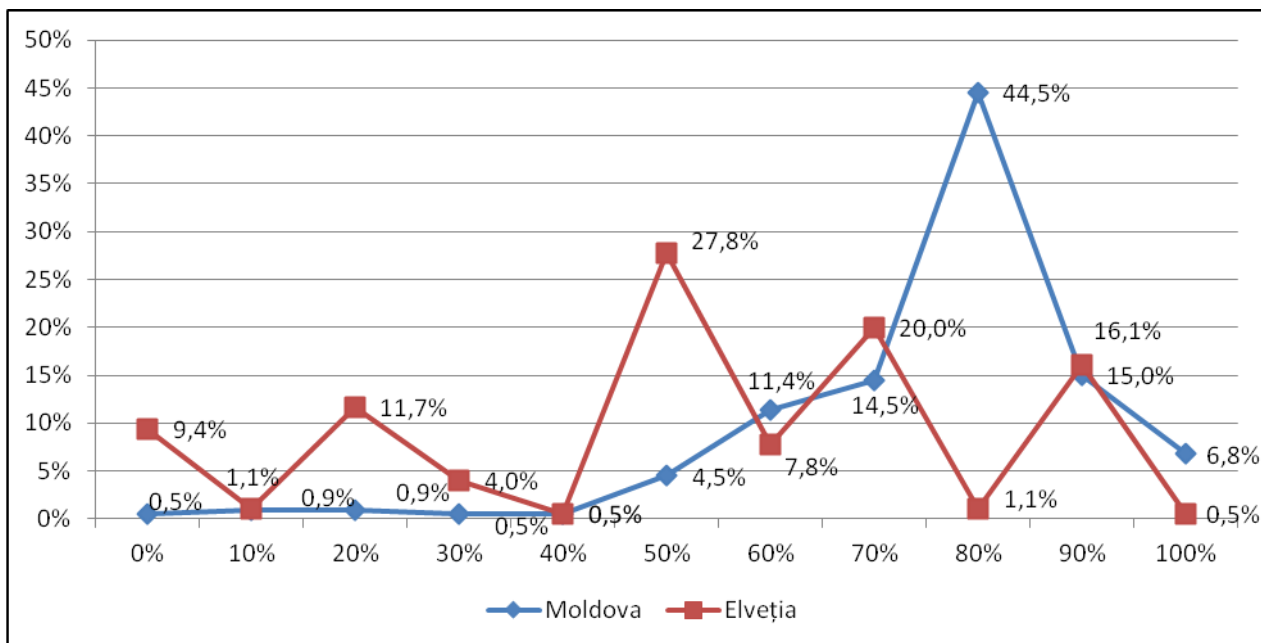

Fig. 3.7. Gradul în care strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului

Sursa: elaborată de autor în bază cercetărilor efectuate [anexa 6, pp. 152-153]

Studiile au demonstrat că strategiile de investiții implementate la întreprinderile din Moldova, determină competitivitatea întreprinderii și a personalului la 80%. Conform figurii 29, majoritatea respondenților din Moldova (44,5%) socot că strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului, pe când opiniile respondenților elvețieni s-au divizat în intervalul între 20% - 90%. Conducătorii majorității întreprinderilor (27,8%) cred că strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor la 50%.

Conform fig. 3.7, elvețienii, posedând strategiile investiționale în proporție de 96,7%, acordă acestora un rol relativ minor în competitivitatea întreprinderilor, doar 1,1% de respondenți anunță impactul strategiilor investiționale asupra competitivității întreprinderilor la nivel de 80%, pe când majoritatea, 27,8% de respondenți indică impactul strategiilor investiționale asupra competitivității întreprinderilor la nivel de 50%. Conducătorii întreprinderilor din Republica Moldova, care nu posedă strategii de investiții, atribuie un impact de 80%. Acest fapt se datorează nivelului înalt de competitivitate a întreprinderilor Elveției pe plan mondial (conform datelor Forumului economic mondial, deja 8 ani la rând, Elveția ocupă locul 1 în ratingul țărilor după competitivitatea națională) și nivelul dezvoltat al economiei naționale. Printre altele, Elveția nu depinde de investiții străine și conducătorii întreprinderilor au libertate deplină în activitatea sa, inclusiv activitate investițională. Pe când moldovenii, în activitatea întreprinderilor, inclusiv investițională, în mare măsură, depind de investițiile străine, în care investitorii vor să vadă beneficiul de la investițiile depuse, ce presupun elaborarea unui plan strategic al întreprinderii. Evident că investitorii vor finanța acele întreprinderi în care

competitivitatea va fi mai înaltă. Reieșind din cele expuse, moldovenii atribuie un rol semnificativ strategiilor investiționale, iar elvețienii, invers, nu atrag atenție mare strategiilor de investiții la formarea competitivității întreprinderilor.

Luând în considerație aceste situații trebuie de menționat că o strategie de investiții eficientă permite:

- asigurarea realizării obiectivelor pe termen lung de dezvoltare economică a întreprinderii;
- evaluarea punctelor forte și a punctelor vulnerabile ale activității investiționale ale întreprinderii, precum și a oportunităților și pericolelor;
- folosirea potențialului maxim de investiții al întreprinderii;
- acordarea posibilității de a implementa rapid noile oportunități promițătoare de investiții;
- efectuarea pronosticului variantelor posibile de dezvoltare a mediului investițional și reducerea influenței negative a factorilor mediului intern și extern;
- reflectarea avantajelor întreprinderii într-un mediu competitiv.

Proiectele de investiții, implementate în Moldova, îmbunătățesc starea fizică și morală a materialelor active pe termen lung, inclusiv a echipamentelor și liniilor tehnologice de producție, astfel, crescând calitatea și competitivitatea produsului, însă pentru întreținerea echipamentului este necesară perfecționarea personalului, ce duce la creșterea calității profesionale și a competitivității lui.

3.3. Actualizarea strategiilor investiționale a întreprinderilor autohtone

Studiile efectuate în cadrul prezentei lucrări au arătat că, pentru întreprinderile moldovenești, în condițiile dezvoltării durabile, există o necesitate obiectivă pentru elaborarea sau actualizarea strategiilor de investiții existente. Este evident faptul că fiecare întreprindere are o direcție individuală a activității investiționale, adoptată de conducere, în funcție de strategia globală de dezvoltare a mediului de afacere. Cu toate acestea, deciziile de investiție au o legătură inextricabilă cu activitatea principală a întreprinderii (producție, servicii, comerț etc.), de aceea planificarea și organizarea activității investiționale, elaborarea strategiei, implementarea instrumentelor de activizare a activității de investiție va permite managementului formarea unei politici investiționale adaptive, unei structuri organizatorice optime și a unei culturi investiționale în întreprindere.

Elaborarea strategiei activității investiționale a întreprinderii se bazează pe portofoliul de proiecte investiționale posibile și, după cum au arătat studiile, sunt finanțate, în general, din surse proprii (71,4 % de respondenți din întreprinderile moldovenești și 91,6 % de respondenți din

întreprinderile elvețiene). Astfel, activitatea de investiții se efectuează în conformitate cu planul strategic, care include toate proiectele ce îndeplinesc cerințele de rentabilitate și risc în cadrul volumului de finanțare preconizat. Toate sursele de finanțare posibile formează Fondul de plasament al întreprinderii.

Este necesar să se ia în considerare resursele limitate de investiție a întreprinderilor din Moldova, care, de obicei sunt profitul nedistribuit, acumulat în ultimii ani de activitatea de producție a întreprinderii. În cazul în care sursele existente nu acoperă nevoile financiare, este necesar de a atrage resurse din surse externe, adică investițiile străine. Linia care setează volumul resurselor investiționale este, în mare măsură, mobilă. La elaborarea planului strategic al activității investiționale, trebuie să se ia decizii, luând în calcul, pe de o parte, situația pieței de capital și, pe de altă parte, obiectivele strategice de dezvoltare a întreprinderilor și, prin urmare, proiectele implementate de ele. În practică, în primul rând se implementează proiectele „esențiale” sau cele care și-au găsit investitorul străin.

Algoritmul pentru selectarea resurselor investiționale ale întreprinderii, în conformitate cu volumul prescris de investiții și formarea Fondului de investiții al întreprinderii, arată astfel (fig. 3.8).

După cum se arată în figura 3.8, procesul de selectare a resurselor de investiție a întreprinderii trebuie să înceapă cu monitorizarea surselor posibile de finanțare a activității investiționale, atât interne, cât și externe. Deoarece rezultatele studiului au arătat că sursa principală de finanțare sunt fondurile proprii ale întreprinderii, în algoritmul nostru de luare a deciziilor, ne bazăm anume pe această sursă de finanțare. Cu toate acestea, trebuie să ținem cont de faptul că pentru întreprinderile moldovenești, în procesul de selectare a sursei de finanțare a investițiilor, investițiile străine au un rol important, iar, în condițiile integrării europene a businessului, această sursă devine prioritară. Din acest motiv noi propunem managerilor de investiții a întreprinderilor să identifice clar cota investițiilor străine în întreprindere, deoarece acest lucru oferă mai multe posibilități, iar, pe de altă parte, studiile au arătat că aceasta limitează gradul de libertate în luarea deciziilor de investiție în viitor.

În ceea ce privește propriile surse de finanțare a activității de investiție a întreprinderii, acestea sunt alcătuite, în general, din economiile anterioare, deduceri de amortizare și profit nedistribuit, sume achitate de către companiile de asigurare în formă de despăgubire, vânzarea de active fixe, terenuri și alte active etc. Multe dintre aceste surse au posibilități limitate de a acumula mijloace financiare din: deducerile de amortizare din cauza uzurilor mari ale fondurilor de producție de bază și, adesea, utilizarea abuzivă a deducerilor; profit, ca urmare a rentabilității scăzute a producției. Trebuie de remarcat faptul că aproximativ 80% de investiții la întreprinderile moldovenești sunt finanțate din profit.

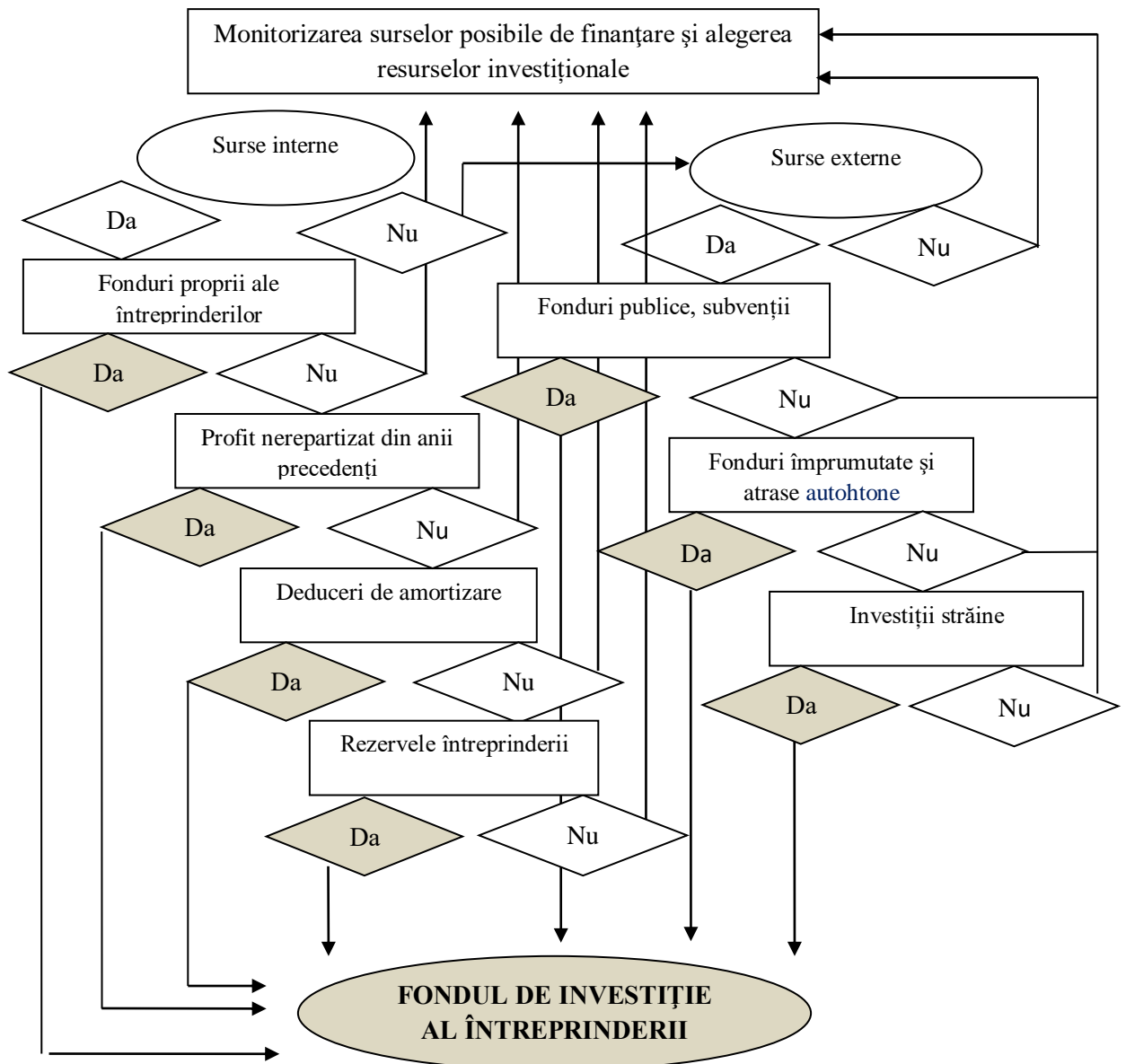

Fig. 3.8. Algoritmul alegerii resurselor investiționale și constituirea Fondului de investiție al întreprinderii

Sursa: elaborată de autor

Sursele împrumutate (credite bancare și de la furnizori, obligațiuni, bilete la ordin) sunt o sursă importantă de finanțare a investițiilor. Cu toate acestea, și această sursă, după cum arată studiile, este folosită de întreprinderile moldovenești rar, din cauza ratei bancare mari. Sursele împrumutate pentru finanțarea activității de investiție, conform studiului, alcătuiesc o mică pondere, indicată de către 14,1 % din respondenții întreprinderilor moldovenești și 16,1 % din respondenții întreprinderilor elvețiene.

Sursele atrase din vânzarea de acțiuni (capitalul social) ca o sursă de finanțare în Republica Moldova, precum și în multe țări ale CSI, nu s-a format îndeajuns. Excepție sunt societățile pe acțiuni, care din start sunt create pe bază de capital. În țările cu economie de piață dezvoltată, capitalul este creat de către fondurile de investiție și companii prin atragerea de

fonduri de la populație, cu ajutorul căruia este finanțată până la 50 % din investiție. Fondurile atrase includ alocări de la grupuri financiar-industriale fără recompensă financiară, alocări caritabile și alte contribuții, alocări din buget.

Ar trebui de remarcat faptul că abordarea elaborării unui plan strategic al activității investiționale a întreprinderii, este similar cu proiectarea investițională, care este utilizată pe scară largă în practica internațională. În literatura economică există trei faze principale ale proiectării de acest fel: (1) faza preinvestițională; (2) faza de investiție; (3) faza de exploatare a planului de investiție implementat.

Cu toate acestea, la elaborarea strategiei de investiție ar trebui să fie luate următoarele decizii: (1) investiții, direcționate spre extinderea și actualizarea bazei materiale a întreprinderii; (2) investiții pentru achiziționarea de active financiare; (3) investiții pentru achiziționarea de active necorporale; (4) investiții pentru dezvoltarea capitalului uman al întreprinderii. Studiile au arătat că anume spre aceste obiecte de investiții este distribuit Fondul de investiții atât la întreprinderile moldovenești, cât și la întreprinderile elvețiene. În plus, ponderea cea mai mare o dețin investițiile în active reale, respectiv, 97,7% și 75,0%, precum și investițiile în capitalul uman al întreprinderii, respectiv, 41,8% și 46,7%.

În plus, la elaborarea planului strategic al activității investiționale a întreprinderii trebuie de evaluat tipul și direcția de influență a factorilor interni și externi (fig. 3.9).

Studiile au arătat că cel mai mare impact pozitiv asupra activității active de investiție la întreprinderile moldovenești au astfel de factori ca: strategia de investiție a întreprinderii (a fost indicat de 89,5% de respondenți), politica științifică și tehnică a întreprinderii (84,1% de respondenți) și atragerea investitorilor străini (57,3 %). La întreprinderile elvețiene cel mai mare impact pozitiv îl au așa factori, ca: strategia de investiție a întreprinderii (indicat de către 88,5% de respondenți), situația financiară a întreprinderii (74,1% de respondenți) și volumul de producție și de servicii (69,2%), iar cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale active, atât la întreprinderile moldovenești, cât și la întreprinderile elvețiene au astfel de factori, ca: riscul de investiție; inflația și rata bancară.

Cu toate acestea, trebuie de folosit la maxim influența pozitivă a factorilor care, conform studiului, potrivit respondenților, rămân neschimbați. Această situație este reflectată în tabelul 3.2, „Harta tendințelor de influență a factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția”. La factorii de influență pozitivă, care merită atenție și care la momentul cercetării au rămas neschimbați, respondenții au atribuit: (1) politica investițională a statului; (2) atractivitatea investițională a regiunii; (3) volumul producției/serviciilor; (3) atragerea investitorilor străini.

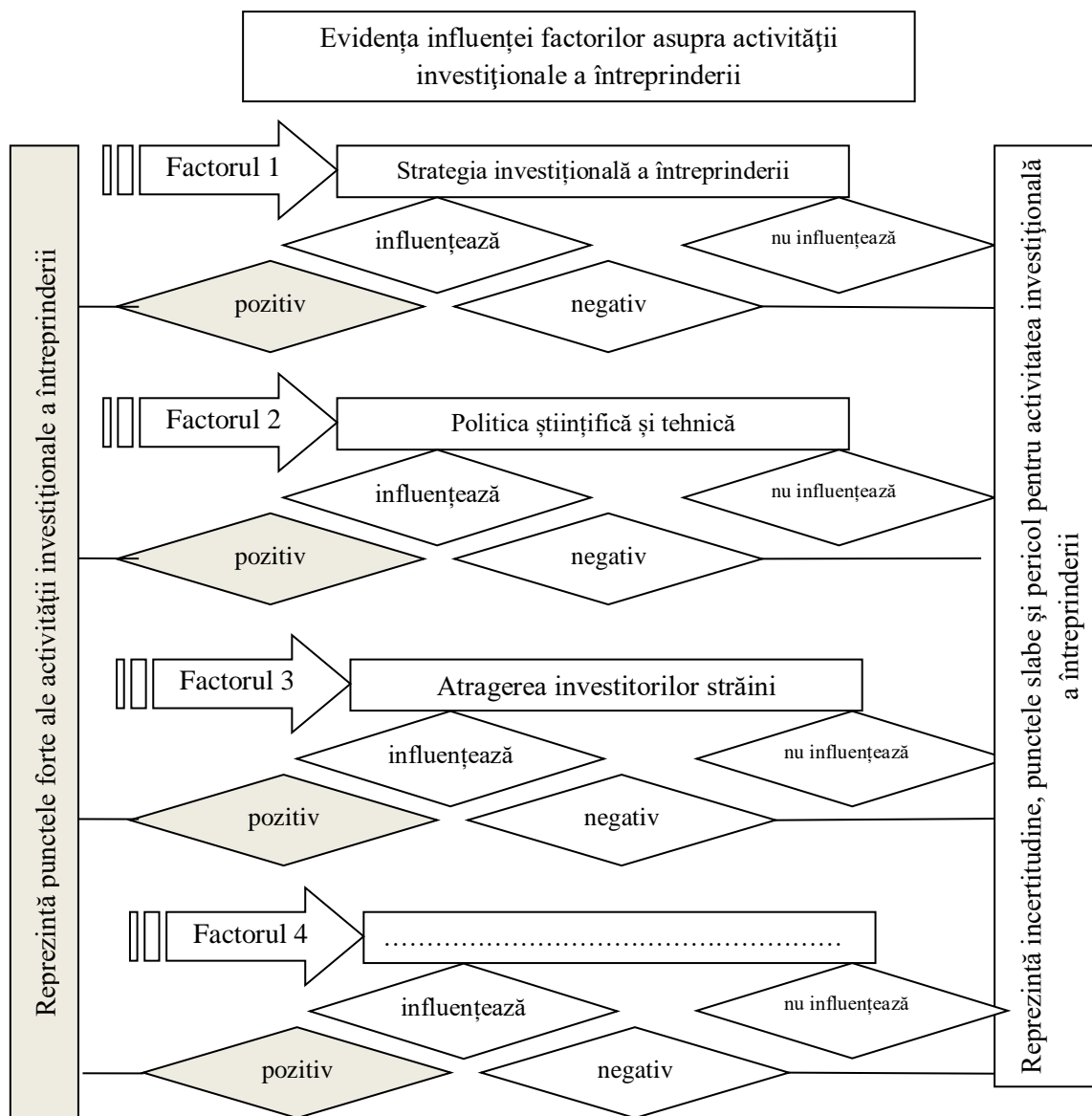

Fig. 3.9. Algoritm de evaluare a factorilor mediului intern și extern asupra activității investiționale a întreprinderilor

Sursa: elaborată de autor

Este necesar de a reduce influența negativă a factorilor care, de asemenea, potrivit respondenților, rămân fără schimbare: (1) inflația; (2) rata dobânzii bancare; (3) riscul investițional.

În procesul de elaborare a planului strategic de investiție este necesar de a determina nu numai influența factorilor asupra activității investiționale a întreprinderii, ci și de a demonstra eficiența acestor investiții. Pentru aceasta, efectuând calculele matematice ale eficienței investiționale, în opinia noastră, este necesar să fie respectate câteva reguli:

- Înainte de a lua decizia de a investi este foarte important de a identifica problema care va fi rezolvată în urma efectuării acesteia. În majoritatea cazurilor, există mai multe

modalități pentru a atinge obiectivele de investiție și este foarte important de a determina cea mai bună cale de la începutul planificării.

- Majoritatea investițiilor nu sunt dependente unele de altele. Aceasta înseamnă că alegerea unei investiții nu împiedică alegerea alteia. Cu toate acestea, există circumstanțe în care proiectele investiționale concurează între ele în atingerea obiectivelor, de exemplu, în cazul în care există două moduri posibile pentru a rezolva aceeași problemă. Aceste proiecte de investiție sunt numite proiecte exclusive (care se exclud reciproc). Un alt tip de investiție se referă la costurile succesive, efectuate adițional la investiția inițială. Orice investiție în clădiri și echipamente, de obicei, implică costuri suplimentare viitoare pentru a fi menținute în stare de funcționare, îmbunătățire și înlocuire parțială în următorii ani. Aceste costuri viitoare ar trebui luate în considerare la prima etapă de luare a unei decizii.
- Succesul investițiilor pe termen lung depinde în totalitate de evenimentele viitoare și incertitudinea lor. Nu este suficient să se presupună că experiența din trecut și condițiile vor rămâne neschimbate și vor fi aplicate la proiectul nou. Aici poate ajuta o analiză atentă a schimbărilor anumitor variabile, cum ar fi volumul vânzărilor, prețurilor și costurilor materiilor prime ș.a.m.d. O astfel de analiză ajută la restrângerea gamei de erori pe viitor.
- Procesul de investiție este întotdeauna asociat cu risc și, cu cât mai lung este termenul de implementare și de amortizare a proiectului, cu atât el este mai riscant. În acest sens, la luarea deciziei, este necesar să se ia în considerare factorul *timp*. Nu este nevoie de o dovadă, când spunem că un leu câștigat astăzi costă mai scump decât un leu câștigat un an mai târziu. Pentru a evalua mai corect viitoarele venituri din activități investiționale, e nevoie de o metodă de transfer a valorilor relative ale viitoarelor fluxuri în valorile de azi. Pentru un astfel de transfer, în analiza economică, există metode matematice speciale, care determină veniturile viitoare, ținându-se cont de factorul timp: metoda de capitalizare și metoda de actualizare.

Ar trebui de remarcat că, în exercitarea activității investiționale, studiile au arătat că întreprinderile se confruntă cu o serie de provocări. Algoritmii pentru identificarea și evaluarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în exercitarea activității investiționale, în opinia noastră, poate fi prezentat în felul cum este arătat în figura 3.10.

Rezolvarea problemelor este un lucru important în gestionarea activității investiționale a întreprinderilor. Printre cele mai importante probleme, identificate de către respondenții întreprinderilor moldovenești, sunt: intra-organizaționale (72,3% de respondenți), financiare (58,6% de respondenți), instabilitate politică (57,3% de respondenți), deservirea juridică a activității investiționale (23,6% de respondenți) etc.

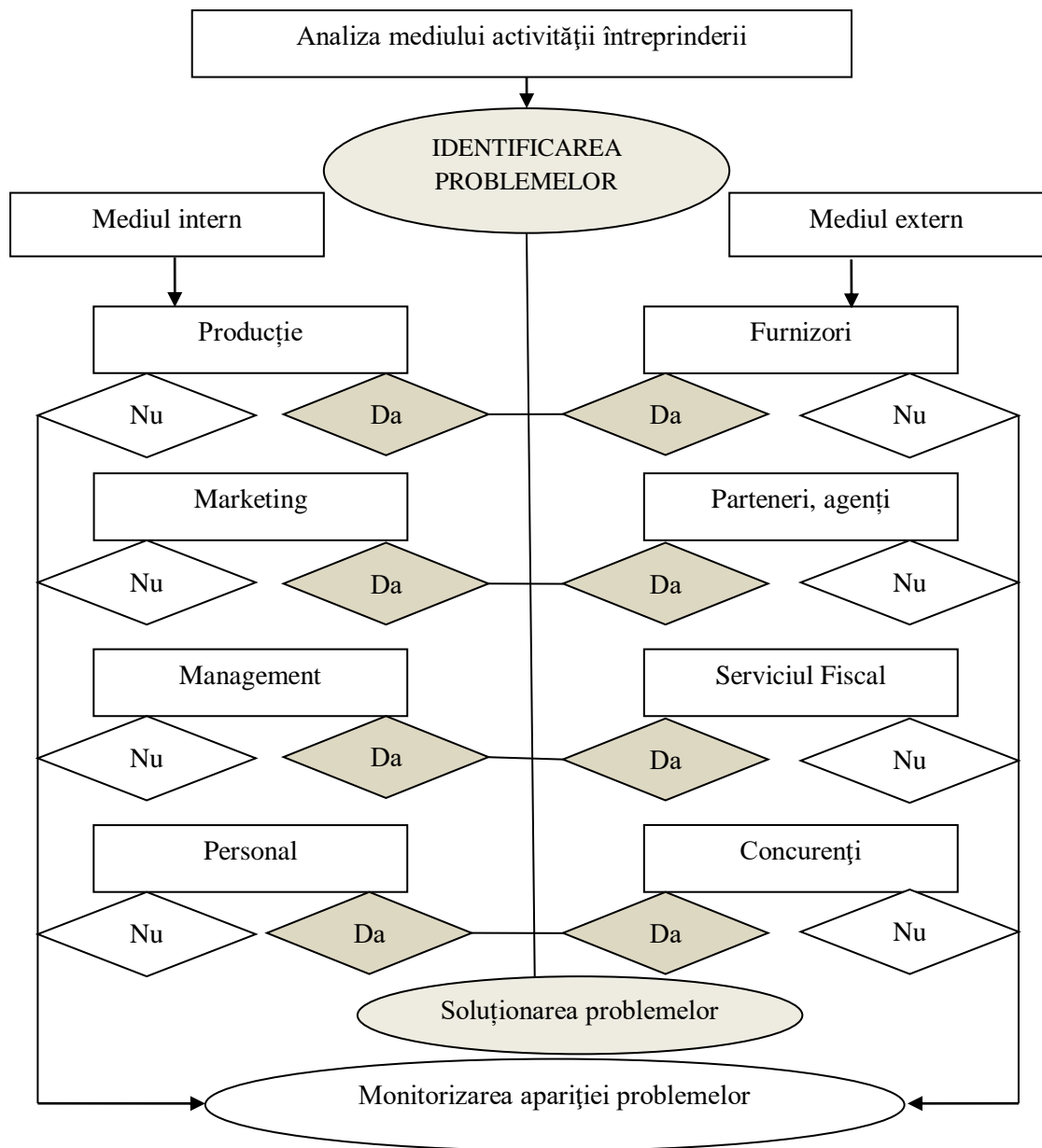

Fig. 3.10. Algoritm de identificare și evaluare a problemelor, cu care se confruntă întreprinderea în efectuarea activității de investiție

Sursa: elaborată de autor

În condițiile europene de dezvoltare a businessului, o importanță deosebită pentru întreprinderile moldovenești o are stimularea activității investiționale și schimbarea ei din stare pasivă în activă.

Studiile au arătat că activitatea investițională a întreprinderilor moldovenești este stimulată, în mare măsură, de factorul exterior, și anume de progresul științific și tehnic (84,1% de respondenți), iar întreprinderile elvețiene, de factorul intern, și anume de inovare și introducerea de noi produse/servicii (85,2%). Adică, anume acești doi factori stimulează cel mai mult activitatea investițională și determină conținutul strategiei investiționale a întreprinderilor.

După importanță, al doilea grup de factori care stimulează activitatea investițională a întreprinderilor moldovenesti, sunt factorii macroeconomici: reducerea ratei bancare și a inflației (64,5% de respondenți), reducerea riscului de investiție (60,9%).

Studiile au aratat că strategiile investiționale, implementate la întreprinderile moldovenești, determină competitivitatea întreprinderii și a personalului la 80%. În consecință, din punct de vedere strategic, este recomandabil să fie dezvoltate strategiile investiționale ale întreprinderilor. Dezvoltarea unei strategii poate fi:

- intensivă, implică o transformare calitativă a strategiei investiționale, procesul este mai lent, dar de lungă durată, se utilizează mecanismele interne.
- extensivă, prevede o dezvoltare lărgită a strategiei investiționale prin indicatori cantitativi, de obicei, se produce rapid și rapid se epuizează, are nevoie de injecții regulate de capital.

Reieșind din cele expuse anterior, formarea strategiei investiționale va include o serie de etape comune pentru toate întreprinderile:

1. Determinarea perioadei de formare a strategiei investiționale a întreprinderii. În condițiile economiei de dezvoltare instabilă, această perioadă nu depășește 3-5 ani (10-15 ani în țările dezvoltate).

2. Elaborarea sistemului de obiective ale activității investiționale. Sistemul de obiective rezultă din strategia generală de dezvoltare economică și de producție a întreprinderii și din faza ciclului de viață. Decizia definitivă aparține proprietarilor sau acționarilor întreprinderii.

3. Elaborarea modalităților și mecanismelor eficiente pentru punerea în aplicare a obiectivelor strategiei investiționale, care include:

- elaborarea direcțiilor strategice a activității întreprinderii;
- elaborarea strategiei de formare a resurselor investiționale;
- evaluarea influenței factorilor asupra activității investiționale a întreprinderii;
- soluționarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea atunci când efectuează activități de investiție;
- stimularea activității investiționale și activizarea acesteia.

4. Concretizarea strategiei investiționale pentru perioadele de realizare implică stabilirea succesiunii și termenului pentru atingerea anumitor scopuri și rezolvarea sarcinilor. În același timp:

- sincronizarea externă implică coordonarea strategiei investiționale, strategiei de dezvoltare a întreprinderii și a conjuncturii pieței investiționale;

- sincronizarea internă prevede realizarea anumitor direcții de investiție și cu resursele investiționale ale întreprinderii

5. Evaluarea strategiei investiționale, care se realizează pe baza sistemului de criterii elaborat.

Condiția obligatorie de analiză a eficienței strategiei investiționale este sistemul ei de evaluare. Pentru aceasta, de regulă, managementul întreprinderii elaborează criterii de evaluare și caracteristicile lor de bază. O listă a criteriilor de evaluare a strategiei investiționale este prezentată în tabelul 3.3.

Tabelul 3.3. Lista criteriilor de evaluare a strategiei unei întreprinderi

Criteriile	Caracteristica
1. Coordonarea strategiei investiționale cu strategia generală de dezvoltare a întreprinderii	Se evaluează coordonarea dintre obiective, direcții și etapele strategiei investiționale și economice a întreprinderii
2. Echilibrul intern al strategiei investiționale	Se evaluează coordonarea și echilibrul dintre anumite obiective și direcții ale strategiei investiționale
3. Coordonarea strategiei investiționale cu mediul extern	Se evaluează concordanța strategiei investiționale cu schimbările prognozate a dezvoltării economice, climatului investițional și pieței.
4. Realizarea strategiei investiționale, ținând cont de resursa potențială existentă	Se evaluează potențialul întreprinderii în formarea resurselor sale investiționale, potențialul uman și tehnic al întreprinderii, capacitatea de a atrage resurse externe, inclusiv financiare, tehnice, tehnologice, materiale, materii prime, energetice și alte.
5. Admisibilitatea nivelului de risc al strategiei investiționale	Se evaluează nivelurile riscului investițional, consecințele financiare pentru întreprindere, modalitățile de compensare a lor
6. Eficacitatea strategiei investiționale	Se evaluează eficiența realizării strategiei investiționale, inclusiv indicatorii cantitativi și calitativi

Sursa: elaborat de autor

Astfel, considerăm că procesul de formare al planului strategic al activității investiționale este un fenomen complex cu o structură etajată. Pentru o bună înțelegere a proceselor care au loc în interiorul acestui fenomen, a fost nevoie de a stimula modele, obținute prin cercetare, și, în baza lor, am elaborat un model pentru adoptarea și implementarea deciziei investiționale care poate fi aplicat la întreprinderile moldovenești. Prin urmare, pentru a dezvolta procesul decizional în elaborarea planului strategic al activității investiționale a întreprinderilor, poate fi folosit modelul de imitare, care combină metode matematice și informale, adică metode stricte a modelelor formalizate cu aprecierile experților.

Strategia investițională permite evaluarea influenței diferitor factori ai mediului de investiție asupra rezultatelor activității investiționale, analiza diferitor opțiuni de plasament luând în calcul gama largă de indicatori și argumentarea alegerii, care ar asigura dezvoltarea strategică a întreprinderii în mediul competitiv în condițiile integrării europene.

3.4. Dezvoltarea activității de investiții în cadrul întreprinderilor autohtone în baza programei computerizate „Strateg-Invest”

Conform studiului, elaborarea și punerea în aplicare a strategiei investiționale în întreprinderi constituie un element important în stimularea și activizarea activității investiționale, fiind o condiție prealabilă pentru realizarea competitivității afacerii pe termen lung. Cu toate acestea, elaborarea strategiei investiționale reprezintă o etapă dificilă de planificare a activității investiționale, care necesită un set specific de cunoștințe și competențe a managerului de investiții. Urmărirea implementării și realizării strategiei activității investiționale la întreprindere, în opinia autorului, poate fi realizată prin utilizarea contabilizării activității investiționale prin intermediul tehnologiilor de informare, iar elaborarea strategiei, cu ajutorul modelării activității investiționale. Ar trebui de remarcat că modelarea activității investiționale este o direcție cheie în managementul modern, deoarece utilizarea de modele în planificarea și implementarea investițiilor permite nu numai calcularea venitului estimat, reducerea incertitudinii și riscului legate de activitatea investițională a întreprinderii, dar și definirea modurilor de realizare a competitivității întreprinderii pe piața globală și europeană.

Reieșind din nevoia urgentă de a elabora și actualiza strategiile investiționale ale întreprinderilor moldovenești, și analizând programele existente de contabilizare a investițiilor, am ajuns la concluzia că este necesară elaborarea unui sistem automatizat, care sprijină procesul de modelare a strategiei de investiție. De asemenea este necesară elaborarea materialelor metodico-științifice și a recomandărilor practice pentru structurarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderilor.

În opinia noastră, sistemul automatizat, care sprijină procesul de modelare a strategiei investiționale, va oferi o înaltă calitate de elaborare a strategiei investiționale prin reducerea timpului de efectuare, reducerea impactului negativ al factorilor mediului intern și extern, distribuirea rațională a activelor fondului investițional al întreprinderii, asigurarea controlului suplimentar al indicatorilor obținuți din rapoarte etc. [59, pp.41-46]. Acest sistem va simplifica procesul de luare a deciziei investiționale, prelucrare a datelor, elaborare și urmărire a datelor de mișcare a investițiilor, va oferi acces rapid și convenabil la indicatorii activității investiționale. Cu toate acestea, sistemul elaborat de noi, spre deosebire de programele existente de contabilitate a investiției la întreprinderi, se va concentra pe identificarea și rezolvarea problemelor, precum și reducerea influenței negative a factorilor asupra activității investiționale identificate în procesul de studiu.

Analizând sursele de pe internet, am descoperit câteva programe (software) pentru contabilizarea investițiilor în cadrul întreprinderilor. Dintre programele străine, ar trebui de

remarcat următoarele: PROJECT EXPERT 6 Professional și „COMFAR”, iar dintre programele ruse: „ИНВЕТОР”, „АЛЪТ-ИНВЕСТ”, FOCCAL, „ТЭО-ИНВЕСТ” etc. În tabelul de mai jos vom prezenta posibilitățile funcționale și parametrii pentru utilizarea programelor străine de contabilizare a investițiilor (tabelul 3.4), deoarece acestea sunt bazate pe standardele internaționale de contabilitate (ca și în Moldova), în timp ce programele rusești se bazează pe standardele adoptate în această țară [59, pp.41-46].

Tabelul 3.4. Posibilitățile funcționale și parametrii pentru utilizarea programelor străine de contabilitate a investițiilor la întreprinderi

Denumirea programei	Posibilitățile funcționale	Descrierea activității investiționale	Descrierea activității financiare	Caracteristicile operaționale și tehnice
PROJECT EXPERT 6 Professional	Programul este creat conform abordării moderne de calcul și analiză a proiectelor investiționale, având la bază principiile standardelor internaționale de contabilitate.	Include: planul calendaristic, programul de vânzare a fiecărui produs, luând în considerare caracterul sezonier, condițiile de livrare și de plată; programul de producție (volumul producției fabricate, rata de consum a fiecărui tip de materie primă pe unitate de producție, volumul producției fabricate etc.)	Include: formarea de capital propriu și împrumut, posibilitatea de optimizare a măriri împrumutului în funcție de soldul de fonduri în cont, gestionarea capitalului propriu prin plasamente - plasarea fondurilor temporar libere în proiecte alternative.	Programul funcționează cu Windows 95, 98, NT și este un program independent care nu necesită alte aplicații auxiliare pentru lansarea sa. Programul asigură transmiterea rapoartelor în MS Word, posibilitatea de a copia tabelele finale în MS Excel și alte tabele electronice.
COMFAR (версия 3.0)	La baza acestui program stă metoda Organizației de dezvoltare industrială a Organizației Națiunilor Unite. Reprezintă un instrument universal pentru descrierea și calcularea tuturor fazelor fundamentale ale proiectării investiționale.	Include: descrierea costurilor de producție, care pot fi atribuite la capacitatea nominală de producție sau unitatea de producție. Programul calculează vânzările pentru fiecare produs.	Descrierea capitalului social și de risc, creditelor pe termen scurt și termen lung, distribuirea profitului, descrierea valutei proiectului și a mediului fiscal. Cu toate acestea, pentru calcul nu permite folosirea diferitor tipuri de impozite, determinarea bazei lor impozabile și atribuirea la diferite tipuri de costuri	Reprezintă un program pentru Windows 95, 98. Sistemul este disponibil în întregime în limba engleză, datele, descrierea și ghidul utilizatorului sunt de asemenea, în limba engleză

Sursa: elaborat de autor în baza [59]

Pentru comparație, vă prezentăm descrierea programului rusesc „АЛЪТ-ИНВЕСТ”. Programul corespunde practic recomandărilor metodice ale ЮНИДО. Pentru calculul indicatorilor eficienței proiectului investițional se utilizează modelul de simulare a fluxurilor

bănești. Dat fiind faptul că programul este creat prin folosirea tabelor electronice, acesta oferă utilizatorului în mod standard funcția de a descrie toate tipurile de activitate cu algoritmi doriți. Programul vă permite să setați aproape toate datele sursă nu numai ca unități permanente sau serie discretă, dar și ca variabile sau chiar funcții complexe. Cu toate acestea, complexitatea modificărilor necesită o anumită calificare a utilizatorului. Descrierea activității investiționale a proiectului vă permite să utilizați diferite moduri de achiziție a mijloacelor fixe (cumpărare și leasing), precum și diverse metode de amortizare. Programul „АЛЪТ-ИНВЕСТ” este implementat în forma tabelor Microsoft Excel. Aceasta înseamnă că pentru a lucra cu sistemul trebuie să aveți „Excel” pe computer, iar acest fapt nicicum nu poate fi atribuit la neajunsurile „АЛЪТ-ИНВЕСТ”, deoarece acest tip de tabele electronice este răspândit aproape peste tot [59, pp.41-46].

Cu toate acestea, pentru elaborarea/actualizarea și punerea în aplicare a strategiei investiționale la întreprindere, nu am reușit să găsim un program de calculator. Prin urmare, ca răspuns la o nevoie existentă, noi am elaborat programul de calculator „Strateg-Invest”.

Descrierea formalizată a procesului de modelare a strategiei investiționale a întreprinderii cu ajutorul programului „Strateg-Invest”

Descrierea programului: programul pentru calculator „Strateg-Invest” este destinat pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii, oferă o descriere detaliată și evidența activității investiționale a întreprinderii cu formularea obiectivelor activității investiționale, indicarea surselor de investiții și monitorizarea formării fondului de investiții, identificarea și evaluarea problemelor activității investiționale, evidența influenței pozitive și negative a factorilor mediului intern și extern asupra activității investiționale (activă sau pasivă), evaluarea nivelului activității investiționale (activitatea sau pasivitatea) monitorizarea proiectelor investiționale, prognosticul activității investiționale a întreprinderii în perspectivă [60, p.6].

Posibilitățile funcționale ale programului: Programul se bazează pe metodologia elaborării strategiei clasice de specializare pentru strategii de investiție, cu elemente necesare, descrise și studiate în cadrul lucrării de față. Programul este un instrument de planificare strategică universală, de monitorizare și prognoză a activității investiționale a întreprinderii.

Caracteristicile tehnice ale programului: Programul este scris în limbile de programare PHP, Javascript, HTML, CSS și rulează în Windows. Pentru suportul tehnic sunt necesare cerințe minime – 100 MHz CPU, 16 Mb RAM memorie și 20 MB de spațiu liber pe disc. Programul este de încredere, protejat de o cheie electronică de utilizare neautorizată și copiere.

Principalele opțiuni ale strategiei investiționale, prevăzute de program: în procesul de modelare sunt prevăzute două opțiuni, prima are ca scop elaborarea noii strategii, iar a doua – actualizarea strategiei existente în întreprindere.

Etapele principale de modelare a strategiei investiționale: în programul propus, procesul de elaborare sau actualizare a strategiei investiționale implică 5 etape, care sunt legate într-un mod logic între ele și care caracterizează activitatea investițională a întreprinderii (fig. 3.11).

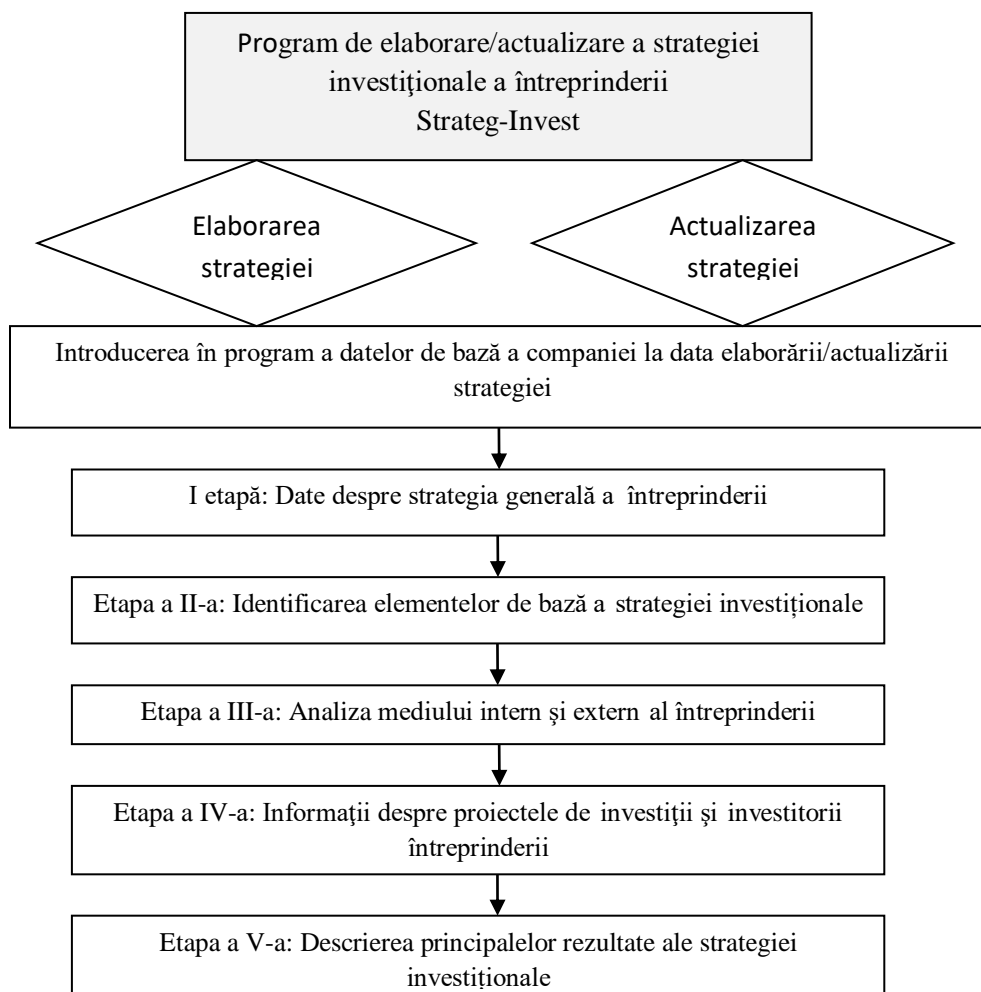

Fig. 3.11. Etapele de bază ale elaborării strategiei investiționale

Sursa: elaborată de autor

Etapele de elaborare/actualizare a strategiei investiționale includ:

(1) definirea misiunii, scopurilor și obiectivelor activității investiționale, adoptarea nivelului: activitatea investițională activă sau activitatea investițională pasivă; determinarea cuantumului total al Fondului de investiții, precum și planul de reprovizionare și utilizare a lui în timpul implementării strategiei investiționale (cu descrierea veniturilor și cheltuielilor Fondului de investiții);

(2) planificarea tipurilor și ponderea investițiilor planificate: reale, de portofoliu, investiții în active nemateriale, investiții în capitalul uman;

(3) identificarea surselor de finanțare (proprie, împrumutate, de stat etc.) pentru fiecare tip de investiție împreună cu indicarea ponderii mijloacelor bănești, alocate din fondul de investiții a întreprinderii; calculul indicatorilor;

(4) evaluarea nivelului activității investiționale active a întreprinderii, în ultimii 5 ani, pe o scară de la 0 la 100 % cu indicarea criteriilor care determină activitatea investițională activă și pasivă a întreprinderii; calculul indicatorilor;

(5) analiza climatului investițional al țării, industriei, regiunii, factorii priorităților investiționale și avantajelor competitive ale întreprinderii, SWOT – analiza activității operaționale și financiare a întreprinderii;

(6) identificarea și determinarea direcției de influență a factorilor mediului extern asupra activității investiționale a întreprinderii (la momentul de elaborare a strategiei);

(7) identificarea problemelor existente și predicția apariției problemelor ulterioare care pot apărea în timpul efectuării activității investiționale a unei anumite întreprinderi; calculul indicatorilor;

(8) elaborarea, selecția și analiza proiectelor investiționale, alegerea alternativelor în vederea unui nivel acceptabil de rentabilitate și risc; descrierea și contabilizarea proiectelor acceptate pentru implementare, planificarea implementării proiectelor în viitor; calculul indicatorilor;

(9) identificarea factorilor de stimulare a activității investiționale la întreprindere, luarea în calcul a necesității de specialiști, selecția criteriilor de formare a culturii investiționale în cadrul întreprinderii.

Descrierea etapelor de modelare a strategiei investiționale: Programul pentru calculator oferă utilizatorilor să introducă în program perioada planificată de realizare a strategiei (fig. 3.12).

Denumirea strategiei

Rugăm să introduceți denumirea întreprinderii și perioada planificată de realizare a strategiei

ATENȚIE!!!
Pentru elaborarea/ actualizarea strategiei investiționale aveți nevoie de:
1. Raportul anual *Situațiile financiare ale întreprinderii (cu anexe)*;
2. Raportul statistic anual al întreprinderii *Cu privire la investiții Nr. 2-INV*

Denumirea întreprinderii, forma organizational-juridică	Brutgrup Exemplu: Nistru SRL
Data	20.11.2017
Perioada de realizare a strategiei	01.01.2018 - 31.12.2018

Salvați Pasul următor

Fig. 3.12. Introducerea perioadei de realizarea a strategiei

Sursa: elaborată de autor [60, p.13]

Programul oferă utilizatorilor funcția de a introduce în program datele indicatorilor principali ai raportului financiar al întreprinderii la începutul elaborării/actualizării strategiei investiționale.

Utilizatori ai programului pot fi directorii întreprinderilor, managerii implicați nemijlocit în planificarea și organizarea investițiilor în cadrul întreprinderii.

I Etapă de elaborare/actualizare a strategiei cuprinde introducerea în program a datelor de bază ale strategiei generale a întreprinderii. Presupunând că strategia investițională trebuie să fie subordonată strategiei generale și în scopul planificării raționale, utilizatorului programului i se recomandă să introducă datele despre misiunea și scopurile activității întreprinderii, principalele sarcini în domeniile de activitate a întreprinderii: producție, comercializare, servicii, precum și să specifice principalele tipuri de produse/servicii ale întreprinderii, furnizorii principali, piețele de desfacere și clienții (fig. 3.13).

Etapa I: Date despre strategia generală a întreprinderii

Rugăm să introduceți datele din strategia generală sau din planul de afaceri al întreprinderii

Misiunea companiei	asigurarea populației cu produsele de panificație Text scurt, nu mai mult de 500 de caractere
Scopul activității întreprinderii	prelucrarea cerealelor Adaugă lista separată prin ;
Obiectivele generale de activitate a întreprinderii	producerea produselor de panificație, creșterea cifrei de afaceri și profitului, îmbunătățirea calității produselor Adaugă lista separată prin ;

Fig. 3.13. Introducerea datelor despre strategia generală a întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.16]

Etapa a 2-a de elaborare/actualizare a strategiei include identificarea și introducerea în program a elementelor de bază ale strategiei investiționale, care sunt împărțite în subetape, și anume:

- 2.1. evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderii;
- 2.2. determinarea tipului activității investiționale a întreprinderii;
- 2.3. determinarea structurii investițiilor disponibile în întreprindere;
- 2.4. identificarea surselor de finanțare a investițiilor la întreprindere.

În primul rând, utilizatorii sunt invitați la evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderii de la 0 (nu are loc) la 10% (nivelul maxim) pentru fiecare tip de investiție, disponibil la întreprindere. În baza datelor introduse, programul furnizează un rezultat – nivelul activității investiționale, în formă de procente (fig. 3.14)

Etapa II: Identificarea elementelor de baza a strategiei investiționale

2.1. Determinarea nivelului activității investiționale a întreprinderii

Rugăm să evaluați nivelul existent (real) pe direcțiile de activitate a investițiilor la întreprindere (de la 0 până la 10 puncte)

Direcțiile de activitate a investițiilor	Evaluare (puncte)
Investiții în construcția și reconstrucția clădirilor	10 Număr între 0-10
Investiții în achiziționarea de noi echipamente și linii tehnologice	6 Număr între 0-10
Investiții în cumpărarea și renovarea altor mijloace fixe	3 Număr între 0-10

Fig. 3.14. Evaluarea nivelului activității investiționale a întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.18]

Pentru a determina tipul activității investiționale a întreprinderii, utilizatorii sunt rugați să identifice gradul activ (50 % sau mai mult) sau pasiv (mai puțin de 50 %) al activității investiționale în funcție de anumite criterii, care au fost stabilite în partea teoretică a lucrării. În baza datelor introduse, programul furnizează un rezultat – nivelul activității investiționale, în formă de procente (fig. 3.15).

Etapa II: Identificarea elementelor de bază a strategiei investiționale

2.2. Determinarea tipului activității investiționale a întreprinderii

Rugăm să evaluați, după criteriile de activitate propuse, acțiunile existente (reale) în cadrul întreprinderii (de la 0 până la 10 puncte)

Criterii de activitate	Acțiuni existente la întreprindere	Evaluare (puncte)
Valorificarea politicii investiționale a țării	monitorizarea permanentă a legislației	5 Număr între 0-10
Nivelul de participare la formarea de atractivitate investițională a regiunii	înalț	8 Număr între 0-10
Elaborarea, implementarea și actualizarea periodică a strategii de investiții	apare în mod regulat	4

Fig. 3.15. Determinarea tipului activității investiționale a întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.20]

Pentru a determina structura de investiții a întreprinderii, utilizatorului i se solicită să aleagă din listă tipurile și să introducă suma disponibilă pentru investiții la întreprindere, anterior grupate pe categorii: investiții reale, investiții de portofoliu, investiții în active nemateriale și

investiții în capitalul uman (fig. 3.16). În cazul în care există alte grupuri de investiții la întreprindere, utilizatorii sunt rugați să le introducă în program, în categoria „alte”.

Etapa II: Identificarea elementelor de bază a strategiei investiționale

2.3. Determinarea structurii investițiilor disponibile în întreprindere

Rugăm să alegeți tipurile investițiilor existente la întreprindere și să introduceți valoarea lor contabilă (din Situațiile financiare, anexa 1. Informațiile privind activele imobilizate și/sau Raportul statistic anual „Cu privire la investiții” Nr. 2-INV)

Tipuri de investiții	Existența investițiilor	Suma investițiilor (lei)	Pondere, %
Investiții reale (mijloace fixe, total)	☒ Alege	795069	99.86
Investiții financiare	☐ Alege		
Investiții în active necorporale	☒ Alege	1120	0.14

Fig. 3.16. Determinarea structurii investițiilor a întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.24]

Astfel, programul calculează ponderea fiecărei categorii de investiții în suma totală de investiții, în procente. Un punct important în strategia investițională a întreprinderii și, respectiv, elementul ei important este determinarea surselor de finanțare a activității investiționale. Prin urmare, în următoarea subetapă, programul propune stabilirea surselor de finanțare a investițiilor, selectarea surselor existente și specificarea sumei în moneda națională. În cazul în care există alte surse de finanțare la întreprindere, neprevăzute în listă, utilizatorul este solicitat să introducă aceste surse în categoria „alte surse”. Astfel, la fel ca în subetapa anterioară, ponderea surselor de finanțare a investițiilor este calculată de program (fig. 3.17). Valoarea totală a surselor de finanțare a investițiilor reprezintă fondul de investiții al întreprinderii.

Etapa II: Identificarea elementelor de bază a strategiei investiționale

2.4. Identificarea surselor de finanțare a investițiilor la întreprindere

Rugăm să alegeți sursele de finanțare a investițiilor existente și/sau planificate și introduceți valoarea lor bănească (în lei)

Tipurile surselor de finanțare a investițiilor	Existența surselor	Suma (lei)	Pondere, %
Subsidii de stat	☐ Alege		
Fondurile proprii ale întreprinderii	☒ Alege	368766	9.08
• profit nerepartizat, total	☒ Alege	368766	100.00
• rezerve	☐ Alege		

Fig. 3.17. Identificarea surselor de finanțare a investițiilor la întreprindere

Sursa: elaborată de autor [60, p.27]

Etapa a 3-a a elaborării/actualizării strategiei prevede analiza mediului intern și extern al întreprinderii, care include analiza climatului investițional; identificarea factorilor care influențează activitatea de investiții a întreprinderii; identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în procesul de realizare a activității investiționale, precum și analiza SWOT și determinarea avantajelor competitive ale întreprinderii.

Pentru evaluarea climatului investițional, utilizatorii sunt rugați să evalueze factorii mediului extern, care constituie climatul investițional, de la 0 la 10 puncte fiecare. Rezultatul reprezintă o evaluare a climatului investițional în puncte (fig. 3.18)

Etapa III: Analiza mediului intern și extern al întreprinderii

3.1. Evaluarea climatului investițional

Rugăm să evaluați factorii climatului investițional în care activează întreprinderea (de la 0 până la 10 puncte)

Factorii climatului investițional	Evaluare (puncte)
Disponibilitatea resurselor naturale și starea ecologiei	8 Număr între 0-10
Calitatea și competitivitatea forței de muncă	7 Număr între 0-10
Nivelul de dezvoltare al regiunii și industriei	6 Număr între 0-10

Fig. 3.18. Evaluarea climatului investițional

Sursa: elaborată de autor [60, p.30]

În vederea identificării factorilor care influențează asupra activității investiționale a întreprinderii, precum și determinării direcției acestei influențe (pozitive sau negative), utilizatorii sunt rugați să aleagă factorii de influență asupra mediului intern și extern din listă sau să introducă factorii, neprevăzuți în program, în categoria „alte” (fig. 3.19).

Etapa III: Analiza mediului intern și extern al întreprinderii

3.2. Identificarea factorilor de impact asupra activității investiționale a întreprinderii

Rugăm să alegeți factorii mediului intern și extern asupra activității investiționale a întreprinderii și să identificați direcția de influență (influențează pozitiv și/sau influențează negativ)

Factorii mediului intern și extern	Influențează pozitiv	Influențează negativ
Politica de investiții a statului	☒ Pozitiv	☐ Negativ
Atractivitatea investițională a regiunii	☒ Pozitiv	☒ Negativ
Strategia de investiții la întreprindere	☒ Pozitiv	☒ Negativ
Dimensiunile întreprinderii (mic, mediu, mare)	☒ Pozitiv	☐ Negativ

Fig. 3.19. Identificarea factorilor de impact asupra activității investiționale

Sursa: elaborată de autor [60, p.32]

Un element important al strategiei de investiții este identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în procesul efectuării activității investiționale a întreprinderii. Prin urmare, următoarea subetapă este identificarea acestor probleme. Pentru aceasta, utilizatorii sunt solicitați să aleagă tipurile de probleme existente din lista propusă și, în cazul în care ele nu sunt prevăzute, să fie introdusă această informație în categoria „alte” (fig. 3.20).

Etapa III: Analiza mediului intern și extern al întreprinderii

3.3. Identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în activitatea investițională

Tipurile de probleme în implementarea activității investiționale	Probleme existente
Deservirea juridică a activității investiționale	☒ Alege
Instabilitate politică	☒ Alege
Politica creditar- financiară și fiscală a statului	☒ Alege
Climatul investițional și atractivitatea investițională	☐ Alege
Dinamismul pieței investiționale și disponibilitatea pe piață a bunurilor conform cererii de investiții	☒ Alege
Probleme intra-organizaționale (producție, achiziții, vânzări, marketing, personal, etc.)	☒ Alege
Probleme financiare (profituri mai mici, cifra de afaceri de numerar, etc.)	☒ Alege

Fig. 3.20. Identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în activitatea investițională

Sursa: elaborată de autor [60, p.35]

Una din cele mai eficiente și cel mai des aplicate metode a managementului strategic este SWOT – analiza activității întreprinderii. De aceea, următoarea subetapă de elaborare a strategiei este identificarea punctelor forte și punctelor slabe, precum și a oportunităților și riscurilor activității întreprinderii. Din lista elementelor de analiză, utilizatorii sunt solicitați să aleagă elementele existente la întreprindere (fig. 3.21).

Etapa III: Analiza mediului intern și extern al întreprinderii

3.4. SWOT – analiza activității întreprinderii

Rugăm să alegeți elementele de analiza SWOT, existente în activitatea investițională a întreprinderii

Elemente de analiza SWOT	Elemente existente	Elemente de analiza SWOT	Elemente existente
Părțile forte		Părțile slabe	
calitate superioară și gamă largă de produse	☒ Alege	calitate scăzută și nomenclatura îngustă a produselor	☐ Alege
personal calificat	☒ Alege	calificare scăzută a personalului de bază	☐ Alege
sistem puternic și stabil al managementului	☒ Alege	sistem slab de management	☐ Alege
suficiența și disponibilitatea resurselor financiare	☐ Alege	insuficiența resurselor financiare	☒ Alege

Fig. 3.21. SWOT – analiza activității întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.36]

Și subetapa finală a etapei a 3-a a elaborării strategiei este identificarea și evaluarea avantajelor competitive ale întreprinderii. Pentru aceasta, utilizatorul este solicitat să aleagă tipurile de avantaje competitive pentru întreprindere din lista propusă și să le evalueze. Rezultatul este nivelul avantajelor competitive, exprimat în puncte (fig. 3.22).

Etapa III: Analiza mediului intern și extern al întreprinderii

3.5. Avantajele competitive ale întreprinderii

Rugăm să evaluați avantajele competitive ale întreprinderii (de la 0 până la 10 puncte)

Tipurile de avantaje competitive ale întreprinderii	Evaluare (puncte)
Poziții de lider pe piața de bunuri și servicii	0 Număr între 0-10
Acces la calitate și preț accesibil la materii prime și alte resurse	7 Număr între 0-10
Relații puternice cu furnizorii, rețea de vânzări bine stabilită	8 Număr între 0-10
O bună reputație și preferința consumatorului	7

Fig. 3.22. Avantajele competitive ale întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.38]

Etapa a 4-a de elaborare/actualizare a strategiei prevede determinarea factorilor care vor fi utilizați pentru stimularea activității investiționale a întreprinderii; planificarea efectuării investițiilor, precum și determinarea metodelor prin care se preconizează atragerea investițiilor la întreprindere (fig. 3.23, fig. 3.24, fig. 3.25).

Etapa IV: Informații despre proiectele de investiții și investitorii întreprinderii

4.1. Identificarea factorilor, utilizați la stimularea activității investiționale a întreprinderii

Rugăm să alegeți factorii de stimulare a activității investiționale a întreprinderii, pe care Dvs. planificați să-i utilizați în viitor

Factorii de stimulare a activității investiționale a întreprinderii	Se planifică de a utiliza
Progresul tehnico-științific	☒ Alege
Inovarea și implementarea de noi produse/servicii	☒ Alege
Proiecte cu randament ridicat de investiții	☒ Alege
Reducerea nivelului de risc investițional	☒ Alege

Fig. 3.23. Identificarea factorilor utilizați la stimularea activității investiționale a întreprinderii

Sursa: elaborată de autor [60, p.40]

Etapa IV: Informații despre proiectele de investiții și investitorii întreprinderii

4.2. Planificarea investițiilor și a cheltuielilor fondului de investiții

Rugăm să indicați investițiile planificate și valoarea bănească pentru efectuarea lor

Acțiuni de investiții	Se planifică realizarea	Suma planificată (lei)	Pondere, %
Achiziționarea de echipamente	☒ Alege	____	0.00
Construcții/renovare cladiri	☐ Alege	____	0.00
Achiziționarea activelor necorporale	☐ Alege	____	0.00

Fig. 3.24. Planificarea investițiilor și a cheltuielilor fondului de investiții

Sursa: elaborată de autor [60, p.42]

Etapa IV: Informații despre proiectele de investiții și investitorii întreprinderii

4.3. Selectarea metodelor de atragere a investitorilor locali și străini

Rugăm să selectați metodele de atragere a investițiilor, pe care Dvs. planificați să le utilizați

Metode de atragere a investitorilor locali și străini	Se planifică de a utiliza
Apel direct către acționari, proprietarii companiei, părțile interesate, populație	☒ Alege
Emiterea de acțiuni, obligațiuni	☐ Alege
Atragerea investitorilor prin fondurile de investiții, companii de consultanță	☒ Alege
Elaborarea proiectelor și participarea la diferite concursuri	☒ Alege
Participarea la conferințe, expoziții, târguri	☒ Alege

Fig. 3.25. Selectarea metodelor de atragere a investițiilor locale și străine

Sursa: elaborată de autor [60, p.49]

Etapa a 5-a de elaborare/actualizare a strategiei prevede determinarea rezultatelor de bază în urma implementării strategiei investiționale la întreprindere. La baza rezultatelor preconizate stau calculele de date din etapele anterioare de elaborare a strategiei investiționale. În acest scop, programul solicită utilizatorului să analizeze potențialul investițional existent, precum și starea activității investiționale dorite în viitor și să completeze indicatorii corespunzători în program (fig. 3.26).

După completarea elementelor necesare la etapa a 5-a și salvarea lor în program, procesul de elaborare a strategiei investiționale a întreprinderii este considerat încheiat și documentul, adică strategia investițională a întreprinderii, este gata pentru a fi tipărit.

Etapa V: Descrierea principalelor rezultate ale strategiei investiționale

Rezultatele preconizate ale strategiei investiționale

Rugăm să indicați creșterea sau scăderea indicatorilor preconizați în raport cu nivelul existent

Introduceți datele preconizate

1. Creșterea nivelului activității investiționale a întreprinderii până la puncte în baza
 (conform datelor introduse în tabelul 2.1 - 28 puncte)

2. Creșterea investițiilor active ale întreprinderii până la puncte în baza
(conform datelor introduse în tabelul 2.2 - 58 puncte)

3. Mărirea ponderii investițiilor în cu % (specificați conform datelor introduse în tabelul 2.3)

Fig. 3.26. Rezultatele preconizate ale strategiei investiționale

Sursa: elaborată de autor [60, p.50]

În cazul în care strategia investițională este actualizată, atunci programul afișează starea anterioară a activității investiționale a întreprinderii, introdusă de utilizator în trecut, și compară cu starea și rezultatele dorite în prezent. Pentru aceasta se folosește o prezentare grafică a datelor obținute.

Certificatul de înregistrare a programului „Strateg-Invest” la AGEPI este prezentat în anexa 9, site-ul programei „Strateg-Invest” – în anexa 10, iar lista clienților care au utilizat programul este prezentată în anexa 11. Exemplu strategiei investiționale elaborate cu ajutorul programei „Strateg-Invest” este prezentat în anexa 15.

Printre sursele efectului economic în urma implementării și utilizării programului care susține procesul de modelare a strategiei investiționale pot fi distinse:

- 1) reducerea duratei de efectuare a contabilizării de modelare a strategiei investiționale;
- 2) reducerea cheltuielilor în baza efectuării procesului de modelare;
- 3) scăderea influenței greșelilor a personalului întreprinderii și reducerea numărului de greșeli în timpul implementării procesului;
- 4) planificarea mai exactă a timpului și a resurselor necesare pentru modelarea strategiei.

Implementarea programului de modelare a strategiei investiționale oferă întreprinderii posibilitatea de a obține o strategie investițională de încredere, calitativă și elaborată la timp, care influențează favorabil asupra activității întreprinderii. Astfel, elaborarea strategiei investiționale a întreprinderii permite utilizarea rațională a resurselor investiționale, fapt care, desigur, duce la creșterea eficienței activității ei.

3.5. Concluzii la capitolul 3

Cercetarea managementului investițional în cadrul întreprinderilor naționale și internaționale și a influenței factorilor interni și externi asupra activității investiționale a întreprinderilor ne-a permis să formulăm următoarele concluzii:

1. Activitatea investițională a întreprinderii este un mecanism important la realizarea competitivității și dezvoltarea businessului pe termen lung. *Sunt clasificați factorii interni și externi care influențează activitatea investițională a întreprinderii. Analiza factorilor externi a demonstrat faptul că principalul factor care influențează activitatea investițională este politica de investiții a statului. În urma cercetărilor, autorul a evidențiat rolul Statului și etapele în reglementarea activităților investiționale, precum și sarcinile principale ale politicii de investiții. Analiza factorilor interni a arătat, că principalul factor care influențează activitatea investițională sunt strategiile investiționale și politica științifico-tehnică a întreprinderii.*
2. Cercetările au permis divizarea activității investiționale în activitatea activă și pasivă. *Autorul a constatat faptul că intensitatea sporită de investiții se observă la întreprinderile angajate în inovare și implementarea noilor tehnologii, realizarea produselor noi, a noilor metode de administrare, marketing, servicii post-vânzare.*
3. Rezultatele studiului intensității investiționale a întreprinderilor au demonstrat că:
 - Intensitatea investițională se observă la întreprinderile cu tendință pozitivă a rezultatelor financiare a activității economice;
 - Factorii au un impact atât pozitiv, cât și negativ asupra activității investiționale a întreprinderilor;
 - Cel mai mare impact pozitiv asupra intensității investiționale a întreprinderilor din Moldova au astfel de factori, ca: strategia de investiții a întreprinderii, politica tehnico-științifică a întreprinderii și atragerea investitorilor străini, iar asupra întreprinderilor elvețiene – strategia investițională a întreprinderii, starea financiară a întreprinderii și volumul de producție și servicii;
 - Factorii cu cea mai mare influență negativă asupra intensității investiționale, atât la întreprinderile din Moldova, cât și la întreprinderile din Elveția, sunt: riscul de investiție; inflația și rata dobânzii bancare;
 - Dinamica influenței factorilor asupra intensității investiționale a întreprinderii sau are tendința de creștere a influenței, sau rămâne fără modificări;

- Activitatea de investiții la întreprinderile din Moldova depinde mult de factorii interni și externi, în timp ce la întreprinderile elvețiene – de factorii interni, adică de strategiile investiționale și situația financiară a întreprinderii;
 - În timpul realizării activității de investiții, întreprinderile se confruntă cu diferite probleme: majoritatea respondenților întreprinderilor din Moldova au indicat probleme economice interne, iar respondenții întreprinderilor elvețiene au indicat probleme ce țin de climatul investițional, atractivitatea investițională a businessului și dinamismul pieței investiționale;
 - Activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova este stimulată pozitiv de factorul extern – progresul tehnico-științific, iar întreprinderile elvețiene sunt stimulate de factorul intern – inovația și implementarea de noi produse/servicii;
 - Strategiile de investiții, implementate la întreprinderile din Moldova, determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului la 80%, iar părerile respondenților întreprinderilor elvețiene s-au divizat în intervalul de la 20% până la 90%.
4. Generalizând rezultatele cercetării intensității investiționale la întreprinderile din Moldova și Elveția, autorul a ajuns la concluzia, că *managementul strategic și dezvoltarea de strategii investiționale în întreprinderi este un instrument important și necesar pentru realizarea unui business competitiv pe termen lung.*
5. În baza rezultatelor cercetării a fost elaborat algoritmul actualizării *Strategiei investiționale a întreprinderii*. Algoritmul a devenit drept bază pentru *elaborarea programului computerizat „Strateg-Invest”*, care permite modelarea dezvoltării activității de investiții în cadrul întreprinderilor utilizând tehnologiile informaționale. În paragraful 3.4. a fost prezentată *Descrierea formalizată a procesului de modelare a strategiei investiționale a întreprinderii cu ajutorul programului „Strateg-Invest”*.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele cercetărilor teoretice și practice în domeniul managementului de investiții au făcut posibilă soluționarea problemei științifice importante, argumentarea unei abordări strategice în managementul investițional, identificarea și formularea elementelor de bază ale strategiei de investiții la întreprindere, care a servit ca bază la elaborarea unui program pentru calculator. Eficacitatea metodei propuse este exprimată, în primul rând, prin structurarea detaliată a elementelor strategiei investiționale, care include capacitatea de a evalua nivelul activității investiționale, a determina direcțiile activității investiționale, a structura portofoliul de investiții, avantajele competitive ale întreprinderii etc. Metoda propusă va reduce costurile pentru elaborarea/actualizarea strategiei de investiții.

Studiile teoretice și practice, efectuate de către autorul lucrării, precum și rezultatele obținute, au permis formularea următoarelor concluzii generale:

1. O generalizare a abordărilor, teoriilor și conceptelor teoretice ale managementului investițiilor a făcut posibilă evidențierea etapelor de evoluție și a stabilit interesul și relevanța crescândă a studiului activității de investiții ca principala cale de promovare a progresului tehnic al întreprinderii. Analiza surselor teoretice a permis evidențierea *dezvoltării rapide a teoriilor și abordărilor în domeniul managementului investițiilor*, atât la nivel mondial, național, cât și la nivel de întreprindere. Autorul *a sistematizat teoriile investiționale și a constatat rolul conceptului de investiții în dezvoltarea durabilă a economiei Republicii Moldova* [32]. (capitolul 1, paragraful 1.1).
2. Analiza aprofundată a teoriilor secolului al XIX-lea a demonstrat faptul că o contribuție remarcabilă în dezvoltarea teoriei investițiilor la nivel macroeconomic a fost introdusă de către Ludwig von Mises, care atrage atenție la importanța investițiilor străine în economia de piață. Autorul *a interpretat modelul mișcării de investiții străine a lui Ludwig von Mises*, a analizat problemele de investiții străine ce se referă la Republica Moldova și *a atras atenție la considerațiile lui Ludwig von Mises privind Elveția*, care a servit drept bază pentru înaintarea cercetărilor ulterioare [37]. (capitolul 1, paragraful 1.1).
3. Sinteza teoriilor managementului contemporan al investițiilor a arătat că savanții au dezvoltat o varietate de concepte și modele de management investițional care sunt relevante și reprezintă fundamentele teoretice de gestionare ale activității investiționale la întreprinderi. Autorul a sistematizat modelele creșterii economice fundamentate pe investiții, propuse de diferiți savanți, și a formulat noțiunea, și anume: *managementul*

- investițional reprezintă gestionarea investițiilor și activității investiționale ale întreprinderilor în vederea asigurării planificării, elaborării și aplicării eficiente a strategiei de investiții. Autorul a argumentat importanța strategiilor investiționale în activitatea întreprinderilor din Republica Moldova [33, 42]. (capitolul 1, paragraful 1.1).*
4. Evaluarea activității de investiții a demonstrat că activitatea investițională a întreprinderilor trebuie tratată ca o unitate a două etape de bază: (1) *activitatea economică de plasare a mijloacelor financiare și (2) obținerea rezultatului economic din investiții. Analiza a arătat că activitatea investițională a întreprinderilor necesită schimbări semnificative. Au fost clasificate activitățile investiționale active și pasive ale întreprinderii. Autorul a ajuns la concluzia, că premisele investițiilor active pentru întreprinderile din Moldova sunt politica eficientă de investiții, strategiile investiționale, climatul investițional favorabil și atractivitatea investițională a obiectelor de investiții. Autorul a evidențiat particularitățile și formele politicii investiționale ale Republicii Moldova [34]. (capitolul 1, paragraful 1.2).*
 5. Analiza indicelui global de competitivitate (metoda FEM) și dezvoltării pieței financiare elvețiene și a țărilor regiunii transfrontaliere Moldova-Ucraina-România a arătat că Elveția ocupă locul patru din 140 de țări la nivel de competitivitate, iar țările regiunii transfrontaliere, ocupă locuri: România – locul 52, Ucraina – locul 83 și Moldova – locul 88. Autorul a construit ratingul țărilor de cooperare transfrontalieră Moldova-Ucraina-România pe grupe de factori, a evidențiat factorii competitivității țărilor din regiunea transfrontalieră și a constatat problemele cu care se confruntă țările în atingerea competitivității țărilor [152]. (capitolul 1, paragraful 1.3).
 6. Analiza tendințelor de investiții ale întreprinderilor autohtone a demonstrat faptul că, în majoritatea cazurilor, investițiile asigură înlocuirea mijloacelor de bază uzate ale întreprinderilor. Autorul, conform datelor statistice, a constatat că (1) *fluxurile investiționale în Republica Moldova sunt direcționate în activele materiale pe termen lung; (2) investițiile brute în active materiale pe termen lung sunt dominate de sfera de construcții, transport și comunicații, comerț; (3) principala sursă de finanțare a activității de investiții în Republica Moldova sunt fondurile proprii ale companiilor; (4) funcția socială a investițiilor, în Republica Moldova, este slab dezvoltată [35, 36]. (capitolul 2, paragraful 2.1).*
 7. Evaluarea climatului investițional al întreprinderilor din Elveția a demonstrat faptul că: (1) *țara se poziționează pe locul șase ca investitor cu investiții directe în străinătate; (2) atractivitatea Elveției pentru companii este precizată de mediul economic liberal; (3) Elveția se află pe locul trei din lume după mărimea rețelei de acorduri bilaterale de*

protecție a investițiilor; (4) nu există niciun sistem general de control al intrării investițiilor străine. În urma analizei, autorul a constatat nivelul înalt al dezvoltării activității investiționale a întreprinderilor din Elveția și a evidențiat factorii macroeconomici care asigură acest nivel (capitolul 2, paragraful 2.2).

8. Cercetarea nivelului activității investiționale a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția, prin sondaj sociologic, a demonstrat că: *(1) întreprinderile au suficiente resurse proprii de finanțare a activităților de investiții; (2) principala sursă de finanțare a activității investiționale sunt fondurile proprii; (3) o pondere însemnată la întreprinderile din Republica Moldova ocupă sursele străine de finanțare a activității investiționale, în timp ce în întreprinderile din Elveția acest tip de sursă nu este des întâlnit; (4) angajații întreprinderilor din Moldova apreciază nivelul maxim al activității investiționale a întreprinderilor la 50% și 90%, dar angajații întreprinderilor din Elveția la 80%* [38]. (capitolul 2, paragraful 2.4).
9. Cercetarea managementului investițional a demonstrat că activitatea investițională a întreprinderii este un mecanism important la realizarea competitivității și dezvoltarea businessului pe termen lung. Autorul a constatat, că cel mai mare impact pozitiv asupra activității investiționale active a întreprinderilor moldovenești au astfel de factori, ca: *(1) strategia de investiții a întreprinderii, (2) politica științifico-tehnică a întreprinderii și (3) atragerea investitorilor străini, iar asupra întreprinderilor elvețiene – (1) strategia de investiții a întreprinderii, (2) starea financiară a întreprinderii și (3) volumul de producție și servicii. Autorul a constatat faptul că intensitatea sporită de investiții se observă la întreprinderile angajate în inovare și implementarea noilor tehnologii* [39]. (capitolul 3, paragraful 3.1).
10. Analiza și interpretarea rezultatelor studiului sociologic au arătat că strategiile de investiții, implementate la întreprinderile moldovenești, determină competitivitatea întreprinderilor și a personalului la 80%. Autorul a ajuns la concluzia că *managementul strategic și dezvoltarea de strategii investiționale în întreprinderi este un instrument important și necesar pentru realizarea unui business competitiv pe termen lung. În baza rezultatelor cercetării a fost elaborat algoritmul actualizării Strategiei investiționale a întreprinderii și programul computerizat „Strateg-Invest”* [40, 41]. (capitolul 3, paragraful 3.2, 3.3).

Rezultatele obținute și necesitatea de soluționare a problemei științifice au permis autorului să formuleze următoarele recomandări pentru îmbunătățirea managementului investițiilor la întreprinderile autohtone:

1. Directorii întreprinderilor să efectueze monitorizarea activității investiționale a întreprinderilor și să identifice factorii influenței pozitive sau negative. Se recomandă identificarea clară a direcțiilor activităților investiționale necesare ale întreprinderii și elaborarea hărții direcțiilor de influență a factorilor asupra activității investiționale a întreprinderii, similar cu metoda prezentată de autor în tabelul 3.1, p. 94 și în conformitate cu algoritmul prezentat în figura 3.9, p. 111 (capitolul 3, paragraful 3.2, 3.3).
2. Managerul de investiții împreună cu directorul întreprinderii, acționarii și alte părți interesate să monitorizeze sursele potențiale de investiții în scop de formare și aprobare a Fondului de investiții, în conformitate cu algoritmul, elaborat de autor și prezentat în fig. 3.8, p. 109 (capitolul 3, paragraful 3.3).
3. Managerul de investiții să identifice problemele cu care se confruntă întreprinderea la efectuarea activității investiționale, cu divizarea problemelor care provin din mediul extern și intern, aplicând algoritmul elaborat de autor și prezentat în figura 3.10, p. 113 (capitolul 3, paragraful 3.3).
4. Să fie evaluate strategiile investiționale existente ale întreprinderii, dacă există, sau să se elaboreze o strategie investițională cu ajutorul programului de calculator „Strateg-Invest”, respectând succesiunea etapelor de modelare, prezentate în figura 3.11, p. 122. Programul „Strateg-Invest” este un produs intelectual, elaborat, ca urmare a acestui studiu și înregistrat la AGEPI cu drept de proprietate intelectuală (Certificat, Seria – PC, Nr. 5875 din 05.02.2018). Pentru ușurarea utilizării programului este elaborat Ghidul pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii [60]. (capitolul 3, paragraful 3.4).
5. Instituția Publică „Agenția de Investiții” să ia în considerare utilizarea și implementarea programului „Strateg-Invest” pentru a îmbunătăți gestionarea investițiilor, a crește activitatea investițională la întreprinderile din Republica Moldova și a realiza sarcinile stabilite de către stat.

BIBLIOGRAFIE

în limba română

1. ALBU, S. *Teoria investițională: Aplicare în evaluare și gestiune*. În: *Studia Universitatis (Seria Științe Exacte și Economice)*, nr. 2(32), Chișinău, 2010. pp. 158-164. ISSN 1857-2073.
2. *Anuarul statistic al Republicii Moldova*. Chișinău: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Tipografia Centrală, 2018. 468 p. ISBN 978-9975-53-929-6.
3. BARANOV, A. *Aplicarea conceptelor moderne manageriale în atragerea investițiilor internaționale în economia Republicii Moldova*. Tz. de doct. în șt. ec. Chișinău, 2008. 194 p.
4. BELOSTECINIC, Gr. *Investițiile străine directe și competitivitatea națională*. În: *Economica*, nr. 3(51), Chisinau, ASEM, 2005. pp. 6-22. ISSN 1810-9136.
5. BULGARU, O. *Aplicații statistice în cercetarea sociologică*. Chișinău, CEP USM, 2018. 149 p. ISBN 978-9975-142-17-5.
6. BONCIU, F. *Investițiile străine directe înainte și după criza economică mondială*. București: Editura Universitară, 2012. 177 p. ISBN 978-606-591-325-7.
7. BILAUȘ, M. *Gestiunea investițiilor*. Iași: Universitatea "Petre Andrei" din Iași, 2007. 79 p. Disponibil: <https://vdocuments.site/documents/gestiunea-investitiilor.html>
8. BILOOCAIA, S. *Dezvoltarea pieței valorilor mobiliare a Republicii Moldova în contextul integrării financiare europene*. Autor. Tz. de doct. în șt. ec., Chișinău, 2014. 30 p.
9. BOTNARI, N. *Surse de finanțare a mijloacelor fixe*. În: *Competitivitatea în economia cunoașterii, Conf. șt.-intern. 25-26 sept. 2015*. ASEM, 2015. pp.28-34. ISBN 978-9975-75-766-9.
10. BUHOCIU, F., NEGOESCU, Gh. *Investițiile în economia de tranziție*. Brăila: Editura Evrica, 1998. 194 p. ISBN 973-9499-17-1.
11. BUTĂNESCU, R. *Investiții - analiză, proces, decizie*. Sibiu: Editura Universității "Lucian Blaga", 1997. 270 p.
12. BURUIANĂ, L. *Impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării băncilor comerciale din Republica Moldova*. Tz. de doct. în șt. ec., Chișinău, 2014. 213 p.
13. CĂMĂȘOIU, I., CHILARU, V. *Investiții străine: problemele atragerii și utilizării lor în Republica Moldova*. În: *Economica* nr. 3, Chisinau, ASEM, 1997. pp. 73-76. ISSN 1810-9136.
14. CARAGANCIU, A., DOMENTI, O., CIOBU, S. *Bazele activității investiționale*. Chișinău: Editura ASEM, 2004. 322 p. ISBN 9975-75-264-0.

15. CERTAN, I. *Modalități de eficientizare a managementului sistemului financiar în condițiile globalizării*. Tz. de doct. în șt. ec. Chișinău, 2011. 189 p.
16. CERTAN, I. Investițiile și adaptarea economiei naționale la cerințele Uniunii Europene. În: *Economie și sociologie*, nr. 4, 2010. pp. 71-78. ISSN 1857-4130.
17. CINIC, L. *Factorii determinanți ai atragerii investițiilor în economia națională*. Tz. de doct. în șt. ec. Chișinău, 2007. 140 p.
18. CISTELECAN, L. *Investiții*. București: Editura Academiei, 1983.
19. CISTELECAN, L. *Economia, eficiența și finanțarea investițiilor*. București: Editura Economică, 2002. 536 p. ISBN: 973-590-627-9.
20. CIOBU, S., ș.a *Integrarea Republicii Moldova în fluxurile internaționale de investiții*. În: *Investițiile și relansarea economică: Simpozion internațional din 23-24 mai 2008*. Chișinău: ASEM, 2008, ed. VIII, pp. 96-101.
21. COBZARI, L. Investițiile – sursă importantă de finanțare a economiei naționale. În: *Analele ASEM, vol. 1*. Chișinău, 2001, pp. 286-290.
22. ENICOV, I., CHETRARU, A. Piața investițiilor în Republica Moldova – dinamici, probleme, direcții de dezvoltare. În: *Creșterea economică – prioritatea națională în contextul integrării în Uniunea Europeană*, Chișinău, 2008, pp.107-112.
23. DEMIAN, G-L. Politici și instrumente de atragere a investițiilor străine directe. București: *Revista Transilvană de Științe Administrative*, nr.1 (36), 2015. pp. 17-34. ISSN 1454-1378.
24. DESPA, R., ZIRRA, D., MUNTEANU, D. *Eficiența investițiilor*. București: Editura Universitară, 2010. 360 p.
25. DIACONU, A., URSACHE, A. Aspecte specifice în definirea conceptului de investiții. În: *Revista Română de Statistică Supliment*, nr.10, 2015. pp. 43-49. ISSN 2359-8972.
Disponibil: http://www.revistadestatistica.ro/supliment/wp-content/uploads/2015/10/RRSS_10_2015_A04RO.pdf
26. DOROGAIA, I., GROSU, V. Caracteristicile climatului investițional al Republicii Moldova. În: *Analele ASEM, Ediția a XIII-a*. Nr. 1/2015. Chișinău: ASEM, 2015. pp. 26-30. ISBN 978-9975-75-760-7.
27. DUMITRAȘCU, V., DUMITRAȘCU, R.-A. *Managementul investițiilor. Abordări teoretice și instrumente aplicative*. București: Editura Universitară, 2014. 245 p. ISBN 978-606-28-0191-5.
28. FĂTU, N., GORINCU, Gh. *Investițiile în economia de piață*. Brăila, 1992.
29. GANEA, V. Efectele investițiilor străine directe asupra întreprinderilor din Republica Moldova. În: *Economie și Sociologie*, 2012, nr. 1, pp. 109-114. ISSN 1857-4130

30. GANEA, V., ILIADI, Gh. *Investițiile de risc - finanțarea de alternativă a activității inovatoare*. Monografie. Chișinău: IEFS, 2011. 144 p. ISBN: 978-9975-4176-5-5.
31. *Ghid de redactare a tezei de doctor/doctor habilitat*. Aprobare prin Decizia CC al ANACEC, Nr. 5 din 18.12.2009. Chișinău, 2018.
32. GROSU, Victor. Conceptul de investiții și rolul lor în dezvoltarea durabilă a economiei Republicii Moldova. În: *Conferința științifico-practică cu participare internațională din 28-29 martie 2014, ediția a III-a*. Chișinău: ASEM, 2014. pp. 147-152. ISBN 978-9975-75-678-5.
33. GROSU, Victor. Strategii investiționale și importanța lor în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova. În: *Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători 2014*. Chișinău: ASEM, 2014. pp. 145-147. ISBN 978-9975-75-689-1.
34. GROSU, Victor. Particularitățile și formele politicii investiționale: parteneri strategici Germania și Republica Moldova. În: *Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători 2015*. Chișinău: ASEM, 2015. pp. 172-175. ISBN 978-9975-75-747-9.
35. GROSU, Victor. Analiza tendințelor investiționale în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova. În: *„Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, conferința științifico-practică internațională*. Chișinău, ASEM, 2015. Vol. I. pp. 29-33. ISBN 978-9975-75-771-3.
36. GROSU, Victor. Analiza surselor de finanțare activității investiționale a întreprinderilor Republicii Moldova. În: *„Priorități strategice de modernizare inovatoare a economiei Republicii Moldova și politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial”, conferința științifico-practică internațională*. Chișinău, USM, 2015. pp. 422-426. ISBN 978-9975-71-711-3.
37. GROSU, Victor. Teoria investițiilor străine în viziunea lui Ludwig von Mises. În: *„Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene”, conferința științifică internațională*. Chișinău, ASEM, 2016. pp. 160-163. ISBN 978-9975-75-798-0.
38. GROSU, Victor. Nivelul activității investiționale în Republica Moldova și Elveția: rezultatele cercetării. În: *25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare și competitivitate spre progres economic, Conferință științifică internațională*, vol. VI, Chișinău: ASEM, 2016. pp. 38-42. ISBN 978-9975-75-842-0.
39. GROSU, Victor. Analiza influenței factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor din Moldova și Elveția. În: *Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere, Conferință Științifică Internațională din 25*

- noiembrie 2016*, ediția XXV. Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, 2016. pp. 85-89. ISBN 978-606-685-475-7.
40. GROSU, Victor. Raitingul factorilor care influențează activitatea investițională a întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția. În: *Progrese în teoria deciziilor economice în condiții de risc și incertitudine*, Iași, Performantica, 2017. pp. 132-137. ISBN 978-606-685-519-8.
 41. GROSU, Victor. Identificarea tipurilor de investiții și sistemul de finanțare a activității investiționale întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția. În: *Conferința Științifică Internațională*, Kielce, Universitatea de Stat Jan Kochanowski, 2016. pp. 37-40. ISBN 978-9934-8585-7-4.
 42. GROSU, Victor. Strategii investiționale și influența lor asupra competitivității întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția. În: *Economica 2017*, nr. 2 (100), pp. 140-146. ISSN 1810-9136.
 43. GHEORGHITĂ, M. *Economia întreprinderii industriale: Manual universitar*. Ch.: Editura Cuvîntul - ABC, 2011. 279 p. ISBN 978-9975-106-84-9.
 44. GOROBIEVSCHI, S. Dezvoltarea umană în țările Uniunii Europene. În: *Criza economică mondială: protejarea și promovarea producătorului din R. Moldova*. Conferința științifico-practică IRIM. Chișinău: Editura IRIM, 2008. pp. 213-220.
 45. HOROBET, A., MAZILU, A., MUNTEANU, C. *Marketing investițional internațional*. București: Editura Fundației România de mâine, 2002. 254 p. ISBN 973-582-566-X.
 46. Hotărîre Guvernului Republicii Moldova cu privire la investițiile capital publice nr. 1029 din 19.12.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 311.
 47. HRIȘCEV, E. *Managementul inovațional*. Chisinau: Editura ASEM, 2001. 533 p. ISBN 9975-75-124-5.
 48. HÎNCU, R. (coord.), BUNU, M., DASCALIUC, D. *Bazele activității investiționale: (sinteze și aplicații)*. Ch.: ASEM, 2010. 119 p. ISBN 978-9975-75-501-6. Disponibil: https://lib.ase.md/wpcontent/uploads/publicatii/Publicatii%20Asem_2010/Hancu_Activitat_i%20informationale.pdf
 49. HÎNCU, R., JELIMALAI, D., OFRIM, G. *Investițiile străine directe – componentă importantă a fluxurilor economice internaționale*. În: *Revista Economica*, 2010, nr. 1 (71), Chișinău: ASEM, p. 71-81. ISSN 1810-9136. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Investitiile%20straine%20directe_0.pdf
 50. HÎNCU, R., GUMOVSKI, A., SUHOVICI, A. Reglementarea activității investiționale: practici internaționale și naționale. În: *Analele ASEM*, Chișinău: ASEM, 2010. pp. 192-199. ISBN 978-9975-75-534-4.

51. IONIȚĂ, I. *Eficiența investițiilor și a capitalului fix*. București: Editura ASE, 1994. 325 p.
52. KEYNES, J. *Teoria generală a ocupării forței de muncă, a dobânzii și a banilor*. București: Editura Publica, 2009. 488 p. ISBN 978-973-1931-02-9.
53. LUPAN, M. (coord.) *Globalizarea: viziuni, context, tendințe*. București: Editura Economică, 2005. 340 p. ISBN 973-709-106-X.
54. Legea Republicii Moldova cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător Nr. 81-XV din 18 martie 2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2004, nr. 64-66. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=27421&lang=ro
55. Legea Republicii Moldova privind piața de capital Nr. 171 din 11.07.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 193-197. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=22988&lang=ro
56. Legea Republicii Moldova nr. 179 cu privire la parteneriatul public-privat din 10.07.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 165-166. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83632&lang=ro
57. Legea Republicii Moldova nr. 440 cu privire la zonele economice libere din 27.07.2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 165-166. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79565&lang=ro
58. MOVILĂ, I., Investiții în dezvoltarea personalului întreprinderii ca element fundamental al creativității umane. În: *Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene*, Materialele conferinței științ. internaționale din 29-30 oct. 2015, Ediția a II-a, Chișinău, ASEM, 2016, pp. 308-311, ISBN 978-9975-75-798-0.
59. MOVILĂ, I., GROSU V. Modelarea strategiei investiționale a întreprinderii în baza aplicației web „Strateg-Invest”. În: *Статистичні методи та інформаційні технології аналізу соціально-економічного розвитку*. Збірник наукових праць XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019, pp. 41-46, ISBN 978-617-7572-26-7.
60. MOVILĂ, I., GROSU V. *Programul “Strateg-Invest”: Ghidul pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii*. Chișinău, S.n., (Tipografia din Bălți), 2019. 55 p. ISBN 978-9975-3302-5-1.
61. MUNTEANU, C., VALSAN, C. *Investiții internaționale: introducere în studiul investițiilor străine directe*. București: Editura Oscar Print, 1995. 235 p. ISBN 973-9718-54-X.
62. MISES, L. *Economia în șapte lecții. Gânduri pentru cei de azi și cei de mâine*. București: Institutul Ludwig von Mises, 2010. 180 p. ISBN 978-973-0-09607-1. Disponibil:

<https://mises.ro/files/mises7lectii.pdf>

63. NEGOESCU, Gh. *Investițiile în economia de tranziție*. Brăilă: Editura Evrica, 1998. 194 p. ISBN 973-9499-17-1.
64. POSTELNICU, Gh., POSTELNICU, C. *Globalizarea economiei*. București: Editura Economică, 2000. 336 p. ISBN 973-590-414-4.
65. POPA, A. *Investițiile pe coordonatele economiei de piață*. Craiova: Universitaria, 1997. 253 p. ISBN 973-9271-02-2.
66. POPOVICI, O., CĂLIN, A., PAUL, A. *Rolul politicilor publice în atragerea investițiilor străine directe*. București: Editura Economică, 2014. 190 p. ISBN 978-973-709-718-7.
67. PORTER, M. *Avantajele competitive ale națiunilor*, București: Editura Economica, 1990. 207 p.
68. PRELIPCEAN, G. *Fundamente economice ale investițiilor*. Suceava: Editura Universității, 2000. 212 p. ISBN 973-9408-76-1.
69. PRELIPCEAN, G. *Strategii investiționale în afaceri. Curs pentru învățămînt la distanță*. Suceava: Universitatea Stefan cel Mare, 2008. 95 p. Disponibil:
https://www.academia.edu/5788268/UNIVERSITATEA_%C5%9ETEFAN_CEL_MARE_SUCEAVA
70. ROMANU, I., VASILESCU, I. *Managementul investițiilor*. București: Editură Mărgăritar, 1997. 604 p. ISBN 973-9615-42-2.
71. *Rezultatele anchetei structurale în întreprinderi*. Ch.: Biroul național de Statistică al RM, 2017. 69 p. Disponibil:
https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/ASA/ASA_2017.pdf
72. ROMAN, D.-L. Statul și investițiile străine directe- unele aspecte în contextul crizei financiare. În: *Finanțele și stabilitatea economică în contextul crizei financiare, Conf. intern. din 11-12 dec.2009*. București: ASE, 2009. pp.53-58. Disponibil:
http://store.ectap.ro/suplimente/Finantele%20si%20stabilitatea%20economica_Finante_ro2010.pdf
73. SMITH, A., *Avuția națiunilor: cercetare asupra naturii și cauzele ei*, Vol. I. Chișinău, Universitas, 1992. 356 p. ISBN 5-362-00986-9.
74. *Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2016 – 2020*. Chișinău, 2016. 79 p. Disponibil:
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=364547>
75. STOIAN, M. *Gestiunea investițiilor*. București: Ed. ASE, 2004. Disponibil:
<http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=16&idb=>

76. STAICU, FL., PARVU, D., DUMITRU, M. *Eficiența economică a investițiilor*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 353 p. ISBN 973-30-4121-1.
77. SLONOVSKI, D. *Noi aspecte ale investițiilor: internaționalizarea directă și indirectă*. Teză de doctor în economie. Chișinău: ASEM, 2012. 192 p.
78. World Economic Forum. Raportul Forumului Economic Mondial 2018. Reports <https://www.weforum.org/reports> [accesat 10.07.2019]
79. TAȘCĂ, R. *Investiții. Note de curs*. Bacău: Universitatea "Gheorghe Bacovia", 2009. 122 p.
80. VASILESCU, I., ROMANU, I., CICEA, C. *Investiții*. București: Editura Economică, 2000. 480 p. ISBN 973-590-368-7.
81. VASILESCU, I. *Eficiența economică a investițiilor*. București: Editura Economică, 1995.
82. VOINEAGU, V., și alt.. *Statistica: baze teoretice și aplicații*. București: Editura Economică, 2007. 336 p. ISBN 978-973-709-273-1.
83. ZAMAN, Gh., GEAMĂNU, M., *Eficiența economică în condițiile dezvoltării durabile*. București: Editura Fundației România de Măine, 2014. 191 p. ISBN 978-606-20-0128-5.
84. ZAIȚ, D. *Evaluarea și gestiunea investițiilor directe*. Iași: Editura Sedcom Libris, 2008. 382 p. ISBN 978-973-670-276-1.
85. ZAIȚ, D. *Fundamentele economice ale investițiilor*. Monografie. Iași: Editura Expert Editis, 1996. 330 p. ISBN 973-97866-2-6.

Surse bibliografice în limba engleză:

86. ANDERSON, S. C. *Investment management and mismanagement: history, findings, and analysis*. New York: Springer, N.Y. 2010, 178 p. ISBN 978-0-387-33830-9.
87. BAKER, H. K., FILBECK, G. *Investment risk management*. New York: Oxford University Press, 2015. 712 p. ISBN 978-0-199-33196-3.
88. BRIMSON, J. A. *Activity-based investment management*. New York: American Management Association, 1989. 52 p. ISBN 0-8144-2341-8.
89. DAVIS, M. H. A.; LEO, S. *Risk-sensitive investment management*. New Jersey: World Scientific, 2015. 397 p. ISBN 978-981-4578-03-5.
90. DOBBINS, R.; WITT, S. F. *Portfolio theory and investment management*. Oxford: Martin Robertson, 1983. 201 p.
91. FABOZZI, F. J. *Investment management*. New Jersey: Prentice Hall, 1999. 837 p. ISBN 0-13-889155-9.
92. FISHER, I. *The Theory of Interest, as determined by Impatience to Spend Income and Opportunity to Invest it*. New York: Macmillan, 1930. 11/6/2018.

93. FABOZZI, F. J.; MARKOWITZ, H. M. *The theory and practice of investment management: asset allocation, valuation, portfolio construction, and strategies*. Hoboken: John Wiley & Sons, N.J., 2011. ISBN 978-0-470-92990-2.
94. FRASE, D. *Law and regulation of investment management*. London: Sweet & Maxwell, 2011. 702 p. ISBN 978-1-84703-487-8.
95. FRY, M. J. *Money, interest, and banking in economic development*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1995. 568 p. ISBN 0-8018-5027-4.
96. HAUGEN, R. A. *Modern investment theory*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs 1990, 696 p.
97. JONES, C. P. *Investments, analysis and management*. Singapore: John Wiley & Sons, 2014. 638 p. ISBN 978-1-118-36329-4.
98. ROSE, D. C. *A scientific approach to investment management*. New York: Harper & Brothers, 1928. 439 p.
99. RUDD, A.; CLASING, H. *Modern portfolio theory: the principles of investment management*. Homewood: Dow Jones-Irwin, Ill. 1982. 525 p.
100. STRONG, R. A. *Practical investment management*. Thomson/South-Western, Mason, Ohio 2004, 578 p. ISBN 0-324-17164-1.
101. SHARPE, W. *Portfolio Theory and Capital Markets*, McGraw-Hill, 2000. 316 p. ISBN 0-07-135320-8.
102. ZIMMERMANN, H.; DROBETZ, W.; OERTMANN, P. *Global asset allocation: new methods and applications*. J. Wiley, Hoboken, N.J. 2003. 320 p. ISBN 0-471-26426-1.

Surse bibliografice în limba germană:

103. ALBACH, H. *Investitionstheorie*. Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1975. 438 p. ISBN 3-462-01057-3.
104. BADER, T. *Sicherungspotenziale verschiedener Formen transnationaler Investitionen*. München: VVF, 1992. 173 p. ISBN 3-88259-931-6.
105. BERND, W. *Betriebliche Investitionswirtschaft: systematische Planung, Entscheidung und Kontrolle von Investitionen*. Ehningen: Expert-Verlag, 1990. 271 p. ISBN 3-7992-0424-5.
106. BLATTNER, N. *Investitionen und Finanzierung von Schweizer Firmen im Ausland*. Schweizerische Nationalbank, Bern 2005, 7 p. Disponibil:
https://www.snb.ch/de/mmr/speeches/id/ref_20051109_nbl/source/ref_20051109_nbl.de.pdf
107. BLOHM, H., LUDER, K. *Investition: Schwachstellen im Investitionsbereich des Industriebetriebes und Wege zu ihrer Beseitigung*. München: Vahlen, 1991. 356 p. ISBN 3-8006-1539-8.

108. BOND, S.; CHENNELLS, L. *Unternehmensbesteuerung und Investitionen – Deutschland im internationalen Vergleich*. Gütersloh: Verlag Bertelsmann-Stiftung, 2000. 106 p. ISBN 3-89204-488-0.
109. *Bundesgesetz über den Erwerb von Grundstücken durch Personen im Ausland*, Schulthess, Zürich, 2005.
110. *Bundesgesetz über die Börsen und den Effektenhandel*, „Börsengesetz“, Swiss Exchange, Zürich, 1996. Disponibil:
<https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19950081/index.html>
111. *Bundesgesetz über Kartelle und andere Wettbewerbsbeschränkungen*, „Kartellgesetz“, Stämpfli, Bern, 2007. Disponibil:
<https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19950278/index.html>
112. *Bundesgesetz zur Bekämpfung der Geldwäscherei im Finanzsektor*, „Geldwäschereigesetz“, BBL, Verkauf Publikationen, Bern, 2006. Disponibil:
<https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19970427/202002180000/955.0.pdf>
113. BUSSE von COLBE W., Laßmann G. *Betriebswirtschaftstheorie*. Berlin: Springer-Verlag, 1990. 311 p. ISBN 3-540-08085-6.
114. DUCKERT, T. *Erfolgsfaktoren für das Management strategischer Investitionen: eine empirische Untersuchung investitionsintensiver Industrien*, GUC - Verlag der Gesellschaft für Unternehmensrechnung und Controlling, Chemnitz 2009. 248 p. ISBN 978-3-934235-72-4.
115. EDERSHEIM, E. H., DRUCKER, P. F. *Alles über Management*. Heidelberg: Redline, 2007. 320 p. ISBN 978-3-636-01447-4.
116. FAYOL, H. *Allgemeine und industrielle Verwaltung*, Oldenburg, München 1929, 94 p.
117. GOLDBACH, A., GROMMAS, D. *Entscheidungslehre: Methoden und Techniken öffentlich-betriebswirtschaftlicher Entscheidungen in elementaren Grundzügen*. Merkur-Verlag, Rinteln 2012. 199 p. ISBN 978-3-8120-0526-5.
118. HOLZ, A. *Die Investitionen der schweizerischen Industrie: Hochrechnungen auf Branchenebene für die Jahre 1969-1983*. Zürich: Konjunkturforschungsstelle, 1984. 34 p.
119. JANKOWSKI, D. *Wirtschaftlichkeitskontrolle von Investitionen*. Saarbrücken, 1969. 188 p.
120. KRONENBERGER, S. *Die Investitionen im Rahmen der Staatsausgaben*. Lang, Frankfurt am Main, Bern 1988. 298 p. ISBN 3-8204-9996-2.
121. MARKOWITZ, H. *Portfolio Selection*. [The Journal of Finance](https://www.math.ust.hk/~maykwok/courses/ma362/07F/markowitz_JF.pdf). 7 (1), 1952. p. 77–91.
https://www.math.ust.hk/~maykwok/courses/ma362/07F/markowitz_JF.pdf

122. METTLER, D. *Investitionen, Innovation und Unsicherheit: Grundzüge einer kognitiv-evolutionären Investitionstheorie*, Rüegger, Grösch 1988. 387 p. ISBN 3-7253-0333-9.
123. *Obligationenrecht*, BBL, Bern 2004.
124. RONCA, K. *Die Auswahl der Investitionen in betriebswirtschaftlicher Sicht*. Zürich: Juris, 1975. 105 p. ISBN 3-260-03992-9.
125. SCHAFER, H. *Unternehmensinvestitionen – Grundzüge in Theorie und Management*, Heidelberg: Physica-Verlag, 1999. 434 p. ISBN 3-7908-1202-1.
126. TRAUTMANN, S. *Investitionen: Bewertung*. Berlin: Auswahl und Risikomanagement, Springer, 2007. 485 p. ISBN 978-3-540-71125-4.
127. WOLF, J. *Organisation, Management, Unternehmensführung: Theorien und Kritik*. Gabler, Wiesbaden 2003. 494 p. ISBN 3-409-12475-6.
128. WEBER, J. *Einführung in das Controlling*. Schäffer-Poeschel, Stuttgart 1999, 440 p. ISBN 3-7910-9222-7.
129. ZISCHG, K. *Investitionen planen und bewerten*. Freiburg: Haufe Mediengruppe, 2005. 223 p. ISBN 3-448-06343-6.

Surse bibliografice în limba rusă:

130. АНДРЕЕВА, Т. *Влияние прямых иностранных инвестиций на экономический рост Республики Молдова*. Дисс. на ст. докт. эк. наук. Кишинэу, 2013. 176 с.
131. АНДРИАНОВА, Ю.В. Оценка эффективности инвестиционных проектов в современных условиях. <http://www.e-rej.ru/Articles/2019/Andrianova.pdf>
132. БАЛДИН, К. В. *Инвестиции: системный анализ и управление*. М.: ИТК «Дашков и К^о», 2013. 288 с. ISBN 978-5-394-01870-1.
133. БЕРЕНС, В., ХАВРАНЕК, П., *Руководство по оценке эффективности инвестиций*, М.: Интерэксперт, Инфра-М, 1995. 528 с. <https://www.twirpx.com/file/147378/>
134. БОЧАРОВ, В. В. *Инвестиционный менеджмент*. СПб: Питер, 2002. 166 с. <https://www.booksite.ru/fulltext/bocharov/text.pdf>
135. БОУМЭН, Клифф. *Основы стратегического менеджмента*. М.: Банки и Биржи, 1997. 175 с. ISBN 5-85173-103-6.
136. БЛАНК, И.А. *Основы инвестиционного менеджмента: учебный*. М.: Эльга- Н, Ника-Центр, 2001. 448 с. ISBN 966-521-048-3.
137. ВИЛЕНСКИЙ, П. Л., ЛИВШИЦ, В. Н., СМОЛЯК, С. А. *Оценка эффективности инвестиционных проектов. Теория и Практика: Учеб.пособие*. М.: Дело, 1998. 247 с. ISBN 5-7749-0286-2.
138. ВИХАНСКИЙ, О.С. *Стратегическое управление*. М.: Гардарики, 1998. 296 с.

139. ГИТМАН, Л.Дж., ДЖОНК, М.Д. *Основы инвестирования: учебник*. М.: Дело, 1999. 1080 с. ISBN 5-7749-0145-9.
140. ИГОНИНА, Л. Л. *Инвестиции: учебное пособие*. М.: Экономистъ, 2005. 478 с. ISBN 5-98118-135-4.
141. КАЛИННИКОВА, Е. В. *Инвестиционный менеджмент: Учебное пособие*. Ульяновск: УлГТУ, 2011. 147 с. ISBN 978-5-9795-0804-7.
142. КОЛТЫНЮК, Б.А. *Инвестиционные проекты: учебник*. СПб.: Изд. Михайлова В.А., 2002. ISBN 5-8016-0135-X.
143. КОЛМЫКОВА, Т.С. *Инвестиционный анализ: Учебное пособие*. М.: ИНФРА-М, 2009. 204 с. ISBN 978-5-16-003485-0.
144. КРЫЛОВ, Э.И., ВЛАСОВА, В.М., ЖУРАВКОВА, И.В. *Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия*. М.: Финансы и статистика, 2003. 608 с. ISBN 5-279-02616-6.
145. ЗЛАТОГОРОВ, В. Г. *Инвестиционное проектирование*. Минск: Экоперспектива, 1998. 216 с.
146. СЕРОВ, В. М. *Инвестиционный менеджмент: учебное пособие*. М.: ИНФРА-М, 2000. 271 с. ISBN 5-16-000296-0.
147. СИМОВ, Д. *Разработка и реализация инвестиционной стратегии, ориентированной на экономическую рентабельность современного предприятия*. Дисс. на ст. докт. эк. наук. Кишинев, 2013. 192 с.
148. ПЛОТНИКОВ, А. Н. *Механизм взаимодействия инвестиционно-инновационной сферы*. Саратов: Саратовский гос.техн. ун-т., 2002. 171 с.
149. ПЛОТНИКОВ, А. Н. *Механизм управления инвестициями в инновационную деятельность региона*. Саратов: Саратовский гос. техн. ун-т., 2002. 160 с.
150. ЛАХМЕТКИНА, Н. И. *Инвестиционный менеджмент*. М.: КНОРУС, 2015. 262 с. ISBN 978-5-406-03926-7.
151. ЛИВЕНЦЕВ, Н. Н., КОСТЮНИНА, Г.М. *Международное движение капитала: (инвестиционная политика зарубежных стран): учебник для вузов*. М.: Экономистъ, 2004. 367 с. ISBN 5-98118-012-9.
152. МОБИЛЭ, И. В., ГРОСУ, В. П. Анализ индекса конкурентоспособности и развития финансового рынка Швейцарии и в трансграничном регионе: Молдова-Украина-Румыния (по данным Всемирного Экономического Форума). In: *Причорноморські економічні студії*. Науковий журнал 2017, Випуск 18, Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Одеса, Україна, р. 15-19. ISSN 2524-0897.

153. МЕДЫНСКИЙ, В. Г., СКАМАЙ Л. Г. *Инновационное предпринимательство*. М.: Изд. Юнити-Дана, 2002. 592 с. ISBN 5-238-00467-2.
154. ШАБАЛИН, А.Н. *Инвестиционный анализ*. М.: Московская финансово-промышленная академия, 2004. 78 с.
<https://obuchalka.org/2011071257342/investicionnii-analiz-shabalin-a-n.html>
155. ШИРЯЕВА, Н.В. *Инвестиционные стратегии*. Учебное пособие. Ульяновск: УлГТУ, 2012. 138 с. ISBN 978-5-9795-1090-3.
156. ФАТХУТДИНОВ, Р. А. *Стратегическая конкурентоспособность: учебник*. М.: Питер, 2005. 504 с. ISBN 5-282-02457-8.
157. ХЫНКУ, Р. В., СУХОВИЧ, А. В. *Основы инвестиционной деятельности: практическое пособие*. Кишинэу: МЭА, 2010. 185 с. ISBN 978-9975-75-523-8.

Surse electronice:

158. www.statistica.md /Biroul Național de Statistica (vizitat 30.07.2019)
159. www.lex.justice.md /Registrul de Stat al actelor juridice al RM (vizitat 30.07.2019)
160. <http://ggba-switzerland.ch> /Invest Western Switzyerland (vizitat 15.01.2017)
161. www.snb.ch /Swiss National Bank (vizitat 10.05.2018)
162. www.admin.ch /The portal of the Swiss government (vizitat 10.05.2018)
163. www.bfs.admin.ch /Federal Statistical Office (vizitat 15.01.2017)
164. <http://www.econlib.org/library/Knight/knRUP.html> (vizitat 15.01.2017)
165. <http://oll.libertyfund.org/titles/fisher-the-theory-of-interest> (vizitat 15.01.2017)
166. https://www.jstor.org/stable/1827424?seq=1#page_scan_tab_contents (vizitat 15.01.2017)
167. <http://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/255367> (vizitat 15.01.2017)
168. https://www.jstor.org/stable/2977577?seq=1#page_scan_tab_contents (vizitat 01.04.2018)
169. <http://www.cfapubs.org/doi/abs/10.2469/faj.v25.n6.107> (vizitat 01.04.2018)
170. https://www.jstor.org/stable/2977928?seq=1#page_scan_tab_contents (vizitat 01.04.2018)
171. <http://bancamea.md/news/banca-nationala-a-elvetiei-va-raporta-pentru-2017-cel-mai-ridicat-profit-din-istoria-sa-de-110-ani> (vizitat 22.08.2019)
172. <https://www.statista.com> (vizitat 22.08.2019)
173. http://www.baktaxation.com/en/media/BakDownloadStucktur/BAK_Executive_Summary_BAK_Taxation_Index_2017_en.pdf (vizitat 22.08.2019)

ANEXE

Clasificarea investițiilor conform savanților români

Criteria de clasificare	Tipuri de investiții
După natura tehnologică	a) <i>investiții pentru lucrări de construcții-montaj</i> care constau în executarea construcțiilor considerate mijloace fixe pentru realizarea producției, dar și în montajul utilajelor; b) <i>investiții pentru cumpărarea utilajelor</i> necesare realizării producției; d) <i>investiții pentru studii, cercetări, proiectări și pregătirea personalului</i> , precum și alte investiții necesare acoperirii unor cheltuieli speciale apărute odată cu realizarea obiectivului de investiții (amenajări de terenuri, participare la licitații etc.).
După caracterul investițiilor	a) <i>investiții în sfera productivă</i> , care pot fi: investiții de înlocuire, de modernizare, de dezvoltare care au drept scop creșterea capacităților de producție, investiții strategice care cuprind cheltuielile cu cercetarea științifică etc. b) <i>investiții în sfera neproductivă</i> , care se realizează în învățământ, cultură și artă, știință, sănătate și asistență socială.
După natura investițiilor	a) <i>investiții care se materializează</i> și se regăsesc în capitalul fix și circulant al firmei, cum ar fi investițiile corporale care cuprind terenurile și mijloacele fixe; b) <i>investiții care nu se materializează</i> și nu măresc valoarea capitalului fix și circulant care pot fi: (1) investiții necorporale, care cuprind cheltuielile de constituire, de cercetare, dezvoltare-proiectare și alte imobilizări necorporale; (2) investiții financiare care cuprind titlurile de participare și alte titluri de valoare.
După sursa de finanțare	a) <i>investiții realizate din sursele proprii</i> ale unei firme, care pot fi: amortizarea; capitalizarea profiturilor; atragerea economiilor altor persoane prin emiterea de acțiuni noi sau prin mobilizarea resurselor. b) <i>investiții realizate din surse atrase</i> sau împrumutate, prin intermediul unor credite interne sau externe.
După riscul asociat proiectului de investiție	a) <i>cu risc minim</i> sau zero, de genul plasamentelor în obligațiuni; b) <i>cu risc redus</i> , cazul investițiilor de înlocuire; c) <i>cu risc mediu</i> , în cazul investițiilor de modernizare; d) <i>cu risc ridicat</i> și foarte ridicat pentru investițiile de dezvoltare sau de cercetare-dezvoltare.
După modul de realizare a lucrărilor	a) <i>investiții în antrepriză</i> , adică lucrările sunt realizate de o firmă specializată și nu de agentul economic în cauză; b) <i>investiții în regie</i> , în care lucrările mai puțin specializate, sunt realizate cu forțe proprii de agentul economic.
Din punct de vedere al pieței financiare	a) <i>investiții pentru afaceri</i> , care constau în cheltuieli pentru mașini, utilaje, dotări ale unei societăți comerciale (cotate la bursa de valori mobiliare); b) <i>investiții imobiliare</i> , în înțelesul de clădiri, locuințe, terenuri (cotate la bursa de valori imobiliare); c) <i>investiții în stocuri</i> , care constau în produsele stocate, dorit sau nu, pentru a fi vândute ulterior (cotate la bursa de mărfuri).
După modul de constituire	a) <i>investiții nete</i> , constituite din fonduri provenite din produsul național net, având ca scop creșterea capitalului fix și a stocurilor de materii prime și materiale; b) <i>investiții brute</i> , constituite din investițiile nete plus amortizarea care are ca scop principal înlocuirea capitalului fix uzat și ce contribuie la creșterea absolută a capitalului fix.
După relația cu obiectivul principal de investiții	a) <i>investiții directe</i> , destinate realizării efective a obiectivului principal; b) <i>investiții conexe</i> , destinate ramurilor sau domeniilor situate în amonte sau în aval față de obiectivul principal (aprovizionarea cu materii prime sau crearea căilor de comunicații și a rețelelor de distribuție); c) <i>investiții colaterale</i> , destinate realizării construcțiilor anexe, rețelelor de comunicații interne, asigurării utilităților și realizării infrastructurii necesare pentru buna funcționare a obiectivului de bază.

Sursa: G. PRELIPCIAN "Strategii investiționale", p. 9-11; R. DESPA, "Eficiența investițiilor" (2010), p. 11-14.

Contribuția savanților la dezvoltarea conceptului managementului investițional

Autori	Lucrări publicate (anul ediției)	Opiniile autorilor privind managementul investițional
Baranov A.	Aplicarea conceptelor moderne manageriale în atragerea investițiilor internaționale în economia Republicii Moldova (2010)	Managementul activității de investiții la nivelul macro este legat nemijlocit de estimarea stării și prognozării dezvoltării pieței investiționale, sub care se înțelege multitudinea piețelor separate: piața investițiilor directe, piața obiectelor de investiții, piața imobilului etc. (3, p.29).
Belostecnic Gr.	Investițiile străine directe și competitivitatea națională (2005)	Experiența mondială demonstrează că între competitivitatea națională și investiții există o legătură directă. Investițiile au un puternic efect de antrenare în toate sectoarele economiei, determinând creșterea producției, îmbunătățirea calității ei, sporirea productivității muncii etc. (4, p.11).
Bonciu F., Dinu M.	Politici și instrumente de atragere a investițiilor străine directe (2003)	Investițiile străine directe sunt orientate, în special, spre țările dezvoltate, riscul de a investi în aceste țări nefiind la fel de mare ca în țările aflate în curs de dezvoltare, totodată interesul țărilor în curs de dezvoltare pentru acest tip de investiții este deosebit, datorită faptului că aceste țări au nevoie de intrări de capital străin, de experiență managerială modernă, de know-how și acces la piețe de desfacere (5, p.18).
Prelicpian G.	Investițiile și eficiența în economia de piață (2009)	Eficiența economică a investițiilor exprimă, pe plan conceptual, calitatea acțiunii de a investi, deci a procesului investițional, de a produce efecte propagate pozitive, utile. Tocmai acest fapt permite ca eficiența economică a investițiilor să capete expresia simbolică a raportului dintre efect - efort sau efort - efect, pe care le implică activitatea de investiții (68, p.8).
Buhociu F.	Investiții (2008)	În economia de piață cunoaștem o autonomie a gestionării resurselor de investiții, fiecare agent economic trebuind să asigure fondurile necesare oricăror lucrări de investiții, din surse proprii sau din alte surse de împrumut, cu obligativitatea de a rambursa sumele primite la termene stabilite ce trebuie riguros respectate (10, p.12).
Tașcă R.	Investiții (2009)	Efortul investițional se referă la procesul investițional (volumul investițiilor totale, volumul lucrărilor de construcții-montaj, valoarea importului pentru investiții ș.a.) și la cel de producție (cheltuielile materiale, cheltuielile de producție, numărul de salariați, valoarea importului pentru producție ș.a.) (79, p. 38)
Bilaus M.	Gestiunea investițiilor (2007)	Eficiența economică a investițiilor productive este o categorie economică complexă, care exprimă sintetic rezultatele ce se obțin în economie cu anumite cheltuieli de investiții, ținând seama și de factorul timp (7, p.12).
Slonovschi D.	Noi aspecte ale investițiilor: internaționalizarea directă și indirectă (2012)	Investițiile străine directe reprezintă raporturile investiționale de lungă durată între doi subiecți investiționali, rezident și nerezident, ce implică exercitarea de către investitor a unui control managerial în unitatea în care a investit (77, p.19).
Buruiană L.	Impactul investițiilor străine directe asupra dezvoltării băncilor comerciale din Republica Moldova (2014)	Activitatea băncilor din țările receptoare este influențată mai mult de investițiile străine directe comparativ cu investițiile străine de portofoliu, datorită faptului că investitorii direcți au posibilitatea să exercite deplin controlul asupra valorificării capitalului plasat peste hotare (8, p.149).

Sursa: elaborată de autor.

Informație scurtă despre potențialul social-economic al Elveției

Elveția este o Republică Federală parlamentară. Este formată din 26 cantoane, fiecare dintre care are propria Constituție, Parlament și Guvern. Teritoriu – 41,3 mii km². Este mărginită de Germania, Franța, Italia, Austria și Liechtenstein. Capitala este Berna (130,3 mii locuitori). Populație: 7,9 milioane de locuitori, inclusiv 1,9 milioane de străini (24%). Densitatea medie a populației este 187 de locuitori la 1 km². Cele mai mari orașe (mii de locuitori)–Zürich (383), Geneva (190), Basel (170), Lausanne (122). Limbile oficiale sunt: limba germană (63,7% din populație; pentru comunicarea orală este folosit dialectul schwiizerdütsch), franceză (20,4%), italiană (6,5%) și retroromană (0,5%). Sărbătoarea națională este Ziua Fondării Confederației (1 august 1291).

Elveția este o țară foarte dezvoltată industrial, cu agricultură intensivă, unul dintre principalele centre financiare și bancare din lume. Conform statisticii elvețiene, rata de creștere a economiei a constituit 1,9%, volumul PIB-ului – 564,9 miliarde de franci elvețieni. Pe cap de locuitor (69,9 mii de franci elvețieni) Elveția ocupă unul dintre primele locuri din lume. Rata șomajului la începutul anului 2012 era de 3,1% din populația activă.

Cea mai mare parte a întreprinderilor din Elveția sunt întreprinderi mici și mijlocii și întreprinzători individuali, care constituie până la 95% din numărul total al agenților economici și creează o parte substanțială a produsului național elvețian. Industrii-cheie: Industria MEM (ingineria mecanică, ingineria electrică, metalurgia), industria chimico-farmaceutică, industria alimentară și a ceasurilor.

Industria este dominată de mari asociații transnaționale: (25,8% din numărul total activează în producția industrială), care se concentrează pe producerea tehnologiei înalte. Se evidențiază companiile „Nestlé” (produse alimentare, produse farmaceutice și cosmetice, alimente pentru copii), „Novartis” și „Roche” (produse chimico-farmaceutice), „Aluswiss” (aluminiiu), concernul suedez-elvețian „Asea Brown Boveri” (ABB) (electrotehnica), „Holcim” (fabricarea de ciment și mortar).

Principala ramură a agriculturii (aprox. 114 mii angajați, 2,1% din PIB) – creșterea animalelor pentru producția de lapte și carne (75% de producție agricolă brută). În general, sectorul agricol asigură necesitățile țării cu alimente la 58-60%. În ciuda nivelului ridicat de dezvoltare, agricultura din Elveția ar fi necompetitivă fără subvenții de la stat, care constituie în medie 60-70 mii de franci elvețieni pe fermă în fiecare an.

Elveția este una dintre cele mai importante centre bancare și financiare din lume (Zürich - după New York și Londra, este a treia platformă de tranzacționare valutară a lumii). Există mai mult de 4 mii de instituții financiare în țară. În conturile băncilor elvețiene se află până la 40% din proprietatea mondială a persoanelor fizice și juridice sau 11,3 miliarde de franci elvețieni, din care 2,3 miliarde de franci elvețieni constituie mijloacele persoanelor străine, care se află în administrarea fiduciară a fondurilor și trusturilor elvețiene. Sectorul financiar-bancar (3% de angajați) produce aproximativ 12% din PIB. Elveția are o lege federală a secretului bancar.

Pe teritoriul Elveției activează numeroase organizații internaționale: Oficiul European al ONU, Comisia Economică Europeană a ONU, Organizația Mondială a Sănătății, Organizația Internațională a Muncii, Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor, Uniunea Interparlamentară, Organizația Meteorologică Mondială, Organizația Mondială a Comerțului, Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite, Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, etc.

Elementele de bază care permit compararea activității investiționale a întreprinderilor din Elveția și Republica Moldova

Nr.	Elementele de bază	Elveția	Moldova
1.	Baza legislativă a activității investiționale	Baza legislativă a activității investiționale este favorabilă pentru investitorii străini și autohtoni.	Baza legislativă a activității investiționale este favorabilă pentru investitorii străini și autohtoni.
2.	Suprafața țării	Ocupă o suprafață de 41,29 mii km ² . Alpii ocupă 60% din suprafața totală a țării; sunt un lanț muntos înalt, care traversează partea central-sudică a țării.	Ocupă o suprafață de 33,8 mii km ² . Zonele arabile ocupă 53% din suprafața Republicii Moldova, cele destinate culturii cerealiere — 14%, pășunile — 13%, pădurile — 9%
	Construcția teritorial-administrativă	Teritoriul Elveției este divizat în cantoane. Confederația Elvețiană constă din 26 de cantoane, care sunt egale în statut. Fiecare canton are propria constituție, propriul parlament, guvern și instanțe judecătorești.	Teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în unități administrativ-teritoriale: raioane, orașe și sate. Structura administrativ-teritorială constă din 34 raioane, adunate în șase regiuni de dezvoltare.
3.	Numărul total al populației și densitatea medie a populației pe teritoriul țării	Numărul total al populației în 2017 este 8,4 mln. pers. Densitatea populației este de 198 mii loc./km ² .	Numărul total al populației în 2017 este 3,6 mln. pers. Densitatea populației este de 117,2 mii loc./km ² .
4.	Existența resurselor naturale, minerale, energetice	Elveția nu posedă resurse minerale. Resurse naturale: Potențial hidroelectric, cherestea, sare. <u>Energia electrică</u> generată în Elveția provine în proporție de 56% din <u>hidrocentrală</u> și de 39% din <u>centralele nucleare</u> , ceea ce are ca efect faptul că rețeaua electrică nu generează aproape deloc CO ₂ .	Substanțele minerale extrase din subteran reprezintă materia primă pentru industria materialelor de construcție (gips, nisip pentru sticlă, tripol, diatomie, <u>calcar</u> , piatră brută, prundiș, <u>argilă</u> etc.). <u>Solul</u> constituie principala bogăție naturală a țării. Resursele energetice sunt importate la 68%.
5.	Calitatea și competitivitatea resurselor umane	De câțiva ani buni, Elveția a devenit un actor important în gestiunea resurselor umane. Multe companii internaționale și-au instalat la Geneva serviciile de gestiune a personalului, recurgând la numeroșii specialiști aflați aici. Această evoluție este determinată de faptul că Elveția oferă un mediu social stabil și o fiscalitate relativ scăzută, cu o legislație în materie suplă și mai puțin birocratică.	În ultimii decenii resursele umane au devenit un factor important pentru atingerea competitivității țării la nivel mondial. Investițiile în instruirea profesională a lucrătorilor la întreprinderi tind să crească. Totodată, cercetările au demonstrat, că funcția socială a investițiilor, în Republica Moldova, este slab dezvoltată.
6.	Ramurile economiei naționale, care contribuie la formarea PIB-ului țării	Date 2017 – Servicii (inclusiv comerț) – 73,8 %, Industrie, construcții – 25,5%, Agricultura, sivecultura și pescuitul – 0,7%. PIBul este în creștere.	Date 2017 – Comerț cu ridicată și amănuntul – 16,5%, Industrie prelucrătoare – 22,1%, Construcții – 9,9% Agricultura, sivecultura și pescuitul – 12,4%. PIBul este în creștere.

Sursa: elaborată de autor

Ancheta privind cercetarea activității investiționale la întreprinderi

În scop de a studia activitatea investițională a întreprinderilor vă rog să completați chestionarul. Citiți-l și vă rugăm să indicați numărul răspunsurilor, care corespund opiniei Dumneavoastră. Dacă nici unul dintre ele nu este acceptabil pentru Dumneavoastră, vă rugăm să indicați răspunsul dorit. Nu este necesar de semnat chestionarul.

Părerea fiecărei persoane nu va fi făcută public.

1. Vă rugăm să indicați țara

Republica Moldova	Elveția
1.1.1	1.1.2

Specificați întreprinderea în care lucrați, localitatea

Indicați rezultatele activității financiare ale companiei în ultimii 3-5 ani:

profit	pierdere	tendință nestabilă
1.2.1	1.2.2	1.2.3

2. Ce tipuri de investiții sunt prezente în compania Dumneavoastră? (încercuți răspunsul)
- 2.1. Investiții reale - investiții de capital în dezvoltarea bazei material-tehnice;
- 2.2. Investiții de portofoliu - investiții în active financiare: acțiuni, obligațiuni și alte hârtii de valoare ale societăților și Statului;
- 2.3. Investițiile în active nemateriale - achiziționarea de brevete, licențe, know-how;
- 2.4. Investițiile în capitalul uman - formarea și reconversia profesională a personalului;
- 2.5. Alte.....
3. Indicați sursele de finanțare a investițiilor existente în compania Dumneavoastră.
- 3.1. De stat - desfășurate de autoritățile de stat și locale;
- 3.2. Mijloacele proprii ale întreprinderii – cote de amortizare, profit, rezerve;
- 3.3. Fonduri împrumutate - mijloace bănești, primite în forma unui împrumut pentru o anumită perioadă;
- 3.4. Străine - fonduri de la investitori străini;
- 3.5. Alte.....
4. Evaluați nivelul de activitate de investiții a întreprinderii în care lucrați.

Activitatea de investiții este scăzută	Răspunsul posibil (încercuți)											Activitatea de investiții este ridicată
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	

5. Descrieți influența factorilor asupra activității de investiții a companiei Dumneavoastră:

p/n	factorii activității de investiții a companiei	direcția de influență a factorului			dinamica de influență a factorului		
		pozitivă	negativă	nu influențează	creșterea	scădere	fără schimbări
5.1.	Politica de investiții a statului	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4	5.1.5	5.1.6
5.2.	Atractivitatea investițională a regiunii	5.2.1	5.2.2	5.2.3	5.2.4	5.2.5	5.2.6
5.3.	Strategia de investiții a întreprinderii	5.3.1	5.3.2	5.3.3	5.3.4	5.3.5	5.3.6
5.4.	Mărimea întreprinderii (mică, medie, mare)	5.4.1	5.4.2	5.4.3	5.4.4	5.4.5	5.4.6
5.5.	Volumul producției de produse / servicii	5.5.1	5.5.2	5.5.3	5.5.4	5.5.5	5.5.6
5.6.	Situația financiară a întreprinderii	5.6.1	5.6.2	5.6.3	5.6.4	5.6.5	5.6.6
5.7.	Metodele de calculare a cotelor de amortizare	5.7.1	5.7.2	5.7.3	5.7.4	5.7.5	5.7.6
5.8.	Politica științifică și tehnică a companiei	5.8.1	5.8.2	5.8.3	5.8.4	5.8.5	5.8.6
5.9.	Înflația	5.9.1	5.9.2	5.9.3	5.9.4	5.9.5	5.9.6
5.10.	Ratele de creditare bancare	5.10.1	5.10.2	5.10.3	5.10.4	5.10.5	5.10.6
5.11.	Risc de investiții	5.11.1	5.11.2	5.11.3	5.11.4	5.11.5	5.11.6
5.12.	Atragerea investitorilor străini	5.12.1	5.12.2	5.12.3	5.12.4	5.12.5	5.12.6

6. Marcați problem principale cu care se confruntă întreprinderea în cazul desfășurării activității de investiție:
- 6.1. Asistență juridică în activitatea de investiție;
 - 6.2. Instabilitatea politică;
 - 6.3. Politicile de credit, financiare și fiscale ale Statului;
 - 6.4. Climatul și atractivitatea investițională;
 - 6.5. Dinamismul pieței de investiții și disponibilitatea cererii de investiții de pe piața bunurilor;
 - 6.6. Probleme intra-organizaționale (de producție, de aprovizionare, vanzari, marketing, personal, etc.);
 - 6.7. Problemele financiare (reducerea de profit, cifra de afaceri a fondurilor și altele.);
 - 6.8. Lipsa unor strategii de investiții în întreprindere;
 - 6.9. Lipsa de interes a conducerii pentru activitățile investiționale;
 - 6.10. Alte.....
7. Identificați factorii care credeți că ar putea stimula activitatea de investiții a întreprinderii în care lucrați (încercuiți răspunsul):

	factori	stimulează	mai degrabă stimulează, decât nu	mai degrabă nu stimulează, decât da	nu stimulează
7.1.	Progresul științific și tehnic	7.1.1	7.1.2	5.1.3	5.1.4
7.2.	Inovare și introducerea de noi produse / servicii	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.3.	Prezența de proiecte cu randamente mari de investiții	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.4.	Reducerea riscului de investiții	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.5.	Reducerea ratei inflației	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.6.	Reducerea ratei de creditare bancare	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.7.	Accelerarea cifrei de afaceri a mijloacelor bănești	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.8.	Competitivitatea întreprinderilor, a personalului	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.9.	Eficacitatea de management, imaginea companiei	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4
7.10.	Prezența sursei de finanțare stabile	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4

8. Evaluați măsura în care strategiile de investiții determină competitivitatea întreprinderilor, a personalului?

Nu determină	Răspunsul posibil (încercuiți)											Determină
	8.1	8.2	8.3	8.4	8.5	8.6	5.7	5.8	5.9	5.10	5.11	
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	

9. Vă rugăm să indicați nivelul de educație a Dumneavoastră:
- 9.1. secundar general; 9.2. Liceu; 9.3. profesional secundar (colegiu);
 - 9.4. superioare nefinisate; 9.5. superioare
10. Experiență generală:
- 10.1. până la 5 ani; 10.2. 5-10 ani; 10.3. 11-20 ani; 10.4. 21-30 ani; 10.5. mai mult de 30 de ani.
11. Indicați vârsta Dumneavoastră
- 11.1. până la 20 de ani; 11.2. 21-30 de ani; 11.3. 31- 40 de ani; 11.4. 41-50 de ani; 11.5. peste 50 de ani.
12. Specificați categoria de angajat din care faceți parte
- 12.1. manager; 12.2. specialist; 12.3. lucrător

Vă mulțumim pentru răspunsurile Dumneavoastră și vă dorim succes Dumneavoastră și companiei în care lucrați!

Repartizarea liniară a răspunsurilor respondenților (în %)

(1) – Republica Moldova; (2) – Elveția

	1.1.1 (1)	1.1.2 (2)											
	55,0	45,0											
	1.2.1	1.2.2	1.2.3										
(1)	55,0	2,7	42,3										
(2)	89,4	0	10,6										
	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5								
(1)	97,7	6,8	17,3	41,8	0,5								
(2)	75,0	18,8	15,6	46,7	12,5								
	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6							
(1)	0,9	71,4	14,1	39,5	1,8	3,6							
(2)	2,2	91,6	16,1	2,8	2,8	4,4							
	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9	4.10	4.11		
(1)	0,5	1,8	1,4	2,7	6,4	22,7	16,8	10,0	16,8	20,0	0,9		
(2)	2,8	3,3	8,3	9,4	9,4	10,6	12,2	9,4	21,7	6,7	6,1		
	5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4	5.1.5	5.1.6		5.1.1	5.1.2	5.1.3	5.1.4	5.1.5	5.1.6
(1)	43,6	20,9	35,9	21,4	4,5	74,1	(2)	13,0	8,7	78,3	15,0	5,0	80,0
	5.2.1	5.2.2	5.2.3	5.2.4	5.2.5	5.2.6		5.2.1	5.2.2	5.2.3	5.2.4	5.2.5	5.2.6
(1)	45,5	18,6	35,9	19,5	2,7	77,7	(2)	38,5	11,5	50,0	26,1	8,7	65,2
	5.3.1	5.3.2	5.3.3	5.3.4	5.3.5	5.3.6		5.3.1	5.3.2	5.3.3	5.3.4	5.3.5	5.3.6
(1)	89,5	7,3	3,2	55,5	4,1	40,5	(2)	88,5	0	11,5	60,0	4,0	36,0
	5.4.1	5.4.2	5.4.3	5.4.4	5.4.5	5.4.6		5.4.1	5.4.2	5.4.3	5.4.4	5.4.5	5.4.6
(1)	31,8	23,6	44,5	28,6	5,9	65,5	(2)	37,5	12,5	50,0	26,1	13,0	60,9
	5.5.1	5.5.2	5.5.3	5.5.4	5.5.5	5.5.6		5.5.1	5.5.2	5.5.3	5.5.4	5.5.5	5.5.6
(1)	53,2	22,7	24,1	41,4	4,5	54,1	(2)	69,2	7,7	23,1	54,2	16,7	29,2
	5.6.1	5.6.2	5.6.3	5.6.4	5.6.5	5.6.6		5.6.1	5.6.2	5.6.3	5.6.4	5.6.5	5.6.6
(1)	30,0	26,8	43,2	22,3	6,8	70,9	(2)	74,1	11,1	14,8	44,0	8,0	48,0
	5.7.1	5.7.2	5.7.3	5.7.4	5.7.5	5.7.6		5.7.1	5.7.2	5.7.3	5.7.4	5.7.5	5.7.6
(1)	9,1	8,6	82,3	11,4	2,3	71,8	(2)	20,0	4,0	76,0	13,6	4,5	81,8
	5.8.1	5.8.2	5.8.3	5.8.4	5.8.5	5.8.6		5.8.1	5.8.2	5.8.3	5.8.4	5.8.5	5.8.6
(1)	84,1	1,8	14,1	55,5	5,9	38,6	(2)	34,6	3,8	61,5	12,5	4,2	83,3
	5.9.1	5.9.2	5.9.3	5.9.4	5.9.5	5.9.6		5.9.1	5.9.2	5.9.3	5.9.4	5.9.5	5.9.6
(1)	6,4	61,4	32,3	19,5	7,7	72,7	(2)	7,7	23,1	69,2	8,7	17,4	73,9
	5.10.1	5.10.2	5.10.3	5.10.4	5.10.5	5.10.6		5.10.1	5.10.2	5.10.3	5.10.4	5.10.5	5.10.6
(1)	7,3	58,6	34,1	19,5	8,2	72,3	(2)	19,2	26,9	53,8	26,1	13,0	60,9
	5.11.1	5.11.2	5.11.3	5.11.4	5.11.5	5.11.6		5.11.1	5.11.2	5.11.3	5.11.4	5.11.5	5.11.6
(1)	6,4	84,1	9,5	16,4	6,8	76,8	(2)	11,5	42,3	46,1	9,5	28,6	61,9

	5.12.1	5.12.2	5.12.3	5.12.4	5.12.5	5.12.6		5.12.1	5.12.2	5.12.3	5.12.4	5.12.5	5.12.6	
(1)	57,3	2,3	40,5	18,2	5,9	75,9	(2)	7,7	11,5	80,8	4,3	4,3	91,3	
	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5	6.6	6.7	6.8	6.9	6.10				
(1)	23,6	57,3	21,4	22,7	16,8	72,3	58,6	56,4	17,3	1,8				
(2)	2,8	0	9,4	27,8	25,0	15,6	18,9	3,3	3,3	12,8				
	7.1.1	7.1.2	7.1.3	7.1.4		7.1.1	7.1.2	7.1.3	7.1.4					
(1)	84,1	12,7	1,8	1,4	(2)	68,0	28,0	0	4,0					
	7.2.1	7.2.2	7.2.3	7.2.4		7.2.1	7.2.2	7.2.3	7.2.4					
(1)	79,5	16,4	2,7	1,4	(2)	85,2	14,8	0	0					
	7.3.1	7.3.2	7.3.3	7.3.4		7.3.1	7.3.2	7.3.3	7.3.4					
(1)	52,3	28,2	6,4	13,2	(2)	29,2	37,5	25,0	8,3					
	7.4.1	7.4.2	7.4.3	7.4.4		7.4.1	7.4.2	7.4.3	7.4.4					
(1)	60,9	20,5	6,8	11,8	(2)	26,1	52,2	8,7	13,0					
	7.5.1	7.5.2	7.5.3	7.5.4		7.5.1	7.5.2	7.5.3	7.5.4					
(1)	64,5	14,5	5,9	15,0	(2)	8,7	17,4	34,8	39,1					
	7.6.1	7.6.2	7.6.3	7.6.4		7.6.1	7.6.2	7.6.3	7.6.4					
(1)	64,5	16,8	5,5	13,2	(2)	24,0	24,0	20,0	32,0					
	7.7.1	7.7.2	7.7.3	7.7.4		7.7.1	7.7.2	7.7.3	7.7.4					
(1)	37,3	13,6	5,0	18,6	(2)	66,7	33,3	0	0					
	7.8.1	7.8.2	7.8.3	7.8.4		7.8.1	7.8.2	7.8.3	7.8.4					
(1)	53,2	32,7	4,1	10,0	(2)	62,5	25,0	4,2	8,3					
	7.9.1	7.9.2	7.9.3	7.9.4		7.9.1	7.9.2	7.9.3	7.9.4					
(1)	51,8	30,9	5,9	11,4	(2)	50,0	45,8	0	4,2					
	7.10.1	7.10.2	7.10.3	7.10.4		7.10.1	7.10.2	7.10.3	7.10.4					
(1)	45,9	22,7	6,8	24,5	(2)	54,2	37,5	4,2	4,2					
	8.1	8.2	8.3	8.4	8.5	8.6	8.7	8.8	8.9	8.10	8.11			
(1)	0,5	0,9	0,9	0,5	0,5	4,5	11,4	14,5	44,5	15,0	6,8			
(2)	9,4	1,1	11,7	4,0	0,5	27,8	7,8	20,0	1,1	16,1	0,5			
	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5		9.1	9.2	9.3	9.4	9.5			
(1)	0,9	0,9	3,2	10,0	85,0	(2)	3,3	3,9	3,9	15,6	73,3			
	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5		10.1	10.2	10.3	10.4	10.5			
(1)	2,7	10,5	36,4	41,8	8,6	(2)	1,7	2,2	27,8	43,9	24,4			
	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5		11.1	11.2	11.3	11.4	11.5			
(1)	1,4	10,0	39,5	43,6	5,5	(2)	5,5	3,9	27,8	23,9	38,9			
	12.1	12.2	12.3				12.1	12.2	12.3					
(1)	45,9	50,5	3,6				(2)	67,8	30,0	2,2				

Sursa: elaborată de autor

Date generale despre întreprinderile din Republica Moldova, incluse în eșantion

Nr.	Denumirea întreprinderii	Ramura	Activitatea de bază	Adresa	Saitul
1.	Combinatul de pâine SA	Industria prelucrătoare	Produse de panificație, cofetărie și patiserie	MD-2023, or. Chisinau, str. Cuza Voda, 44	www.cpb.md/
2.	ÎM Sudzucher Moldova SA	Industria prelucrătoare	Producător de zahăr	MD-5201, or. Drochia, Str. 27 August, 1	www.suedzucker.md
3.	Barza Albă SA	Industria prelucrătoare	Producătoare de divin și brandy	MD-3123 mun.Bălți, str. Victoriei 49,	www.barzaalba.md/
4.	Lactis SA	Industria prelucrătoare	Produse lactate	MD-5600, or. Râșcani, str. Komarov 73	www.lactis.md
5.	Basarabia-Nord SA	Industria prelucrătoare	Producător de mezeluri	MD 3100 Mun. Bălți Bd. Victoriei 90 A	www.basarabia-nord.md
6.	Incomlac SA	Industria prelucrătoare	Produse lactate	MD-3114, mun. Bălți, str. Calea Ieșilor 180	www.jlc-group.com
7.	Floarea-Soarelui SA	Industria prelucrătoare	Produce ulei vegetal	MD-3121 mun.Bălți str.31 August 6	www.fsoil.info
8.	Moldagrotehnica SA	Industria constructoare de mașini	Producator de tehnica agricola	MD-2023 mun.Bălți str.Industrială 4	www.moldagrotehnica.md
9.	Draexlmaier Automotive SRL	Industria constructoare de mașini	Furnizor de componente auto	MD 3100 Balti Str. Dovator 86	https://md.draexlmaier.com
10.	Elektromanufacturing SRL	Automatizare industrială	Produce transformatoare electromagnetice	MD-2044 mun. Balti str. Decebal 13	http://emf.md/ro/
11.	Ghips-Biruința SA	Industria farmaceutică	Producerea gipsului și a bandajelor gipsate	MD-6202, or. Biruința, str. Prieteniei 13/3	www.gips.md
12.	Dumbrava-Nord SA	Industria construcțiilor	Comerț cu materiale de construcție	MD-3128 mun.Bălți str.Feroviarilor 139	www.dumbrava.md
13.	Bălțeanca SA	Industria textilă	Confecționarea hainelor	MD3121 Balti str. Pacii, 5	
14.	3M –Farm Orient SRL	Industria farmaceutică	Comercializarea produselor farmaceutice	MD-2044 mun.Chișinău bd.Mircea cel Bătrîn 11/4	www.familia.md
15.	Palma-Tour	Industria turismului	Servicii de turism	Bălți, Str. Ștefan cel Mare 77/2	www.palma-tour.com
16.	Pensiunea Butuceni, r. Orhei	Industria turismului	Servicii de turism	R. Orhei, complexul istorico-cultural Orheiul Vechi, s. Butuceni	www.pensiuneabutuceni.md

17.	AvanTur – Pro SRL	Industria turismului	Industria turismului	MD-3100, str. Alexandru cel Bun 5	https://avantur-pro.all.biz/
18.	Flang SRL	Industria comerțului	Comerț	MD-3110 mun.Bălți str.Vasile Lupu 1-B	
19.	Le Bridge SRL	Industria comerțului	Comerț		www.lebridgedutyfree.com
20.	Linella SRL	Industria alimentară	Comercializarea produselor alimentare	MD-2002 mun.Chișinău șos.Muncești 121	www.linella.md
21.	ICS Fourchette-M SRL	Industria alimentară	Comercializarea produselor alimentare	MD-2060 mun.Chișinău str.Independenței 15	http://furshet.ua
22.	Metro Cash&Carry Moldova	Industria alimentară	Comercializarea produselor alimentare	Str. Chișinău 5, com. Stăuceni, Mun. Chișinău	www.metro.md
23.	Tina SRL	Industria comerțului	Comercializarea produselor electrocasnice	MD-2004 Chișinău, str. București, 108	https://tina.md
24.	Starnet SRL	Tehnologii informaționale	Operator de telecomunicații	str. Vlaicu Pârcălab 52, MD-2012	www.starnet.md
25.	Moldtelecom SA	Tehnologii informaționale	Operator de telecomunicații	MD 2001, Chișinău bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 10,	www.moldtelecom.md
26.	Moldcell SA	Tehnologii informaționale	Operator de telecomunicații	Chișinău, str. Ștefan cel Mare 136	www.moldcell.md
27.	Orange SA	Tehnologii informaționale	Operator de telecomunicații	str. Alba Iulia 75, MD-2071, Chișinău	www.orange.md
28.	BC Eximbank SA	Sectorul bancar	Instituție financiară	MD 2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 171/1	www.eximbank.com
29.	IM Credit Rapid SRL	Sectorul bancar	Instituție financiară	mun. Chișinău, str. Socoleni,1	www.creditrapid.md
30.	Victoriabank SA	Sectorul bancar	Instituție financiară	str. 31 August 1989, nr. 141, Chișinău	www.victoriabank.md
31.	Energbank SA	Sectorul bancar	Instituție financiară	MD-2001 Chișinău, str. Tighina 23/3	http://energbank.com
32.	Mobiasbank SA	Sectorul bancar	Instituție financiară	bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 81A mun. Chișinău,	https://mobiasbanca.md
33.	TR-AUTO SRL	Domeniul transporturilor	Companie de logistică și expediții	Muncesti,801/3 MD- 2029 Chișinău	www.tr-auto.md
34.	Transport Union SRL	Domeniul transporturilor	Companie de logistică și expediții	str-la Studentilor 7/76 of MD-2020 mun.Chisinau	www.riatec.md

Sursa: elaborată de autor

Date generale despre întreprinderile din Elveția, incluse în eșantion

Nr.	Denumirea întreprinderii	Ramura	Activitatea de bază	Adresa	Saitul
1.	Liebherr-International AG	Industria constructoare de mașini	construcția de excavatoare, utilaje pentru minerit, macarale, containere portuare, frigidere și congelatoare, mașini unelte și tehnologie aeronautică	Liebherr-International AG 45, rue de l'Industrie 1630 Bulle/FR Schweiz	www.liebherr.com
2.	Oerlikon Corporate Switzerland	Industria constructoare de mașini	tehnologiile de suprafață, vid, propulsie, precizie și textile	Oerlikon Corporate Switzerland Churerstrasse 120 8808 Pfäffikon Switzerland	www.oerlikon.com
3.	Rieter Holding AG	Industria constructoare de mașini	dezvoltă și construiește mașini, echipamente, sisteme și componente pentru prelucrarea fibrei naturale, sintetice precum și a aței.	Rieter Holding AG Klosterstrasse 32 CH-8406 Winterthur	www.rieter.com
4.	Ammann Group	Industria constructoare de mașini	producător de mașini de construcții	Ammann Group Eisenbahnstrasse 25 4901 Langenthal Schweiz	www.ammann-group.com
5.	SFS Group AG	Industria construcțiilor	produce sisteme mecanice de fixare și componente de precizie	SFS Group AG Rosenbergsaustrasse 8 CH-9435 Heerbrugg	www.sfs.biz
6.	Hilti AG	Industria construcțiilor	companie producătoare de unelte pentru construcții	Hilti AG Im alten Riet 102 9494 Schaan (FL) Schweiz	www.hilti.ch
7.	Endress+Hauser Management AG	Automatizare industrială	producător de instrumente de măsurat, prestează servicii și soluții în domeniul ingineriei chimice industriale.	Endress+Hauser Management AG Kdgenstrasse 2 4153 Reinach Schweiz	www.ch.endress.com
8.	Sefar AG	Industria textilă	Grupul de companii Sefar AG se specializează pe serigrafie și filtrare	Sefar AG Hinterbissaustrasse 12 9410 Heiden Switzerland	www.sefar.com
9.	TRISA AG	Industria farmaceutică	Producător de perii pentru îngrijirea gurii, părului și a corpului.	TRISA AG Kantonsstrasse 31 CH-6234 Triengen Switzerland	www.trisa.ch
10.	Avesco AG	Industria constructoare de mașini	Avesco AG produce mașini de construcție și echipamente, sisteme energetice, stivuitoare	Avesco AG Hasenmattstrasse 2 4901 Langenthal	www.avesco.ch
11.	Model AG	Industria de ambalaje	Producător de carton și carton ondulat	Model AG Industriestrasse 30	www.modelgroup.com

				CH-8570 Weinfelden	
12.	Schweizer Zucker AG	Industria alimentară	Producător de zahăr	Schweizer Zucker AG Oberwiesenstrasse 101 8502 Frauenfeld	www.zucker.ch
13.	Ersparniskasse Affoltern im Emmental AG	Sectorul bancar	Instituție financiară	Ersparniskasse Affoltern im Emmental AG Affolternstrasse 14 3462 Weier i.E.	www.ekaffoltern.ch
14.	FUBAG Metallveredlung AG	Galvanizare	Înnobilarea suprafețelor metalice	FUBAG Metallveredlung AG Dorfstrasse 58 CH-5242 Lupfig	http://www.fubag-lupfig.ch
15.	Leonteq Securities AG	Sectorul bancar	Servicii și tehnologii pentru investiții.	Leonteq Securities AG Brandschenkestr. 90 8002 Zürich Switzerland	www.leonteq.ch
16.	Aluguss Brunner AG	Industria metalurgică	turnătorie	Aluguss Brunner AG Schochenmühle 3 CH-6300 Zug	http://www.aluguss.ch/
17.	Brunold AG	Industria construcțiilor	construcții	Brunold AG Neubachstrasse CH-7050 Arosa	www.brunoldbau.ch
18.	OLZ & Partners Asset and Liability Management AG	Sectorul financiar	Administrarea activelor	OLZ & Partners Asset and Liability Management AG Marktgassee 24 CH-3011 Bern	www.olz.ch
19.	A. Tschümperlin AG	Industria construcțiilor	Producător de materiale de construcție	A. Tschümperlin AG Oberneuhofstrasse 5 CH-6341 Baar	http://www.tschuemperlin-ag.ch
20.	Thurgauer Kantonalbank	Sectorul bancar	Instituție financiară	Thurgauer Kantonalbank Bankpl. 1, CH-8570 Weinfelden	www.tkb.ch
21.	Sonova AG	Industria construcțiilor	Produce aparate auditive	Sonova AG Laubisrütistrasse 28 8712 Stäfa Schweiz	www.sonova.com
22.	Spar + Leihkasse Gürbetal AG	Sectorul bancar	Instituție financiară	<u>Spar + Leihkasse Gürbetal AG</u> Dorfstrasse 19 CH-3127 Mühlethurnen	www.slguerbetal.ch
23.	LV-St. Gallen	Sectorul comercial	Prestarea serviciilor și comerțul în sectorul agrar	LV-St. Gallen Neumarkt 3 CH-9000 St. Gallen	http://www.lvstgallen.ch
24.	Sika Schweiz AG	Industria construcțiilor	Compania producătoare de materiale speciale de construcții și aditivi pentru industria construcțiilor	Sika Schweiz AG Tüffenwies 16 CH-8048 Zürich	www.che.sika.com
25.	Galliker Transport AG	Domeniul transporturilor	Companie de logistică și expediții	Galliker Transport AG Kantonsstrasse 2 CH-6246 Altishofen	www.galliker.com
26.	Hochdorf Holding AG	Sectorul agroalimentar	Fabrică produse alimentare	Hochdorf Holding AG	www.hochdorf.com

				Siedereistrasse 9, CH-6281 Hochdorf	
27.	Meister Abrasives AG	Sectorul de prelucrare	Dezvoltarea, aplicarea și optimizarea proceselor de fabricare. Pe lângă sisteme de injecție, industria rulmenților și tehnica medicinală, accentul se pune pe tehnologiile viitorului, precum industria semiconductorilor, LED și obținerea energiei regenerabile.	Meister Abrasives AG Headquarters Industri estrasse 10 CH-8450 Andelfingen	http://www.meister-abrasives.com
28.	Lauper Instruments AG	Industria construcțiilor, Industria constructoare de mașini	Produce echipamente pentru analiza și monitorizarea gazului și oferă servicii de specialitate în ceea ce privește sistemele de control și monitorizarea scurgerilor de gaz	Lauper Instruments AG Irisweg 16 B CH-3280 Murten	www.lauper-instruments.ch
29.	Fortatech AG	Industria construcțiilor, Industria constructoare de mașini	Produce cabluri industriale, pentru automobile.	Fortatech AG Gübsenstrasse 80 CH-9015 St. Gallen	http://www.fortatech.com/
30.	BSR Automation AG	Tehnologii informaționale	Soluții de automatizări industriale	BSR Automation AG Ringstrasse 25 CH-6010 Kriens	http://www.bsr-automation.ch
31.	OVA GmbH	Industria construcțiilor	Montarea sistemelor de acoperiș	OVA GmbH Industrie NeuhoF 15 a 3422 Kirchberg	http://www.ova.ch
32.	Vulpes Consulting GmbH	Sectorul servicii	Servicii de consultanță în domeniul afacerilor și coaching	Vulpes Consulting GmbH c/o Fritz Fuchs Emdwiesenstrasse 21 8610 Uster	

Sursa: elaborată de autor

Certificat de înregistrare a programului „Strateg-Invest” la AGEPI

Seria: PC (program pentru calculator)

Numărul de înregistrare: 5875

Data înregistrării: 23.01.2018

Numărul cererii: 621

Denumirea obiectului: „Strateg-Invest”

Autori:

Grosu Victor **IDNP:** 0982406042702

Movilă Irina **IDNP:** 2001004226906

Titularii drepturilor patrimoniale:

Grosu Victor **IDNP:** 0982406042702

Movilă Irina **IDNP:** 2001004226906

L.S.

Sef Directie Drept de Autor

Site-ul programei „Strateg-Invest”

Laboratorul STRATEG | STRATE X +

← → ↻ 🏠 <https://strateg-lab.org> ... 📧 🌟 📄

📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс... 📄 Авибилеты 📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс... 📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс... 📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс...

Sunte-ți deja cu noi? | 🏠 Intră 📧 contact@strateg-lab.org | 📞 +373 69940672

Laboratorul STRATEG ACASA STRATEG-INVEST GALERIE DESPRE NOI CONTACT ALTE PROIECTE

**CUNOAȘTEȚI TOTUL
DESPRE BUSINESSUL PROPRIU?**

Nu cheltuiți banii pentru consultare! Dumneavoastră puteți fi consultant!
Strateg-Invest economisește banii Dvs. și planifică investițiile întreprinderii!

Laboratorul STRATEG | STRATE X +

← → ↻ 🏠 <https://strateg-lab.org> ... 📧 🌟 📄

📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс... 📄 Авибилеты 📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс... 📄 Главная страница Ян... 📄 Сервисы Яндекс... 📄 Главная страница Ян...

Sunte-ți deja cu noi? | 🏠 Intră 📧 contact@strateg-lab.org | 📞 +373 69940672

Laboratorul STRATEG ACASA STRATEG-INVEST GALERIE DESPRE NOI CONTACT ALTE PROIECTE

**SUNTEM
BUCUROȘI SĂ VĂ REVEDEM!**

← Strateg-Invest economisește banii Dvs. și planifică investițiile întreprinderii!
Formula de succes: planificarea strategică a businessului Dumneavoastră! →

Lista clienților programului „Strateg-Invest”

Administrarea clienților x

← → ↻ 🏠 Защищено | https://strateg-lab.org/invest/index.php/Clients ☆ 🔍 🏠

Clienți ↻ +

Afișează înregistrări pe pagină

Întreprindere	Login	Nume	Nr. telefon	Email	Strategii	Înregistrat	Valabil	Status	Acțiuni
A&G MOTORS SRL	mihaliiov.andrei	Andrei Mihaliiov	079383743	a-gmotors@mail.ru	0	16.05.2018	31.08.2018		
ADR Nord	cojocaru.inga	Cojocaru Inga	069561384	cojocaru.inga@gmail.com	0	29.03.2018	30.05.2018		
Barza Alba	iagubov.ana	Iagubov Ana	+373 69015171	yagubova.97@mail.ru	2	25.03.2018	30.05.2018		
BC Mobiasbanca SA	lesan.cristina	Cristina Leșan	076769677	cristina_lesan@mail.ru	1	30.04.2018	30.05.2018		

Administrarea clienților x

← → ↻ 🏠 Защищено | https://strateg-lab.org/invest/index.php/Clients ☆ 🔍 🏠

SA									
Exclusiv Grup SRL	groza.elena	Elena Groza	+37369934488	groza.elen@gmail.com	0	16.05.2018	31.08.2018		
Gatza alba	tcaciuc.nastea	Tcaciuc Nastea	078173470	nastea198@mail.ru	2	26.03.2018	30.05.2018		
Ghetico	macariuc.iulia	Macariuc Iulia	060513288	imacariuc@mail.ru	1	12.04.2018	30.05.2018		
Ghetico-D	ursul.dimitrii	Ursul Dimitrii	078135660	shop1997@mail.ru	1	03.04.2018	31.05.2018		
IM Centrul Medical American "Academia Sănătății" SRL	aneste.eduard	Aneste Eduard	+37379766277	eduardaneste@gmail.com	0	20.05.2018	31.08.2018		
MAIB	clesan.cristina	Clesan Cristina	+37376769677	clesan96@gmail.com	0	26.03.2018	30.05.2018		

Certificat de implementare a rezultatelor științifice la „VOIAJ INTERNATIONAL & Co” SRL

CERTIFICAT

de implementare a rezultatelor cercetării științifice, din cadrul tezei de doctorat, elaborată de GROSU Victor, în vederea obținerii titlului de doctor în științe economice, cu tema „Strategii investiționale ca instrument al dezvoltării durabile a întreprinderilor (experiența Elveției și Republicii Moldova)”, la specialitatea 521.03 „Economie și management în domeniul de activitate”

Recomandările de dezvoltare a strategiilor investiționale, propuse de Victor Grosu, în teza de doctor în științe economice, vor contribui la perfecționarea activității investiționale a întreprinderii, elaborarea și actualizarea unei strategii eficiente. „VOIAJ INTERNATIONAL & Co” SRL, prin acest certificat, confirmă utilizarea rezultatelor reflectate în teza sus numită care a adus întreprinderii următoarele avantaje:

- Eficientizarea planificării de investiții în cadrul întreprinderii; elaborarea planului detaliat cu indicarea sumei totale a fondului investițional;
- Evidențierea factorilor de influență pozitivă și negativă asupra activității de investiții a întreprinderii; stabilirea punctelor tari și punctelor slabe (prin utilizarea analizei SWOT din programul Strateg-Invest);
- Posibilitatea de evaluare a politicii statului în domeniul investiției, mediului și climatului investițional, atractivității regiunii în atragerea investițiilor etc.;
- Reducerea cheltuielilor de timp pentru elaborarea unui plan de activitate investițională în perioada determinată.

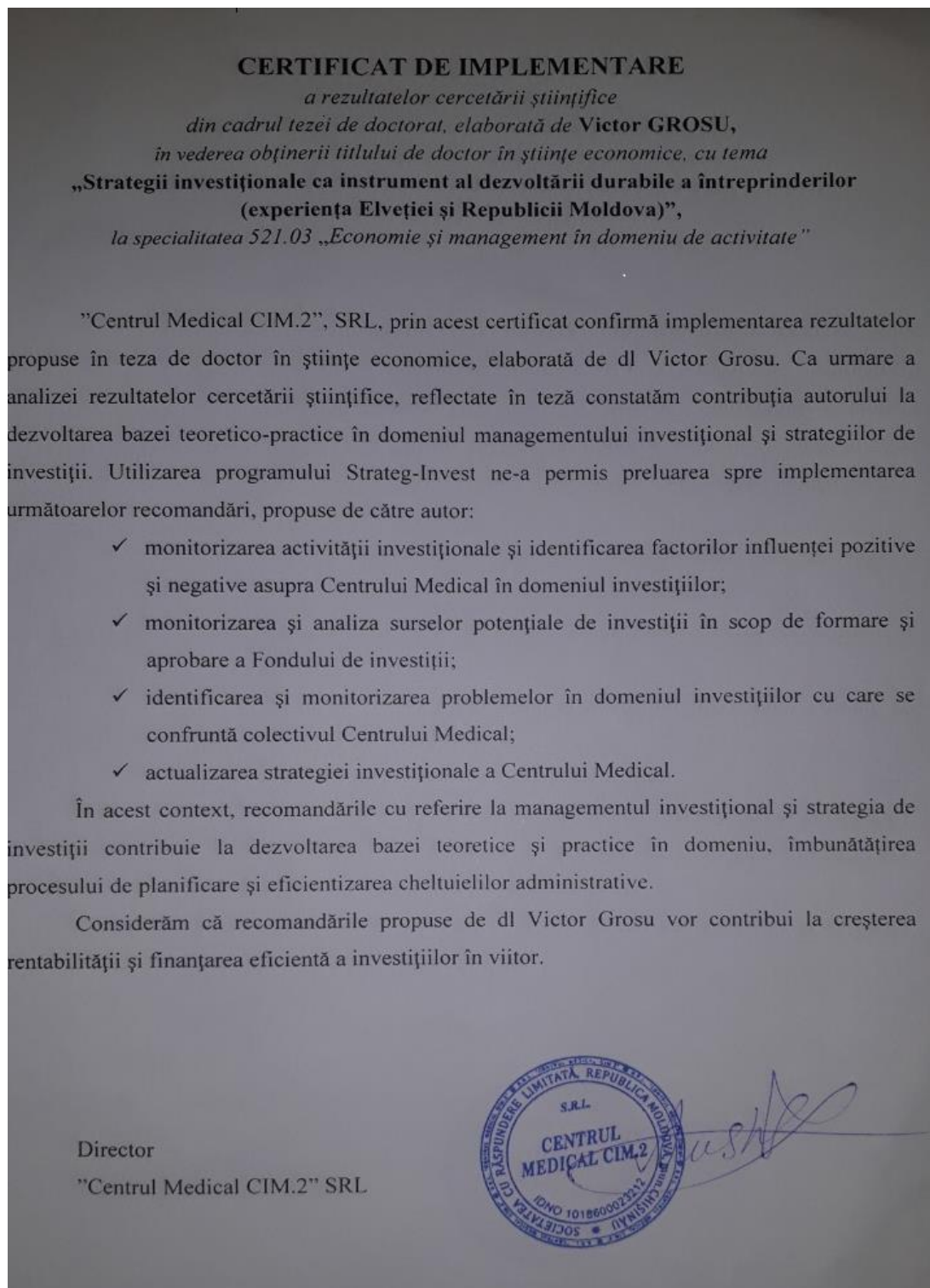
Aplicarea recomandărilor în „VOIAJ INTERNATIONAL & Co” SRL, obținute de către dl Victor Grosu, ce se referă la managementul investițional și elaborarea planurilor strategice de investiții, reprezintă un rezultat semnificativ pentru întreprindere și clar, pentru mediul de afaceri în toate ramurile economiei naționale.

Director „VOIAJ INTERNATIONAL & Co” SRL

A. Esanu

**Certificat de implementare a rezultatelor științifice la IM Centrul Medical American
„Academia Sănătății” SRL**

Certificat de implementare a rezultatelor științifice la SA RED NORD

S.A. "Rețelele Electrice de Distribuție Nord"

MD 3100, mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 180 "A"
 tel: +373 231 53100, fax: +373 231 53118
 email: anticamera@rednord.md; www.rednord.md
 IDNO 1003602006563 Cod TVA 1200555

CERTIFICAT

de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice, efectuate în cadrul tezei de doctor, specialitatea 521.03 „Economie și management în domeniu de activitate”, cu tema „Strategii investiționale ca instrument al dezvoltării durabile a întreprinderilor (experiența Elveției și Republicii Moldova)”, autor, drd. Victor Grosu

Prin prezentul certificat, SA RED-NORD (Bălți) confirmă faptul, că rezultatele teoretice și practice care au fost obținute în cercetările efectuate de către dl Victor Grosu în cadrul tezei de doctor în științe economice reprezintă un efort esențial pentru îmbunătățirea managementului investițional și perfecționarea strategiilor de investiții în întreprindere. Elaborarea strategiei investiționale cu utilizarea programei Strateg-Invest va contribui la:

- Accentuarea rolului managementului și strategiilor investiționale asupra profitabilității întreprinderii, sistematizării elementelor activității de investiții a întreprinderii;
- Evaluarea influenței factorilor interni și externi asupra activității de investiții și monitorizarea formării fondului investițional al întreprinderii;
- Identificarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în activitatea investițională;
- Ușurarea planificării în domeniul de achiziții și reducerea costurilor.

Recomandările privind implementarea managementului investițional contribuie la atingerea competitivității întreprinderii la nivel național, dar strategia de investiții contribuie la reducerea timpului pentru elaborarea planurilor, luarea deciziilor privind achizițiile și îmbunătățirea procesului planificării.

Consider, că rezultatele cercetărilor obținute de către Victor Grosu reprezintă un interes deosebit pentru managerii întreprinderilor.

Director general interimar
 S.A RED-NORD

Andrei IVANCOV

Capital social 245379280MDL; IBAN MD70VI222400001171264MDL
 BC „Victoriabank” SA fil. nr. 1 mun. Bălți; Codul băncii VICBMD2X740

Strategia investițională a întreprinderii RED-NORD elaborată cu ajutorul programei „Strateg-Invest”

Date generale despre întreprindere

Denumirea întreprinderii	Red Nord
Activitatea de bază	distribuirea energiei electrice
Date generale despre întreprindere la data de:	31.12.2016

Etapa I: Date despre strategia generală a întreprinderii

Data elaborării strategiei	14.12.2017
Perioada de realizare a strategiei	01.01.2018-31.12.2018
Misiunea companiei	asigurarea cu energie electrică
Scopul activității întreprinderii	repararea și întreținerea echipamentelor electrice
Obiectivele generale de activitate a întreprinderii	obținerea profitului; renovarea echipamentului electric; micșorarea pierderilor tehnologice
Sarcinile principale de producție	nu sunt
Principalele produse/servicii	construcții de rețele
Principalii furnizori	Energocom SA
Principalii clienți	populația și agenții economici a 15 raioane a nordului Moldovei
Piață/servicii de livrare	<i>Local (sate, orașe)</i> <i>Regional: Nord</i>

Etapa II: Identificarea elementelor de bază a strategiei investiționale

2.1. Nivelul activității investiționale a întreprinderii

Direcțiile de activitate a investițiilor	Evaluare (puncte)
Investiții în construcția și reconstrucția clădirilor	4
Investiții în achiziționarea de noi echipamente și linii tehnologice	8
Investiții în cumpărarea și renovarea altor mijloace fixe	5
Investiții în alte instrumente financiare (opțiuni, futures, etc.)	1
Investiții în formarea și recalificarea personalului	7
Investiții în dezvoltarea sferei sociale a întreprinderii	9
Investiții în compania de promovare de marketing și de produs	2
Nivelul activității investiționale	36 puncte

2.2. Tipul activității investiționale a întreprinderii

Criteria de activitate	Acțiuni existente la întreprindere	Evaluare (puncte)

Elaborarea, implementarea si actualizarea periodică a strategiei de investiții	apare în mod regulat	10
Scopul și percepția strategiilor de investiții	planificare strategică și de orientare	10
Creșterea dimensiunii întreprinderilor, gamei de produse și servicii, cotei de piață prin investiții	apare în mod regulat	8
Rezultatele financiare ale companiei sunt utilizate pentru investiții	apare în mod regulat	5
Riscul de evaluare și de investiții pe venit	apare în mod regulat	6
Dezvoltarea și diversificarea investițiilor reale și de portofoliu	are loc	7
Dezvoltarea politicii științifice și tehnice ale întreprinderii	regulat	6
Tipul activității investiționale a întreprinderii	Intensitatea investițională	52 puncte

2.3. Structura investițiilor disponibile în întreprindere

Tipuri de investiții	Suma investițiilor (lei)	Pondere (%)
Investiții reale (mijloace fixe, total)	1939379893	99.86%
Investiții financiare	13600	0.00%
Investiții în active necorporale	648279	0.03%
Investiții în capital uman	2000000	0.10%
Structura de investiții a întreprinderii	1942041772 lei	100%

2.4. Sursele de finanțare a investițiilor la întreprindere

Tipurile surselor de finanțare a investițiilor	Suma (lei)	Pondere (%)
Fondurile proprii ale întreprinderii	104773408	100.00%
- profit nerepartizat, total	24773408	23.64%
- amortizarea	80000000	76.36%
Structura de investiții a întreprinderii	104773408 lei	100%

Etapa III: Analiza mediului intern și extern al întreprinderii

3.1. Evaluarea climatului investițional

Factorii climatului investițional	Evaluare (puncte)
Disponibilitatea resurselor naturale și starea ecologiei	8
Calitatea și competitivitatea forței de muncă	8
Nivelul de dezvoltare a regiunii și industriei	5
Stabilitate politică, calitatea administrației publice și cadrul legal	1

Stabilitate macroeconomică: starea bugetului; bilanț, datorie externă	5
Securitatea dreptului de proprietate, obligațiunea partenerilor la îndeplinirea contractelor	9
Politica fiscală și calitatea sistemului fiscal	4
Calitatea sistemului bancar și a altor instituții financiare; disponibilitatea de credit	7
Libertatea economică, regulile comerțului cu țările străine, prezența investitorilor străini	5
Bariere administrative, tehnice, informaționale și alte de intrare pe piață	10
Nivelul atractivității climatului investițional	62 puncte

3.2. Factorii de impact asupra activității investiționale a întreprinderii

Factorii mediului intern și extern	Influențează	Factorii mediului intern și extern	Influențează
Atractivitatea investițională a regiunii	Pozitiv	Inflația	Negativ
Strategia de investiții la întreprindere	Pozitiv	Dobânda băncii	Negativ
Dimensiunile întreprinderii (mic, mediu, mare)	Pozitiv	Riscul investițional	Negativ
Volumul de producție și servicii	Pozitiv		
Starea financiară a întreprinderii	Pozitiv		
Politica științifică și tehnică a întreprinderii	Pozitiv		

3.3. Problemele cu care se confruntă întreprinderea în activitatea investițională

Tipurile de probleme în implementarea activității investiționale
Instabilitate politică
Politica creditar- financiară și fiscală a statului
Climatul investițional și atractivitatea investițională
Probleme financiare (profituri mai mici, cifra de afaceri de numerar, etc.)
Surse financiare suficiente

3.4. SWOT – analiza activității întreprinderii

Elemente de analiza SWOT - Părțile forte	Elemente de analiza SWOT - Părțile slabe
calitate superioară și gamă largă de produse	insuficiența resurselor financiare
personal calificat	existența problemelor intra-organizaționale
sistem puternic și stabil al managementului	
poziția de lider pe piață	
baza tehnico-materială și intensă a vânzărilor	
structura organizatorică flexibilă și comunicare	
tehnică și tehnologii noi	
o bună reputație în rândul clienților, partenerilor	

un nivel ridicat de competitivitate	
abordare profesională la elaborarea de strategii	
prezența abilităților inovative	
Elemente de analiza SWOT - Oportunități	Elemente de analiza SWOT - Riscuri
îmbunătățirea calității produselor	reducerea cotei de piață sau pierderea poziției de piață
extinderea la noi piețe	flux înalt al personalului calificat
formarea și recalificarea personalului	politica de stat nefavorabilă
achiziționarea de echipamente și actualizarea tehnologiilor	creșterea nemulțumirilor în rândul consumatorilor și clienților
elaborarea strategiilor adaptive și a planurilor	reducerea veniturilor și creșterea costurilor

3.5. Avantajele competitive ale întreprinderii

Tipurile de avantaje competitive ale întreprinderii	Evaluare (puncte)
Poziții de lider pe piața de bunuri și servicii	10
Acces la calitate și preț accesibil la materii prime și alte resurse	10
Relații puternice cu furnizorii, rețea de vânzări bine stabilită	10
O bună reputație și preferința consumatorului	7
Produs patentat, tehnologie, echipamente	6
Un sistem eficient de reducere a costurilor păstrând calitatea produsului	8
Sistem eficient de management și marketing	5
Calitatea și competitivitatea produselor/serviciilor	8
Instruirea și competitivitatea personalului	7
Succesul și competitivitatea de afaceri, în general	8
Nivelul avantajului competitiv al întreprinderii	79 puncte

Etapa IV: Informații despre proiectele de investiții și investitorii întreprinderii

4.1. Factorii, utilizați la stimularea activității investiționale a întreprinderii

Se planifică de a utiliza următorii factori de stimulare a activității investiționale a întreprinderii
Progresul tehnico-științific
Inovarea și implementarea de noi produse/servicii
Proiecte cu randament ridicat de investiții
Reducerea nivelului de risc investițional
Competitivitatea întreprinderii, personalului
Gestionare eficientă, imaginea întreprinderii

4.2. Planificarea investițiilor și a cheltuielilor fondului de investiții

Acțiuni de investiții	Suma (lei)	Pondere (%)
Achiziționarea de echipamente	2700000	15.74%
Denumirea utilajului, seria și numărul: reclouzere Cantitatea, unități: 6 Costul unei unități: 450000 Parametrii tehnici: xxxxx	2700000	
Constructii/renovare cladiri	1000000	5.83%
Acțiuni de investiții	Suma (lei)	Pondere (%)
Denumirea și locația obiectului: pd1 Soroca Denumirea lucrării de renovare, construcție: reparația clădirii m²: 50 Costurile de renovare/construcție de lucru 1 m²: 20000 Parametrii tehnici: xxxxx	1000000	
Achiziționarea activelor necorporale	11000000	64.14%
Denumirea bunului: SCADA Cantitatea, unități: 1 Costul unei unități: 11000000 Parametrii tehnici: pentru dirijarea operativă a rețelelor electrice	11000000	
Formarea/recalificarea specialiștilor	2450000	14.29%
Denumirea bunului: perfecționarea personalului Cantitatea, unități: 700 Costul unei unități: 3500 Parametrii tehnici: tema: regulile tehnicii de exploatare	2450000	
Valoarea totală a investițiilor planificate:	17150000 lei	100%

4.3. Metode de atragere a investitorilor locali și străini

Se planifică de a utiliza următoarele metode de atragere a investitorilor locali și străini

Apel direct către acționari, proprietarii companiei, părțile interesate, populație

Etapa V: Descrierea principalelor rezultate ale strategiei investiționale

5.1. Rezultatele preconizate ale strategiei investiționale

- Creșterea nivelului activității investiționale a întreprinderii până la 50% în baza creșterii profitului
- Creșterea investițiilor active ale întreprinderii până la 60% în baza micșorării pierderilor
- Mărirea ponderii investițiilor în *investiții necorporale* cu 0,10%
- Mărirea ponderii surselor investiționale a *profitului* cu 30%
- Mărirea factorilor de influență pozitivă asupra activității investiționale a întreprinderii - *atractivitatea investitională a regiunii* până la 1 puncte
- Micșorarea factorilor de influență negativă asupra activității investiționale a întreprinderii - *riscului investitional* până la 2 puncte
- Micșorarea problemelor cu care se confruntă întreprinderea în implementarea activității investiționale - *instabilitatea politică*
- Dezvoltarea părților forte și posibilitățile întreprinderii și micșorarea părților slabe și riscurile întreprinderii - *personalul calificat*
- Creșterea nivelului avantajului competitiv al întreprinderii până la 7 puncte în baza 7
- Utilizarea factorilor de stimulare a activității investiționale a întreprinderii - *Progresul tehnico-științific, Inovarea și implementarea de noi produse/servicii, Proiecte cu randament ridicat de investiții, Reducerea nivelului de risc investitional, Competitivitatea întreprinderii, personalului, Gestionare eficientă, imaginea întreprinderii*
- Realizarea investițiilor planificate și cheltuielile fondului de investiții în sumă de 17150000 lei (sau 16.37% din fondul investitional al întreprinderii)
- Utilizarea metodelor de atragere a investitorilor locali și străini - *Apel direct către acționari, proprietarii companiei, părțile interesate, populație*

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, Victor Grosu, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctor sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Semnătura

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'V. Grosu', written on a light-colored background.

Data 20.08.2020

CURRICULUM VITAE

1. NUMELE ȘI PRENUMELE: Grosu Victor

2. CETĂȚENIA: Republica Moldova

3. DATA ȘI LOCUL DE NAȘTERE: 20.04.1981, Stefan-Voda, Moldova

4. STATUT PROFESIONAL:

Market Sales Manager Zürich, Accor Invest, Zürich, Elvetia

5. STUDII SUPERIOARE, DOCTORAT, POSTDOCTORAT:

1998 – 2003 Studii superioare: Universitatea de Stat Alecu-Russo Balti, Republica Moldova, specialitatea: Limba si Literatura Germana si Engleza)

2005 - 2009 Studii superioare: Universitatea de Stat Alecu-Russo Balti, Republica Moldova, specialitatea: Business si Administrare, calificare - licentiat in stiinte economice

2013 - 2016 Studii doctorale: Academia de Studii Economice a Moldovei, specialitatea -08.00.05 – Economie și management (în domeniul de activitate)

6. ACTIVITATEA PROFESIONALĂ:

2004 – 2008 Traducator, Curtea Suprema de Justitie, Zürich, Elvetia

2008 – 2010 International Branch Manager, International Invest Ltd., London, Marea Britanie
2010 Consilier economic, Ambasada Germaniei la Chisinau

2010 – 2017 Sales Manager, Hotel Krone, Zürich

2013 - 2017 Vicepresedinte, Camera de Comert «Elvetia – Moldova », Zürich, Elvetia

2019 – prezent Market Sales Manager Zürich, Accor Invest, Zürich, Elvetia

7. STAGII:

2002 Facultatea Limbi Straine, Universitatea Ruprecht-Karls, Heidelberg, Germania

2003 Facultatea Limbi Straine, Universitatea Tehnica Carolo Wilhelmina zu Braunschweig, Germania

8. DOMENIILE DE INTERES ȘTIINȚIFIC: investiții, managementul investitional, managementul strategic, competitivitatea națională.

9. PARTICIPĂRI LA FORURI ȘTIINȚIFICE:

2014 Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători, Chisinau, Moldova

2015 Conferință științifico-practică internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, Chisinau, Moldova

2015 Conferință științifico-practică internațională „Priorități strategice de modernizare inovațională a economiei Republicii Moldova și politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial”, Chișinău, Moldova

2015 Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători, Chișinău, Moldova

2016 Conferință științifică internațională „Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene“, Chișinău, Moldova

2016 Conferința internațională „Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere”, Iași, Romania

2016 Conferința științifică internațională „25 de ani de reformă economică în Republica Moldova”, Chisinau, Moldova

2018 Conferință științifică internațională „Modernization of socio-economic systems: the new economic conditions: conference Proceeding” part I, Kielce, Polonia

10. LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-METODICE PUBLIFICATE: în total 15 de lucrări. Cele mai importante sunt următoarele:

- ***Evolution of the concept of investment and investment management approaches.*** În European Journal of Economics and Management Sciences, nr.3, Vienna, 2017, East West, Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, p. 7 – 11, ISSN 2310-5690, 0,63 c.a.

- **Анализ индекса конкурентоспособности и развития финансового рынка Швейцарии и в трансграничном регионе: Молдова-Украина-Румыния.** În: Причорноморські економічні студії. Науковий журнал 2017, Випуск 18, Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Одеса, Україна, p. 167-171, ISSN 2524-0897 (print), ISSN 2524-0900 (online), 0,6 c.a.
- **Strategii investiționale și influența lor asupra competitivității întreprinderilor din Republica Moldova și Elveția.** În: *Economica*, 2017, nr. 2 (100), ASEM, Chișinău, p. 140-146, ISSN 1810-9136, 0,5 c. a.
- **Strategii investiționale și importanța lor în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova.** În: Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători 2014. Chișinău, ASEM, 2014. p. 145-147, ISBN 978-9975-75-689-1, 0,38 c.a.
- **Analiza tendințelor investiționale în activitatea întreprinderilor Republicii Moldova.** În: *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, conferință științifico-practică internațională.* Chișinău, ASEM, 2015. Vol. I. p. 29-33, ISBN 978-9975-75-771-3, 0,63 c.a.
- **Analiza surselor de finanțare activității investiționale a întreprinderilor Republicii Moldova.** În: *Priorități strategice de modernizare inovațională a economiei Republicii Moldova și politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial, conferință științifico-practică internațională.* Chișinău, USM, 2015. p. 422-426, ISBN 978-9975-71-711-3, 0,63 c.a.
- **Particularitățile și formele politicii investiționale: parteneri strategici Germania și Republica Moldova.** În: Simpozionul științific internațional al Tinerilor Cercetători 2015. Chișinău, ASEM, 2015. p. 172-175, ISBN 978-9975-75-748-5, 0,5 c.a.
- **Teoria investițiilor străine în viziunea lui Ludwig von Mises.** În: Rolul investițiilor în asigurarea dezvoltării economice durabile în contextul integrării europene, conferință științifică internațională. Chișinău, ASEM, 2016. p.160-163, ISBN 978-9975-75-798-0, 0,5 c.a.
- **Analiza influenței factorilor asupra activității investiționale a întreprinderilor din Moldova și Elveția.** În: *Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere, conferință științifică internațională, Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, ed. Performantica, Iași, 2016. p. 85-90, ISBN 978-606-685-475-7, 0,5 c.a.*
- **Nivelul activității investiționale în Republica Moldova și Elveția: rezultatele cercetării.** În: *25 de ani de reformă economică în Republica Moldova*", conferință științifică internațională, 2016. vol. 6 Chișinău: ASEM, 2016. p 38-42, ISBN 978-9975-75-834-5, 0,63 c.a.
- **Identification of investment types and financing system of investment activity of enterprises from Republic of Moldova and Switzeland.** În: *Modernization of socio-economic systems: the new economic conditions: conference Proceeding*" part I, conferință științifică internațională, Kielce, Poland, Universitatea de Stat Jan Kochanowski, Baltija Publishing, 216 p., 2016. p. 37-40, ISBN 978-9934-8585-7-4, 0,5 c.a.
- **Conceptul de investiții și rolul lor în dezvoltarea durabilă a economiei Republicii Moldova / The concept of investments and their role in the sustainable development of the economy of the Republic of Moldova.** În: *Strategii și politici de management în economia contemporană”, conf. naț. cu participare intern.* Chișinău, ASEM, 2014. p. 147-152, ISBN 978-9975-75-678-5, 0,75 c.a.
- **Caracteristicile climatului investițional al Republicii Moldova.** În: *Analele Academiei de Studii Economice a Moldovei. Ediția a XIII-a. Nr. 1/2015.* Chișinău, ASEM, 2015. p. 26-31. ISBN 978-9975-75-760-7, 0,75 c.a.
- **Program pentru calculator „Strateg-Invest”** (pentru elaborarea/actualizarea strategiei investiționale a întreprinderii). Certificat de înregistrare la AGEPI: Seria - PC Nr. 5875 din 05.02.2018.

Cunoașterea limbilor (limba de stat și limbile străine –cu indicarea gradului de cunoaștere):
rusă – 100%, română - 100%, engleza – 90%, germana – 90%

Date de contact de serviciu (adresa, telefon, email)
Accor Invest, Schiffbaustrasse 13, 8005 Zürich, Elveția; Mob. 0041 703 2468;
e-mail: v.grosu@hotmail.com